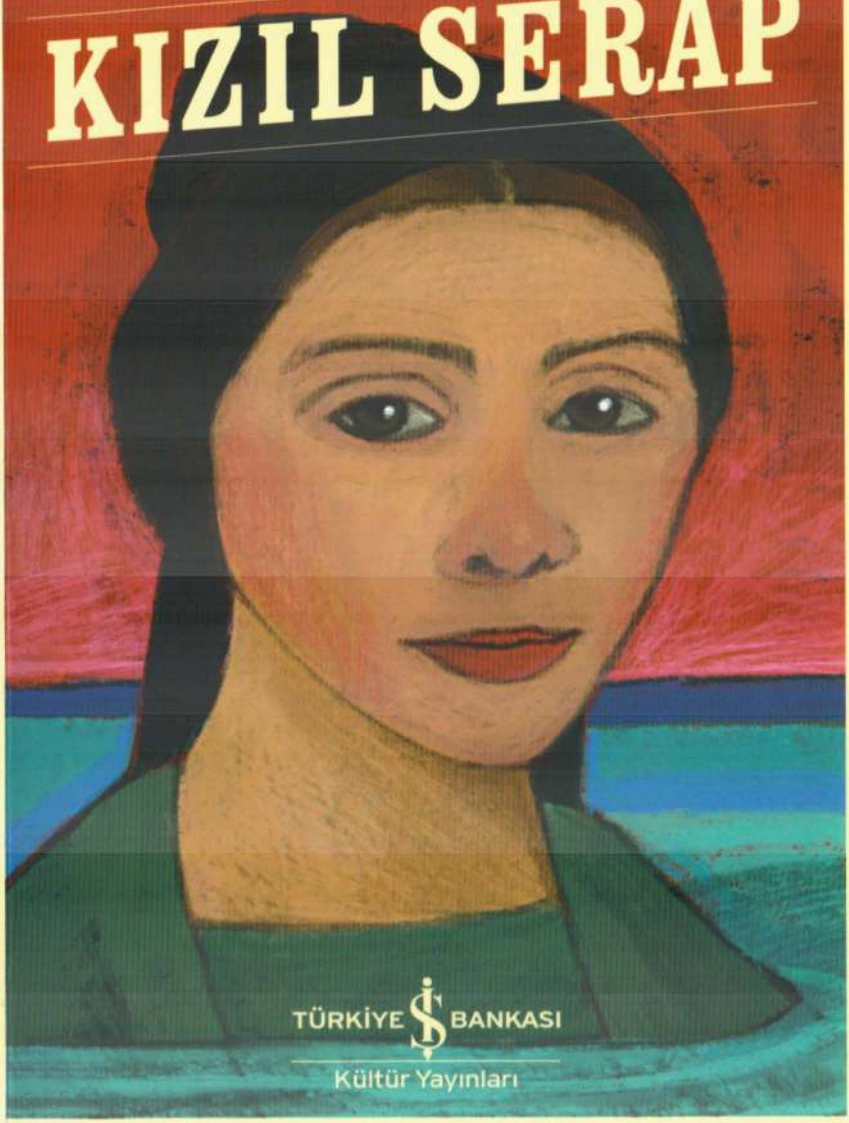
TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 76

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

BURHAN CAHİT MORKAYA

KIZIL SERAP

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 5782

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ DİZİSİ

BURHAN CAHİT MORKAYA
KIZIL SERAP

UYARLAMAYA KAYNAK ALINAN ÖZGÜN ESER
VATAN MATBAASI, İSTANBUL
1926

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2022
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
ÖMER ASLAN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
IŞIK M. ERDAL

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM: MART 2023, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-385-6

BASKI
DÖRTEL MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
ZAFER MAH. 147. SOK. 9-13A
ESENYURT İSTANBUL
Tel. (0212) 565 11 66
Sertifika No: 40970

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE UYARLAYAN: GÜLBEN KOCABIÇAK

2011 yılında Celal Bayar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Aynı üniversitenin Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda "Tomris Uyar Öykülerinin Feminist Eleştirisi" adlı tezini sunarak 2013 yılında yüksek lisans eğitimini tamamladı. Bu tez 2015 yılında "Bir Adın Vardı Senin: Tomris Uyar Öykülerinin Feminist Eleştirisi" adıyla yayımlandı. Halen, 2016 yılında Hacettepe Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda başladığı doktora programına devam etmektedir.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 76

Roman

kızıl serap

BURHAN CAHİT MORKAYA

Günümüz Türkçesine Uyarlayan: Gülben Kocabıçak

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

Burhan Cahit Morkaya, Mülkiye'de öğrencilik yıllarından itibaren yazmaya başladığı çeşitli gazete ve dergi yazılarının dışında, çoğu roman olmak üzere, otuzu aşkın eser kaleme almış ve hayattayken dönemin en popüler yazarlarından biri olmuştur. Bu kadar üretken bir yazarın, eserlerinde çok çeşitli konuları işlemesi söz konusu olmakla birlikte, burada sadece Burhan Cahit Morkaya'nın Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte değişen ve dönüşen Türk toplumunun sosyal yaşamını, bireysel yaşamın izlerinden takip edilebileceğimiz *Kızıl Serap* ve *Ayten* romanları üzerine fikir vermekle yetineceğiz. 1926 yılında yayımlanan *Kızıl Serap*[1] ile 1927'de yayımlanan ve *Kızıl Serap* romanının devam hikâyesi olan *Ayten*,[2] kadın kahramanların hayata bakış tarzları ile yaşam tecrübelerini konu edinen iki romandır. Yazarın bu romanlarını okurken, yazıldığı yıldan aşağı yukarı yarım asır öncesinde başlayan Türk edebiyatının modernleşme sürecinde, hem okurların hem de türün gelişimini göz önünde bulundurmak faydalı olacaktır.

1860'tan sonra ilk ürünlerini veren modern Türk edebiyatı yazarları, roman ve öykü okuruna göre çizdikleri yolda ilerlemek durumunda kalmışlardır. İlk örnekleri veren

1 11 Şubat – 5 Eylül 1926 tarihleri arasında *Milliyet* gazetesinde tefrika edildikten sonra aynı yıl içerisinde kitap olarak basılmıştır.

2 11 Ocak – 28 Nisan 1927 tarihleri arasında *Akşam* gazetesinde tefrika edildikten sonra aynı yıl içerisinde kitap olarak basılmıştır.

yazarların, toplumun ihtiyaçlarına yanıt niteliğindeki konuları gelenekten beslenerek okura sunmaları, dönemin koşullarında makul karşılanabilecek bir tutumdur. Bu yılların akabinde, Türk edebiyatında kısa sürede büyük bir değişimin ürünü olan, geleneksel anlatı tekniklerine bakmaksızın okuru da anlatıyı da tamamen Batılı tekniğe göre düşünen eserler yazılmıştır. Uzun soluklu edebi geleneğimizde kısa sayılabilecek bir döneme karşılık gelen bu süreçte, ilmek ilmek işlenen eserler Cumhuriyet'in sunduğu imkânlarla desteklenerek okurun yoğun ilgisiyle çeşitlenmiştir.

İşte *Kızıl Serap*'ın ana kahramanı Ayten'in İstanbul'dan Trabzon'a, sevdiği erkeğin peşinden gidişinde, aldatılmayı kabul etmeyip kendi ayakları üzerinde durmak için İstanbul'a dönüp kurduğu terzihanesini işletme çabasında, hatta siyasi ihtiyaçlarla kurulan bir hayır kurumunda çalışmayı kabul edip, işgal altındaki memleket için düşmanlarla çarpışan askerlere yapılacak yardıma destek verişinde Türk toplumunun yarım yüzyılda geçirdiği siyasal, sosyal ve kültürel değişimi görmek mümkündür. Mutlak aşkı arayıp da bulamadığı Feyzi, Bedri, Kâzım ve Macit'le geçen yıllar, kızıl bir serap olarak Ayten'in gözünün önünden geçerken mahrumiyet ve hasret ifade eden geçmişini kızı Hicran'ın ismine gömerek umuda yelken açması, dönemin güçlü kadın imajının yansımasıdır. Hayat yolculuğunda kimseden destek beklemeden evladını tek başına büyütme mücadelesi ise elbette her devirde alkışlanacak bir durumdur. Evlenmek için her türlü maddi imkâna sahip olmasına rağmen bunun yeterli olmadığını göstermek istercesine seven bir kadının hayal kırıklıklarını, beklentilerini insan psikolojisi ile detaylandıran yazar, bu süreci *Ayten* romanında Ayten'in kızının hayatı üzerinden devam ettirir.

Yazarın harf inkılabına kadar yayımlamış olduğu romanları arasında yer alan *Kızıl Serap* romanı yayıma hazırlanırken, 1926 yılına ait orijinal, eski harfli metin Latin harflerine aktarılmış ve yazarın üslubuna sadık kalınarak sadeleştirilmiştir. Matbaadan kaynaklanan yanlış yazımlar

düzeltilerek eksik kalan ekler ve sözcükler anlamı tamamlayacak şekilde eklenmiştir. O dönem için kusur kabul edilmeyen, günümüzde anlatım bozukluğu olarak adlandırılan anlamsal ve yapısal hatalar düzeltilmiştir. Romanda yer alan yabancı kökenli bazı sözcükler, dönem okurunun yabancısı olmadığı eski ölçü birimleri, kılık kıyafet adları, mekânlar, yapılar, âdetler ve meslekler gibi hususlar günümüz okuru için dipnotlarla açıklanmıştır.

Burhan Cahit Morkaya okumalarına beni yönlendiren ve kitabı hazırlama sürecine katkı sunan Bahanur Garan Gökşen ve Erol Gökşen'e teşekkür ediyorum. Üniversitede beni Osmanlıca metinlerle tanıştıran, yakın bir zamanda aramızdan ayrılan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Ertek Morkoç'u bu kitap vesilesiyle saygıyla anıyorum. Burhan Cahit Morkaya'nın eserlerini okurla buluşturan Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'na teşekkür ediyorum.

Gülben Kocabıçak

Birinci Bölüm

... Bugün annemin evine dönüşümün haftası... Öyle hissediyorum ki ilk geldiğim günler evin en küçüğünden en büyüğüne kadar hepsinin gözlerinde bulduğum sıcak ve sevinçli dostluk yavaş yavaş kayboluyor. İlk günlerde üzerimden ayrılmayan gözler kalbimdeki acıları hissettirmeyecek kadar yumuşaktı. İki aylık bir gelinin anne evindeki yerine soğumadan gelişi herhalde hoş bir şey değil!.. Etrafındakiler için de beklenmeyen ve istenmeyen bir ıstırap!.. Beni teselli eden dudakların yavaş yavaş hareketten kaldığını gördükçe içimdeki acının sertleştiğini hissediyorum.

Bana en yakın, daha doğrusu en samimi görünen şimdiki halde ablam. Onun bakışlarında hem şefkat var hem dostluk. Hayatta en korktuğum şey merhamet edilmektir. Üzerimde biriken gözlerin bana merhamet eder gibi baktıklarını görmek beni en tahammül edilmez ıstıraplar kadar acıtır. Hatta daha fazla!.. Halbuki ablamın gözleri gölgesiz ve düşüncesiz.:. Yalnız sevgiyle baktıkları o kadar belli ki hâlâ nemli duran gözbebeklerime iliştikçe içime serin bir sükûnet ve teselli geliyor.

Bu sabah beni balkonda yine düşünceli görünce seslendi:

— Ayten, bak sana ne göstereceğim, biraz gelir misin?

Benimle meşgul olduğu halde o kadar tabii görünüyor ki aldanıyorum. İçeri girdiğim vakit enistemin Mısır'dan getirdiği necefli,[1] sedefli el kadar büyük bir çift küpeyi elime tutuşturdu.

1 Necef taşı: Parlak ve saydam bir tür kuvars billuru.

— Bak Allah'ı seversen, bu da kulağa takılır mı?

Böyle şeylere çok merakım vardı. Kızken evde ailenin bütün genç kızlarıyla beraber mükemmel fasıllar, oyunlar yapardık. Hepimizin bu oyunlara mahsus elbiseleri vardı. Zeybek, Çerkez, Arap kıyafetleriyle yaptığımız oyunlar kış geceleri en samimi arkadaşları bizim eve toplardı. Benim güzel bir zeybek takımım vardı. Sabahlara kadar yorulmadan, usanmadan nasıl da oynardık! İki aylık evlilik hayatım, ondan evvelki ümit ve sevinç günlerimle beraber bütün bu genç kızlık hatıralarını da soğuk bir kül altında bıraktı. Şimdi, yangından sonra evinin taş ve kül yığınları arasında, eriyip kalmış kıymetli eşyalarını arayan şaşkın bir felaketzede gibiyim... Sevinç günleri ne çabuk unutuluyor ve hayat ne çabuk geçiyor. İki ay evvel neşesine kanamayan çılgın bir genç kızdım. Şimdi havası alınmış bir balon gibi söndüğümü hissediyorum. Ve bugün bana "dul" diyorlar.

Ablam belki de daha tecrübeli olduğu için hayatından mağlubiyetle dönen kız kardeşinin ıstıraplarını anlıyor. Küçük çocuğuyla uğraşmasına rağmen benimle de meşgul olmayı unutmuyor. Beni düşüncelerimle yalnız bırakmamak için o kadar fedakârlık ediyor ki!

Dün gece lambamı kısıp hatıralarımla didişmek için başımı yastığa koyduğum zaman kapım vuruldu:

— Abla!

— Ayten!

Kapıyı açtığım zaman kucağında beş aylık yavrusuyla onu karşımda gördüm.

— Yattın mı? dedi.

Yatak örtüsü bozulduğu için inkâr etmedim:

— Uzanmıştım abla. Girsene!

Lambayı açtım.

— Enişteni yalnız bıraktık abla.

— Zarar yok. Yazısı var. Zaten çocuktan sıkılıyor. Mini mini Yıldız o kadar yaramaz ki akşama kadar kucaktan kucağa gezdiği halde kimseden memnun değil.

Ablamla karşı karşıya oturduk. O da annemin huysuzluğuna sıkılıyor. Bu akşam yine bir şey olmuş. Şuradan buradan konuşurken içindekini döktü:

— Enişteni kandırabilsem de Yeniköy'deki eve gitsek, burada o kadar üzülüyorum ki! Annem de gittikçe huysuz oluyor. İleride birbirimizi daha fazla kıracak olaylar olmasındansa vaktiyle çaresini düşünmek daha iyi. Bu akşam eniştene biraz açtım. Yeniköy'deki kiracıların çıkmasına bir ay kadar zaman varmış. Gelip gitmek meselesinde enişteni razı etsem hemen taşınırız.

Ablam halinden memnun olmadığını birkaç kelimeyle anlattıktan sonra birdenbire sordu:

— Sen de bizimle beraber Yeniköy'e gelir misin?

İsteksiz bir gönül sağırlığıyla ablamı dinliyordum. Kendimi hayattan o kadar uzak görüyordum ki... Böyle üzüntülü dedikoduları benim ilgimin olmadığı başka insanlara aitmiş gibi alakasızlıkla dinliyordum. Fakat son cümlesi beni derin bir yorgunluk uykusundan kaldırır gibi harekete getirdi.

— Nereye abla, dedim, Yeniköy'e mi?

— Evet, köşke! Kaç senedir sefasını kiracılar sürüyor. Bari biz gidelim. Hem hava değişimi yapmış oluruz hem de annemin vırvırından kurtuluruz.

Bana öyle geldi ki benim eve dönüşümden hemen bir hafta sonra ablamın bu Yeniköy meselesini ortaya atması kendisinden ziyade benim içindi. Annemin huysuz olduğunu daha kızken bilirdim. Bir hafta evvel her şeyi göze alıp ansızın eve dönüşüme annem üzülmedi değil. Fakat bu üzüntü benim mesut olmayışımdan mı yoksa zamanı ve neticesi meçhul yeni bir hayata dönüşümden mi, henüz anlayamadım. Fakat annelerin, hangi sebeple olursa olsun kocalarından ayrılan kızlarına karşı evvela tabii bir şefkat gösterip, ardından yavaş yavaş onu hayatlarını bozan bir dert, bir canlı üzüntü gibi gördüklerini çok işitmiştim. Annemin de bütün sevgisine rağmen bu genel düşünüşten ayrılmayacağı muhakkak. Ablamın Yeniköy teklifi birdenbire içime bu şüpheyi düşürdü. Acaba ablam kendisinden ziyade beni düşündüğü için mi Yeniköy'e gitmek istiyordu?

Bu şüphe keskin ve sert bir taş gibi kalbimi acıttı. Bin bir arzuyla hazırladığı yuvayı dağıttıktan sonra alnında garip bir "dul" damgasıyla anne evine dönmek ve sonra varlığı ağır bir yük gibi her an bırakılmak hissi veren bir sığıntı evlatlık vaziyetine girmek, zannedildiğinden çok daha acı bir şey. Annemin bana karşı biraz da hıncı var. Daha nişanlanırken, evlenirken arzularını kabul ettiremediğine içlendi. Feyzi ile evlenmeye karar verişim annemi adeta şaşırttı. Benimle evlenmek için belki her gün annesini bize gönderen genç yüzbaşıyı reddedip Doktor Feyzi'yi tercih edişim, en yakın dostlarımızı bile kırmıştı. İki ay içinde doktordan ayrılıp eve dönünce annem felaketime acımakla beraber, sözünü tutmadığımın cezasını çektiğimi anlatır gibi, öyle sitemli imalarda bulundu ki! Ablamın Yeniköy bahsi bütün bunları heyecanlı bir sinema filmi gibi aklımdan geçirdi.

— Abla, dedim, senin çocukların var. Sonra ben eski genç kız değilim, kocasından ayrılmış bir genç kadın için en münasip yer annesinin evidir. O kadar şaşkınım ki henüz vaziyetimi anlayamadım. Bilmem ki annelerinin yanında kalan genç dullar ne dereceye kadar serbesttirler?

Ablam dikkatle beni dinliyordu. Ben çok şey söylemek istediğim halde fikirlerimi toparlayamıyordum.

— Neler söylüyorsun Ayten, dedi ablam, ben sana bunları sordum mu?

— Bilmem, Yeniköy'e gider misin demedin mi?

— İyi ya, onu söyle. Ben kararımı verdim. Enişteni de yola getireceğimde şüphe yok. Orası geniştir. Bahçe var, kır var, deniz var. Sonra az çok eğlence var. Herhalde Şehzadebaşı gibi değil. Sonra bir şey daha var. Ne zaman canın istersen, burası da senin evin değil mi, gelir birkaç gün kalırsın.

— Bundan anneme bahsettin mi hiç?

Samimi insanların yürekleri zayıf olduğu kadar kendileri de saftır. Ablam da çok merhametli fakat çok düz ve sade görüşlü!.. Hislerini idare edemez, yalan söyleyen ağzını gözleri yalanlar. Benim ısrarlı bakışlarım karşısında gözbebeklerinin titrediğini hissettim. Biraz daha tereddüt etse beni

büsbütün şüpheye düşüreceğini anladığı için cevap verdi:

— Bizim Yeniköy'e gitmemizden annem etkilenmez. O daha ziyade küçük kardeşimle meşgul oluyor. Hele senin durumun müsaittir. Annem sana müdahale edemez ki!

— Yeniköy'e gitmek için daha başka bir sebep yok mu abla?

— Ne olabilir Ayten? Biz az daha serbest oluruz. Üstümüzde karışanımız olmaz. Annem, sağ olsun, biraz titizdir. İki çocuklu olmama rağmen bazen bana bile karışmak ister, bilmez misin?

Ablamın bu meselede kendi kanaatiyle hareket ettiğini anlar gibi oldum. Biraz daha oturduktan sonra ablam, kucağında uyuyan Yıldız'ı uyandırmamak için ayaklarının ucuna basarak odasına geçti. Akşamdan kapanmak ister gibi karıncalanan gözlerim şimdi meşgul olacak bir şey arıyordu. Şu evde ablam da olmasa canlı bir kâbus gibi düşünceler içinde taş kesileceğim. Anlıyorum ki kocasından ayrılıp anne evine dönenler bıraktıkları samimi yuvadaki eski yerlerini biraz darlaşmış olarak buluyorlar. Genç kızlık, dalında açan bir çiçek gibi koparıldıktan sonra en nadide vazolara bile konsa yine rengini ve kokusunu kaybediyor. Ve ona dalında bakan gözlerin ihtirası artık merhamet hisleriyle karışmış olarak geliyor. Evlenmenin o kadar sevinçli olmasına karşı ayrılmanın ıstırabı sadece hayat arkadaşından mahrum kalmak değil. Bu tıpkı kar çığı gibi. Ayrıldığı noktadan itibaren büyüyen ve ağırlaşan, hareketli ve canlı bir ıstırap!

Eve geldikten sonra annemin eski şefkatini çok aradım. Fakat onun bakışları bana, ana gözlerinde yeri olmayan bencil hislerle dolu gibi geldi. Beni incitmemek için zahmet çektiğini hissediyordum. Annemin sevgiden uzak gibi görünen tavırları acıyan kalbime biraz da ümitsizlik katıyordu. Ablamın Yeniköy'e gitme teklifine razı olacağım. Orada eski mektep arkadaşlarım da var. Hiç olmazsa içimde düğümlenmeye başlayan acılar biraz çözülür.

***

Yeniköy, Nisan 1925

... Ablamla enişte çocuklarını aldılar. Kalender'e[1] gidiyorlar. Ne zamandan beri elime almadığım defterim koltuğumda, Beykoz'a doğru uzanmış gibi görünen büyük setin köşesindeki kameriyeye girdim. Yukarıdan inen mavi sular burundaki feneri yalayıp köpürerek aşağıya doğru süzülüyor.

Çok güzel bir bahar devam ediyor. Karşı sahil, Beykoz, Paşabahçe sırtları o kadar yeşil ve taze ki! Yeniköy'e gelince enişte heveslendi, şimdi emektar bahçıvan Durmuş Ağa ot ve çalı bürüyen yolları, çiçek yerlerini temizlemeye çalışıyor. Kiracıların çocukları ortadaki yuvarlak havuzun içine taş, toprak doldurmuşlar. Durmuş hem çalışıyor hem söyleniyor, "Emeklerime yazık ama hep kabahat bizim beyde, öyle değil mi küçük hanım? Sanki burayı kiraya verecek ne vardı!"

Durmuş'un bana küçük hanım diye hitap etmesi bana genç kızlığımın en haşarı zamanlarını hatırlattı. Adamcağız elimden neler çekerdi. Bahçede dalını kırmadığım yemiş ağacı yok gibiydi. Hele yukarı setteki büyük badem. Günde belki on kere üstüne çıkardım. Zavallı Durmuş... Bana küçük hanım derken kalbimin nasıl acıdığını bilse!..

Nasıl oldu da iki üç ay evvelki şen ve yaramaz genç kız bugün saksısında susuz kalmış bir karanfil gibi kurudu ve kapandı. Bu, heyecanla başlayan çılgın bir maceradan başka bir şey değil.

Ona bir gün Elhamra'dan[2] çıkarken tesadüf etmiştim. Paltosunun kürklü yakasını kaldırmış, soğuktan pembeleşmiş yüzünü siyah kürklerin içine saklamıştı. Her gün görüp unuttuğumuz yüzlerden ayrı bir fevkaladeliği yoktu,

---

1 Boğaziçi'nde Yeniköy ile Tarabya arasında kalan semt. 19. yüzyılın sonlarından itibaren İstanbul halkının yoğun ilgi gösterdiği bir mesireye dönüştü ve Kalender bahçeleri diye anıldı. Boğaz'da mehtap eğlenceleri Kalender Koyu'ndan başlardı.

2 1920-1922 arasında Beyoğlu'nda inşa edilmiş, İstiklâl Caddesi'nin Tünel ile Galatasaray arasındaki kısmında bulunan, biri asma kat olmak üzere, beş katlı kâgir bir handır. Zemin katta Elhamra Hanı Pasajı ve 1922-1940 arasında Beyoğlu'nun en meşhur sinemalarından biri olan Elhamra Sineması vardır.

belki biraz veya çok güzeldi, o kadar. Fakat onu aynı gün bir defa da Pangaltı'da tramvaydan inerken görünce ister istemez dikkat ettim ve bu tesadüfün izi karlı bir yol gibi devam etti. Sokağa her çıkışımda onu adımlarımla beraber buldum. Sonunda bilmiyorum nasıl oldu, günün birinde onunla Taksim Bahçesi'nin[1] sakin bir köşesinde karşılaştık.

Hayatta bütün maceraları hazırlayan tesadüflerdir. En masum gönüller herhangi bir tesadüfün önünde ince bir tüy gibi kapılır ve uçar. Tıpkı rüzgârın pençesine düşen bir kuru yaprak gibi, tesadüf onu ya yumuşak, sakin bir köşeye düşürüp bırakır yahut sert ve soğuk bir taşlığa fırlatıp atar.

O gün Taksim Bahçesi'nin sık ağaçları arasında neler konuştuk, hatırlamıyorum. O kadar sevinç ve sevgi içindeydim ki! Akşam eve döndüğüm zaman artık sabahki o hoppa, avare genç kız değildim. O manasız, çılgın hislerim birdenbire kapakları çevrilmiş bir bent gibi duruluvermişti. Dünkü haşarı genç kızın bu küskün hali kimseye tabii görünmedi. İlk evvel ablam beni söyletmek istedi.

Böyle heyecanlı zamanlarda insan hislerini idare edemiyor. Ablam beni söyletmekte güçlük çekmedi. Beni odasına çağırdığı bir akşam öyle kalbime girdi, o kadar candan göründü ki bütün tesadüfleri, dersini iyi ezberlemiş bir mektep çocuğu gibi, cümlesini, kelimesini atlamadan birer birer anlattım. Artık sadece kalbimde çiçeklenen bu macera birdenbire dallanıp budaklanmıştı. Bununla birlikte ablam bana samimi bir arkadaş gibi davrandı. Doktor Feyzi'yle olan vaziyetimizi idare etti. Bana kalsa o tesadüfler belki de uzun bir macera halinde devam edip gidecekti. Ablam tecrübeli bir kadın becerisiyle çekti çevirdi. Feyzi'nin benimle evlenmesini sağladı. Bu evliliği istemeyenler pek çoktu. Annem eski bir kanaatle doktor hakkında inceden inceye araştırma yaptırdı.

---

1 Kuruluşu 1860'lı yıllara varan Taksim Bahçesi, 1930'lu yılların sonuna kadar halka hizmet vermiş bir park ve açık hava eğlence mekânıdır. Dönem edebiyatçılarının uğrak yerlerinden ve eserlerinde çokça bahsi geçen mekân, Gezi Parkı'nın arkasında bugünkü Ceylan Intercontinental Otel'in bulunduğu yerdeydi.

Bilmem ki ne öğrendi! Yalnız, nikâh gününe kadar fikrinde ısrar etti: "Bu adamdan sana hayır gelmez!" Buna rağmen benden ve ablamdan gördüğü direnme karşısında daha ileri gitmedi. Darıldı ve sonra düğüne razı oldu.

Benim bedbaht oluşumda annemin gönül kırgınlığı var diyemem. Fakat onun, evladını seven bir anne şefkatiyle beni mesut görmek istediğine ancak evlendiğimin haftasında kanaat getirdim. Göz kadar gafil ve kalp gibi hassas organ yok. İnsanın bedbaht oluşunda bunların çok günahı oluyor. Hele tecrübesiz insanlar için!

Doktor Feyzi'nin neşeli çehresi ve sevimli birer yeşil göl gibi parlayan iri gözleri bütün bir ay varlığımı içinde sakladı.

Onu gördüğüm müddetçe kanatları örümcek ağına takılmış bir böcek gibi çırpındım. Üzücü münakaşalar ve iki aile arasında gönüllerin hududundan uzak dedikodular tam bir ay devam etti. Arkadaşlarım bütün bu üzüntülü dedikoduların her evlilik arifesinde kaynamasının tabii olduğunu iddia etmeselerdi daha çok ıstırap çekecektim. Onların tesellisi, ablamın daima her zora karşı koyan temiz kalbi beni annemin ve aile büyüklerinin acı sitemlerinden kurtardı. Keşke onlar biraz daha ısrar etselerdi, bugün ümitlerini kendi eliyle parça parça etmiş bir zavallı durumuna düşmezdim.

Ben gözlerimin gafletine ve kalbimin masum hislerine kurban oldum. Onun yeşil gözlerinde aradığım derin aşkın benim şerefimi ve sevgimi boğacak kadar bulanık olduğunu nasıl bilebilirdim? Annemin sitemlerine, en yakın dostlarımızın bana acı gelen imalarına gözümü kapayarak çılgın bir sevgiyle kendimi Doktor Feyzi'nin aşkına bıraktığım zaman dünyada hiçbir şeyin saadetime engel olamayacağını zannediyordum. Hayat hep ihtimal ve tesadüf dolu. Cazibeli bir tesadüf bizi sevgiye götürdüğü gibi, daima takip eden tesadüfler, ihtimaller de onu bütün varlığıyla mahvedecek bir uçuruma kaydırıveriyor. Taksim Bahçesi'nde, Beyoğlu Caddesi'nde tekrarlanan birkaç tesadüf beni bir mecnun gibi kaptı, onun kollarına attı. Hiçbir sitem, hiçbir engel bu coşkun sevgiyi zapt edemedi fakat yine insafsız bir tesadüf onun

hayatını bana bütün acıklı haliyle anlattı. Doktor Feyzi'nin nikâhında kendisinden yirmi yaş büyük zengin bir kadın daha bulunduğunu anladığım gün Taksim Bahçesi'nin sakin köşesinde hayalini kurduğum yuva birdenbire başıma çöktü. Fakat asıl yıkılma, hayatımızı temizlemek için o kadından ayrılmasını doktora teklif ettiğim anda gerçekleşti.

Bir ay evvel benim için en büyük fedakârlıklara atılacağını söylerken gözbebekleri bulutlanan doktorun bu teklif karşısında bir taş gibi sertleşip, "İmkânı yok, hayatımızı o temin ediyor" diye mırıldanışı her ihtimali mahvetti.

Artık kalbimin sevgisi ve gözlerimde sakladığım taze aşk ateşe düşmüş bir yeşil yaprak gibi kavruluverdi. Ona hiç cevap vermedim. Çünkü fenalık olan bitenden değil, kalpten geliyordu. O beni düşüncelerimle yalnız bırakmak ve kalbimdeki yerine güvenerek vaziyeti bana hazmettirmek için çıkıp gittiği zaman ilk işim mantomu, ufak tefek eşyamı toplayıp başka kadınların maddi yardımlarıyla kurulan bu evden kaçmak oldu.

Genç kızken, mektep âlemlerinde gülüp oynarken evlenmek için hepimizin birbirine zıt fikirleri, arzuları vardı. Fakat bu farklı ve kararsız düşünceler arasında hepimizin anlaştığı bir nokta da vardı: Sevmek ve kıskanmak. Kıskanç olmayan kadın kalbinde, aşkın o tatlı tatlı üzen, ıstırap çektiren heyecanları kaynar mı? Evinin refahı uğruna, kocasının kalbine veya sadece vücuduna bir başka kadının sahip olmasını tabii görecek kadın var mı?

Bu durumu düşünemiyorum bile. Doktor Feyzi bana böyle bir hayat teklif ederken belki de ondan saklamadığım kuvvetli ve içli aşka güveniyordu. Ona karşı sevgim kalbimde kalabilir veyahut zamanla, hayata karışmakla onu unutabilirim. Fakat ortak bir hayata tahammül etmek elimde değil!

Annemin evine döndükten sonra çok dedikodu oldu. O ısrar etti. Haberler, mektuplar, araya girmek isteyenler çok oldu. O kadından ayrıldığını ispat etmek şartıyla hayatımıza tekrar başlamak için çok teklifte bulundu. Fakat hiçbiri

kırılan ümitlerimi tazeleyemedi. Gençliğini bir yaşlı kadının zevkine adayıp ondan varlık ve refah bekleyen ve bu vaziyeti genç ve kendisini çok seven karısına kabul ettirmek için lakırdı söyleyen bir adam insanı hangi samimi gönül sevgisiyle mesut eder?

Kalbe ve ortak hayata ait bağlar bir kere gevşemesin. Ondan sonra ne kadar tamir edilse ne kadar çalışılsa yine eski kuvvetini bulamıyor. Taahhütler, teminatlar, ricalar arasında ablamın da ısrarıyla bir an dönüp dönmemek için düşündüm. Gözümün önüne derhal onun vaziyeti, düşkün tavırları geldi. Kurduğu hayat için bir başka kadının maddi varlığından yardım bekleyen bir erkek ne kadar çirkinleşiyor. O dakika ne iri yeşil gözlerinin cazibesi ne de pembe yüzünün inceliği kalmıştı. Onu artık kendime yabancı bir erkek gibi gördüm.

Evlilik hayatından dönüş bir genç kadın için az ıstırap değil. Şimdi uzak yakın beni tanıyanların yüzüme bakarken, "Talihsiz taze,[1] cefalı kız!" der gibi iç çektiklerini hissediyorum. Yahut kendi yaslarım içinde bana öyle geliyor. Ne de olsa sevgiyle kollarımı uzattığım erkeğin aynı zamanda bir başka kadına ait olmasını bilmek kadar acı değil!

Pazar olduğu için rıhtım kalabalık. Beyoğlu'ndan gelen otomobiller Tarabya'ya doğru köşeyi dönerken yavaşlıyor. Bahçenin bu en aşağı seti rıhtımı tamamıyla gördüğü için eğlenceli oluyor. Akşamları ablamla burada enişteni bekliyoruz. Geniş, kumlu rıhtımda Rum kızları kol kola piyasa ediyorlar,[2] Rumca şarkı söylüyorlar. Onların peşine takılan birkaç genç bir kahkaha fırtınası gibi gelip gidiyor. Rüzgâr serin fakat üşütmüyor. Sağda Büyük Otel'den sürekli olarak piyano ve keman sesleri geliyor. Herkes taşkın bir neşe içinde. Enişten bile bugün yazıhaneye[3] inmedi. Evinden çıkmasını istemeyen ablamı aldı, Kalender'e gittiler. Bu eğlenen ve gülen insanlar arasında benim de bir yerim olacak mı acaba?

***

1 Genç kadın.
2 Gezinmek, dolaşmak.
3 Büro, yazı masası.

Gece enişteml bir parti tavla oynadık. O bana ipekli bir bluz alacaktı. Ben ona bir çift çorap. Ablam merakla bizi seyrediyordu. İlk iki oyunu enişte kazandı. Sonra sürekli ben kazandım. En son partiyi bitirdiğim zaman bıkmış usanmış gibi tavlayı kapattı:

— Nafile, bu akşam şansım yok.

— Yarın akşam da başka bir şeyine oynarız.

Onlar odalarına çekildikleri zaman içime acı bir şüphe düştü. Enişte iyi bir oyuncuydu. Bu akşam kendisine zar da geldiği halde bazı oyunları adeta bir acemi gibi oynadığını, bana yenilmek ister gibi, en önemli fırsatlardan istifade etmediğini gördüm. Acaba bana bir bluz almak için tavlayı bahane mi ediyordu?

Bu şüphe bir kurt gibi bütün gece içimi kemirdi. Sabredemedim, gündüz, yemekten sonra ablamla yine aşağı setteki hasır koltuklara yerleştiğimiz zaman sordum:

— Abla, akşam enişteme mükemmel zar geldiği halde bazı oyunları mahsus fena oynadı. Bana öyle geldi ki enişte bluz almak için bana mahsus yenildi.

Ablam şaşırmış gibi yüzüme bakıyordu. Nihayet uzun bir kahkaha attıktan sonra ciddi haline döndü:

— Çocuk musun Ayten, böyle şeyleri nasıl aklına getirirsin kuzum? Bilmez misin, enişte'nin bir huyu vardır. Bir şeye heves eder, merakla ve istekle başlar. Sonra aklına başka bir şey gelir. Başladığı iş bitsin diye yapmadık şey bırakmaz. Akşam görmedin mi, tavlayı kapar kapmaz odasına gitti, yazıya başladı.

Ablamın cevabı beni tatmin etmedi değil. Hakikaten enişte'min tabiatı öyleydi. Bunu bilmeme rağmen akşam elindeki paketler arasından benim bluzu ayırıp uzattığı zaman yüzümün kızardığını, parmaklarımın titrediğini hissettim.

***

Bu sabah Boğaz bir cennet gibi. Bahçelerin bütün leylakları; duvarlardan, setlerden dökülen salkımlar açmış. Tatlı bir güneş var. Deniz, yere inmiş bir mavi bulut gibi yumuşak ve dumanlı.

Ablamın yaramaz Sevgi'sini giydirdim. Beyaz eldivenleri, beyaz şapkası ve beyaz getrleriyle[1] Bonmarşe[2] camekânlarındaki tombul beyaz bebeklere benzedi. Altı yaşına yeni giren Sevgi o kadar afacan ve öyle de şirin kız ki!

El ele rıhtıma indik. Bu sabah biraz yürümek, Tarabya'ya kadar gitmek istiyordum. Ablam küçükle uğraşıyordu. Bilmem neden ablam vakti de olsa evde kalmayı tercih eder. Sevgi öyle akıllı kız ki annesinin bu huyunu bile öğrenmiş, bahçe kapısından çıkarken:

— Böyle her gün çıkalım, olmaz mı teyze, dedi. Ama anneme hiç söyleme, o Yıldız'la evde otursun.

Rıhtım, yanlarında Sevgi'den daha küçük ve daha büyük çocuklarıyla gezmeye çıkan kırmızı yüzlü Alman kadınlarıyla dolu.

Ne zamandan beri böyle gezmek, yürümek için heves duymuyordum. İlkbaharın bu çok taze ve ılık sabahı leylaklar ve salkımlar, neşeli hayat pas tutmaya başlayan kalbimi yıkamış, temizlemiş gibi oldu. Şimdi ılık ve hafif Boğaz havasını teneffüs eden ciğerlerimden vücuduma taze bir kuvvet yayıldığını hissediyorum.

Sevgi elimi çekip beni sürüklüyor, aralıksız gevezelik ediyor.

— Teyze, Tarabya'ya kadar gideceğiz değil mi? Ama sonra yorulunca beni kucağına alacaksın.

— Oh küçük hanım, beni kim alsın?

— Seni kim almaz, teyze? Hani biz geçen gün babamla gezmeye çıkmıştık. Dönüşte annem yoruldum deyince, babam bizi sandala bindirdi. Ama anneme ne dedi, bilir misin?

---

1 (Fr. *guêtre*) Bacağa veya ayakkabı üstüne geçirilen kumaş veya köseleden yapılmış tozluk.

2 İstiklal Caddesi'nde şimdiki Mısır Apartmanı'nın olduğu yerde Fransız Bortoli Biraderler tarafından açılan mağaza. Sonradan caddenin karşı tarafında iki katlı bir mağaza olarak hizmet verdi. Her türlü şeyin bulunabildiği Bon Marché 1926'da Carlmann Ailesi'ne satıldı ve Karlman Bonmarşesi ya da Karlman Pasajı adıyla anıldı. 1942'de çıkan Varlık Vergisi yüzünden kapanmıştır. Bugün yerinde Odakule vardır.

— Ne dedi?

— Bunlar olmasaydı ben seni kucağımda götürürdüm, dedi.

Altı yaşına yeni giren afacan kızın bu lakırdıyı hatırında tutmasına hayret ettim. Buna gülerken o devam etti:

— Güzel kadını kim almaz, değil mi teyze?

— Demek beni de alacak bulunur.

— Çooook, sen sade yorulduğunu söyle!

Sevgi'nin tecrübeli bir kadın gibi söylenişleri hoşuma gidiyordu. Birdenbire elimi çekti:

— Teyze, bu bey sana ne kadar baktı!

— Hangi bey? dedim.

Arkasına bakıyordu. İster istemez ben de başımı çevirince yanımızdan geçip gitmekle beraber hâlâ bize bakmaya devam eden bir gencin gözleriyle karşılaşmıştım. Sevgi'nin gevezeliği, benim dalgınlığım yüzünden başımı çevirip bakışım çok çirkin bir hareket olmuştu. O hırsla Sevgi'nin kolunu şiddetle çekip çimdikledim:

— Sen önüne bakıp yürüsene! Gezmeye mi çıktın, gevezeliğe mi?

Zavallı çocuk ummadığı bu uyarıyla bir müddet sustu. Tokatlıyan'a[1] kadar gidecekken Summer Palas'ın[2] önünden döndük. Dönüşte onun gönlünü almak, aynı zamanda bilmediği şeyleri öğretmek için ona nasihat verdim:

— Bir daha kimseye başını çevirip bakma, e mi kızım? Sonra adama fena lakırdı söylerler. Hem kadın erkeğe bakmaz, anladın mı?

Sesini çıkarmadı. Geveze olduğu kadar da içli... Şuradan buradan konuşarak eve döndüğümüz vakit biraz evvel tesa-

---

1 Beyoğlu'ndaki meşhur Tokatlıyan Oteli'nin 19. yüzyılın sonlarında Tarabya'da yazlık kısmı hizmete girdi. İkinci Dünya Savaşı sonrası el değiştiren yazlık otel, önce Konak Otel adını aldı, sonra da 1954 yılında çıkan bir yangında yanınca yerine Büyük Tarabya Oteli yapıldı.

2 Orient Express seferlerini gerçekleştiren Wagons-Lits'in kurduğu Uluslararası Büyük Oteller Şirketi tarafından 1894'te Tarabya'da açılan otel. Birinci Dünya Savaşı yıllarında Mıgırdiç Tokatlıyan tarafından satın alındı. Bir süre sonra adı Sümer Palas olarak değiştirildi. 1950'de yıkıldı.

düf ettiğimiz gencin on beş yirmi adım arkamızda, denize bakar gibi durduğunu gördüm. Bahçenin parmaklıklı kapısını itip içeri girerken Sevgi şeytan gibi gözlerini yüzümde gezdirerek:

— Teyze, dedi, sakın arkana bakma. O yine rıhtımda!

Bu sefer kendimi zapt edemedim. Kahkahayla güldüm.

Yukarıya, köşke çıktığımız vakit Sevgi mühim bir sır vermek ister gibi kucağıma atıldı:

— Bana darıldın ama teyze, o bize bir şey yapmadı ki... Sadece baktı.

— Peki sen niçin baktın? Sonra beni neden baktırdın?

— Ne olur teyze, o fena adam mı?

— Olsun olmasın. Bilmediğin adama o kadar bakılır mı?

— Ben bakmadım ki teyze, o sana baktı.

— Sen bir daha bakmayacaksın ya!

— Bakmayacağım. Ama sana bakarsa haber vereyim mi?

Şeytan kız, bu yaşta böyle şeyleri nasıl düşünüyor bilmem.

— Peki, dedim, haber ver ama sakın belli etme!

***

Şeytan Sevgi'nin bir daha haber vermesine meydan kalmadı. Bu akşam elimde, bitirmeye çalıştığım bir floş örgüyle aşağı setteki hasır koltuğuma yerleştiğim zaman gözüme ilk tesadüf eden çehre o oldu. İnce yüzlü, büyük ve bulanık yeşil gözlü bir genç. Sinirli ve acele bir yürüyüşü var. İskele tarafından geliyordu. Beni görünce adımları değişti, yüzü karıştı. Onunla meşgul görünmemek için derhal örgüye başladım.

Biraz sonra ablam da geldi. Durmuş'un sırtına çıkıp çakaleriği koparmak için inat eden Sevgi'yi çağırdım:

— Buraya gel Sevgi, bak sana ne göstereceğim!

Çapkın çocuk, birdenbire Durmuş'u bıraktı, koşa koşa geldi, kucağıma atladı. Yorgunluktan nefesi kesilmesine rağmen ağzını kulağıma yaklaştırdı. Mühim bir sır verecekmiş gibi fısıldadı:

— Göster ama arkasından çimdik gelmesin!

İkimiz de gülüyorduk. Bir şey anlamayan ablam bana sordu:

— Kuzum Ayten bacak kadar çocukla da konuşacak şey mi buluyorsun?

— Ne yapayım abla, dedim, daha büyükleri zararlı oluyor. Sen Yıldız'ı ne yaptın?

— Dadısında. Yukarı bahçede araba sefası yapıyor.

Geç vakte kadar ellerimizdeki örgülerle meşgul olduk. Enişte bu akşam gelmedi. "İşleri de o kadar çoğaldı ki" diyordu ablam. Enişte'min işleri gerçi büyüdü. Fakat vapuru kaçırsa bile otomobille gelmeyecek kadar değil zannederim. Bana öyle geliyor ki kocalarını haklı ve mazur görmek için kadın kalplerinde belirsiz fakat kuvvetli bir yetenek ve arzu var. Hele ablamın, kocasına karşı derin bir zaafı var. Aralarındaki gönül bağı iki güzel yavruyla da kuvvetlendikten sonra onun için enişte'm, her ne olursa olsun feda edilmeyecek kıymetli bir varlık hükmüne girdi. Böylece en görünür vaziyetlerde bile kalbine şüphe ve gölge getirmiyor. Erkeklerin evlilik hayatında tükenmez bir aşk harareti olmazsa, kadın onlar için nihayet evlerinin sükûnetini hazırlayan samimi ve teklifsiz bir dost olmaktan ibaret kalıyor. Fakat seven ve severek evlenen kadınlar kendilerini evlerinin dar sınırları içinde bulunca bütün heyecanlarını bağlandıkları adama veriyorlar. Sevilmek çok iyi bir şey. Fakat hiçbir karşılık beklemeden sevmek de ondan az heyecanlı değil!

***

... Bugün enişte'min misafirleri geldi. O kadar bahane bulmama rağmen yanlarına çıkmam için ablam da enişte'm de ısrar ettiler. Bunların bir kısmını eskiden tanıyorum. Bize, büyükbabama gelirlerdi. Geç vakte kadar yukarı setteki fıstıkların altında içtiler. Akşam sofraya hep beraber oturduk.

Kâzım Bey -enişte'min en aziz dostu- kır saçlı fakat çok zarif bir adam. Öyle hoş hikâyeler anlatıyor ki aralıksız gülüyoruz. Sofrada takılmadığı kimse bırakmadı. Fakat öyle ince, öyle nükteli sözleri var ki kendisine serzeniş edilen bile gülmekten kırılıyor. Nihayet sabredemedi, bana da ilişti:

— Ayten Hanımefendi, tebessümlerinizle soframızı süslediniz. Fakat yemekten sonra piyanonuzla da kulaklarımızın hakkını vereceksiniz, değil mi?

Ötekiler zaten her lakırdıyı gürültülü bir kahkaha fırtınasıyla karşılıyorlardı. Kâzım Bey'in bu cümlesini uzun el şakırtıları takip etti. Bu şen ve zarif adamın ince ve nükteli sözleriyle devam eden yemek gece yarısını buldu. Ondan sonra salona geçtiğimiz vakit ısrar ettiler. Piyanoyla birkaç alaturka şarkı çaldım. Kâzım Bey aynı zamanda müzisyen biri... Ötekilerin gürültülü takdirleri arasında onun hassas bir kadın tavrıyla öyle bir dinleyişi vardı ki! Piyanonun kapağını indirirken elimi tuttu:

— Çok rica ederim Hanımefendi, "Ey gonca açıl"[1] diye başlayan bir şarkı vardır, zannederim şedarabandır.[2]

— Evet, dedim, suzidildir[3] fakat şedaraban üzerinden de çalınır.

— Lütfeder misiniz?

Bu şarkıyı ben de severdim. Çalarken Kâzım Bey hafif sesle katıldı:

Ey gonca açıl zevkini sür fasl-ı bahârın
Ben bülbülüyüm sen gülüsün bağ-ı mesârın[4]

Şarkıyı bitirdiğim zaman etraftan bir alkıştır koptu. Kâzım Bey eğilmiş kulağıma fısıldıyordu:

— Sakın kendinize zannetmeyiniz Ayten Hanımefendi, bunlar benim sesimi alkışlıyorlar.

Ve sonra daha zarif bir hareketle gözünü kırptı:

— Ama biraz daha yüksek okusaydım başınızı arkaya çevirince salonu boş bulurdunuz, o mesele de başka!

Misafirlerden bir kısmının otomobilleri bekliyordu. Sabaha karşı dağıldılar. Ne zamandan beri böyle bir eğlen-

---

1 Güfte ve bestesi Şemsettin Ziya Bey'e (1882-1925) ait şarkı.

2 Klasik Türk müziğinde bir makam.

3 Klasik Türk müziğinde bir makam.

4 Ey gonca (sevgili) açıl ve zevkini sür bahar mevsiminin; sevinç bağlarının ben bülbülüyüm, sen ise gülüsün.

ce âleminde bulunmadığım için yorulmuştum. Geç vakit odama çekildiğim zaman manasız ve heyecansız bir hayatın tek değişik akşamını yaşamaktan doğan öksüz bir neşeyle gözlerimi kapadım.

***

— Ayten, bu akşam Tarabya gezintisi var mı?

— Niçin sordun abla?

— Sevgi alıştı. Şimdi istiyor. Benim işim var. Bu akşam galiba yine misafirler gelecek. Enişten telefon etti.

— Niyetim var abla. Sevgi'yi hazırladın mı?

— O seni bahçede bekliyor.

İskarpin değişip bahçeye indiğim zaman Sevgi'yi ta aşağıda, parmaklıklı sokak kapısının yanında buldum:

— Ben vazgeçtim Sevgi, biraz rahatsızım çıkamayacağım!

Koşa koşa geldi, boynuma atladı:

— Benim nonoş teyzeciğim. Vallahi bir daha seni kızdırmam. Bak göreceksin, ona rastlayınca gözlerimi kapayacağım.

Şeytan kız, öyle de akıllı ki! Güldüğümü, yumuşadığımı görünce büsbütün sırnaştı:

— Oh benim ceylan bakışlı teyzeciğim!

— Kız sen bu lakırdıları nereden öğreniyorsun?

Birdenbire durakladı. Bu duruşunda temkinli insanların ağır hali vardı. Tekrar ettim:

— Söyle bakayım, bunları kimden öğrendin?

Küçük aklıyla yaptığı değerlendirmede, sırlarını ifşa etmekte mahzur görmemiş gibiydi.

— Kâzım Bey'den, dedi.

— Kâzım Bey'den mi, ne vakit?

— Dün akşam, hani ben onun kucağında değil miydim, işte o zaman.

— Peki ne dedi?

— Ne güzel ablan var, ceylan bakışlı, dedi.

— Sen böyle her söylenen lakırdıyı ezberler misin?

Utandı ve sustu:

— Küçük çocuklar böyle şeyleri dinlemezler. Sakın bir daha ağzından böyle şey işitmeyeyim, e mi?

Ağır ağır Kalender'e doğru gidiyoruz. Bu akşam gezintilerinden artık zevk almaya başladım. Hayatımın birdenbire altüst oluşundan sonra kalbe çöken vazgeçiş ve küskünlük hisleri yavaş yavaş dağılıyor. Anlıyorum ki ıstıraplara alışılıyor. Şimdi akşam gezintimizin vakti gelince ben de Sevgi kadar arzulu ve heyecanlı oluyorum.

Huber'in[1] villasına saparken dizlerim gevşedi ve Sevgi'nin avcumdaki eli oynadı. Her akşam hemen hemen aynı yerde tesadüf ettiğimiz adam yine karşımıza çıkmıştı. Tabii görünmek için derhal Sevgi'yle konuşmaya başladım.

— Sen bu sabah dersini niçin vermedin? Matmazel yine senden şikâyet ediyordu.

Sevgi imdadıma yetişmeseydi sinirli bir hareketle gülecektim. Şeytan kız hemen cevap verdi:

— Ben dersimi biliyordum teyze, matmazel aksilik etti.

— Ne yaptı?

— Ders okumak için beni içeriye çağırdı. Gitmedim. Babam dersleri bahçede okuyun diye tembih etti.

— Zararı yok, sen yine matmazeli dinlemeliydin. Elbet bir sebebi vardı ki seni içeriye çağırmış.

Sağanak geçmişti. Tarabya'ya kadar gittik. Dönüşte yoktu. Fakat köşkün bahçe kapısından girerken ileride, fener direğinin yanından denizi seyreder gibi durduğunu gördüm.

Bu ince yapılı genç kimdi, bilmiyordum. Yeniköy'de oturduğunu zannediyordum. Çünkü geçen gece ay ışığında aşağı sette ablamla otururken birkaç kere Tarabya'ya doğru geçip döndüğünü gördüm. Narin bir filiz gibi fakat öyle derin ve manalı menekşe gözleri var ki!..

Karşılaştığım erkeklerin görünüşleriyle meşgul olmam. Fakat acıklı bir felaketle neticelenen büyük maceradan sonra bu ikinci tesadüf ki gelip geçtikten sonra da hükmü

---

1 1901-1903 yılları arasında Huber kardeşlerden Auguste Huber ve ailesi tarafından yaptırılan Huber Köşkü, Boğaziçi'nin Rumeli yakasında, Tarabya Koyu'nun güneyinde ve Yeniköy-Tarabya yolunun üzerinde bulunmaktadır.

devam ediyor. Bu menekşe gözlü narin çocuğun beni bir gölge gibi takip edişinden memnun olmuyor değilim fakat korkuyorum da! Genç yaşlarda gelen acılar kuvvetleri nispetinde devamsız... Bir kasırga, bir sağanak gibi hırpalayıp geçiyorlar. Fakat bunlar korkunç masallar gibi hatırlandıkça insana korku ve ürperti veriyor. Onun için her akşam adımlarımın yanında görmeye başladığım bu genç için de kalbimde tatlı bir korku hissediyorum.

***

Ablam için örmeye başladığım *blue de saks*[1] floştan bluz elimde, piyasayı seyretmek için aşağı sete inmiştim.

Her vakitki oturduğum, Sarıyer'e doğru çevrilmiş koltuğa yerleşirken yerde bir zarf gözüme ilişti. Garip bir merakla eğildim, aldım. Kapalı bir zarftı. Üzerinde hiçbir yazı yoktu. Açıp açmamak için tereddüt bile etmedim. Elimdeki bluzu demir bahçe masasının üzerine bıraktım ve bir hamlede zarfı parçaladım. Bu, dört satırlık bir mektuptu. Ne imza vardı ne hitap. Yalnız şu dört satır:

> Hanımefendi, size ömrünüz kadar uzun bir hayat arkadaşı olmak için arzunuzu bilmeye ihtiyacım vardır. Her gün tesadüf ettiğiniz adamı biraz daha tanımak istemez misiniz?

Gerçi imza ve isim yoktu. Fakat bu dört satırın onun tarafından bana yazıldığına şüphe yoktu. O kadar içli ve sakin görünmemesine rağmen buraya mektup atacak kadar cüretkâr olan bu genci eski roman kahramanlarına benzettim. Dümdüz erkeklerden, hatta kadınlardan hiç hoşlanmam. İnsan, hayatında biraz heyecan geçirmeli; elem, ıstırap ve sevinç içinde koşmalı, didişmeli... Sade ve sakin hayat, nasıl olsa ömrümüzün belirli bir gününde bizi gelip bulacak değil mi?

Bu dört satırlık mektubu heyecandan avcumda buruşturdum. O kadar tuhaf olmuştum ki orada duramadım.

---

1 (Fr.) Saks mavisi, gece mavisi.

Yine elimde bluz, kalbim çarpa çarpa yukarıya köşke çıktım. Bana öyle geldi ki bu dört satırlık mektubu oraya atan ellerin sahibi beni oradan çekip alacak kadar da cesurdur.

O küçük çehreye çok yakışan iri ve sakin menekşe gözlerin bu kadar cesur oluşu içime korkuyla karışık tatlı bir sevinç getirdi. Bilmiyorum, hayatın ilk adımında sendeleyen kalbim nasıl olup da böyle heyecanlı bir vakadan zevk alıyor? Üzerinde dört satırlık büyük bir macera taşıyan kâğıt parçası elimde, odama kapandığım zaman bir çift iri menekşe gözün beni hâlâ takip ettiğini zannediyordum. Anlıyorum ki gönül cefaya katlanırken bile sevmekten kalmıyor.

***

— Daha yukarı çıkalım mı Ayten? Bak şuradan deniz ne güzel görünüyor.

Tarabya'nın üstündeki tepedeyiz. Karadeniz ufuklara kadar ayaklarımızın altında gibi. Yanımızda yüksek bir fıstık ağacı var. O, elimden tutup çekiyor. Ben dikenlerden, çalılardan kurtulmak için eteklerimi topluyorum. Bir dakika durup yüzüme bakıyor. O iri menekşelerin içinde kendimi görünce dudaklarım kalbimin bütün zevkini bir kelimeyle itiraf ediyor: "Bedri!"

Onun solgun ve ince yüzünde hasretini çektiğim aşkın en derin izlerini buluyorum. Uzak yollardan gelip bir serin çeşme başında yüreğinin ateşini söndüren sahra yolcusu gibiyim. Şimdi yeşil yer ile mavi göl arasında başımı onun dizlerine bıraktığım zaman menekşe gözlerinden damlayan aşkın sıcak damlalarıyla gönlümü dolduruyorum. Bu ince yüzün bana tattırdığı o can verici aşkı kana kana içmek için kalbim ne kadar susamış! Dudaklarım hummalı bir hasta gibi her an onun adını tekrar ediyor ve onun olmak için öyle coşkun bir ihtiyacım var ki!

Bir aydan beri hemen her akşam buluşuyoruz. Bu hummalı sevginin ilk heyecanını yıldızlı bir gece rıhtımda paylaştık. Sonra her geçen akşam ve her gelen gün bu sevgiye ümit ve hayat kattı.

Dün gece bahçede buluştuğumuz zaman bu hafta sonunda Trabzon'a gideceğini söylemişti. Tamamıyla şaka zannettiğim bu lakırdısına inanmadığım halde bütün gece onu düşündüm. Buna rağmen hâlâ sormaya cesaret edemiyorum. Acaba sahiden gidecek miydi? Bir buçuk saatten beri beraber olduğumuz halde bu seyahatten bahsetmiyordu. Artık inandım ki aslı yoktur. Bu güvenle ona sordum:

— Trabzon'a gitmeyeceksin, değil mi?

Kadın eli kadar ince ve pembe tırnaklı parmakları saçlarımda dolaşıyordu:

— İmkânı yok Ayten, dedi. Muhakkak gideceğim. İstanbul'da kalmak iyi ama...

— Ne var?

— Hayat mücadelesi Ayten. Mektepten çıktım. Artık babamın evi benim için değil. Hayatımı kazanmak istiyorum. Trabzon'da bir iş teklif ettiler. Mesleğini belirleyen bir genç, tesadüfün önüne çıkardığı fırsatı kaçırır mı?

— Peki, ya ben ne olacağım?

Hareli, menekşe gözleri dumanlanıyordu. Ellerimi dudaklarına götürürken cevap verdi:

— Bu seyahat senin için de bir tecrübe olacak Ayten! Senin hakkında fikrim şu: Trabzon'a gidip yerleşince sana mektup yazacağım. Orada senin için rahatça bir hayat hazırlayabilirsem çağıracağım. Bakalım gelecek misin?.. Niçin cevap vermiyorsun Ayten?

Gözbebeklerimden taşmak isteyen yaşları zapt etmek için dudaklarımı ısırıyordum. Tekrar sordu:

— Teklifim sana biraz manasız geldi, değil mi? Doğru, İstanbul'un eğlence hayatını, Boğaz'ın güzel manzarasını bırakıp Trabzon'a gitmek, sakin, dümdüz bir ömür sürmek... Tahammül edilmez, değil mi Ayten?

Cevap vermediğimi görünce daha ileri gidiyordu. Dudaklarını elimle kapattım.

— Devam etme Bedri, istemiyorum. Yalnız senden ricam var.

— Söyle.

— Trabzon'a beni de götüreceksin.

— Çıldırdın mı Ayten!

— Niçin?

— Annen, enişten, ablan!

— Benden onlara ne! Hayatıma istediğim gibi hükmedemez miyim?

Şaşırmış gibiydi. Benden bu cevabı alacağını zannetmiyordu. Gözlerimdeki kesin kararı anlayınca konuşmaya başladı:

— Çok teşekkür ederim Ayten. Beni o kadar sevindirdin ki! Sana görünüşte sakin fakat hakikatte çok sevimli bir hayat hazırlayacağım. Beni mesut edecek kadın, hayatımın kadını sen olacaksın Ayten.

Gün kararmış, gökle yer birleşiyordu. Gölgeler içine biz de karıştık. Dar yoldan aşağıya inerken bu seyahatin sebeplerini anlattı. Üvey annesinin yetişmiş çocukları arasındaki zor vaziyetini ben de takdir ettim. Kalbi temiz ve iyi hislerle dolu bu gururlu gencin hayatta iyi bir mevkii olacağına inancım var. Serbest bir çevrede hayatını kazanmak için her şeyi feda eden bir genç hangi teşebbüsünde başarılı olmaz!

Rıhtımda ayrıldığımız zaman ona tekrar ettim.

— Gideceğin günü kararlaştırınca bana söyleyeceksin, değil mi Bedri?

Ellerimi avcunda tutuyordu:

— Senin için bir şey düşünüyorum Ayten! İstanbul'dan ayrılmaya karar verirken emin ol senden başka bir şey hatırımdan geçmedi. Bana gösterdiğin güvene karşı o kadar duygulandım ki sensiz gitmek bana ağır gelecek... Buna rağmen öyle zorluklar, pürüzler içindeyim ki... Fakat düşüneceğim... Kesinlikle bir şeyler yapacağım. Şimdilik Allah'a ısmarladık Ayten!

Ve akşamın dumanlı esmerliğine karışarak ince bir hayal gibi eridi. Çok sıcak bir günün sahillere indirip bıraktığı kurşun sisler içinde yalnız kaldığım zaman büyük gözlerinin menekşe renkleriyle kalbime yumuşak ve ince bir ağ ören bu akşamların sevgilisine, uzun gönül ve muhabbet arzuları gönderdim.

***

... Pencereden başımı uzattım. Rıhtıma set set inen bahçe, koyu ve nefti bir gölge halinde gittikçe kararıyor. Yakın dallar karanlıkta pencereme uzanmış birer ele benziyor. Gökyüzü yıldız dolu... Ve o kadar derin ki koyu lacivert fakat şeffaf bir duman gibi. Ablam, arka odada dadıyla beraber Yıldız'ı uyutmaya çalışıyor. Rüzgâr yok. Bütün bahçelerin çiçekleri bu durgun mayıs gecesinin ılık nefesi gibi tatlı bir bahar kokusu veriyor.

Onu iki günden beri görmedim. En son buluştuğumuz zaman anlattığı aile macerası öyle hissediyorum ki onu İstanbul'dan uzaklaştıracak. Bu kadar gururlu ve hassas bir genç, üvey ana elinde oyuncak olan bir babanın baskısına boyun eğer mi?

Öyle anlar oluyor ki öz annesi bile insana, şefkat kaynağı kurumuş bir el kadını gibi görünüyor. Yeniköy'e geldim geleli annem bir kere olsun beni aramadı. Burada, ablamın evinde gördüğüm bütün candan sevgiye rağmen annem bana daha yakın olmalı, değil mi? Talihi, kısmeti herhangi bir tesadüfle sarsılan bir genç kadın için bilmem ki dünyada anneden ve babadan daha yakın ve daha emin bir huzur yuvası var mıdır?

O kadar dalmışım ki en yakın dalların hışırtısını bile duymadım. Bu dumanlı lacivert gölgeler içinde tatlı fakat heyecanlı bir ses nefesimi durdurdu:

— Ayten!

Ve onun gölgesini en yakın dallardan daha yakında gördüm.

— Bedri!

Ne yapacağımı ne söyleyeceğimi şaşırdım. Demir parmaklıklı kapıyı açtıktan sonra bahçenin dört beş basamaklı merdivenlerini çıkıp köşke kadar gelen bu korkusuz gencin cesareti beni bile korkutmuştu.

— Ne yaptın Bedri, dedim, ne cesaret!

Ve bir anda ev halkını düşündüm. Eniştem bu akşam yoktu. Ablam, sancısı tutan Yıldız'ı susturmuş, belki kendisi de uyumuştu. Hizmetçiler çoktan yukarı odalarına

çekildiler. Buna rağmen onun buraya kadar çıkışı beni o kadar korkuttu ki... Odamda lambam kısılmıştı. Beni pencerede gölgemden tanımış olacak. Zihnime bir anda gelip giden birçok fikir arasında en mühimi onunla rahatça konuşabilecek bir yer bulmaktı. Karanlığa alışan gözlerimle onu aradım. Hemen penceremin altındaydı. Eğilip elimi uzattım. Parmakları avcuma değdi. Yerle penceremin arası epey yüksekti. Odadan çıkıp bahçeye inmeyi düşündüm. Daha tehlikeliydi. Ablamın herhangi bir sebeple beni arama ihtimali, kapıların gıcırtısı böyle bir teşebbüsü tehlikeye düşürebilirdi. Halbuki pencereden görüşmek de tehlikesiz değildi. Çaresizlik içinde yine ona seslendim:

— Ne yapacağız Bedri?

— Bilmem, dedi. Ben öbür gün gidiyorum. Seninle konuşmak isterdim.

Bütün zaafım dağıldı. Şimdi ona yaklaşmak için bir kuvvet hissediyordum. Böyle dakikalarda en akla gelmeyen şeyler insanı gelip buluyor. Aklıma derhal Durmuş'un dal kesmek için kullandığı merdiven geldi. Bugün yine gözüme ilişmişti, yavaşça seslendim:

— Bedri, yandaki çamaşırlık kapısının yanında küçük bir merdiven vardır. Alabilir misin?

Cevap vermedi. Kayboldu. Bir dakika sonra onu ellerinden tutup çektim. Korkudan, heyecandan konuşmadan kalplerimizin çarpıntısını dinliyorduk. Lambayı büsbütün kıstık. Artık Durmuş'un gelip merdiveni pencereye dayalı görmesinden başka tehlike kalmamıştı. Her türlü önleme rağmen odamın kapısını bir daha sürmeledim. Odasına yabancı erkek almış bir kadın durumuna düştüğümü bir an hatırladım. Vücudumdan kalbimi sarsan sert bir titreme geçti. Başımın döndüğünü hissediyordum. Yaptığım hareketin, cesaretin ne tamir kabul etmez bir hata olduğunu kavradığım anda onun sesi bana her şeyi unutturdu.

— Buraya kadar gelişimi affet Ayten. Bu gece seni görmek bir ihtiyaç oldu. Akşamdan beri rıhtımda dolaştım. Fakat seni görmek mümkün olmadı. Neredeydin?

— Ablamın küçüğü Yıldız hastaydı. Onunla uğraştık. Halbuki ben de dün akşam seni bekledim.

— O kadar işim vardı ki İstanbul'da kaldım. Artık son kararımı verdim. Öbür gün posta[1] var. Gidiyorum. Senin için de yapacağım şu: Trabzon'a ben de ilk defa gidiyorum. Nasıl yerdir bilmiyorum. Oraya gider gitmez sana rahat edebileceğin bir yer hazırlar, derhal yazarım. Gelecek misin?

Ve benim cevap vermemi beklemeden ilave etti:

— Aramızda henüz resmi bir ilişki yok Ayten. Fakat sen başkasıyla evlenecek zaman geçmediğini söylemiştin. Bunu beklemek mecburiyeti var, değil mi?

— Tabii.

— O halde nikâhımızı orada yapmak mümkündür. Fakat sen nasıl istersen. Burada ailece bir tanışıklık olsun, arada yarı resmi bir ilişki başlasın dersen onu da düşünürüz. Yalnız benim için vakit yok. Bu postayı kaçırırsam bir hafta beklemek lazım. Halbuki oradaki işe derhal başlamak mecburiyetindeyim.

Deminki şaşkınlığım kalmamıştı. Şimdi onun titreyen dudaklarından damla damla düşen cümleleri dinliyordum...

— Demek muhakkak gidiyorsun, dedim.

Ellerim avuçlarındaydı. Başını omzuma bıraktı ve içinden gelen samimi bir üzüntüyle:

— Biraz uğraşmak, hayata karışmak istiyorum Ayten, dedi. Baskı kadar hoşuma gitmeyen bir şey yok. Hayatıma kendim hâkim olabilmek için uğraşacağım.

Yapılışı ince ve hassas gibi görünen bu gencin ne sert ve gururlu bir ruhu vardı ve onun kuvvetli azmi karşısında direnmek ne zordu. İradesiz bir boyun eğmeyle ona güven verdim.

— Sen nasıl istersen öyle olsun Bedri. Senden başka bir şey düşünmüyorum. Bütün kalbimle temin ederim ki senin için daima tahammüllü, sabırlı ve sevgili bir hayat arkadaşı olacağım...

Ateşli dudaklarının yüzümde dolaştığını hissediyorum. Serin gecenin loşluğu içinde derin bir sükûnet başladı.

---

1 Eskiden belirli zamanlarda yapılan sefer ve bu seferi yapan taşıt.

Hafif hafif esen ince bir rüzgâr dallardan, çiçeklerden süzülüp içeriye giriyor. Baygın gül kokuları bu taze bahar gecesinin nefesleri gibi dalga dalga, vakit vakit içimize kadar işliyor. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Bu manevi sarhoşluk, sonu üzüntü ve ıstıraba varan tatlı bir rüya gibi oldu. Arzuların son bulduğu dakikada zihin merhamet bilmez bir hâkim gibi insanı hakikatle karşılaştırıyor. Ve o zaman tadına, zevkine erilmez en buhranlı anlar bir hayal gibi uzaklaşınca gönül öyle biçare kalıyor ki!

Gül kokuları ve bahar rüzgârı içinde, doyulmaz bir zevkle geçen saatler bilmiyorum ne kadardı. Yukarıda başlayan hareketler, kapı gıcırtıları bana gecenin son bulduğunu hatırlattı. O zaman sevgi, keder, çılgınlık, gözyaşı içinde akşamdan beri harap olan vücutlarımızın enkaz altında kalmış gibi acıdığını hissettik. Pencereden giren serinlik şimdi kaynayan vücudumuzu üşütüyordu. Hâlâ benden tükenmez vefa ve aşk taahhütleri isteyen sevgili çocuğu ikaz ettim:

— Bedri, sabah oluyor. Haydi kalk artık!

Çevik vücudu birdenbire hareket etti. Seherin ilk beyazlıkları odaya hafif bir aydınlık vermişti. Elleri omuzlarımda, yüzü yüzümdeydi.

— Gitmeden önce belki bir daha görüşemeyeceğiz Ayten, dedi, son sözlerini veriyorsun, değil mi? Benden mektup alınca geleceksin, değil mi?

Akşamdan beri belki bin bir defa cevap verdiğim bu soruyu dudaklarımla kapattım.

En son olarak bütün görüştüklerimizi tekrar ettik. Onun hatırasız olarak benden ayrılmasına gönlüm razı olmadı. Çekmecemi açtım. Sakladığım bir sigara kutusunu buldum.

— Yolda beni hatırlayacaksın, değil mi Bedri? Sigaralarını bu kutudan içeceksin, değil mi?

Beykoz'la Paşabahçe arasındaki tepeler kızarmaya başlıyor ve o, yüzüne vuran pembe ışıklar içinde merdivenden süzülüyor. Onun başını en son aşağı setin köşesinde kaybettim, bu sevgili baş kalbimi de beraber götürdü.

Artık rıhtıma inmiyorum. Hatta ablamın ısrarı olmasa aşağı setteki yerlerimize bile gitmeyeceğim. Her akşam oda-

mın tek penceresinin önüne getirdiğim hasır koltuğa yerleşip düşünüyorum. Buradan bütün Beykoz ve Boğaz görünüyor. Fakat benim gördüğüm sadece aşağı setin güller ve çiçeklerle örtülen köşesi...

Onun vapuru geçeli bugün tam bir hafta oldu. Onu arka güvertede mendil sallarken gördüm. Yanımda ablam olmasaydı aynı hareketi ben de yapacaktım. Fakat o, hatta sabahtan beri elimden düşmeyen dürbünün Reşit Paşa Vapuru[1] geçerken gözümden inmediğine bile dikkat etmişti.

Reşit Paşa'nın koyu dumanları kavakların ötesinde dağıldı ve artık o Karadeniz'e çıkmıştı.

Hayatımda bir iki üzüntü dakikası yaşadım. İlk evlenişimin son günleri her şeyle beraber ümidin bile bitip tükendiğini zannediyordum. Kocam diye ümitlerimi kendisine verdiğim bir adamın benim için bir varlık olarak kaldığı gün hayata, sevgiye her şeye küsmüştüm. Kalp kadar hassas fakat onun kadar dirençli bir uzuv yok. Kalbimde ilk aşkımla beraber bitip söndüğünü zannettiğim sevme arzusu birdenbire öyle çılgın bir heyecanla kendini gösterdi ki! Akşamların sevgilisi benim karanlık ruhuma çöken inziva ve gönül tokluğu gölgelerini serin bir gece rüzgârıyla dağıttı. Bu sevgi pembe şafak dumanlarıyla gölgelenen sahillerde doğdu, yerin yeşilliği ve göklerin maviliği içinde büyüdü. Bu taze aşkın menekşe gözlü yaratıcısı, yuvasına karanlıkta gelen bir sahra kuşu gibi, bir gece benim sevgilisini bekleyen pencereme geldi kondu. Ve şimdi benden günlerce uzak olduğu halde o kadar kalbimde ki...

Onun mektubunu iki uzun haftanın son gününde aldım. Bu iki hafta kalbimin imtihan günleri oldu. Onsuz yaşamanın acısını tahmin ettiğimden çok fazla çektim. Akşamların sevgilisi kalbimi o kadar kuvvetli tutmuş ki... Mektupta

---

1 1901 yılında İngiltere'de inşa edilmiş bir yolcu gemisiydi. Donanma Cemiyeti satın alınca ismini Reşit Paşa olarak değiştirdi. Balkan Savaşı'nda donamanın emrine verilerek nakliye ve hastane gemisi olarak kullanılmış ve sonradan Osmanlı Seyr-i Sefain İdaresi'ne iade edilerek yıllarca sefer yapmış bir yolcu gemisidir.

bana bir ev hazırladığını, gelecek olursam telgrafla haber vermemi yazıyor. Bu yazılış o kadar ciddi ve öyle emredercesine ki zaten verdiğim kararı derhal yapmak için beni bir çılgın gibi iki gün koşturdu.

Bu macerayı ablamdan saklayamazdım. O ilk defa beni teskin etmek istedi. Fakat kararlarımda ne kadar inatçı olduğumu bildiği için daha ileri gitmedi. Yalnız bu vaziyeti eniştemin yanında kurtarmak için uzun müddet çare aradı. Bu zor tedbiri de yine buldum. Ablam benim için bir ay hava değişimi maksadıyla Trabzon'a, evli bir mektep arkadaşının yanına gitti diyecekti. Davetli de olsam böyle bir ziyarete iki sandık ve üç bavulla gitmenin manası olmadığını anlamak güç bir şey değildi. Bereket eniştem bugünlerde işleriyle o kadar meşgul ki bu ani seyahatimin sebeplerini veyahut manasını uzun, derin araştırmadı.

En lazımlı şeylerimi iki sandığa yerleştirdim. Bu ilişkiyi başlangıcından sonuna kadar ablama anlattığım, onun hakkında bütün kanaatlerimi söylediğim için ablam bu seyahatte artık bir fenalık görmemeye başladı. Eniştemin gelmediği geceler geç vakitlere kadar hep bu seyahatimin teferruatını konuştuk. Ben küçüklüğümde büyükbabamla bir iki seyahat yapmıştım. Fakat bunları hayal meyal hatırlıyorum. Büyükbabam memuriyetle dolaşır, annemle beni de yanından ayırmazdı. Fakat sonra İstanbul'a yerleşti. Ben de İstanbul'da büyüdüm. Şimdi Trabzon'a kadar kendi başıma gidecektim.

İki büyük sandığa kendimden ziyade ona ait eşya yerleştirmiştim. Bir gün bilhassa onun için Beyoğlu'nun girmediğim mağazası kalmadı. Çorabından gömleğine, kravatına varıncaya kadar her şeyini hazırladım. Pijamasını dikerken ablam bile yardım etti. Bir ay beraber geçen hayatımızda onunla o kadar meşgul oldum ki gömleğinin bedenine kadar dikkat ettim. Fakat pijamasını dikerken ablam bile emeğine acıyordu. Kaç kere, "Ayten ya uzun gelirse, ya kısa gelirse" diye kumaşı elinden bırakmak istedi.

İçimde öyle sevinç vardı ki ilk evlenişimde kalbim bu kadar heyecan duymamıştı. Ona ait en küçük şeyle meşgul

olurken yanımda, omuz başımda iki menekşe gözün beni takip ettiğini görüyordum.

İstanbul'a son inişimde vapuru öğrenmiştim. Seyr-i Sefain[1] postasını beklemek uzun olacaktı. Hiç tereddüt etmeden ertesi akşam kalkacak. S...zadeler Vapuru'nda bir kamara tuttum ve ona iki kelimelik bir telgraf çektim.

Ömrümün belki en büyük heyecanı vapurun hareketine kadar geçen on sekiz saatlik zamandı. Bu seyahate ailece verilecek manayı, etraftan gelecek dedikoduları hiç düşünmeden bir makine gibi hareket ediyordum. İçimde öyle bir ateş var ki bana gideceğim muhite ait hiçbir endişe duyurmuyor. Sevinç ve bekleyiş içinde geçen buhranlar, uzun ve karanlık gece son bulduğu zaman bayram sabahı yeni elbiselerine kavuşan bir çocuk gibi çıldırıyordum.

Allah'tan o gece eniştem yine eve gelmemişti. Öğleden sonra kalkacak vapur için o kadar acele ettim ki ablamın yol için hazırladığı bisküvi, bonbon paketlerini bile evde bırakarak ikinci vapurla İstanbul'a indim.[2] Yeniköy'e gittikten sonra annem bir kere olsun beni sordurmadı. Bu ihmaline karşı onu ziyareti manasız buldum. Genç ve dul kızına karşı bu kadar ilgisiz olan bir anneyi böyle meçhul bir seyahat alakadar eder mi? Etse de bence önemi yok ki... Şimdi eski nazlı, gururlu Ayten yok. Eskiden elime paket almaya bile sıkılırdım. Şimdi büyük paketler elimde, önümde giden iki hamala emir vererek rıhtımda öyle bir yürüyüşüm var ki... Ablam bana yardım etmesi için Durmuş'u yanıma katmak istediği halde razı olmadım. Kendimde o kadar kuvvet görüyorum ki!

Yalnız ablamın boynuna sarılırken gözlerim yaşardı. Beni en iyi anlayan, kabahatlerimi yüzüme vursa bile yüzümü daima okşayan yine ablamdı. Bilmem, galiba ikimiz de annemden bekleyip bulamadığımız o içli şefkati, birbirimizde aradığımız için sevişiyorduk. Bazı sevgiler var ki onların mev-

---

1 Eski adı İdare-i Mahsusa olan, II. Meşrutiyet döneminde (1910) Seyr-i Sefain adıyla yeniden düzenlenen deniz taşımacılık idaresi, Denizyolları.

2 20. yüzyılın ortalarına kadar İstanbul denildiğinde Suriçi olarak da adlandırılan Tarihi Yarımada kastedilirdi.

simi yok. En zor, en helak edici anlarda yokluğu gizli bir yara gibi insanın kalbini sızlatıyor. Anne sevgisi de bunlardan...

Annemin beni aramayışına kızgınım. Fakat vapura girerken onun gözlerini bir anda karşımda görür gibi oldum. Dizlerimin gevşediğini hissettim. Merdiven başında tayfadan biri elimden tutmasaydı düşecektim. Birdenbire kendimi topladım. Verdiğim kararı yapamayacak kadar zayıf ruhlu olmak gururuma ağır geliyordu.

Vapur öğleden sonra, akşama doğru, İstanbul'un o sıcak günlerinde limana çöken ince ve durgun sisler içinden sıyrıldı. Yeniköy'e kadar hiç üzüntü duymadım. Fakat iki hafta evvel onun vapurunun geçtiği noktaya gelip köşkü, bahçenin kademe kademe yükselen setlerini görünce kalbim çarpmaya başladı. Yeniköy'e çok defa vapurla gittiğim için buraya kadar geçen yolculuk o kadar tuhaf görünmemişti. Fakat büyük vapur Yeniköy burnunu dolaşıp Karadeniz'e baş verince yıllardan beri içinde yaşadığım bu manzaralardan uzaklaşmamak için iradesiz adımlarla arka güvertenin en son parmaklığına kadar gittim. On beş gün evvel onu benden ayıran deniz bugün de benim yolumu kesti. Birbirinden seçip ayıramadığım garip, acı ve karışık hislerin arasında başımı parmaklığa dayadım ve üzüntü ile sevinçten hangisi için aktığını anlayamadığım gözyaşlarımı kendi haline bıraktım. Ağladım, ağladım...

Şivesiz, kalın, erkek sesleri başımı kaldırdı. Arkamda iki üç kişi konuşuyorlar. Karşıya baktım. Boğaz'ın fenerleri uzaktan birer beyaz sütun gibi görünüyor ve artık etrafımız hep deniz. İnce gabardin pardösümün yakasını kaldırdım. Rüzgâr var. Hallerinden taşralı oldukları anlaşılan iki genç adam tayfadan biriyle konuşuyor.

— İnebolu'da iki saatten fazla kalacak, değil mi?

— İşine bakar, havaya bakar. Deniz olmazsa iki saat kalmaz bile.

Vapurda benden başka bir iki kadın daha var. Kamarama komşu genç bir zabit[1] hanımı, kendini geçirmeye

1 Zaptiyeye mensup kimse, subay, polis, jandarma.

gelen annesinin kollarında belki yarım saat ağladı. Onunla biraz ayaküzeri konuşmuştuk. Vapur kalkarken kamarasına girdi. Hâlâ görünmedi. Kendi üzüntülerimi unutmak için onunla meşgul olmayı tercih ettim. Arka güverteye inmek için o iki gencin yanından geçmek zorundaydım.

— Müsaade eder misiniz? dedim.

Biri nezaketle çekildi. Fakat önümde bir gölge daha kaldığını görünce başımı kaldırıp baktım. Kirli, sarı dişlerini gösteren sırıtık ve tıraşlı bir çehre:

— Buradan yasak, dedi.

Ve sonra şaka etmiş gibi geri çekilerek yol verdi.

— Geç aslanım geç, sana göre değil!

Kan yüzüme çıkmıştı. Fena bir şey söylememek için kendimi güç zapt ettim. Öteki elini ağzına götürmüş:

— Ne yaptın Musa, rezil olduk, diyordu.

Ben sinirden titreye titreye merdivenden inerken, tamir etmek istedi:

— Affedersiniz hanımefendi, kusuruna bakmayın!

Bir şey söylemeden yürüdüm, komşumun kamara kapısı açıktı. Artık ağlaması kesilen genç kadın beni görünce eski bir dosta kavuşmuş gibi teklifsizce boynuma atıldı:

— Ah kardeşim, beni yalnız bırakma. Korkuyorum.

Benim gibi İstanbul'dan yalnız başına hiç çıkmayan bu görgüsüz ve toy genç kadına Trabzon'a kadar arkadaşlık edecektim. O, Hopa'ya, orada jandarma zabiti olan kocasına gidecekti. Genç kadın o kadar saf ki bana kocasıyla küçükten beri nasıl seviştiklerini, onun daha Harbiye'de talebeyken perşembe akşamları mahalleye gelince sabahlara kadar penceresinin önünde kol gezer gibi nasıl dolaştığını, ilk defa kafes[1] aralığından attığı mektubu alırken duyduğu heyecanları birer birer anlattı. Kocasının masum aşkıyla anne sevgisi arasında birkaç saatlik heyecan geçirip birkaç mendil

1 Aralıklı dizilmiş ince ahşap çubuklara, yine aynı aralıklarla çapraz çubukların mıhlanmasıyla yapılan ve eski Türk evlerinde yabancı gözlerden saklanması gereken harem kısmının pencerelerine, bahçelere, evin içinde ayrılması istenen yerlere konan siper.

dolusu gözyaşı döken bu temiz, sade kadıncağız bana da o kadar teselli oldu ki onu dinlerken kendi dertlerimi unuttum.

Yemekten sonra onunla güverteye çıktık. Birinci sınıf yolcuları pek az. Demin yol kesenler yine orada... Kaptan olduğunu elbisesinden anladığım bir adamla konuşuyorlar. Biraz evvelki rüzgâr durmuş. Güzel bir deniz, berrak ve koyu mavi bir gök. Semiha Hanım artık alıştı. Şimdi dereden tepeden konuşuyoruz. Genç kadın, bütün basit düşünen, dar fikirli kadınlar gibi sözü düğününe, nikâhına getirdi. Zevkine hâlâ kanılmamış bir hatıra gibi o kadar heyecanla anlatıyordu ki:

— Bütün arkadaşlarım parmak ısırdılar. Koltukta bizi görenler, "Allah'ını seven maşallah desin" diye kıyameti koparıyorlardı. Hele Şükrü Bey'e sırmalı zabit elbisesi öyle yakışmıştı ki!..

Genç kadın şüphesiz ömrünün bu tek heyecanlı hatırasını evlat ve torun sahibi olduğu zaman da aynı zevk ve heyecanla anlatacak. Büyükannem de tıpkı bunun gibiydi. Kâğıthane'de mor ferace[1] giyip büyükbabamı peşine taktığı zamandan, düğününde kaç bardak şerbet içildiğine kadar tespih gibi bütün olayları birbirine dizer, anlatırdı. Gençliklerinin birkaç günlük heyecanından, ömürleri oldukça nasıl zevk alıyorlar bilmem!

Bana öyle geliyor ki kudretli, hararetli bir sevgi olmadıktan sonra gönül, geçmişe karışmış aşk hatıralarının lezzetiyle avunamaz. İnsanın kalbinde devamlı bir aşk fırtınası esmelidir. Bu fırtınanın hükmü geçtiği anda karşılıklı bir sağanak onun yerini tutmalıdır. Harareti sönmüş maceraların kalplerinde kalan enkazıyla oyalananlar, aşkı sevişmekten ziyade sadece sevmek gibi kabul edenlerdir.

Ben sevilmedikten, bana hırçın, yorucu, uğraştırıcı bir sevgi verilmedikten sonra birini seveceğimi ve onun biraz da şiire benzer sevgisini kalbimde uzun müddet saklayabi-

---

1 Eskiden kadınların dışarı çıkarken giydikleri, vücudu baştan ayağa örten, pelerine benzer giysi.

leceğimi hiç zannetmiyorum. Aşk, kalbimle beraber bütün varlığıma hâkim olmalıdır. Sevişmekten uzak, hülyalı, şiirli aşklar bence karanlık dünyaların gülünç tatminlerine benzer. Kalbin istediği, vücudun aradığı zevklerden kendilerini mahrum edenlere acırım. Hayatımın ilk adımında aldığım acı ders kalbimin o masum hislerini köreltti. Kızlığımdaki düşüncelerimin, bir aylık acı tatlı mücadeleden sonra beni bırakıp gittiğini görünce samimi sevgilere, vefaya, sadakate hatta az kalsın aşka bile düşman olacaktım. Annemin evine döndükten sonra anladım ki hayatta asıl olan sevmek ve sevişmektir. İnsan, aşkı ömründe bir defa esen talih rüzgârı gibi kabul ederse zevklerinden, sevinçlerinden hatta en basit ve en tabii arzularından, ihtiyaçlarından bile vazgeçmelidir. Ölen sevgililerinin üzerine gül koklamayacaklarını gözyaşları arasında söyleyenlerin bu vefakârlıkta kaç mevsim kararlılık gösterdiklerini Allah bilir.

Dayımın çok sevdiği bir Fransız kadın vardı. Paris'te tahsildeyken görmüş, sevmişti. Hakikaten ince, güzel bir kadındı. Dayım akşamları eve gelince belki yarım saat gözlerine bakar, ona sonsuz aşk, sadakat hikâyeleri anlatırdı. Dayımın bu sevgisi bütün aile içinde dillere destan olmuştu. İsimleri aile arasında Ferhat ile Şirin'di. Dayımın adı Ferhat olduğu için sahiden kıvrak ve güzel bir bebeğe benzeyen karısına büyükbabam Şirin adını koymuştu. Ferhat'la Şirin bir sene seviştiler. Benim Dârülmuallimat'tan[1] çıktığım seneydi. Şiddetli bir tifoya yakalanan Şirin on gün içinde ölüverdi. Onu hepimiz severdik. Bütün aile haftalarca matem tuttu. Hele dayımın yanına varılır gibi değildi.

Kederi azalır, ortam değiştirir diye amcam aldı onu Çamlıca'ya götürdü. Bu ıstırap içinde hâlâ için için kederlenir, ağlarken günün birinde Çamlıca'dan yengem geldi. Annemle gizli bir şeyler konuştular. Annem kızdı. Ben yapamam, edemem, babam duymasın gibi şeyler söyledi. Fısıldaştılar, konuştular nihayet yengem gitti. Ablam annemin ağzını

1 1870'te İstanbul'da açılan, kız okullarına öğretmen yetiştirme amaçlı ilk kız meslek okulu, kız öğretmen okulu.

aradı ve iş anlaşıldı. Meğer dayım -o ölen sevgilisinin matemini ebediyen tutmak için kendi kendine antlar eden dayım- Çamlıca'da yengemin iki çocuklu komşusunu sevmiş!

O zaman dayıma lanet etmekle beraber tecrübesiz küçük aklımla şu kadarcık da düşünmüştüm: Acaba felaket dayıma gelseydi karısı aynı şeyi yapmayacak mıydı?

Kızlık zamanımdan kalan bu hatıralar, hayatımın ilk sevgisinden aldığım hayal kırıklığı, zihnimi büsbütün başka türlü düşünmeye alıştırdı. Şimdi öyle bir sevgi istiyorum ki içinde heyecan olsun, ihtiras olsun, hükmetme olsun. Ben sevdiğimi kıskanayım, ona hükmedeyim. Fakat o da bana çılgın bir sevgi versin. Beni saçlarımdan çekip dizlerinin altında sürüsün, emretsin, hükmetsin. Sonra gözlerimin bir işaretiyle karşımda her fedakârlığı yapacak coşkun bir âşık kesilsin!..

Genç kadın, gelinliğini, jandarma zabitiyle geçirdikleri ilk sevgileri anlatırken hep bunları düşünüyordum. O kadar dalmışım ki kadıncağız beni ikaz etti:

— Galiba dinlemiyorsun hemşire,[1] yoksa canın bir şeye mi sıkıldı?

İtiraz ettim:

— Affedersin, deniz dokundu galiba. Bilmem, bir hoşluğum var. Siz anlatın rica ederim.

O kadar temiz ve saf bir kadın ki tereddüt etmeden devam etti:

— ... Komşularımızdan biri vardı. O kadar sevişirdik ki yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi. Bir gün...

Bu masala, hikâyeye benzer hatıraları sabırla dinledim. Kalbim iki gün sonra göreceğim insanın varlığıyla o kadar dolu ki hiç sıkılmıyorum. Güverteden uzaklaşmayan iki arkadaş bize karşı hasır koltuklara uzanmışlar, gözlerini üzerimizden ayırmayarak konuşuyorlar. Biri, demin benden özür dileyeni, daha nazik, baktığını belli etmemeye çalışıyor. Fakat öteki... Bazı erkekler o kadar gursuz ki! Şu gence biraz evvel ettiğim hakaretten, deminden beri devam eden ilgisiz ve önem vermez tavırlarımdan sonra gözlerini benden

1 Kız kardeş, bacı.

hâlâ ayırmamasından kesinlikle çok ham ve taş ruhlu bir şey olduğu anlaşılıyor. Bir kadının ilgisiz ve alaycı tavırlarına tahammül eden erkeği evime sofracı bile almam. Bunlar nasıl genç, nasıl erkek bilmem ki! Bir aralık dikkat ettim, o yol kesip kaba kaba, "Burası yasak!" diye şaka yapmak isteyen, ötekine mühim bir vaka anlatıyordu:

— Lakin olur şey değil Refik, Kadıköy'de, hani o beraber gidip bir gece kaldığımız ev yok mu, yahu oraya amma parçalar geliyormuş...

Bunu söylerken öyle çirkin ve sırıtık bir gülüşü vardı ki tahammül edilmez. Öteki onun bu hallerinden sıkılıyor gibiydi. Genç yol arkadaşıma işaret ettim:

— İçeriye, küçük salona girelim mi?

O, bana o kadar uyuyordu ki derhal ayağa kalktı. Vapurun küçük salonunda bir ihtiyar hanımla yine yaşlıca bir erkek çay içiyorlardı. Köşede üzeri örtülü bir piyano görünce ister istemez o tarafa yürüdüm. Yol arkadaşım haykırdı:

— Ah ne iyi, çalar mısınız?

Öteki sırnaşıklar güvertede kalmışlardı. Kapıyı kapamasını yavaşça söyledikten sonra piyanonun kapağını açtım. Fena çalınmaktan veyahut bakılmamaktan piyanoda ne akort kalmıştı ne pedal. Çalmaktan vazgeçiyordum ki çaylarını içen ihtiyarların ikisi birden rica ettiler:

— Hay Allah senden razı olsun, kızım çal da biraz kulaklarımızın pası açılsın!

Hele ihtiyar kadının yalvarır gibi öyle sevimli bir bakışı vardı ki Yeniköy'de notasını yeni geçtiğim bir şarkıyı çalmaya başladım:

Ağyar ile geşt ü güzâr eyle çemende
Ben ağlayayım hasret ile künc-i mihende,
.....
Bir gün gelecek ağlayacaksın bana sen de![1]

1 Güftesi Süleyman Nazif, bestesi Bimen Şen'e ait hicaz makamında şarkı. Anlamı: Ey sevgili, sen başkalarıyla bağlarda, bahçelerde gez toz, ben hasretle ıstırap köşelerinde ağlayayım.

İlk işitilen ve geçilen şarkılar hoştur. Bu şarkı da benim pek hoşuma gitmişti. Hele bu şarkının nakaratında öyle ıstırap, öyle hasret acıları var ki!

Şarkıyı bitirip piyanonun kapağını kaparken bir alkıştır koptu. Birdenbire başımı çevirdiğim zaman ardına kadar açılan kamara kapısında kaptandan tayfaya, o iki arkadaşa kadar vapurdakilerin omuz omuza toplanıp beni seyrettiklerini gördüm. O kadar sıkıldım, o kadar terledim ki ihtiyar kadıncağız farkına vardı. Kapıya doğru elini salladı:

— Ömrünüzde çalgı dinlemediniz mi ayol. Sıkmayın tazeyi.

Kaba kaba gülüşler, sert sert konuşmalar azaldı ve uzaklaştı. Yol arkadaşım katıla katıla gülüyordu. Kadın ve insan görmemiş, bir piyano sesi dinlememiş gibi hareket eden vapur halkının çirkin halleri gittikçe sinirime dokunuyordu. Genç kadın, "Ah ne olur" diyordu, "ben de udumu alsaydım. Şimdi beraber çalardık."

Piyano ile ut çalmaya kalkan, kapıya biriken erkeklerin kaba kaba takdirlerinden zevk alan bu zavallı kadına da artık hiddetlenmeye başlamıştım. İçinden çıktığım çevrenin şimdiye kadar alıştığım şahsiyetleri meğer ne kadar hassas ne mükemmel insanlarmış! Bu vapur yolculuğunun bir günlük macerası görüşlerimi ve düşünüşlerimi o kadar değiştirdi ki... İnsanlara karşı gittikçe daha tedbirli, daha titiz oluyorum. Ortamın bu bencil hareketleri beni de daha şahsi ve daha ciddi düşünmeye alıştırıyor. Bu durumda, insan için gururuyla mücadele etmek de lazım. Ne çare ki bazı gönül arzuları insanın gururunu yerden yere çarptığı halde tahammül ediliyor. Dünyada sevgi olmasa insanlar ne kadar rahat edecekler. Kadınla erkek aralarında hiçbir gönül bağı, kalp heyecanı olmadan birbirlerini bulsalar, eminim ki bu basit, hareketsiz gibi görünen münasebet daha kuvvetli ve daha mesut edici olur. Hiç olmazsa bin bir tesadüfün zehirlemesi muhakkak olan bu bağ çözüldüğü zaman iki tarafın da kalbinde bir hasret acısı ve ayrılık ukdesi kalmaz. Kadınla erkek seviştikleri, birbirlerini mesut ettikleri müddetçe nasıl

elem, acı çekmiyorlarsa bu sevgi gevşeyip eller birbirini bıraktığı zaman da bir ıstırap duymamalı. Mademki hayatta devam yok, karar yok... Mademki ömrümüz ve gönül bağlarımız hep tesadüflerin elinde... O halde kendimizi neticesiz ve lüzumsuz kederle niçin üzüyoruz? Ben kendimi ancak devam eden, yaşayan sevgilerin zevkiyle mesut etmeye alıştıracağım. Aşkımın bittiği yerde bir yeni gönül macerası başlamazsa üzülürüm. Fakat buna imkân görmüyorum ki! Aşk arayanı bulur, derler. Ben de Yeniköy sahillerinde bulduğum akşamların sevgilisi için koskoca Karadeniz'i aşıyorum. Çünkü kalbimde onun sevgisi var.

Kalbim boş olsaydı Trabzon'a değil, Yeniköy'den Büyükdere'ye bile gitmezdim. O kalbimde olduğu müddetçe, değil Trabzon'a, okyanusları geçip kutuplara gitse yine arkasından yetişirdim. Fakat onun yeri kalbimde değil, sadece resmi bir bağla parmağımda olsaydı beni Yeniköy'ün eğlenceli sahillerinden hiçbir kuvvet ayıramazdı. Hayatta erkek ve kadın için karıkoca olmak pek kolay fakat sevgili olmak ne güç, ne güç!..

***

... Vapura sandallar, kayıklar yaklaşıyor. Onu en ilerideki büyük sandalda mendil sallarken gördüm.

Yoldayken telgrafı almaması ihtimali birkaç defa hatırımdan geçmişti. Tanımadığım bir yerde yapayalnız kalmaktan korkuyordum. Vapurda az çok tanıştığım birkaç insan vardı. Şu malum sırıtık ile arkadaşı İnebolu'ya çıktıktan sonra biraz rahat etmiştik. Jandarma zabitinin hanımı şimdi Hopa'ya kadar yalnız kalacağından şikâyet ediyordu. Üç gün içinde benimle kırk yıllık dost gibi samimileşen bu saf kadıncağızı ben de sevmiştim. İstanbul'dan ayrıldıktan sonra beni en çok teselli eden, meşgul eden yine bu kadın olmuştu. Fakat sandallar yaklaşıp Bedri'yle göz göze gelince artık onu da unuttum. Hatta nerede olduğumu bile düşünmüyorum. Heyecandan, şaşkınlıktan eşyalarımı bile unutarak vapurun sandal yanaşan merdivenine doğru koştum. O benden evvel yetişmişti. Merdiven başında karşılaştık.

Yolcular birikmişti. Eşya çıkarmaya gelen hamallar haykırışıyorlardı. Ben hiçbir şey görmeyerek ve işitmeyerek on beş gündür yoksulluğunu çektiğim menekşe gözlerin derinliğine dalmıştım. Akşamların sevgilisi artık benimdi.

O, bu seyahati nasıl yaptığıma hayret ederken teşekkür için aradığı kelimeleri bulamıyordu. Nihayet itiraf etti:

— O kadar ümitsizdim ki güzel Ayten'in benim için buralara kadar geleceğinden şüphe ediyordum.

Etrafın gittikçe fenalaşan bakışlarına son vermek için yavaşça cevap verdim:

— Ayten geldi. Yuvasını hazırladın mı?

İki üç hamal bir hamlede sandıkları kayığa indirdiler. Ve nihayet biz de atladık. Bu yabancı yerde ondan başka kimsem yoktu. Fakat nereye gideceğimizi, nerelerden geçtiğimizi bile görmüyordum. Genişçe bir caddeden yürüdükten sonra dar ve düz sokaklara girdik çıktık. Nihayet iki kanatlı bir bahçe kapısının önüne geldik:

— Buradan başka rahatça bir yer bulamadım. Şimdilik yerleşiriz de sıkılırsan daha ferah bir yere çıkarız, dedi. Yeniköy'deki gösterişli köşkten sonra buraya tahammül edilmez ama...

Taş döşeli bir avluyu geçtik. Tahta merdivenden çıktık. Parmaklıklı bir balkon üstünde duvarları isli üç oda. Beni böyle bir yere getirdiğinden sıkılmış gibi aralıksız özür diliyordu:

— Ben de iki haftadır oteldeydim. Burada eşya da çabuk bulunmuyor. Fakat üzülme... Bir iki güne kadar çaresine bakarız.

Sandıkları, bavulları bırakan hamallar gidiyorlardı. Onu omuzlarından tutup çektim:

— Senin için ailesini, rahatını, gururunu bırakan Ayten, senin yanında oldukça bir şeyden sıkılmaz Bedri. Sen bana cevap ver bakalım. Son görüştüğümüzden beri kalbinde bir değişiklik var mı?

Yerde yan yana dizilen sandıklar, sepetler ve isli duvarlar arasında duyduğum geniş kalp rahatına onun yüzümde

dolaşan alevli dudakları mesut ve sevgi dolu bir hayal gibi lezzet verdi. Şimdi hiçbir yorgunluk hissetmeden onun yanında bu isli duvarlı odaları dolaşıyorum. En ferah odada onun iki şilteli bir yatağı var, yanında küçük bir masa, üstünde birkaç kitap ve lambayla sürahi. Evin bütün eşyası bundan ibaret.

— Senin bugün işin yok mu Bedri, dedim.

— Var ama artık bugün çalışır mıyım ya!

— Sana bir şey söyleyeceğim, yapar mısın?

— Tabii.

— Haydi sen git, rahat rahat işlerini gör. Akşam gelirken de bana yemişle balık getir.

— Peki. Sen?

— Ben evimizi yerleştireceğim.

Gözlerimde o kadar kararlılık vardı ki karşı koyamadı. Sade:

— Bugün geldin, biraz konuşmayacak mıyız, diye kekeledi.

Onu omuzlarından tutup kapıya kadar yürüttüm:

— Haydi, dediklerimi yap. Akşama bol bol çene çalarız. Yerin uzak mı?

— Hayır. Caddeye çıkınca ikinci mağaza.

— Peki, haydi git işine başla.

Onun başı köşeden kaybolunca kadar arkasından baktım. Onu on beş gün evvel de Yeniköy'deki bahçe setinin çiçekli köşesinden kaçırmıştım. Bu hatıra kalbimi birdenbire öyle acıttı ki... Hayatta mücadele kadar üzücü fakat zevk verici bir şey yok.

Avlunun sokak kapısını örtüp içeriye döndüm. Bu tuhaf, biçimsiz evi yerleştirmek nasıl olacaktı bilmem. Her şeyden evvel oturacağımız ve yatacağımız odalara biraz çekidüzen vermek lazımdı. Bereket versin, üç büyük sandık hep en lüzumlu eşyayla doluydu. Eksik olmasın ablam, "işine yarar" diye bana portatif iki sandalyeyle bir de masa vermişti. İlk işim büyük yatak denginden bunları çıkarmak oldu.

Onun yataklarına baktım. İyi yıkanmamış fakat temiz. Hatta hiç yatılmamış gibi. Kim bilir belki de bu sabah

değiştirdi. Öyle olacak ki yerler de yeni silinmiş. Herhalde ben geleceğim diye biraz hazırlanmış. Getirdiğim beyaz keten yatak çarşaflarını çıkardım. Onun sert, çizgili dokuma örtüsünü çekip yerine serdim. Benim biri yün, biri pamuk iki yatağımı da altına koyunca dört şilteli, yüksekçe, karyola boyunda bir yatak oldu. Büyük masanın üstüne beyaz bir örtü yaydım, üzerine sandıktan çıkardığım ufak bir konsol saatini, elektrik lambasını ve bilhassa kendimiz için aldığım kırmızı sürahi ile bardağı yerleştirdim. Duvarlarda elbise asmak için bir sıra kalın çiviler vardı. Fakat o kadar isli ve renksizdi ki insan bir şey asarken acaba kirlenecek mi diye içine şüphe geliyordu. Dört beş büyük gazete sayfasını o sıra çivilerin altına yapıştırdım. Üzerine onun pardösüsünü, kendi mantomu astım. Asıl iş yandaki odadaydı. Bu oda tamamıyla boştu. Duvarlarda karanlık hücreler vardı. Ablamın portatif masası ile sandalyelerini buraya pencerenin önüne, aydınlığa yerleştirdim. Keten beyaz örtüsünü yaydım, bir tarafa onun beyaz sürahisini koydum. Sonra sandıktan maden çay takımını, semaverini çıkarıp üzerine yerleştirdim. Bize büyük bir masa daha lazımdı. Aşağıda avluda öyle bir şey gözüme ilişmişti. Fakat onu yukarıya çıkarmak meseleydi. Sandıktan çıkardığım yemek tabakları, tuzluklar, emaye kaplar meydanda duruyordu. Avludaki tahta masaya baktım, yalnız başına yukarı çıkarılacak şey değil. Başım zaten örtülüydü. Aşağıya indim. Sokak kapısını araladım. Gelen geçen o kadar az ki şöyle gözümün tuttuğu bir çocuk bekliyordum. Tam o sırada karşımıza rastgelen bir bahçe kapısından on on iki yaşlarında bir çocuk çıktı. Hemen seslendim:

— Yavrum, bana bak, azıcık buraya gelir misin?

Çocuk durdu. Şaşkın şaşkın baktı. Sonra birdenbire ters yüzüne döndü. "Ağa... Ağa..." diye içeri kaçtı. Bu sefer ben şaşırmıştım. Hatta korkudan mı, şaşkınlıktan mı nedir, ister istemez ben de kapıyı kapayıp içeri çekildim.

Masayı bir iki defa kurcaladım. Üç tahta ile dört ayaktan ibaret, o kadar ağır değil. Fakat kaldırıp götürmek için

muhakkak biri daha lazım. Ondan ümidimi kesmiş, alt katta mutfağa benzeyen kocaman ocaklı bir yere giriyordum ki kapı çalındı. Tokmaklı kapı, ne tuhaf ses veriyordu. Bu ses mi yoksa evin yalnızlığı mı bana garip bir ürkeklik vermişti? Tokmak ikinci defa ses verdi. Bedri'nin anahtarı vardı. Bu gelen herhalde yabancı olacaktı. Kapıya kadar gittiğim halde elim sürmeye gitmiyordu.

— Kimsiniz? dedim.

Bir kadın sesi:

— Aç yavrum aç. Yabancı değil, komşu, dedi.

Derhal sürmeyi çektim. Baştan ayağa kadar kocaman bir dokumaya sarılmış, yaşlıca, mavi gözlü, şirin yüzlü bir kadın:

— Bizim çocuğu çağırmışsın kızım, dedi. Bir ihtiyacın mı vardı?

İşi anlamıştım:

— Evet, dedim. Şu masayı yukarı çıkaracaktım da biraz yardım eder mi diye soracaktım.

Güler yüzlü kadın sarımsak kokulu eliyle çenemi okşadı:

— Güzel taze. Kırk bir kere maşallah, dedi. Söyle bana kızcağızım, her ne lazımsa sana yapıvereyim.

Sıkıldım, özür dilemek istedim:

— Size zahmet vermek istemem. Rahatsız olmayın, bir çaresini bulurum, dedim.

Elimden tuttu, masaya doğru çekti:

— Ne demek a kızım! Komşu komşuya lazım olur. İyi ki bizim oğlan haber verdi. Biz senin geleceğini üç gündür biliyoruz. Zaten ben gelecektim ama bizim gelinle biraz lafa daldık.

— Nereden haber aldınız geleceğimi?

— Bedri Bey bizim mağazanın kâtibidir. Biz on beş yıldır Yörükzadeler'in işlerine bakarız. Bu evi Bedri Bey söyledi de biz buluverdik.

Yavaş yavaş vaziyeti anlamıştım, kadıncağıza teşekkür ettim. O derhal üzerindeki kırmızı damalı dokuma örtüsünü çıkardı. Kuyunun çıkrığına astı. Büyük masanın bir

tarafından ben tutmak istedim. "Sen çekil, sen çekil!" dedi ve sağından solundan şöyle bir tasımladı, birdenbire o koca masanın dört ayağını havada gördüm. "Yukarı gidecek, değil mi?" dedi ve ben cevap vermeye meydan kalmadan merdivenden çıkmaya başladı. Bu kalbi temiz taşralı kadıncağıza nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyordum. Sandıkları boşaltıp odaları yerleştirirken bana yardım etti. Akşama kadar yanımdan ayrılmadı. İstanbul'dan Bedri için getirdiğim şekerlerden birçoğunu ayırdım, ona verdim. Almak istemedi. Kabul ettirinceye kadar eziyet çektim. İşlerimiz bitmişti. Gaz ocağını yaktım, onunla karşılıklı birer kahve içtik. Bana Trabzon'dan, Trabzon'un zengin ailelerinden, kocasının, damadının on on beş yıldır hep Yörükzadeler yanında çalıştıklarından, Yörükzadeler'in çok zengin tüccar olduklarından bahsetti. Gün kararmıştı.

"Sana biraz da kuyudan su çekeyim, lazım olur" dedi ve o kadar rica etmeme rağmen yine dediğini yaptı. O son kovayı çekiyordu ki Bedri geldi. Benden evvel onu kuyu başında görünce:

— Ooo Zeynep Abla... Kolay gelsin, diye seslendi. Nasıl, hanıma yardım ettin mi? Ne çabuk ahbap olmuşlar bilmem ki!

Dışarı insanları çok samimi ve temiz yürekli. İnsana çabuk ısınıyorlar. Zeynep Abla suları çekti, bıraktı ve dokuma peştamalına sarınıp:

— Sağlıcaklan kalın, haydi Allah'a ısmarladık! Ben yarın yine gelirim, dedi. Kapıyı çekti, gitti.

Akşamın esmer gölgeleri içinde onunla tıpkı Yeniköy'deki son akşam gibi yalnız kalmıştık. Fakat akşamların sevgilisi artık benimdi. Bu bize yabancı şehirde, yabancı ve isli evde, gittikçe kararan günün durgun loşluğu içinde birçok şey hissedip bir kelime söyleyemeden yan yana yukarıya çıktık. Tabaklarını, bardaklarını hazırladığım beyaz örtülü büyük masanın lambasını yakmıştım. Sabahleyin boş bir kira evi halinde içinde dolaştığımız odalara böyle hayat dolduğunu görünce dayanamadı, olanca kuvvetiyle boynuma atıldı:

— Ayten sen çok sevgili bir kadınsın!

Bu, benim on beş gündür çektiğim azabın her şeyini unutturan tesellisi ve mükâfatı oldu. İçimde düğümlenmiş hasrete, sevgiye ait ne kadar acı varsa gevşedi, açıldı ve dağıldı. Onun menekşe gözlerini daha yakından görmek için sandalyemi yaklaştırdım. O, bunu yeterli görmedi ve beni bir hamlede çekti, dizlerinin üzerine aldı. Şimdi on beş günlük maceramızı anlatıyorduk. Ben bütün vapur macerasını, Yeniköy'de ablamdan nasıl ayrıldığımı birer birer anlattım. O, İstanbul'dayken bu seyahati yapmak için verdiğim sözü tutacağımdan uzun müddet şüphe ettiğini söyledi.

— Nasıl inanırdım, senin Yeniköy'den ayrılman için ailece de fedakârlık etmen lazımdı. Genç bir kadının tanımadığı uzak bir yere seyahate çıkma imkânı var mı?

— Genç bir kadın, sevdiği ve sevildiğini zannettiği biri için ailesini de kendi şerefini de ihmal edemez mi? dedim. Gözlerimin içine baktı:

— Siyah gözler yalan söylemez Ayten! Senin gözlerin sevildiklerinden şüphe eder mi?

Artık zihnim hareket etmiyordu. Onun menekşeleri içinde kendimi kaybeder gibi oldum. Bu sessiz tahta evin isli duvarları arasında kalbimi bu kadar doyuran bir aşk macerası yaşayacağıma ihtimal vermezdim. Fakat gönül, sevgisini bulunca göz etrafla alakadar olmuyor. Onunla bir çatı altında yalnız kalmanın, onun hükmü altında, onun idaresinde yaşamanın lezzeti bana en şatafatlı hayatın refahından ve zevkinden çok daha tatlı geliyor. İçimde öyle arzu var ki... Onun bir yeniçeri, bir kahraman gibi sert sesini ve emredici tavrıyla beni kendisine itaat ettirmesini, beni hırpalamasını, saçlarımdan sürüyüp sarmasını istiyorum. Bu öyle bir arzu ki istenmedikçe dayanılmaz bir ıstırap olur. Fakat gönül onu isteyince öyle lezzet veriyor ki!..

Onun dizlerinde ve onun gözlerinde yaşadığım bir saat ne zamandır çiçeklenmeyen kalbime ebedi ve sıcak bir bahar getirdi. İsli duvarlar arasında fakat sevgi ve sevinç içinde geçen bu akşam saadete kandım.

Trabzon'un bu mahallesini, sokağını bilmediğim meçhul, tahta ve duvarları isli evinde böyle mesut bir yuva kurmak ve sevgilisi için en küçük işleri bile başaran bir kadın olmak zaten özlediğim bir hayattı.

Vakit gecikmişti. Birbirine acıkan kalplerimizin heyecanından akşam yemeğini bile unutmuştuk. Bu akşam onunla ilk defa baş başa yemek yiyecektik. Her şeyimiz hazırdı. Zeynep Abla'ya mutfakta ateş yaktırmıştım. Beni rahat bırakması için Bedri'ye bir iş bulmak istedim. Onun için getirdiğim paketleri, yağları önüne koydum.

— Sen bunları açadur, ben şimdi gelirim, dedim ve derhal aşağıya indim.

Balıkları ayıklayıp ateşe koymak beş dakikalık bir iş oldu. Fakat aşçı yaparken belki kırk kere seyrettiğim bu işi şimdi kendim yaparken aceleden mi heyecandan mı neden beceremiyordum. Izgaranın arasına sıkıştırdığım balıkların kimi yanıyor kimi çiğ kalıyordu. Her şeyin nasıl yapıldığını bildiğim halde bir kere olsun elime ızgara, tencere, servis tabağı almamıştım. Ben hiddetlenip hırslandıkça balıklar pişmemekte yahut yanmakta ısrar ediyor. Kendi kendime söyleniyordum. "Şunun nasıl olacağını biliyordun da bir kere olsun niye yapmadın, deli kız? Şimdi böyle sıkılırsın işte!"

Birdenbire arkamda bir kahkaha koptu ve bir anda ızgarayı tutan elim yaralandı:

— Beni şekerlemelerin, çikolataların başına bırakıp kaçtığının cezası. Oh olsun, bırak bakayım elindekini!

Fena halde sıkılmıştım. Neden ona kendimi bilgili, tertipli ve becerikli bir ev kadını gibi tanıtmaya çalışıyordum?

— Vallahi olmaz, dedim. Haydi sen çık yukarıya, ateş biraz harlı da istediğim gibi olmuyor.

O da inat ediyordu:

— Hayır olmaz o kadar yoldan geldin, hem sonra üstün başın balık kokar.

— Sen orasına karışma a canım, yemekten sonra beni balık kokulu görürsen o zaman söyle.

İkimiz de tavanın sapına sarılmıştık. Balıklar yanarak kurum olacaktı.

— Kuzum Bedri, Allah aşkına bırak, diye yalvardım, bir dakika başımdan git. Şimdi geleceğim. Bak her şey hazır.

O ısrar ediyordu.

— İmkânı yok, sen çık, bir dakikada ben gelirim. Bu akşam sen misafir sayılırsın. Yarından sonra her iş senin.

Bileklerime sarılan ellerini çözemiyordum. Başım kollarının arasındaydı. Kurtulmak için çalışıyordum. O, bütün kuvvetiyle karşı koyuyordu. O anda sıcak nefesini dudaklarımda hissettim, parmaklarım gevşedi. Onun koltuklarımdan geçip göğsümde kenetlenen kolları beni bir hamlede ateşin başından kaldırdı. Balıklar yerlere dökülmüş, ızgara bir tarafa düşmüştü. Küçük idare lambasının zayıf ışığında onun keskin ve âşık bakışlarının kıvılcımlandığını gördüm. Kelimeler dişlerinin arasından dolu tanesi gibi düşüyordu.

— Hiçbir şey istemiyorum Ayten, haydi yukarı çıkalım...

***

... Sokağa bakan pencerenin önünde onun İstanbul'dan getirdiğim gömleklerinin düğmelerini kuvvetlendiriyordum. Zeynep Abla bugün bana çok yardım etti. Baştan aşağı bütün evi süpürdü. Fakat bu evi temizlemek o kadar boşuna ki... Her dakika tavandan, duvarlardan kireçler, topraklar dökülüyor.

Sokaktan on dakikada, yarım saatte bir gelen geçen oluyor. O kadar tatsız ve hayatsız bir yer ki!.. Ve ben evimin işiyle o kadar meşgulüm ki... Öğle yemeklerine Bedri eve geliyor. Artık ocak başında çılgınlık etmiyoruz. O ilk akşamdı. Ertesi gün mutfağa indiğim zaman akşamın fırtınasındaki şiddete hayret ettim. Meğer biz farkında olmadan mangal da devrilmiş. Bereket, her taraf taş! Şimdi o gider gitmez her işi yapıp bitiriyorum. Eve gelince ona yapacak iş kalmıyor. Çarşıyı, pazarı öğrensem, hele alışveriş etmeyi bilsem onu bu zahmetten de kurtaracağım...

Zeynep Abla yere kilimin üstüne diz üstü oturmuş anlatıyor:

— Buranın tazeleri her cuma arabalarla çiftliğe giderler. Orada kuzular pişer, helvalar yapılır. Oyunlar, şarkılar...

Dağ, bayır düğün evi gibi şenlenir. Bedri Bey'den izin alalım, bir cuma seni de götürelim. Ha, bak şimdi aklıma geldi. Yörükzadeler'in hanımı seni merak etmiş. Zaten merak etmeyen var mı? İstanbul'dan güzel bir hanım geldi mi iki gün içinde şehre yayılır. Fakat nedense seni gözleyenler çok. Hani bir gün çiftliğe gideceğini haber alsalar...

Zeynep Abla durdu. Bu susuşunu, benim konuya ne dereceye kadar alaka gösterdiğimi anlamak istemesine yordum. Sokağa bakıyormuşum gibi davrandım. Biraz sonra o devam etti:

— Hele, ne diyordum? Bir cuma çiftliğe gidecek olsan kıyamet kopacak. Allah verse de delikanlıların diline düşmesen.

Zeynep Abla bir şeyler söylemek istiyor. Benim önem vermediğimi gördükçe açılamıyordu.

— Senin gelinin güzel mi Zeynep Abla?

Dudaklarını büzdü:

— Akça pakça bir şey işte, uşaklardan vakit bulamıyor ki... Bir gün getireyim de gör. Sen Yörükzade'nin hanımına gitmeyecek misin?

— Ben buraya misafir geldim. İlk defa o gelmeli ki bana da yol olsun.

Zeynep Abla bu cevabı beğenmemiş gibi gözlerini kaldırdı:

— Yörükzadeler buranın büyüğüdür Hanımcığım. Memur hanımları bile ona gider.

— Âdet böyledir Zeynep Abla. Bir kere onlar gelirler, sonra ben giderim.

Bu usule akıl erdiremeyen Zeynep Abla başını sallıyordu.

— Demek cuma günleri çiftlik kalabalık oluyor. Burası çok uzak mıdır?

— Bir buçuk saattir ama yaylıyla[1] olursa bir saate gidilir. Yörükzadeler'in otomobili var. Her cuma erkekleri kadınları hep giderler.

---

1 Üstü ve yanları kapalı, dört tekerlekli, altında yayları olan, atla çekilen bir tür binek arabası, yaylı araba.

— Yörükzadeler kalabalık mıdırlar?

— El ele verseler Samsun'u bulurlar ama asıl Yörükzadeler'in iki kızı, iki delikanlı oğlu vardır. Biri mağazada çalışıyor, diğeri İstanbul'da...

— Kızları evli mi?

— İkisi de evli. Birinin diz boyu çocuğu bile var. Burada kızlar evde çok kalmazlar ki... On dördü buldu mu everiverirler.

— Güzel midir bu hanımlar?

— Ne güzel ne çirkin ama iyi kızlardır. Yörükzadeler'in oğulları maşallah, ikisi de aslan gibi delikanlıdır. Hele burada mağazada çalışanı dört kaşlı[1] tosun gibi.

Zeynep Abla biraz durup iğnesine yeni bir iplik taktıktan sonra devam etti:

— Trabzon'un bütün kızları Şevki Bey'e gönüllüdür. Ama onun hiçbirinde gözü yok. O çok okumuş, çalgı bilen İstanbul kızı istiyor. Burada birkaç memur kızı var ama öyle Yörükzade'yi memnun edecek gibi değil.

Akşam oluyordu. Trabzon'a geleli dört gün olduğu halde sokağa çıkmamıştım. Burada akşam gün kararınca herkes evine dönüyor. Bedri'nin geleceği saati artık ezberledim. O, mağazadan çıktıktan sonra biraz çarşıya uğrayıp öteberi alıyor. Akşamları bizim sokak biraz canlanıyor. Yukarı mahallelere gidenler hep buradan geçiyorlar.

— Zeynep Abla, sen akşam kömürünü koydun mu?

Kucağındaki eski çorap parçalarını topladı:

— O kadar geç oldu mu kadınım? Eyvahlar olsun. Bizim gelinle yine atışacağız. O da beni bekler durur.

— Geç kaldınsa git Zeynep Abla! Ben o kadar şeyi...

Zeynep Abla lakırdımı yarıda bıraktı:

— Öyle şey olur mu kuzucuğum. Kaç dakikalık iş. Ben şimdi ateş yakar, suları çekerim. Bakalım, yarın bizim gelini sana getiririm belki!

Zeynep Abla eteklerini topladı ve odaya çöken akşam loşluğu içinde kayboldu.

---

1 Bıyığı yeni terlemiş delikanlı.

Sık kafesler arasından, artık gölgelenen sokağa bakıyordum. Uzakta alçak evlerin tüten bacaları görünüyordu. İşlerinden çıkan erkekler, ağır ağır yanımızdaki yokuşu çıkıyorlar. Bu saatte sokaktan bir kadın geçtiğini görmedim. Akşam ve gece buraya kasvet ve keder getiriyor. Beklediğim olmasa, akşamın matemli ve esrarlı bir siyah bulut gibi şehre çökmesini seyredemeyeceğim. Akşamların sevgilisi, bana gecenin bu dertli başlangıcındaki kederi hissettirmiyor. Onun geleceği saatler nerede olduğumu bile unutuyorum. Artık sokaktan geçenler seyrekleşti ve yüzleri seçilmiyor. Bu esmer ve dumanlı sokaktan başka, penceremden bir yer görünmüyor. Deniz pek uzak olmadığı halde sokaklar o kadar biçimsiz ki göz oyalayacak bir yeri göstermiyor. Bir parça denizi o kadar özledim ki! Yarın Cuma, Bedri'yle belki biraz çıkarız.

Sokaktan geçen gölgelere bakarken onu kapının önünde gördüm. Cadde tarafından geldiği takdirde görmeme imkânım yoktu. Acaba yukarıda ne işi vardı? Ben aşağıya ininceye kadar kapıyı anahtarla açmıştı.

— Niçin yukarı yoldan geldin Bedri, dedim, işin mi vardı?

Şaşırmış gibiydi.

— Öyle mi zannettin Ayten? Doğru mağazadan geliyorum, bugün perşembe de hafta başı hesapları biraz uzun sürdü. Sen pencerede miydin?

— Tabii!

— Bilmem ki nasıl oldu da görmedin. Ama karanlık bastırdı, fark etmemiş olacaksın.

Acaba hakikaten görmemiş miydim? Fakat onu görmemem mümkün müydü? Sonra caddeden kapıya gelinceye kadar epey yol vardı. Halbuki yukarıdan geldiği takdirde onu ancak kapının önünde görebilirdim. Bu bilmeceyi halledemedim. Gözlerimin beni aldatma imkânı yoktu. Ya akşamların sevgilisi beni aldatır mıydı?

Yüzümde dolaşan dudaklarının ateşi kalbime sokulan şüpheyi bir anda eritti. Onunla her akşamki merdivenleri

yan yana, kucak kucağa çıktık. Zeynep Abla işini bitirmiş gidiyordu:

— Bedri Bey, diye aşağıdan seslendi. Ayol şu kızcağızı bir gün gezmeye çıkarsana. Geldi geleli eve kapandı kaldı. Yarın Cuma. Çoluk çocuk, kız kızan hep çiftliğe dökülecek. Siz evde çile mi çıkaracaksınız?

Ve Bedri cevap vermeden ilave etti:

— Yörükzadeler'in otomobiline senin de hükmün geçer. Şevki Bey'e söyledin mi sizi götürüverir.

Bedri parmaklıktan ona bakıyordu:

— O ne çiftlikler ne eğlentiler görmüştür. Sizin çiftliğinize gidip de ne yapacak, dedi. Hem daha bizim konuşacak, anlatacak şeylerimiz bitmedi ki!

Zeynep Abla'nın sesi daha uzaktan geldi:

— Allah muhabbetinizi artırsın ama bizim bildiğimiz yeni gelin güveyler bile düğünlerinin devrisi hafta gezmeye giderler. Neyse, başka işin var mı senin Ay Parçası?

Zeynep Abla adımı beceremeyince Ayten'i ay parçasına çevirmişti.

— Bir şey yok Zeynep Abla dedim, teşekkür ederim. Yarın yine uğrarsın, değil mi?

Kapıyı çektiğini duyduk. Bedri birdenbire sordu:

— Bu kadın çiftlikten sana da bahsetti mi?

— Bahsetti, cumaları herkes oraya gider, buranın en güzel eğlenti yeridir, dedi.

— Sen gitmek istediğini söyledin mi?

— Hayır, niçin sordun?

— Hiç!

— Ne var Bedri?

Yemek masasının yanındaki karşılıklı sandalyelere oturmuştuk. Ayağa kalktı, ellerimi tuttu:

— Ayten burada sıkılıyor musun?

— Hayır.

— Gezmek istiyor musun?

— Hayır.

Gözlerimin içine bakıyordu. Eğildi, dudaklarını alnıma koydu.

— Güzel Ayten! Burası İstanbul gibi değildir. Alıştığın serbest, eğlenceli hayat yoktur. Sıkılırsan ne yapacağız?

— Sıkılmam ki! Sen varken niçin sıkılacağım? Hem ben sana şikâyet ettim mi Bedri?

Gözlerinin menekşeleri bulutlanmış gibiydi.

— Etmedin ama bu üç odanın içinde akşama kadar elbette sıkılacaksın!

— Boş kaldığım yok ki görüyorsun. Evimin işini yapmaktan zevk alıyorum, sonra işim bitse kitaplarım var, kemanım var. Daha birine el sürmedim. Ve emin ol Bedri, seninle o kadar meşgulüm ki en sevdiğim musikiyi bile özlemedim.

Hararetli dudakları yüzümde dolaştı. Akşamların bu içli, kıskanç sevgilisini dizlerime çektim.

— Sen hayatta oldukça ben mesudum Bedri! Hiçbir şey senin kadar kalbimi doyurmadı. Bana yalnız kendi mahrumiyetini hissettirme. En büyük zevkim, şu üç odalı evde seni mesut yaşatmaktır. Benim kalbim dolu olduktan sonra, tek katlı yer odasına da kapasan şikâyet etmem. Sevdikten, sevildikten sonra!

— Şimdi söyle bakayım, karnın acıktı mı? Saat sekiz!

— Biraz içelim mi?

— Sen bilirsin, istiyorsan Zeynep Abla bize bugün turşu getirdi. Ben başka mezeler de bulurum.

Yolda yemek için ablamın verdiği bir kutu havyar olduğu gibi duruyordu.

— Bugün perşembe, posta geldi, gazete gelmedi mi? dedim.

— Sofada bıraktım, şimdi istiyor musun?

— Hayır, ben masayı hazırlayıncaya kadar sen oku da bana havadis verirsin!

Bulduğum gazeteleri eline tutuşturdum ve omuzlarından tutup sandalyeye oturttum.

— Sen şimdi uslu uslu gazetelerini oku. Arkamdan gelmek, işime karışmak yok!

Ufak salata tabaklarına turşu, havyar, peynir koydum. Doğradığım elmaların üstüne toz şekeri ekip biraz da limon

sıktım. Enistemin misafirleri için hazırlanan içki sofralarında çok meze çeşidi öğrenmiştim. Fakat hepsini yapmak mümkün değildi. Hazırladıklarımı yemek masamızın üzerine dizdim. Kuyuda soğuyan içme suyunu sürahiye aldım. Bedri, İstanbul havadislerine o kadar dalmıştı ki neler yaptığımı görmedi bile. Küçük billur kadehi dudaklarına götürdüm. Elindeki gazeteyi attı. Ve bir hamlede bileklerimden yakaladı.

— Hani seninki, senin kadehin nerede?

İradesiz bir hareketle dizlerinin üstüne düştüm. O, masadan aldığı öteki kadehi de doldurdu. Kolunu omuzlarımdan dolaştırıp kadehi dudaklarıma getirdi.

— Haydi şimdi beraber içelim.

— Sıhhatimize!

— Sevgimize!

— Gençliğimize!

Sevinçten, aşktan, saadetten başım dönüyordu. İkimiz de çılgın gibiydik. Akşamların sevgilisi o kadar şendi, o kadar benimdi ki! Herkesten uzak, dünyadan ayrı bir âlemde yalnız başına, bizim için var olan bir tabiatla beraber kalmış gibiydik. Ömrümde böyle coşkun, sevgili bir gecem geçmemişti. Bu akşam bu isli duvarların arasında tek fitilli lambanın zayıf aydınlığında o kadar nurlu bir aşk yaşıyordum ki hiçbir gölge dünü ve yarını hatırlatmıyor, etrafı göstermiyordu.

Sessiz ve boş evin isli duvarlarında coşkun aşkımızın neşesi, kahkahası ve en helak edici heyecan dakikalarının iniltisi aksediyordu. Bu tahta masanın kenarında kadehlerimizi birbirimizin dudağına götürürken daima tekrar ediyoruz:

— Aşkımıza!

— Gençliğimize!

Ve onun dudakları hareket ediyor:

— Gözlerimin içine bak Ayten! Beni siyah gözlerinle sev!

Ve ben ona yalvarıyorum:

— Akşamların sevgilisi, menekşe gözlerini ver bana!

Sevgi, sevinç ve sonu gelmeyecek hisleri veren çılgın bir boşalmak ve ihtiras arzusu... Öyle bir ihtiras ki verdiği heyecanlı, helak edici, tutuşmuş aşk sağanakları içinde dönülmeyecek kadar coşkun, bitirici ve öldürücü!

Tahta masamızın yanında başlayan fırtına ne kadar sürdü bilmem... Alev alev yanan vücudumun titremeler, çırpınmalar, kasılmalar içinde bitap kaldığını hissettiğim zaman hareket edebilen dudaklarım kalbimin iniltisini söyledi:

— Akşamların sevgilisi, öldürdün beni!

***

... Hem şarkı söylüyor hem ortalığı topluyordum. Zeynep Abla geldi. O kadar neşeliydim ki sevincim kalbimden taşıyordu.

— Ah bu sesin... Hele o kemanın, ciğerimi yaktı. Ay Parçası! Şu Trabzon'a geldin geleli Allah seni inandırsın, hani yok mu, biricik evladımdan çok sevdim seni... Ulu Tanrı özenmiş de yaratmış... Haydi azıcık sesle de içim açılsın!

— Ne söyleyeyim Zeynep Abla?

Daima gülen mavi gözlerini açtı, kapadı:

— Hani her vakit seslersin be canım, "söyle sultanım..." diye bir laf var.

— Ha, anladım. "Bir sebeple gücenmişsin sen bana, söyle sultanım ne ettim ben sana!"[1]

Bu eviç[2] şarkısını çok sever, her vakit okurdum. Zeynep Abla da tabiat sahibi...[3] Söylediğim o kadar şarkı arasında eviçten bir şey beğenişi olur şey değil!

— Zeynep Abla, sen İstanbul şarkılarını çok seviyorsun, dedim.

İçini çeker gibi başını salladı.

— Kızlığımda altı ay İstanbul'da kaldım. Oranın nesi fenadır ki!

---

1 Bestesi Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye (1801-1876) ait şarkı.

2 Klasik Türk müziğinde bir tür birleşik makam.

3 Güzeli seçebilme, ayırabilme yetisine sahip kimse, zevkli insan.

Zeynep Abla aslen Trabzonlu değil. Muhacir olarak Edirne'den İstanbul'a gelmiş, orada evlenmiş. Kocasıyla Trabzon'a geldikten sonra da bir daha hiçbir tarafa gitmemiş. Onun için lisanı, görgüsü bana o kadar yabancı gelmedi.

— Haydi kuzucuğum sesle de biraz gönlüm açılsın.

Birisi ısrar edince içimde heves bile olsa derhal kaybolur.

— Şimdi çok iş var Zeynep Abla, sen biliyor musun biz yarın çiftliğe gidiyoruz.

Zeynep Abla'nın gözleri ışıldadı:

— Ya sahi mi, demek Bedri Bey nihayet razı oldu.

— Kendisi söyledi. Onun için şimdi yarının işlerini bitirmek lazım.

Zeynep Abla iki elini başına kaldırdı.

— A be Ay Parçası! Bunu daha evvel niye söylemezsin?

— Ne o? Ne var?

Zeynep Abla şaşırdı, dudakları ses çıkarmadan hareket etti, sonra cevap vermiş olmak için:

— Hiç, dedi. Yemek götüreceksiniz, değil mi?

— Götüreceğiz. Ben şimdi aşağıya ineceğim. Sen biraz ateş yakar mısın Zeynep Abla?

O hâlâ yüzüme bakıyordu:

— Bak sen şu kıza! Demek yarın sahiden çiftliğe gidiyorsun. Şevki Bey duymasın!

— Şevki Bey de kim?

Zeynep Abla bu ismi ağzından çıkardığına kendisi de şaşırmış gibiydi fakat büsbütün susmanın manasızlığını fark etmiş gibi cevap verdi:

— Yörükzade, senin methini işitmiş, iki haftadır çiftlik yolunu gözleyip duruyor.

Zeynep Abla anlatmak, ayrıntılı açıklamak için yüzümde merak ve onay arıyor gibiydi. Birdenbire kan başıma çıktı. Elim ayağım titremeye başladı. Fena halde sinirlenmiştim. Bir an içinde bana o kadar iyiliği dokunan bu kadının yüzüne haykırıp onu evimden, bu aşk ve heyecan dolu, sade ve sakin evimden kovmak istedim. Ve o yüzümden, hare-

ketlerimden, içimden geçen buhranı anlamış gibi birdenbire geldi, ellerimi tuttu:

— Ah benim vefalı Ay Parçam. Sen çok iyi bir hanımsın! Bu Trabzon çok tuhaf bir memlekettir... Bir kadının şöhreti etrafa yayıldı mı artık peşinde gezmeyen kalmaz. Daha senin bir yere çıktığını gören yok. Fakat ilk geldiğin gün iskelede görenlerin ağzından yayıla yayıla koca Trabzon'da şöhretini duymayan kalmadı. Dün mağazaya gitmiştim, Bedri Bey yoktu. Şevki Bey beni görür görmez ilk lafı seni sormak oldu.

— Bedri Bey nereye gitmiş?

— Bilmem, o, akşamları Tütün Şirketi'nin önünde piyasaya gidiyor.

— Ne piyasası?

Zeynep Abla yutkundu, geveledi, sonra gözlerimin kuvvetli ısrarı önünde dayanamadı.

— Ah gidi Ay Parçası ah! İnsanı öyle söyletmeyi bilirsin ki!

— Söylesene Zeynep Abla! Tütün Şirketi önünde ne piyasası var?

O hâlâ tereddüt ediyordu. Canımın sıkıldığını anladı.

— Hiçbir şey a canım! diye mırıldandı. Sonra yanaklarımı okşayarak ilave etti:

— Orası akşamları kalabalık olur da!

— Pazar mı kurulur?

Zeynep Abla artık karşı koyamadı.

— Hiç deniz kıyısında pazar olur mu kuzum? Gençlik işte, orada tütünde çalışan kızlar var da...

Birdenbire dizlerim titredi. Yatağın üzerine oturmaya mecbur oldum. Zeynep Abla yanıma gelmiş, ellerimi yakalamıştı.

— Ah gönüllü[1] tazecik! diyor. Sen daha erkekleri anlayamazsın ki! Ama seninki öyle kıymet bilmezlerden değil. İşte ne diyeyim, arkadaş hatırı, gençlik, cahillik... Bir şey yaptıkları yok ya, bütün Trabzon gençleri akşam oldu mu oraya

1 (Halk ağzı) Gönül vermiş olan, seven kimse.

dökülürler. Sakın aklına bir fenalık gelmesin kuzum. Orada ne olacak ki! Kim bilir, Bedri Bey de kendi keyfi için oraya gitmiyor ya, mağazada kendi gibi delikanlılar çok. Hepsinin Tütün Şirketi'ndeki kızlardan bir sevgilisi var. Evde ay parçası gibi yavuklusu olduktan sonra da seninki başka yerde gönül eğlendirecek değil ya! İşte orada akranları var. Kim bilir, belki akşam olunca onu zorla götürüyorlar.

Zeynep Abla beni yatıştırmak için aralıksız anlatıyordu. Fakat ağzından kaçan sözlerin tehlikesini azaltmak için sarf ettiği emek beni tatmin etmiyordu.

— Sana çok yalvarırım Zeynep Abla! Bu bahsi kapa, e mi? Senin aşağıda işin yok mu, haydi ateşi yak, ben de iniyorum.

Zeynep Abla hiçbir şey söylemeden masanın üstündeki boş lambayı aldı. Aşağıya indi.

Biraz evvel bana başka bir erkekten bahsettiği için kolundan tutup dışarı atmak hırsıyla yandığım bu kadının şimdi gönlünü alma ihtiyacı hissediyordum. Fakat ondan evvel kendi gönlüm o kadar yıkılmış, sönmüştü ki elimi bir şeye sürmeden yatağın üzerinde uzun ve içli bir gözden geçirmeye daldım.

Zeynep Abla'nın sözlerini başından sonuna kadar zihnimde tekrar ettim. Bana o kadar şefkatli ve candan gibi görünen bu kadının ilk defa Yörükzade'den bahsedip sonra Bedri Bey'in tütün işçisi kızlarla piyasaya gittiğini haber vermesi arasında bir münasebet aradım... Yörükzadeler'den ne vakit bahsetse Zeynep Abla, lakırdısını bilhassa bu isim üstünde dolaştırırdı. Benim çiftliğe gitmemle bu kadar alakadar görünen adamdan sık sık bahsetmesinde elbette bir maksat vardı. Aklımda bir anda bin fikir kaynıyordu. Fakat Bedri hakkında verdiği haber herhalde esassız olamazdı. Çünkü böyle bir havadisin yalan çıkması kendisi için hiç de iyi olmazdı. Aklıma birdenbire Bedri'nin geçen akşam yukarı yoldan inişi geldi. O akşam zaten içime bir şüphe düşmüştü. Fakat onun güven veren gözleri bu şüpheyi bir anda silip kurutmuştu. Şimdi onun tütün işçisi kızların piya-

sasına gitmesiyle o akşamki geç gelişi arasında bir münasebet buluyordum. Sevdiğim adamın benden başka herhangi bir kadının değil sevgisinden, hatta bakışından, seyrinden, lakırdısından bile zevk almasına tahammül edemiyorum. Benim olan erkek ancak benim iltifatlarımdan, benim bakışlarımdan, benim varlığımdan lezzet almalıdır. Aşkı, kadınla erkek arasında bir zevk ve heyecan anı gibi kabul edenler var belki! Benim istediğim aşk beni arayıp bulan ve bana kocalık arzularıyla koşan aşktır. Sevgisinde bu kadar titiz olan kadın, kalbini varlığıyla doldurduğu adamın tütün işçisi kızlarla meşgul oluşuna tahammül eder mi?

İçimde öyle fırtına alametleri var ki düşüncelerim ağır ve tehlikeli kara bulutlar gibi başımın üstünde dolaşıyor. Bir sağanak kopacak. Fakat hislerimi idare etmeye başlıyorum. İstiyorum ki onu ansızın bir kartal gibi tam pençelerimin işleyebileceği bir suç ve zaaf anında yakalayayım. Bu kararı vermek için nefsimle çok mücadele ettim. Yalnız onun yanında bulunmak ve onun sevgisini bulmak için ailemi, dostlarımı, rahatımı feda ederek buralara kadar geldiğim halde onun benim yanımda geçireceği saatleri tütün işçisi kızlara vermesi affedilir bir hareket değildi. Buna rağmen Zeynep Abla'nın lakırdılarından anladığım daha başka, daha ince manayı halledinceye kadar onun hakkındaki sözlerine önem vermemiş gibi görünmek lazımdı.

Zeynep Abla'nın Yörükzade Şevki Bey'den sürekli olarak bahsetmesinde elbet bir sebep vardı. Bunu anlayıncaya kadar kalbimi acıtan kıskançlık buhranlarını zapt ve idare etmek lazımdı.

Buna güçlükle karar verdim. Akşama kadar bugünün ve yarının işlerini adeta kendiliğinden hareket eden bir makine gibi yaptım, bitirdim. Yarınki çiftlik gezintisi için mutfakta iki saat meşgul oldum. Helvasından, zeytinyağlı yaprak dolmasına, pilicine kadar her şey hazırdı. İki büyük Venedik sepetine her şeyi yerleştirdim. Bütün bunları yaparken tabii görünmek için Zeynep Abla'ya yemeklerden, ev işlerinden bahsettim. O sabahki fırtına başlangıcının böyle çabuk

geçtiğine hayret etmiş gibi bir daha o konuya dönmeyerek akşama kadar benimle beraber çalıştı.

O, geç vakit geldi. Elinde yarın sabah için aldığı ufak tefek şeyler vardı. Her vakitki gibi onu kucaklayıp öpmek üzere hareket ederken içimdeki ölü hisleri belli etmemek için gözlerimi kapadım. Ona tabii görünmeye çalışmakla beraber başaramadığımı zannederek üzülüyordum.

O bana sordu:

— Ayten, yarın için bir şey unutmadık mı acaba?

— Hayır. Her şey hazır, dedim. Sen geç geldin!

— Bilmiyor musun Ayten? Her perşembe akşamı böyle oluyor. Mağaza hesaplarının hafta sonu, biraz iş birikiyor da... Sen yorulmuşa benziyorsun!

— Yorulmadım, Zeynep Abla yardım etti.

Ellerini omuzlarıma koymuştu. Birdenbire başımı göğsüne çekti:

— Güzel Ayten! Sen çok fedakâr kadınsın.

Kalbinin çarpıntısını dinliyordum.

— Niçin Bedri?

— Benim için nelere katlanmadın, nelere tahammül etmedin! Bunların hakkını sana nasıl ödeyeceğim, Ayten?

— Pek kolay!

— Nasıl!

— Beni seversin, aldatmazsın, yeterli!

— Öyleyse ömrümün sevgisi senindir, Ayten.

— Kalbine o kadar güvenin var mı Bedri?

— Hiçbir zaman şüphe etmedim ki! Emin ol bugünkü hislerim iki ay evvel Yeniköy rıhtımında, Tarabya tepelerinde hissettiğim o coşkun sevgiden çok kuvvetlidir. Sana tesadüf etmek, senin hayatına karışmak beni o kadar yükseltti ki! O zamanki sevgimizde biraz toyluk ve saflık vardı. Fakat şimdi kendimi sana öyle bağlanmış, kalplerimizi öyle kaynaşmış görüyorum ki bu kuvvetli bağların çözülmesine imkân görmüyorum. Hem bunu aklıma getirmiyorum ki!

Başımı omzuna bırakmıştım. Ağzından çıkan kelimeler sabahtan beri paslanmış gibi burulan, hissizleşen kalbime

serin ve berrak su damlaları gibi akıyordu. İçimde heyecan vardı. Ne olurdu ya Rabbi, inanmak da aldanmak kadar kolay olsaydı!

Zeynep Abla'nın bir satırlık lakırdısı en çılgın sevgilerin kurduğu iki aylık aşk yuvasını dayanılmaz bir zelzele gibi titretti. Şimdi kalbinin çarpıntılarını ve gönlünün sesini dinlediğim akşamların sevgilisi bu sarsılan, dağılma eğilimi gösteren aşk ve his yuvasını kurtarmak için ne kadar söylese vefaya, sadakate, mutlak sevgiye susayan kalbimi tatmin etmiyor. Onun dudakları yüzümde dolaştıktan sonra gözlerimde durdu.

— Ayten hep benim olacaksın, değil mi?

— Sen benim olduğun kadar Bedri!

— Ben daima senin kalacağım.

— Sevgimden hiç şüphen olmasın Bedri. Fakat daima hatırında tut ki aşkımıza en küçük bir gölge düştüğü anda ben hayatında yokum!

Dudakları yanıyordu. Tekrar ettim:

— Ben hayatımda yalnız sevgi isteyen bir kadınım Bedri! Ve görüyorsun ki yalnız sevgi uğruna her şeye katlanıyorum. Şurada, han odalarından farksız köşelerde bütün heyecanımla seni mesut etmeye çalışmam ancak sevgi içindir. Aşkımıza bir bulut indiği anda benim için bu hayat yoktur.

Birbirimizden başka her şeyi unutmuş gibiydik. Etrafımızda belirmeye başlayan şüphe ve ıstırap bulutları bir anda dağılıp gitmişti.

***

Yalçın kayalıklar arasından fışkırmış gibi görünen sarı katırtırnakları ormana vahşi bir korku vermişti. Yılankavi kumlu bir yoldan çıkıyoruz. Sağ taraf koyu yeşil bir orman. Yüksek meşe ağaçlarının altı hep fındık dallarıyla örülmüş gibi.

Otomobil havayı delen bir kurşun gibi, iki taraftan rüzgâr vererek yokuşları tırmanıyor. Ara sıra rastladığımız yalılar hep dolu... Bacaklarını tekerleklerin üzerinden sarkıtmış çocuklar, arabanın içine boylu boyuna uzanıp

şarkıya, gazele benzer garip feryatlar çıkaran genç erkekler yanlarından bir ok gibi geçen otomobile hayretle bakıyorlar. Hele dokuma başörtüleriyle ağızlarını kapatan saz benizli[1] kadınlar şaşkınlıkla yüzlerini bile açıyorlar.

— Ben gelmeden evvel çiftliğe gittin mi Bedri?

— Bir defa arkadaşlar götürmüştü. Fakat pek sıkıldım. Yörükzadeler'in tuhaf bir tabiatları vardır. Etraflarındaki adamların hatta yemesine içmesine bile karışmak isterler.

— Ne demek?

— Onların çiftlik âlemi pek tuhaftır. Şimdi sana göstereceğim ya. Onların çiftlikte bir büyük bağları vardır. Babaları gelmediği günler, orası mahşer yeri gibidir. Şevki Bey bütün akranlarını toplar. Trabzon'dan gaz tenekeleriyle, damacanalarla rakı getirtir. Gece yarılarından sabahlara kadar yapmadık rezalet bırakmaz.

— Kendi kendilerine eğlenemezler mi?

— Orasını bilmem. Ben geldim, onları böyle buldum. Çalgı diye Trabzon'dan bir topal kemancı ile ut çalan Sıdıka isminde bir çingene kadını getirir, ondan sonra sabahlara kadar vur patlasın, çal oynasın. Maazallah babaları olmasa bunlar mağazanın da paranın da altından girip üstünden çıkacaklar.

— Babaları sofu bir adam galiba!

— Tabii, başı seccadeden kalkmaz. Buranın bir âdeti vardır. Hatta kardeşler arasında bile büyüğe karşı kuvvetli bir itaat var. Mesela küçük kardeşleri, Şevki Bey'in sözünden bir adım ileri gitmezler. O da babasının yanında esir gibidir. Babasının gönlü olmayınca bir iş yapamaz. Buna rağmen babaları çiftliğe çıkmadığı günler bağda yapmadık rezalet bırakmazlar. Bugün babaları çıkmadı. Artık bağda kim bilir neler olur. Dedikodusunu şehirde tam bir hafta dinleriz.

— Otomobili nasıl istedin?

— Şevki Bey'in kendisi söylemişti. İlk geldiğin gün otomobili iskeleye göndermedim diye canı bile sıkıldı. Daha o

1 Solgun yüzlü, uçuk benizli.

zaman, "çiftliğe gidecek olursanız şoföre söyle sizi götürsün" demişti.

İki geçeli,[1] kamyonlarının şeritlediği kumlu yol, bir iki dönemeçten sonra düz ve ağaçlı bir şoseye çıktı. Uzaktan serin bir su şırıltısı geliyor. Ormanı kaplayan gürbüz meşe ağaçlarının vahşi kokuları sinirleri gıcıklıyorken bu suyun şarıltısı gönlümde tutuşmaya meyilli, ateşli, ihtiraslı hisleri söndürüverdi. Nihayet suyun yanına geldik. Çakıllar, kumsallar üzerinden geçerken köpüren su; pullu, dikenli bir balık gibi yeşil dikenler, çalılar içinde kıvrıla kıvrıla akıp gidiyor. İri çam gövdeleri afacan ve maceralı bir kadın gibi kendini tabiatın kuvvetine bırakmış, oynak suyun üzerine eğilmişler. Bir gün gelip onun akışına kendilerini de bırakmak ister gibi bekleşiyorlar.

— Ne güzel burası! dedim.

— Daha ne güzel yerleri var Ayten! dedi. Burası bakılmamış bir memleket. Tabiat yaratıldığı gibi kalmış. Yol bile eskiden sel yeriydi. Geçen yıl buraya gelen vali zorla yaptırmış.

Adeta bir sokak köşesi gibi kısa fakat ağaçlıklı sivri bir köşeyi döner dönmez yeşil bir çayırın içine daldık. Uzaktan zurna, davul, dümbelek sesleri geliyor, soldaki ağaçlıkların arasından çayırın ortalarına kadar allı yeşilli elbiseleriyle dağılan çocuklar, göz avlayan renkli çiçekler gibi görünüyordu.

— Hüseyin Efendi, karşıya, bağın altındaki ağaçlığa yaklaşalım!

— Peki, Bedri Bey.

Soldaki ağaçların altı karınca yuvası gibi. Renk renk gölgeler koşuyor, kımıldıyor. Otomobilin sesi bu kalabalığı ağır bir sinek bulutu gibi çayıra doğru çekmişti.

Çocuklar koşuşuyor, davullar gümbürdüyor, zurna acı acı haykırıyordu. Otomobil çayırı boydan boya dolaştıktan sonra yolu bıraktı. İnce, dikenli bir yokuşu tırmanmaya başladı.

---

1 Karşılıklı iki sıra olarak.

— Şu tepedeki ağaçlığı gördün mü Ayten?

— Çok güzel!

— İşte oraya kadar çıkacağız. Ama otomobil bizi yarı yolda bırakacak.

— Daha iyi! Ben zaten yürümek istiyorum. Yirmi gündür evden dışarı çıkmadım.

— Şikâyet mi ediyorsun Ayten?

— Hayır, o fikirle söylemedim Bedri. Fakat biliyorsun ki ben her akşam birkaç kilometre yol giderdim.

Dik bayır başlamıştı.

— Artık burada ineriz. Sen Şevki Bey'e gideceksin, değil mi Hüseyin Efendi?

— Evet beyim. Şevki Bey sabahtan geldi. Sizi kaçta gelip alayım?

— Bağda değil misin?

— Evet.

— Biz gün batmadan dönmek isteriz Hüseyin Efendi.

Yağız yüzlü şoför başını eğdi. Sepetlerimizi yukarıya, ağaçlığa kadar taşıdı.

— Buradan bağ görünüyor Bedri Bey. Daha evvel gitmek isterseniz büyücek bir mendil sallayın. Ben görür gelirim.

— Fena fikir değil Hüseyin Efendi. Şevki Bey'e selam götür.

Büyük kestane ağaçlarının altındayız. Buradan aşağı çayır ne güzel görünüyor. Davul, zurna sesleri uzaktan daha hoş geliyor. Çayırda koşuşan çocukların çırpıntısı bir bayram yerini hatırlatıyor.

— Karşı tepedeki ağaçlığı görüyor musun Ayten?

— Evet, ne var orada?

— İşte Yörükzadeler'in bağı orası, bak otomobil oraya nereden gidiyor.

Ağaçların arasında küçük bir ev görünüyor.

— Köşk dedikleri orası mı?

— Evet! Sizin Yeniköy'ün köşklerine benzemiyor, değil mi?

— O fikirle sormadım. O kadar zengin insanlar da...

— Evet, tabiat yok... Kendilerini görsen büsbütün hayret edersin!

— Burada yakında su var mı Bedri?

— Var, hem de ne güzel! Gel, oraya kadar gidelim.

Sık böğürtlen dallarının sarıldığı çalı çırpı kümeleri arasından dolaşa dolaşa koyu yeşil fındık dallarının örttüğü bir patikaya girdik. Hafif bir su serpintisi kulağıma geldi. Ve bir anda iki kaya parçasının arasından süzülüp havuz gibi yere akan berrak bir su gördüm. Kayaların etrafı hep yeşil ve vahşi otlar, dikenler, dallarla sarılmıştı. Yüksek fındık ağaçları bu kayaların üzerinden birbirine kavuşmuş, berrak ve serin kaynağın üzerine yeşil yapraklardan bir çatı örmüş gibiydi.

— Ne güzel, dedim, yuva gibi.

Bu yeşil ve serin yuva o kadar hoşuma gitmişti ki ister istemez üzerleri yeşil kadife gibi yosun tutmuş kayaların üzerine oturdum. Bedri de yanıma geldi. İkimiz de hissedilip anlatılamayan ve anlatılmasına ihtiyaç görülmeyen derin bir sevinç ve zevk içindeydik. Duyduklarımızı yalnız gözlerimizden taşan ve dudaklarımızda toplanan tebessümler ifade ediyordu.

Kendimizi tabiatla baş başa kalmış insanlar gibi azade, avare fakat mesut bir çift sevgili gibi gördüm. Kader, tesadüf ve aşk bizi İstanbul âlemlerinden alıp, Anadolu'nun bu ücra, ıssız fakat bakir ve mesut köşesine bırakmıştı. Aşkımızın zaferi bize, bu vahşi dağ yamaçlarından sızan berrak suların başında mesut insanların hissedebileceği en coşkun sevinci veriyordu.

Başımı onun omzuna bıraktım. Yerin koynundan sızan berrak suyun sesi, kır böceklerinin dallar, otlar arasından yükselen kırık titreşimlere benzer vızıltısı beni bu âlemden çok uzaklara götürmüş gibiydi. Kendimi bir anda aşkı uğruna cennetten kovulup Serendip'in[1] vahşi ormanlarına düş-

1 Hindistan'ın güneyindeki Seylan (Sri Lanka) adasına ortaçağ İslâm coğrafyacılarının verdiği efsanevi isim. Dini inanışlara göre Âdem ve Havva cennetten kovulunca Âdem, Serendip Adası'na, Havva ise Cidde'ye indirilerek birbirlerinden yıllarca uzaklaştırılmışlardır.

müş dünyanın ilk kadını Havva gibi gördüm. Aşk cennetten değil, ölümden bile kuvvetli... Şu mesut anımda can vermek, sevgisiz geçecek uzun bir ömürden çok lezzetli...

Yeryüzünün bu bakir ve yeşil köşesi, kalbimde ihtiraslı bir hisle besleyip büyüttüğüm o mutlak aşka ateş verdi. Serendip'e düştüğü halde sevgisinden bir zerre kaybetmeyen Havva gibi, yanımdaki erkeğime sarıldım:

— Cennet, yer ve gök... Bizim için hepsi bir değil mi Bedri? Aşkımızın asıl yuvası kalbimiz...

Onun bir pembe karanfile benzeyen dudakları yüzümde dolaşıyordu. Alnından dökülen kumral saçları tel tel olmuş, dağılmıştı. "Ayten! Ne mesut edici kadınsın" dediğini işitiyordum. Fakat hislerim artık hareketten kalmış gibiydi. Nefes almak bile istemiyordum. Kalbim aşka kanmış gibi, bu leziz an içinde hayatın zevksiz ve değersiz bağlarından süzülüp akma ihtiyacıyla yanıyordum. Bu serin su başında, başımızın üstünden uzanan yeşil fındık yaprakları ve ormanın vahşi ot kokuları içinde düşünen ve üzülen insanlar gibi değil, tabiatın bütün öteki özgür mahlûkları gibi kana kana, yalnız ihtiras ve yalnız tabii aşk ile seviştik, seviştik, seviştik...

***

... Boğucu bir sıcak vardı. Zeynep Abla'nın topladığı çamaşırlara ütü yapıyordum. Ev işlerine artık elim yattı. Hele öyle güzel yemek pişiriyorum ki... Dün akşam özene bezene yaptığım revaniyi Bedri pek beğendi. Yavaş yavaş daha iyi şeyler yapacağım. Onu memnun etmek için daha neler yapmak lazım diye düşünüyorum. Bugünlerde biraz para sıkıntısı olduğunu hissettim. Haberi olmadan portföyüne[1] para koymaya başladım. Farkında olmamış gibi göründü.

Onun üzüntüsünü unutturmak için elimden gelen her şeyi yapacağım. Mümkün olsa, kudretim olsa onu yanımdan bir yere salıvermeyeceğim. Fakat bana daha geniş bir

1 (Fr. *portefeuille*) Para cüzdanı.

hayat veremediğine sıkıldığını görüyorum. O kadar da gururlu ki üzüntüsünü hissettirmemek için kendi kendini yiyor. Bana mağazadan elli lira aldığını söylemişti. Zeynep Abla'ya ufak bir araştırma yaptırdım. Otuz lira aldığını öğrendim. Otuz lirayla geçinmemizin imkânı yok. Geçinme işlerini hiç bilmezdim. Fakat sevdiği için fedakârlıkları göze alan bir kadının her şeyden evvel hayat tarzını onun maddi varlığını sarsmayacak bir şekilde tayin etmesi lazımdır diye düşünüyordum. Bu düşünce bana birçok şey öğretti. Şimdi sütün, etin okkasını;[1] tavuk, yumurta fiyatlarını eski bir ev erkeği gibi biliyor ve takip ediyordum. Hem bunlarla meşgul olmaktan o kadar zevk alıyorum ki!

Zeynep Abla eski bir Rumeli havası tutturmuş, bahçede hem çamaşır topluyor hem şarkı söylüyor. Kucağında bir yığın yatak çarşafıyla geldiği zaman sordu:

— Sen çok sabırlı kızansın be Ay Parçası!

— Niçin Zeynep Abla?

— Neden olmasın kuzucuğum, baksana şu üç oda içinde akşamlara kadar kavrulup gidiyorsun. Bizim gelin iki çocuğu varken günde dokuz kapının ipini çeker.

Zeynep Abla'nın, içi sıkıldıkça gelininden şikâyet ettiğine dikkat etmiştim.

— Ben evde oturmaktan sıkılmam Zeynep Abla, dedim.

Fersiz mavi gözlerini kırpıştırdı, inanmış gibi görünüyordu:

— Bülbülü altın kafese koymuşlar, "Ah vatanım!" demiş. İnsan olur da dört duvar arasında sıkılmaz mı Zeynep Abla, dedim. Yalnız olsaydım o başka!

Lakırdıyı değiştirmek istedim.

— Zeynep Abla! Sen bana eski bir çarşaf bulur musun?

Şaşırmış gibi yüzüme bakıyordu.

— Sahi, Zeynep Abla, dedim, bir gün örtünüp sokağa çıkacağım ama sen de beraber geleceksin.

— Nereye gideceksin ki?

---

1 Osmanlı döneminde kullanılan 1,282 kg'a denk ağırlık ölçüsü birimi.

— Sen çarşafı bul, ötesini sorma!

— Bedri Bey duyarsa...

— Sen orasına karışma a canım! Çarşafı yarın getirir misin?

— Bizim gelinin bir yeni çarşafı var. Boyu senden kısadır ama...

— Zararı yok, yarın getir Zeynep Abla. Ama sen de çarşaf giyeceksin. Yeldirmeyle[1] gelme, beraber çıkacağız. Sonra belli olur.

Birdenbire hatırıma gelmişti. Zeynep Abla'nın, "Gençsin, tazesin" diye serzeniş edişi karanlıkta çakan bir şimşek gibi bir anda zihnimde parlamıştı. Şimdiye kadar nasıl olup da bunu akıl edemediğime şaşıyordum. Çoktan beri sert bir düğüm halinde gizli gizli kalbimi acıtan ufacık ukdeyi çözmek; o inatçı, o bencil şüpheyi öldürmek için bundan uygun çare yoktu. Şimdi akşam işlerini bitirirken hep yarını düşünüyor, bayram sabahını bekleyen bir çocuk gibi seviniyordum.

Bedri'nin Tütün Şirketi önündeki piyasaya hâlâ devam edip etmediğini Zeynep Abla'ya sormamıştım. Sormak da istemiyordum. Çünkü bu kadının Bedri'nin gezmelerini bahane edip beni hırslandıracak isimlerden bahsedeceğini zannediyordum. Bu korku içimdeki şüpheyi biraz dağıtıyordu. Fakat mağazanın kapanmasından sonra peçeli bir çarşafla o piyasa edilen yere gitmekte hiç mahzur yoktu.

Bedri her akşam mağaza kapandıktan sonra hesaplarını başı dinç olarak sükûnetle yapmak için bir iki arkadaşıyla içeride çalıştıklarını söylüyordu. Bu doğruysa ben kimseye görünmeden biraz dolaşıp gelecektim. Değilse... Ona yolda rastlarsam... Bunu düşündükçe ter döküyordum. O zaman ne olacak? Bu neticeyi o kadar tehlikeli görüyordum ki her görünen felaketten kaçma alışkanlığıyla hemen hemen bu karardan vazgeçmeye kadar varıyordum. Geç vakte kadar o

---

1 Eskiden kadınların rahat gezmek için giydikleri, başörtüsüyle birlikte kullanılan, kolları ve bedeni bol sokak kıyafeti.

inatçı şüphe ile bu meçhul tehlike arasında mücadele ettim. Zeynep Abla giderken yine sordu:

— Demek yarın çarşaflanacağız, öyle mi Ay Parçası?

Birdenbire silkindim. O kadar tereddüde düşmüştüm ki Zeynep Abla zaten güç inandığı bu arzunun geçici bir çocuk hevesinden ibaret olduğunu tahmin eder gibi sorarken gülüyordu.

O inatçı şüphe nihayet meçhul tehlikeyi bir anda boğdu. Ve kalbimden gözlerime gelen seri bir isyan içinde Zeynep Abla'ya cevap verdim:

— Evet, yarın çarşaflanıp sokağa çıkacağız. Peçe kalın olsun.

Akşam olmuş, ortalık kararmıştı. Zeynep Abla büyük tahta kapıyı çekip takunyalarını sürüyerek evine gitti. Bedri henüz yok. Bu akşam daha gecikti. Bu herhalde bir tesadüftü. Fakat verdiğim kararla bu tesadüf arasında o kadar insafsız bir alaka hissettim ki...

Verdiğim kararı ona hissettirmemek için fazla neşeli görünmek lazımdı. Lambaları yaktıktan sonra hemen masanın üzerine birkaç tabak meze hazırladım. Geçen haftaki çiftlik âleminden kalan içkimizi Zeynep Abla'nın yeni çektiği soğuk sulara koydum. En nihayet küçük bir sardalya kutusu açıverdim ki o geldi.

— Sana sormadan bir şey yaptım Bedri. Darılır mısın?

Onun biraz neşesi yok gibiydi.

— Niçin Ayten? dedi. Sen darılacak şey yapmazsın ki!

— Çok naziksin Bedri. Ne yaptım biliyor musun?

Merdiveni çıkmıştık. Hazırladığım sofrayı gösterdim:

— İşte!

Menekşe gözlerindeki bulutlar o anda dağıldı. Yüzünün ince, ayva tüyleri lambanın sarı ışığında altın gibi parlıyordu. Bu sevimli mahlûkun aleyhinde düşündüğüm ve karar verdiğim için şimdi o kadar üzülüyorum ki!

Yüzündeki yorgun ve neşesiz hal, beyaz örtüsü ve ufacık tabakta mezeleriyle hazırlanan masayı görür görmez kayboldu ve bir hamlede boynuma atıldı:

— Güzel Ayten! Sen ne iyi kadınsın! Biliyor musun, bu akşam canım o kadar istiyordu ki!

— Öyleyse kalbime doğmuş! Çok yorgun musun Bedri?

— O kadar çalıştım ki!

— Terlisin?

— Hızlı geldim de!

Mağazayla evin arası hızlı gelinse de terleyecek kadar uzak değildi. Fakat onu zor bir vaziyette bırakmak istemedim. Her akşamki gibi elini, yüzünü yıkayıp masaya geldiği zaman ufak kadehini uzattım.

— Sevgimize diyeyim mi Bedri?

Gözlerinden ani bir renk dalgası geldi geçti:

— Niçin sordun Ayten? Her zaman kadehlerimizi verirken dudaklarımızın söylediği kelime bu değildi.

Kalbine şüphe düşürmemek için derhal düzelttim:

— Affedersin Bedri, hakkın var. Sadece sevgimize, değil mi?

— Ve saadetimize!..

Bilmem neden, bir ay evvel, iki hafta evvel yine bu masa başında onunla aşkımız için neşemizi paylaştığımız zaman duyduğum heyecan bu akşam kızgın vücudumun ateşini alamayan hafif bir rüzgâr gibi belirsiz geçti.

Geç vakte kadar dereden tepeden konuştuk. Bu akşam ona ilk defa hayatımızdan bahsetmek istedim. Aramızda henüz ciddi bir aile ilişkisi yoktu. Gerçi beni İstanbul'dan buraya koşturup getiren kuvvet yalnız onun sevgisiydi. Fakat İstanbul'da kendiliğinden yaptığı nikâh teklifini biraz hatırlatma sırası gelmişti. İstediği bir şarkıyı daha çalıp kemanı sandalyenin üzerine bırakırken sordum:

— Bedri, hani sen İstanbul'dan ayrılırken bir şey söylemiştin. Trabzon'a acele hareket ettiğin için nikâhımızı burada yaptıracaktın, değil mi? Affedersin. Bunun sırası değil ama birdenbire aklıma geldi de...

Ve daha tabii görünmek için hemen ilave ettim:

— Sebebini de söyleyeyim: Bugün Zeynep Abla, "İstanbul'dan kardeşlerin, annen misafir gelmezler mi?" diye sordu da zor durumda kaldım.

Menekşe gözleri küçülmüş gibiydi. Alnına dökülen saçlarını arkaya aldı. Beklemediği bu sorunun onu düşündürdüğünü görüyordum. Nihayet:

— Hakkın var Ayten, dedi. Lakin bunu unuttum veyahut ihmal ettim zannetme.

Dirseklerini masaya dayadı. Gözlerimin içini arıyordu:

— Bak anlatayım Ayten, diye devam etti. Sen buraya gelir gelmez daha üçüncü günü nikâh yaptırmak için yakın bir dostumun yardımını istedim. Bu arkadaşım yabancı değil, Yörükzade Şevki Bey'di. Onunla ahbaplığımız buradan değil, İstanbul'dan başlar. O biraz Ticaret Mektebi'nde[1] bulunmuştu. Zaten buraya gelmeme sebep de odur. Bu meseleyi açtığım zaman hayret etti. Sonra bir şey söyledi ki benim de aklım yattı.

— Ne söyledi?

— Biliyorsun ki burası çok tutucu bir yer. Bedri Bey, "Aman azizim, sizin nikâhsız olduğunuzu kimse duymasın. Tefe koyarlar" dedi. Hakikaten bizi burada herkes karı koca biliyor. Şimdi durup dururken nikâh yaptırmak aleyhimize bir dedikodu açmak olacak, öyle değil mi?

Dikkatle dinliyordum. Zeynep Abla'nın her fırsatta ağzından işittiğim Şevki Bey havadislerinin kaynağını şimdi anlar gibi oluyorum. Ve hakikati kavramıştım. Dilimin ucuna kadar gelen bir cümleyi söylememek için kendimi güç zapt ettim. Ona diyecektim ki, "Pekâlâ Bedri, dediğin doğru fakat biz mesela, evliyken ufak bir sebeple ayrılmış ve yeniden nikâh tazelemek istemiş vaziyetinde görünebiliriz. Buna da imkân yok mu?"

Bu pek tabii bir teklifti. Fakat bu fikri benim kadar onun da hatırına getirmesi mümkündü. Ve ben öyle isterdim ki kalbindeki sevgi bir an bile tereddüt etmeden bu fikri onun aklından geçirtsin. Bunun aksine ihtimal vermek zordu. Onun için bir anda sevgime üstün gelen gururum, dudaklarımı hareketten menetti. Sustum.

***

1 1883 yılında Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âlîsi adıyla İstanbul'da açılan okul, zamanla Marmara Üniversitesi'ne dönüştürülmüştür.

— Haydi Zeynep Abla, ben yolları bilmiyorum! Sen dikkat et...

Trabzon'a geldim geleli yaya olarak ilk defa sokağa çıkıyordum. Bunun etkisi mi yoksa bu çıkışa sebep olan o gizli heyecan ve merak mı bilmem neden, gözlerim kararıyor, dizlerim titriyordu. Akşam olmuştu. Burada güneş batarken çoğunlukla dükkânlar kapanıyor. Mağazanın önünden geçtik, henüz kapanmamış. Fakat peçemin altından dikkatle baktım. Bir uşak kapının önünü süpürüyor. Herhalde çıkmışlar... Acaba o içeride mi? Bir anda aklıma öyle aksi fikirler, korkular geliyor ki!.. Öyle zannediyordum ki o şimdi eve gitmiş; köşede, bucakta beni arıyor. Belki de bir sürpriz yaptım diye kendi kendine söyleniyor, onun aleyhinde bir karar verip böyle günahının izini aramaya çıktığım için şimdi kendi kendimden utanıyorum. Zeynep Abla yanımda aralıksız mırıldanıyor:

— Ezan vakitleri sokaklara düştük, a dostlar nedir benim bu Ay Parçası'ndan çektiğim!..

Burada ezan vakti[1] sokağa çıkmak çok hoş görülmüyor. Onun için Zeynep Abla sıkılıyor. Fakat ben de ondan fazla üzülüyorum. Fakat ezandan sonra sokağa çıktığım için değil... Kuruntuya kapılıp münasebetsiz bir maceraya girdiğim için.

Onu o kadar masum ve temiz görüyordum ki kalbime ilk şüpheyi aşılayan yanımdaki kadını azarlamak, hırpalamak bile istiyordum. Şimdi hatta böyle vakitsiz ve ondan izinsiz sokağa çıktığım için kendi kendime kızıyorum. Ya eve döndüğüm zaman onu bulursam... Bu herhalde fena bir tesadüf olacaktı... Kim bilir, belki de şimdi her akşamki gibi balık pazarına inip taze balık aramış, bulmuş, eve gitmiştir. Yahut belki de yazıhanede, alnına dökülen saçlarını o en sevimli tavrıyla arkaya atarak, kafasını yoran hesaplara bakıyordur.

Bu düşünceler zaten tereddüt ve endişe hamleleri geçiren kalbimi daha fazla acıtmaya başladı. Fakat arkamız-

1 Akşam ezanı kastedilmektedir.

dan kovalıyorlarmış gibi nefes nefese, koşarcasına gidiyorduk. Burnuma ne zamandan beri hasret kaldığım keskin bir yosun ve deniz kokusu geliyordu. Bu koku baygınlık halinde çekilen bir nefes gibi tesir etti. Birdenbire kendime geldim.

— Daha çok var mı Zeynep Abla?

— Geldik, geldik. Bak işte kumluk başladı.

Artık denize gelmiştik. Lakırdılarını pek anlayamadığım birtakım gençler kol kola girmiş, kimi karışık gruplar halinde yanımızdan geçip gidiyorlar, kimi genç kadın ve kızlar da ellerinde küçük paketlerle konuşa konuşa bizim tarafa geliyorlardı. Kır kahvesine benzeyen küçük bir salaşı döner dönmez deniz, kumluk ve kalabalık hep birden göründü.

Denizi o kadar göreceğim gelmiş ki!.. Akşamın renk renk parçaladığı bu engin denizi görünce ister istemez peçemi kaldırıverdim. Zeynep Abla haykırmasaydı orada kumların üzerine oturup akşam güneşinin renk renk ayırdığı geniş enginleri duya duya seyredecektim.

Başımı çevirdiğim zaman sol tarafta gümrük ambarlarına benzeyen bir katlı uzun bir bina gördüm. Burası temiz bir kumsaldı. Zeynep Abla yavaşça söyledi:

— Tütün Şirketi burası işte!..

— Hani kızlar?

— Dur, daha ileride. Hem bakalım hepsi çıktı mı? Direktör dışarıda olanları biliyor da işçileri posta posta çıkarıyor.

Zeynep Abla'nın evvelce söylediği doğruydu. Şirket binası burada tek başına olduğu halde etrafı pazar yeri gibi kalabalıktı.

— Burada erkek işçi yok mu Zeynep Abla?

— Erkek işçiler yukarıda tepedeki binada çalışırlar. Tenha oluyor diye kızları buraya getirdiler ama...

İşçi kızlardan oldukları, hallerinden ve ellerindeki yemek paketlerinden anlaşılan birkaç kız söylene söylene yanımızdan geçti. Çini mavi gözlü, çiçek bozuğu bir kız, yaşına ve boyuna hiç yakışmayan kalın bacaklarıyla ötekilere yetişmek ister gibi çalkana çalkana yürüyor:

— Musibete bak, diyordu. Beni burada ekmeğimden edecek. Kala kala o sıskaya mı kaldım artık!

Ötekiler arsız arsız gülüyorlar. Birisinin cevabını uzaktan işittim:

— Dün akşam da bana laf attı. Öyle sırnaşık şey ki... Ayşe'ninki olsa neyse...

Hadiselerin kaynağına yaklaştığımızı zannediyordum. Burada, herhalde Zeynep Abla'nın ilk verdiği habere benzer hadiseler oluyordu.

Artık kalabalığa karışmıştık. Pek çok kız, kadın ve burada çoğunluğu teşkil eden dar poturlu[1] gençlerden oluşan kaba ve soğuk bir kalabalık... Zeynep Abla'ya yavaşça tembih ettim: "Etrafa dikkat et, Bedri Bey'i görürsen haber ver."

Biraz evvelki heyecanım yine başlamıştı. Dizlerimde kesiklik hissediyordum. Orada olduğu takdirde görmeme imkânı yoktu. Peçeye alışmayan gözlerim evden çıktığımız sırada adımlarımı bile şaşırtıyordu. Fakat yavaş yavaş alıştım. Şimdi bütün dikkatim yanımızdan geçen, giden ve gelen gölgelere takılmıştı.

Bir sinek bölüğünü andıran bu fena ve kirli kalabalığın arasından geçip kumluğun tenha kısmına çıktığımız halde onu görmedim. Artık güneş batıyordu. İleride yavaş yavaş başlayan kayalıklar arasında kumsal bitiyordu.

— Artık dönelim mi Ay Parçası? İçin rahat etti ya! İşte Bedri Bey burada yok. Hem olsa da sana söyledim kuzucuğum. O belki arkadaşlarıyla buraya deniz havası almaya geliyor.

Ne zamandır içimi yiyip bitiren şüphelerin yerini şimdi omuzlarımı düşüren acı pişmanlık hisleri zapt etmişti. Kendimi teselli etmek istedim:

— Biz de hava almış olduk, öyle değil mi Zeynep Abla?

— Geldiğimiz yerden mi döneceğiz?

— Başka yer var mı?

— Şu kayacıkların yanından yukarı bir yol gider. Oradan saparsak yukarı mahalleden eve ineriz.

---

1 Arka tarafında kırmaları çok, bacakları dar bir pantolon türü.

— O kalabalıktan yine geçmek istemem Zeynep Abla, buradan gidelim.

Kumsalın sonundaki kalabalığa gelmiştik, burası tenhaydı. Akşam artık gölge halinde yerlere inmişti. Zeynep Abla'nın işaret ettiği aralıktan sapıyorduk ki yakında, kalabalığın arasında çapkın bir kadın kahkahasıyla karışık yumuşak bir erkek sesi çınladı. Birdenbire dikleşen bu dar yolu yükselince sağımızda, hemen on on beş adım uzakta, karışık böğürtlen dallarının arasında birbirine karışmış iki gölge göründü. Büyük yapraklı bir ağacın gölgelendirdiği bu kuytu yere akşamın son aydınlığı vurmamıştı. Buna rağmen, hareket eden iki gölgeden birinin Bedri'ye ait olduğunu peçemin sık kafesleri arasından fark ettim. O kadar meşguldüler ki biraz uzaktan birer hayalet gibi iki kadının geçtiğini hissedemediler. Fakat ben öyle bir darbe yemiştim ki olduğum yerden bir adım atamadım. Bu bir heyecandan ziyade birdenbire gelmiş bir felç sağanağına benziyordu. Dişlerim kitlenmiş gibiydi. Bir anda ağzımın kuruduğunu, başımın uyuştuğunu hissettim. Zeynep Abla bilmem farkında oldu mu, yalnız düşmek üzereyken iki kuvvetli kol belime sarılıp beni tuttu:

— Aman Ay Parçası ne yapıyorsun!

Nefes alamıyordum. Bir şeyler söylemek istedim, boğazım kurumuş. Dizlerim benim değil. Yalnız gözlerimin bulutlanmasına rağmen, onun gölgesini akşamın esmerliği içinde hareket eden bir siyah heykel gibi görüyorum. Ve onun duvara yansıyan hayali gibi, pembe örtülü bir kadın başı beraber kımıldıyor, konuşuyor. Orada dikenli böğürtlen dallarının arasına saklanarak birbiriyle şakalaşan iki gölgeden birinin kendime, kalbime ait bir sevgili olduğunu bir anda unuttum. Öyle buhranlı bir an oldu ki gök bütün siyahlığıyla kalbime çökmüş, gönlümü dolduran o sönmez ateş birdenbire soğuk kül yığını altında sönmüştü.

— Ay Parçası, durmayalım, görecekler. Haydi, yürü kuzucuğum!

Zeynep Abla kuvvetli kollarıyla beni adeta sürüklüyordu. Bilmem nasıl oldu bir anda bütün kuvvetimi damarla-

rıma dönmüş buldum. Bu öyle bir hadise oldu ki şu garip Anadolu kasabasında geçen bir aylık ömrüm bir hayal, bir serap gibi gözlerimin önünden geldi, geçti. Böğürtlen dallarının arasında pembe başörtülü işçi kıza dil döken ağız, artık akşamların menekşe gözlü sevgilisine ait değildi.

Şimdi yıkılan bir duvar altından hiç yara almadan kurtulmuş gibiyim. O kadar ki dik yokuşu hızlı adımlarla çıkarken bir kere olsun başımı çevirip bakma ihtiyacını hissetmedim. Bir aydır içinde ömrümün en tatlı aşkını yaşadığım bu küçük evin kaldırımlı avlusuna girerken her an duvarlarda hayalini gördüğüm menekşe gözlerin kalbimden bile çekilip gittiğini hissettim. Başımdaki alev sönmüştü. Şimdi sinirlerime ve damarlarıma kadar yerleşen o büyük sevginin köklerinde vücuduma hareket gücü veren kuvvetli bir hırs ve öfke filizleniyordu. Ona verdiğim coşkun sevginin, pembe başörtülü bir işçi kız macerasıyla değişileceğini tahmin etmemiştim. Yalnız bu nokta kalbimi keskin bir ok gibi acıtıyordu.

Kalbime karşı zaafım kadar, zihnimin verdiği hükümlere de boyun eğişim vardır. Beni Trabzon'a kadar getiren kalbim, burada bana tam bir ay hayalimden bile geçirmediğim leziz bir cennet yaşattı. Fakat olanlar karşısında tereddüde düşmek yeni bir ıstırabın vücut bulmasına meydan vermektir. Buna o kadar kanaatim var ki hayatımı altüst eden bir hadiseden hatta onu hatırlatacak bir ilişik bile bırakmadan uzaklaşmayı daima tercih ederim. Bunu başarmak için çektiğim kalp azabı gülen ve neşeli görünen gözlerimin altında kimseye görünmez. Fakat ben gururumu kurtarmak için gözlerimin yaşını sevinçli tebessümlere çevirecek kadar acımı ve derdimi içime sindirebilirim.

Bir aydır isli duvarlarında kemanın neşeli titreşimleri yansıyan bu harap Anadolu evi bana bu akşam ilk defa kasvetli göründü. Zeynep Abla'yı salıvermedim...

Artık bittiğini gördüğüm bu sevgiyi yaşatmak anlamsızdı. Bulutlanan bir aşkta hayat aramak, ağır bir hastanın kesinleşmiş akıbetinden ümit beklemek gibidir.

Benim kalbimde ümit yoktur. Yalnız maddi varlığını hissettiğim aşka ve hayata taparım. Sevgimi, anlayanın ayakları altına bıraktığım zaman kalbim sızlamaz. Ondan hiçbir şey beklemem. Hatta refah bile... Ondan istediğim bir şey vardır. İtaatkâr ve bitmez tükenmez bir sevgi! Bana huysuzluk etsin, beni hırpalasın, beni acıtsın fakat sevsin ve sevgime tapsın! Ben sevgiden mahrum kaldığım anda bir hiçim... Şüphe dolu bir kalple yaşamaya tahammül edemem. Hayat yalnız yemek, içmek ve teneffüs etmekten ibaret olsaydı bütün öteki mahlûklardan farkımız olur muydu? Benim bir zihnim ve ondan daha kıymetli kalbim var. Kalbimin zevkini, kalbimin acılığını tatmin edemedikten sonra, değil refahı, hatta teneffüsü bile manasız bulurum. Bu düşüncede bir kadının mesut olacağını kim temin eder? Fakat bu zor ve anlaşılmaz imanla beraber onu teselli eden bir kuvvetli kanaatim de var. Sevgisiz yaşayamayanlar kendilerine zevk veren, kalplerini doyuran sevgiyi arar ve bulurlar. Mademki hayatta varız, mademki sevmek bir ihtiyaçtır o zaman bu mutlak sevgiyi arayacağım. Benim için hayatta ümit yok. Yalnız arzu var, sevgi var.

Havası alınmış bir balon gibi birdenbire boşalan kalbim, şimdi kapanmış bir yara gibi için için sızlıyor. Fakat üzgün değilim! Yahut üzüntümü ifşa edecek kadar gurursuz değilim!

Zeynep Abla'ya her işi yaptırdım. Hayatımda belki en büyük rol bana bu akşam gelmişti. O her akşamki gibi yüzümden öperken kendimi zapt etmek için çok sabırlı ve cesur olmam lazımdı. Bunu tabii halimle yapamayacağımı tahmin ettim. Biraz ufak tefek hazırladım. Ve daha o gelmeden iki kadeh içtim. Zeynep Abla, gitmek için bir iki defa yüzüme baktı fakat bilmem neden bu akşam evde yalnız kalmaktan, onunla karşı karşıya geldiğim vakit yalnız olmaktan çekiniyordum. İnsan bütün sevgisini, ömrünü ve düşüncesini varlığına bıraktığı bir erkeğin sadakatsizliğini görünce, bütün hayat bağlarının çözüldüğünü, yeryüzünde yapayalnız kaldığını zannediyor. Bu şüphesiz bir tepki... Bunu da idrak ediyorum. Fakat insan, hislerini bildiği ve anladığı gibi idare edemiyor ki...

Hayatta kalpleri bir, vücutları bir, düşünceleri bir sevgililerin bir an içinde birbirlerinden yıllar ve fersahlarla[1] uzaklaşıvermelerinde ne gaddar bir kuvvet var. En ağır felaketlerin yapamayacağı bu neticeyi, gözle görünmeyen fakat sinirlerle, zihinle, gönülle hissedilen bir muazzam kuvvet yapıyor: Aşk! Bunun bittiği yerde yenisi başlamazsa hayat bir uzun felaket çölü gibi her adımda ıstırap veriyor. Ben yalnız sevgiye iman eden küçük kadın aklımla vefayı ve sevgiyi, birbirini didikleyen iki rakip gibi görüyorum. Onun için istiyorum ki aşkımın bittiği yerde tıpkı yeni mevsimin yetiştirdiği taze çiçekler gibi bir başka sevgi filizlensin.

Ağlama ihtiyacıyla başımı sokacak bir kuytu köşe ararken o geldi. Başım dönüyor. Üst üste içtiğim kadehler gözlerimi bile kararttı. Fakat tabii olmayan hareketlerimi örtmek için o kadar da yardım etti ki! Buna rağmen, her vakitki gibi omuzlarıma dolaşan kollarından kaçmamak için çok zahmet çektim. Bana sordu:

— Ağzın kokuyor Ayten. Bensiz mi?

Ona cevap verdim:

— Geç kaldın da bekleyemedim.

Bana dedi ki:

— Çok işim vardı. Hesapları kapattım.

İçimden söyledim, "Ben de öyle, hesapları kapattım."

Evine gitmek için izin bekleyen Zeynep Abla'yı bu akşam salıvermek istemiyordum. Bilmem neden, bir saat evveline kadar bana anamdan, babamdan, en sevgili ve en candan dostlarımdan çok yakın olan bu günahlı gençle şimdi yalnız kalmak bile istemiyordum. Fakat sabırsızlanan ihtiyar kadının, sofra başında bekleyen torunlarını sevmekten mahrum kalmasına gönlüm razı olmadı. Dünyada sevgi kadar kutsal hak var mı?

— Haydi Zeynep Abla, sen git artık. Ama sabah erken beklerim.

Yorgunluktan gözleri kırışan kadıncağız her vakitki gibi:

---

1 Çok uzun mesafe, uzaklık.

— Tanrıya emanet olun! dedi, gitti.

Her akşam onu meşgul etmek için aralıksız hareket eden dudaklarım şimdi dişlerimin arasında eziliyor, acıyordu.

— Rahatsız mısın Ayten? dedi.

— Başım ağrıyor, dedim.

— İçme, dedi.

— Canım istiyor, dedim.

Sustu. Ve ben de onu takip ettim. İstiyordum ki artık benim olmayan bu erkeği hiç olmazsa bir arkadaş gibi meşgul edeyim. Fakat zihnim o kadar durmuştu ki kalbimin boşluğunu gizleyemiyordu.

— Kadehini ver, ben içireyim, dedi.

— Çok içtim, başım dönüyor, dedim.

Rahatsızlığımı kabul etmiş göründü. Beni karşısında bugünkü maceranın kahramanı olarak değil; her vakitki sevgili, neşeli fakat bu akşam için hasta Ayten olarak gördüğüne eminim.

Hakiki bir baş ağrısı bana yemek bile yedirmedi. Bunu bahane ederek erkence yattım. Gözlerimi kapadığım zaman şimdiye kadar hayalimden bile geçmeyen Yeniköy'ün kumlu rıhtımı, ablamın köşkü ve bana akşam gezintilerinde arkadaşlık eden mini mini Sevgi birer birer göz kapaklarımın altına geldiler. Anladım ki beni bir çılgın gibi Trabzon'a getiren o tehlikeli, o karşı konulmaz aşk, rüzgâra düşmüş alev gibi bir anda sönmüştür. Hissediyorum ki aylardan beri vücudumu hırpalarcasına zapt eden sevgi bir nefes gibi benliğimden çıkıp gitmiştir.

Halbuki ben nefes almadan, aşkı içimde hissedemeden yaşadığım zaman çok çektim. Bence sevgisizlik, susuzluktan çok daha elimdir. Şimdi kalbimin bir sünger gibi hafiflediğini hissediyorum. Fakat bu hafiflik bana o kadar ağır geliyor ki! Yarı baş ağrısı, yarı içki mahmurluğu içinde karıncalanan gözlerim dalgalı, düz, yeşil ve menekşe rengi hayallere, kâbuslara daldı, çıktı. Gözlerimi açtığım zaman yanımdaki yeri boş buldum. Vakit epey geçmişti. Akşamdan uyuyamadığımı anladım. Avluya bakan terasta Zeynep Abla'nın gölgesi dolaşıyordu.

Başımdaki ağrı hâlâ devam ediyordu, kalktım. Zeynep Abla pencereden bakıyordu. Uyandığımı görünce kapıyı açtı.

— Nasıl oldun Ay Parçası? Akşamdan beri içim içime sığmadı. Erken erken koştum geldim. Bedri Bey'in kahvesini pişirdim, gitti. Nasılsın bakayım?

— Bugün seninle işimiz var Zeynep Abla, dedim. Şimdi bana da bir kahve pişir de sonra konuşuruz.

Bu kadının arzularımı itiraz etmeden kabul edişi o kadar hoşuma gidiyor ki! Bu yaşta kadınlar biraz ukala olurlar. Annemin evinde emektar bir Safiye Nine vardı. Ona öyle alışmıştık ki adeta anne, teyze gibi onun dediğinden dışarı çıkmazdık. Zeynep Abla da ilk zamanlar bir iki defa bana analık etmek, şefkatli görünmek istedi. Fakat sert hareketlerim onu öyle yumuşattı ki!

— Zeynep Abla! Sen Trabzon'a vapur ne zaman geliyor biliyor musun?

— Bilmez miyim, posta günü çoluk çocuk hep iskeleye dökülür.

— Peki İstanbul'a ne zaman vapur var?

— Bugün ne, çarşamba değil mi? Yarın sabah, Akdeniz gelecek. Burada üç saat kalır. Yük alır, yolcu alır. Samsun'a gider.

— Yani İstanbul'a!

— İstanbul'a.

— Peki Zeynep Abla, bana şimdi git, bilet al.

İhtiyar kadın ancak şimdi farkında olmuştu. Şaşkın şaşkın yüzüme bakıyordu. Sandıktaki küçük el çantamı karıştırdım. Yanımda epey para olduğu halde ancak otuz iki liram kalmıştı. Bilmiyordum ki bu para beni İstanbul'a kadar götürecek miydi? Zeynep Abla asıl şimdi işime yarayacaktı. Ona otuz lira verdim.

— Bunu al Zeynep Abla, yarım saate kadar bileti isterim. Sonra yine söyleyeceklerim var. Haydi çabuk git, gel!

Sıkıntısından çenesini, kaşlarını oynatarak yemenisini sardı, kendi kendine söylenerek merdivene doğru yürüdü. "Bedri Bey duyarsa beni öldürür" diyordu.

O gider gitmez önemli eşyaları sandığa yerleştirmeye başladım. Yapacaklarımı en küçük noktalarına kadar yatakta düşündüğüm için hiç zahmet çekmeden bir saat içinde işlerimi bitirdim. Ben geciken Zeynep Abla'yı beklerken ansızın o geldi. Halbuki iki haftadan beri işi bahane ederek öğle yemeklerine gelmiyordu. Zaten göz önünde duran eşyaların derlenip toplandığını gördü. Artık inkâr edilecek bir vaziyet yoktu. Hatta sakin ve sıkılmış görünen halinden hareketimi tamamıyla anladığını hissettim. Bana:

— Ne var Ayten? dedi.

— İstanbul'a dönüyorum, dedim.

— Ben de beraber, dedi.

— Sen bilirsin, dedim.

Anladım ki Zeynep Abla bilet alacak yerde kararımı gidip ona anlatmış. Belki de bu kararın sebebi olarak dün akşamki macerayı da ilave etmiştir. Herhalde onun tavırlarından belli ki her şeyden haberi var. Artık birbirimiz için savunulacak bir fikir yok. Bu haldeyken onun benimle beraber İstanbul'a dönmek isteyişine mana veremedim. Pembe başörtülü işçi kızın sevgisi onu buradan nasıl ayırıyor acaba? Fakat bunu düşünmeye lüzum yok. Çünkü bir buçuk ay evvel Yeniköy'de ona hayatının en coşkun sevinçlerini duyuran sevgiliyi de bırakmış gitmişti... Bulundukları yerde daima taze sevgiler bulan talihliler için bir yerde durup kalmanın manası ve zevki olur mu?

Şimdi etrafta bir gölge gibi sessiz kalan, ağır eşyayı toplamaya çalışan bu gence söyleyecek bir kelime bulamıyordum. O artık yanımda yol arkadaşı gibi... Evde konuşamıyor. Hatta biraz didişecek, acıtacak olsam, ağlayacak gibi. Menekşe gözleri boşalmak isteyen ağır bulutlar kadar koyulaşmış.

Zeynep Abla geldi.

— Nerede kaldın? Ve tereddüt etmeden ilave ettim: Hani bilet!

Dudakları, çenesi oynadığı halde sesi çıkmıyordu. Kadıncağızın çok zor bir durumda olduğunu görüyordum. Bunu

öteki de hissetti. Ve artık gizlenecek bir şey kalmadığını anlatmak isterken kendisi cevap verdi:

— Biletleri ben alırım. Zeynep Abla bu eşyayı toplasın, hem yarın da vaktimiz var.

— Ben bugün her işin yetişmesini istiyorum, dedim.

Dudakları titriyordu. Pembe yüzünde renk dalgaları gelip gidiyordu.

— Peki, şimdi her şey biter, dedi. Yazıhaneye gideyim de yarın İstanbul'a döneceğimi söyleyeyim.

Sesimi çıkarmadım. Gitti. Zeynep Abla ellerimi bırakıp eteklerime sarılıyor, ağlaya ağlaya kusur diliyordu. Nihayet itiraf etti. Tahmin ettiğim gibi, hareketimden o kadar ürkmüş ki bilet alacak yerde gidip her şeyi ona anlatmış... Zeynep Abla'nın bu sırada anlattığı bir vaka beni büsbütün hırslandırdı. Benim kendisine bilet almak için otuz lira verdiğimi de söyleyince, kadıncağızın elinden parayı almış ve, "Haydi sen evine git, ben gider onunla konuşurum" demiş.

Yeni bir tedbir düşünmek lazımdı. Yanımda kalan bir lirayı Zeynep Abla'ya verdim. Yazdığım bir satırlık telgrafı da eline tutuşturdum. "Bunu çabuk telgrafhaneye götür. Makbuz isterim! Ama yolun tekrar yazıhaneye düşmesin, bu sefer darılırım Zeynep Abla!" dedim

Telgrafı ablama çektim. Yarın hareket ettiğim için beni vapurda karşılamasını rica ettim. O, bilet almadığı takdirde, eşyamı da bırakarak biletsiz vapura binecektim. Bunu her ihtimali düşünerek yaptım. Fakat kararlarımdan dönmediğimi o da bilirdi. Ve bildiği için olmalı ki akşama doğru geldiğinde aldığı biletleri çantamın üstüne koydu.

İkimiz de bu sıcak sevgi yuvasını bir anda soğutup dağıtan hadiseye yaklaşmak istemiyorduk. Bu evde bir buçuk ay çılgın bir aşkla sevişen mahlûklar bir iki saat içinde birbirlerine söyleyecek lakırdıları bile kalmayan iki yolcu kadar arkadaş oluvermişlerdi. Bir kere daha anladım ki hayattan mutlak ve uzun aşklar beklemek manasızdır. Buna inanmakla beraber, içinde bütün bir ömürden kıy-

metli bir buçuk aylık sevgimi yaşadığım bu harap Anadolu evinin kapısını çekerken kalbim derin derin sızladı...

***

... Hava çok güzel... Karadeniz'in uslu bir mevsimi... Vapur çok rahat. Güvertedeki hasır koltuğa uzanmış kitap okuyorum. O, benimle konuşacak şey bulamadığı için salonda, yeni tanıştığı ahbaplarıyla kâğıt oynuyor.

Uzun yolculukta insan daha maddi oluyor. Bir buçuk ay evvel eski bir vapurun sırtında bu denizi aşarken, etrafımda hiçbir şey beni alakadar etmiyordu. Şimdi elimdeki kitap bile beni meşgul edemiyor.

O, birkaç defa bizi böyle iki yol arkadaşı vaziyetine getiren hadiseye yaklaşmak istedi. Beni biraz müsait bulsaydı belki de ağlayacak, acındıracak ve günahını affettirmeye çalışacaktı. Alelade aşk maceralarında istediğim, okuduğum bu iğrenç sayfaları gözümün önüne getirince saçlarımın diken diken olduğunu, sinirlerimin birer çelik gibi sertleştiğini hissediyordum. O, hatta Trabzon'da kaldığımız son gece birkaç defa beni söyletmeye çalıştı. Fakat gördüğü ağır karşılık arzusunu kırdı. Şimdi benimle İstanbul'a niçin dönüyor bilmem. Trabzon'da ciddi bir alakası olmadığını anlatmak için mi? Ne yararsız zahmet ve ne zavallı bir fikir!.. Aşk hisseden kalpler başkalarına karşı çok yumuşak ve hassastır. Fakat ihaneti affeden kalp olamaz.

Affeden kalp sevgiyi hissetmeyen, sevdiğini zanneden kalptir. Bence geçen zevkli günlerin hatıraları olsa olsa okunup kapanan roman sayfaları gibidir. Hayatımın bitirip kapadığım köşeleri artık bana zevk ve ümit vermez. Dünkü aşkımın lezzetini bugün hissedemem. Hayatımın belki bir daha idrak edemeyeceğim en güzel gününü onunla çiftlikte fındık dallarıyla örülü su başında geçirdim. O, tarihi bir gündü. Orada kendimi, bu âlemlerden uzak, bir kısas-ı enbiya[1] kahramanı gibi görmüştüm. Fakat o gün vücutla-

1 Peygamberlerin hayat hikâyelerini ve mücadelelerini anlatan eserlerin genel adı.

rımızı birbirine çeken o karşı konulmaz kuvvetin kaynağı lekesiz, şüphesiz, endişesiz bir aşktı. O aşk bir buhar, bir gaz, akkor halinde bir ateş gibiydi. Gönül ateşlerine kül düşüren şüphedir, söndüren de ihanet! Ve bence gölgelenen, kararan bir sevgiyi diriltmeye, ondan yine hararet beklemeye çalışmak boşuna zahmettir.

Onun için şimdi endişesizim. Onun için ağlamıyorum. Benim yerimde başkası olsaydı belki de şimdi kamarasına kapanıp ihmal edilen aşkının matemi için gözlerini kızartacaktı. Bence buna hiç lüzum yok. Sevdim ve sevdiğim için deniz aştım, en ağır hayata tahammül ettim. Sevgimi kaybettim ve şimdi dönüyorum. Bu o kadar basit bir hadise ki! Onun ihanetinden dolayı kederli değil miyim, onun menekşe gözlerinde bulduğum sevgiden mahrum kaldığım için üzülmüyor muyum? Belki... Yahut evet!.. Fakat bu ıstırap bana ondan kırık, tamir görmüş, şüpheli bir aşk isteyecek kadar acı vermiyor. Çünkü gururum o ıstırabı unutturacak kadar kuvvetli...

Hava gittikçe hafifliyor. Endişesiz bir uykudan sonra güverteye çıktım. Bütün gece yol aldık zannediyorum. Kamarotlardan biri sabahleyin İnebolu'dan yolcu, eşya aldığımız için artık bir daha İstanbul'da duracağımızı söyledi.

Birkaç defa okuduğum romanlardan birini alıp hasır koltukların bulunduğu tarafa doğru yürüdüm. O, muhakkak yine oyun masasına gitmişti. Artık sabahları birbirimize bonjur[1] demeyi bile fazla buluyoruz. O halde niçin İstanbul'a geliyor bilmem! Güvertede kimse yok. Her zaman oturduğum koltuğa yerleştim. Buradan vapurun ambar kısmı görünüyor. Koyunlar, keçiler birbirlerine sokulmuşlar ve onların arkasında üçüncü güverte yolcuları güneşe karşı serilmişler... Hafif bir rüzgâr var. İkinci yaprağı çeviriyordum ki arkamdan bir ses işittim.

— Ne dersin Tevfik Bey? Telgraf çekmeyi unuttuk. Şimdi İstanbul'a varınca açıkta kalacağız.

---

1 (Fr. *bonjour*) Günaydın, merhaba.

Başımı çevirdim. İki genç... Derhal tanıdım. Bir buçuk ay evvel Trabzon'a gelirken yine vapurda rastladığım İnebolulu gençler... Beni görünce birdenbire durdular. Ben yine romanı okumak için başımı döndürdüm. Fakat fısıltılarını işitiyordum.

— Olur şey değil. O, değil mi?

— Tesadüf bu kadar olur. O ya, tanımaz mıyım hiç!..

Ve fısıltılar gittikçe hafifledi. Bir kelime okumadan gözlerimi satırlara bağlamış gibiydim. Onların ayak seslerini de işitmez oldum. Gitmişlerdi. Öğle yemeği vakti gelmişti. Aşağı salona inmek için kalktığım zaman onları güvertenin köşesinde yine ayakta gördüm. Rüzgâr kuvvetle esmeye başlamıştı. İnce mantomun açılan eteklerini kavuşturmaya çalışırken elimdeki kitap yere düştü. Ve rüzgâr açılan sayfalardan birkaçını kaptı, güverte üzerinde oynata oynata sürüklemeye başladı. Kitabı bir hamlede kaptım. Fakat kopan yapraklar onlara doğru uçup gidiyordu. Artık isimlerini ezberlemiştim. İncesi, daha nazik olanı, Tevfik Bey seğirtti ve birbirinden ayrılmak üzere olan dört beş sayfayı yakaladı. Bir dakika içinde karşı karşıya gelmiştik. Yaprakları birbiri içine yerleştirerek uzattı:

— Teşekkür ederim efendim, dedim.

— Bir şey değil efendim, dedi.

Yüzüne bakmadan aldığım yaprakları kitabın arasına yerleştiriyordum ki salonun kapısında onun başını gördüm. Uzun saçları rüzgârın elinde dağılıp yüzüne serpilmiş, yeleğinden kurtulan kravatı boynuna dolanmıştı. Benim sayfaları alıp teşekkür ettiğimi görmüş olacak ki alevlenen gözleriyle onlara bakıyordu. Sonra bana döndü ve yaklaştı. Yüzü renkten renge giriyordu. Dudakları hiddetten bembeyaz olmuştu. Sesinin titrediği belli oluyordu. Bakışlarına biraz alay, küçümseme katmak ister gibi, beni ayaklarıma kadar süzdü:

— Maşallah, dedi, güvertede yalnızken canınız sıkılmıyor.

Ne demek istediğini iliklerime kadar geçen bakışlarından anladım. Ayaküzeri kimin nesi olduğunu bilmediğim bu

gence görev gereği yaptığım teşekkürü daha geniş bir manada aldığına hiç şüphe yoktu. Aşkına kıyan, sevgisini pembe başörtülü işçi kızlarının omuzlarında çürüten bu günahkâr çocuğa karşı kendimi savunmaya lüzum görmedim. Onur kırmak isterken öldürücü kudretini gözlerinde toplayan bir kadın ihtirasıyla ona baktım ve cevap verdim:

— Evet, yalnızlıktan sıkılmıyorum.

Ve tıpkı onun yaptığı gibi, onu ayaklarına kadar süzerek başımı çevirdim, yürüdüm salona girdim...

***

... Rıhtımdaki kalabalık arasında ablamı, Sevgi'yi görünce yüzüm güldü. Ablam bana biraz kızgın olacaktı. Çünkü ona bir mektup olsun yazmadım. Fakat beni o kadar sever ve anlar ki kırılmaz. Herkes güverteye toplanmış; o, boynuna fularını sarmış, elleri cebinde dolaşıyor. Ötekiler onunla aramızdaki ilişkiyi anlamak ister gibi bakıyorlar.

Rıhtımda ablama mendil salladığımı ona hissettirdim. Artık o, yanımda yol arkadaşı olmaktan da kalmıştı ve ben şimdi vapurdan çıkarken üç ay evvelki eski vaziyetime dönmüştüm. Bu muazzam, bu tarihi, bu coşkun macerayı Karadeniz enginlerine gömdüm ve yine eski şen; sevmeye, sevişmeye susamış Ayten olarak döndüm.

Sevgi boynuma atıldı. Ablam gözlerimden öptü. Şimdi ailemin eski, neşeli, çılgın Ayten'i olarak onların arasında, arkamızda eşyamı taşıyan hamallara yol gösteren aşçı Süleyman Ağa'yla, neşe dolu yürüyorduk. Ona hatta bir defa bile dönüp bakmadım. Beni şuursuz ve düşüncesiz bir hareketle Trabzon'a kadar sürükleyip götüren menekşe gözler artık benim için değildi. Şimdi hava değişiminden, tatilden dönen avare, mesut bir mektepli kız gibiydim. Ablam bana hiçbir şey sormadı. O yalnız enişte min mühim bir iş için bir ay evvel İzmir'e gitmesini anlatıyordu.

— Bir haftadır mektup yok, diyordu. Daha da ne kadar kalacak bilmem!

Enişte min Yeniköy'de olmaması beni çok sevindirdi. Ondan habersiz ve izinsiz yaptığım bu seyahati herhalde

hoş bulmuş değildi. Onunla karşı karşıya gelip bunaltıcı sorularına cevap vermeye çalışırken zor durumda kalacaktım. Sonra ablamın vaziyeti de zor olacaktı. Halbuki şimdi İzmir'deyken kendisine mektupla münasip tarzda açıklamalarda bulunmak mümkündü.

Yeniköy'deki odama yerleştim... Trabzon'da çok zayıf düşmüştüm. O buhranlı, heyecanlı ve ihtiraslı macera beni bir kurt gibi yemiş, bitirmişti. Şimdi burada çetin bir mücadeleden dönmüş kahraman gibi, uzun bir huzur ve istirahat devresi yaşamak için kendime hak veriyordum. Burada, artık kuvvetli yaz güneşinin altında kurumaya başlayan gül fidanları arasında hayatımı hissetmek ve kendi kendimi dinlemek istiyordum. Ona rastlamamak için rıhtıma inmiyordum. Sevgi beni yalnız bırakmıyor. Onunla her akşam dağ yolundan arkadaki çilek tarlalarına kadar gidiyoruz. Buraları o kadar tenha ki!.. Tarlaların arasından giden genişçe yol, tıpkı Trabzon'un çiftlik yoluna benziyor. Yalnız burada o sarı çiçekli katırtırnakları yok. Hele o kadar dikkat ettiğim halde mini mini bir fındık dalı bile görmedim. Sevgi beni meşgul ediyor. Bir buçuk aylık Trabzon seyahatimi oradaki bir arkadaşımın yanında geçirdiğimi bilen Sevgi, bana sürekli olarak oraya ait sorular soruyor. Dün akşam ilerideki havuz başına gittiğimiz vakit yine sordu:

— Orada güzel hanımlar var mı Teyze?

Gözüme kumsalın sonundaki kayalıklar ve akşam gölgelerine karışan pembe başörtüsü göründü. Bu uzak ışıklar şeffaf, ince bir bulut gibi yine dağıldı, kayboldu. Fakat bilmem neden, geldim geleli ilk defa gözlerim daldı ve içimde sebebini bulamadığım ince bir sızı duydum. Sevgi, o yaramaz sert inadıyla hâlâ soruyor:

— Söylesene Teyze, Trabzon'da güzel hanımlar var mı?

— Olmaz olur mu Sevgi, dedim. Hem de birbirlerinin olmak için kendilerine kuytu köşe arayan en içli sevdalıları ayıracak kadar güzeller var.

Sevgi bu cevabı biraz manalı buldu. Küçük aklı hayatın bu karışık ve engin köşelerine erişemiyordu. Sustu. Fakat

ben gözlerimin önünden bir anda çekilip giden o pembe hayali arayıp bulmak ister gibi, bir adım atmadan olduğum yerde kaldım. Başımın ağırlaştığını hissediyordum. Pembe hayal gözümün önünden gelip geçiyor. Arada, bir çift menekşe göz, sarı başaklı tarlaları yaldızlayan akşam güneşinin ışıkları arasında açılıp kapanıyor. Kıvırcık, kumral kirpiklerinin gölgeleri, ayva tüylü pembe yanaklarına kadar düşmüş görünüyor.

Pembe örtünün hayali menekşe gözlerin altına sokulmak isterken sendeleyip, ağır bir darbe yemiş gibi sarsıldım. Gözbebeklerimin büyüdüğünü hissediyordum. Sinirlerim gerildi. Birdenbire kendimi topladım. Pembe hayal ve menekşe gözler kayboldu. Derin bir nefes aldım. Bu nefes, içime biriktiğini zannettiğim acıları çekti, aldı. Kuvvetli bir eter koklamış gibi hafiflemiştim... Akşam güneşi uzakta, yarısı harman olmuş sarı buğday tarlalarında sönüyordu.

Sevgisini ancak sevildiği zaman veren gururlu bir kadın iradesiyle kendi kendime söz verdim. Düne ait hiçbir şey, kalbime ait eski çürük maceralar beni meşgul etmeyecek, onların hatırlanması yeni hayatımda bana ümit ve zevk vermeyecek ve ben ömrümün geçen günlerine hasret çekmeyeceğim. Çünkü gencim, çünkü güzelim, çünkü sevmek ve sevilmek ihtiyacındayım! Gün karardı. Başaklar gölgelendi ve Sevgi'yle ince dağ yolundan köşke dönüyoruz. Dikenli böğürtlen dalları eteklerimize takılıyor. Bu dikenler, bu güvez yapraklı böğürtlen dalları da nereye gitsem eteklerime takılır...

İkinci Bölüm

Yeniköy, Temmuz

— Bu işleri sen daha iyi becerirsin Ayten! Kuzum bakar mısın? Bu akşam Yıldız'ın yine huysuzluğu var.

Ablam beni hazırlanan içki sofrasının başına bıraktı, gitti. Bu akşam eniştemin davetlileri var. İzmir'de iyi bir iş yaptı, geldi. Artık sevincine sınır yok. En mühimi, bu neşeyle benim Trabzon seyahatini o kadar iyice arayıp sormadı. Ablam zaten ben gider gitmez başka bir anlam aranacak köşeleri hazırlamış. Seyahat bir mesele haline girmedi. Ben de bu sevinçle enişteme yaranmak için ne mümkünse yapıyordum. Bu akşam gelecek misafirleri her vakitki ahbaplar... Ben de sevinmiyor değilim. Çünkü kaç zamandır burada dünyadan el etek çekmiş gibi berbat bir ömür sürüyorum. Günüm yemek, içmek, akşamları dağ yolundan çilek tarlalarına kadar gidip gelmekle doluyor. Fakat geceleri pek bunaltıcı oluyor. Yeniköy güzel bir yer. Fakat eğlence namına bir şey yok. Kış gelse de İstanbul'a geçsek... Herhalde enişteminiyeti Pangaltı, Osmanbey taraflarında bir apartman bulmak. Doğrusu da o. Annemin yanına gitmek felaket...

Aşçı Süleyman Ağa hazırladığım sofraya, çiçeklere hayretle bakıyor; elinde küçük meze tabaklarıyla gelip gittikçe kendi kendine söyleniyor:

— Hey gidi Küçük Hanım! Sen eskiden böyle şeylere hiç aldırış etmezdin ama nasıl oldu bilmem!

Köşkün, Boğaz'a bakan geniş antresinde şık bir büfe hazırladım. Çiçeğin bu kıt zamanında, bütün komşu bahçelerinde ne varsa topladım. Bahçıvan Tosun Ağa üşenmedi, Kalender'e kadar gitti. Demet demet sarı katırtırnakları buldu, getirdi. Onları ince billurlara bölüştürdüm. Bunlardan Trabzon'da ne kadar çok vardı. Ne iyi, Trabzon'un çiçeklerini düşündüğüm halde oraya ait başka hiçbir şey hatırlamıyorum. Hislerim kolay kolay bulunmayacak kadar durulmuş.

Sevgi, yanımda bana hizmet ediyor. İlk gelenler enişte ile Kâzım Bey oldu. Onunla dostlukları o kadar sıkı fıkı ki! Bu kibar ve zarif adam bulunduğu yere neşe veriyor. Enişte beni görünce daha taş merdivenleri çıkarken seslendi:

— Bravo Ayten! Aferin benim hanım kızıma. Elinden iş gelir a canım. Muhakkak bu sofrayı sen hazırladın...

Kâzım Bey elimi sıkıyordu:

— Ayten Hanımefendi'nin zevki, beğeni güzelliği musikiye olan sevgilerinden, ilgi duymalarından belli... Biliyor musunuz Hanımefendi, sizin piyanonuza o kadar hasretim ki!

Ve benim kendisini lezzetle dinlediğimi görünce devam etti:

— Geçen gün bir perde o şedaraban şarkıyı çalıyorlardı. Hemen sizi hatırladım.

O kadar nazik adam ki insan ister istemez aralıksız konuşsun istiyor. Enişte sordu:

— Bizim beyler daha gelmediler demek. Şu halde onlar gelmeden biz birer tertip yaparız, değil mi Kâzım Bey?

O ikisi masaya yaklaşırken enişte sordu:

— Ablan nerede?

— Yıldız'la uğraşıyor enişte, yine huysuzluğu var. Şimdi gelir. Siz başka şey ister misiniz?

Enişte ince uzun bira bardağını doldurup bana uzattı:

— Bir şey istediğimiz yok, istersen buz da getir. Sen şunu iç bakalım.

Onlar rakı içiyorlardı. Kâzım Bey kadehini boşalttıktan sonra masanın üstüne dağılan çeşit çeşit mezelere hayretle baktı. Sonra bana döndü:

— Ciddi söylüyorum Hanımefendi, zevkinize karşı takdir duymama imkânı yok. Bütün bu nefis şeyler güzel, tabiat sahibi bir hanımın elinden çıktıklarını anlatıyor. Ve sonra hardallı bir yeşil zeytini ağzına götüren enişteme döndü:

— Bak Allah'ı seversen, şu çiçeklerin arasında havyarın duruşuna bak!

Şimdi üçümüz de hasır koltuklara yaslanmış, arkamızda batan güneşin Paşabahçe sırtlarına vuran kızıllığını seyrediyoruz.

— Bu akşam yine güzel şarkılarınızı dinleyeceğiz, değil mi Ayten Hanım? dedi Kâzım Bey.

Benden evvel eniştem cevap verdi:

— Onu sormaya lüzum yok. Vallahi ben de musikiye hasret kaldım. Bu kız gittikçe ihmalci oluyor. Geldim geleli bir akşam piyano çalmadı ama ben çaldırmasını bilirim.

Sonra bana doğru eğilerek yavaşça ilave etti:

— Bugün Beyoğlu'nda öyle şık bir eldiven gördüm ki... Yarın geliyor, merak etme. Alt tarafı bir çeyrek,[1] değil mi?

Eniştem ara sıra hediye vermek için benimle tavla oynar ve muhakkak kaybeder. Buna alışmıştım. Fakat piyanonun karşılığı olarak bana eldiven almak isteyişi gücüme gitti. Somurttum:

— Ama darılmaz mıyım enişte? Demek siz benim sanatıma bir çift eldiven kıymeti veriyorsunuz?

Eniştemden evvel Kâzım Bey atıldı:

— Haşa, haşa, kimin hatırından geçer a efendim! Yook, bak buna canım sıkılır Ayten Hanımefendi, sizin enişteniz benim de arkadaşım. Bunca yıllık dostumun böyle nezaketsizlik etmesi hatırımdan bile çıkmaz. Sonra rica ederim, sizin sanatınıza kıymet takdir edebilecek insanlar mıyız biz? Enişteniz size olsa olsa arzularını kırmadığınızın küçük bir hatırasını takdim etmek istiyor.

---

1 Eskiden yirmi kuruşluk gümüş mecidiyenin dörtte biri değerindeki para, beş kuruş.

Bu zarif yorum benim kadar eniştemin de hoşuna gitti. Bol, endişesiz kahkahalarla, oturduğu koltukta sıçradı. Kâzım Bey devam etti:

— Mesela ben şimdi sizden biraz piyano rica etsem, siz de beni kırmayarak ricamı kabul etseniz, lütfunuza neyle karşılık verebilirim? Bu öyle bir lütfa mazhar oluştur ki karşılığı ancak gönülden, yürekten gelen samimi bir teşekkürden ibarettir. Öyle değil mi dostum?

Eniştem memnun, sürekli olarak başıyla onaylıyor.

— Bravo! Bravo! Bizim Kâzım Bey okumuş adamdır. Salon adamıdır vesselam.

Hakikaten öyle. Kâzım Bey'in yaşı kırkı bulmasına rağmen öyle dinç, öyle ince hareketleri var ki insan kendisini mektepten yeni çıkmış girgin, afacan, çapkın bir delikanlı karşısında zannediyor.

Antreye bitişik orta salonun kapıları açıktı. Ablam, Yıldız'ı dadısına bırakmış; saçlarını düzeltmiş, geldi. Uzattığı elini Kâzım Bey o kadar hürmetkâr bir tavırla öptü ki hayret ettim. Bu adamın her halinde bir incelik, kibarlık var vesselam. Piyanonun üzerindeki notaları hazırlamaya gidiyordum ki öteki misafirlerin bahçedeki taş merdivenden sesleri geldi. Bunlar eskiden beri tanıştığımız aile dostlarıydı. Milletvekili Zarifi Bey, tütün tüccarı Saffet Bey, banka meclis idare üyelerinden Nedim Bey... Saffet Bey'le Nedim Bey'in hanımları da beraber... Onları merdivenlerde karşıladık. Saffet Bey'in hanımı bahçe kapısından köşke kadar devam eden dolambaçlı setleri çıkmaktan kan ter içinde kalmış, kalın ve ağır vücudunu bırakacak bir yer arıyordu. Kâzım Bey hemen geniş bir hasır koltuğu önüne sürdü:

— Vallahi Hanımefendi bu ev sahipleri çok muzip insanlar. Şu köşkün kapısına kadar bahçede bir otomobil yolu yapamıyorlar. Bu setler de nesi a efendim... Vah vah çok yorulmuşsunuz!

Kadıncağız burnundan soluyor, katmerleşen gerdanı aralıksız kabarıp iniyordu.

Nedim Bey'in hanımını pek severdim. Mesadet Hanım, İstanbul'un bence hemen hemen en güzel giyinen kadınla-

rından biriydi. Onun için her gelişinde başlığından iskarpinine kadar dikkatle bakar; zevkine, görgüsüne, yakıştırışına hayret ederim. Bu akşam da sırtında siyah ipek düz krep maroken[1] üstüne beyaz balık pulları işlemeli şık bir manto vardı. Aynı garnitürü kollarına da işlettiği için o kadar güzel duruyordu ki!.. Taş döşeli geniş antrede herkes bir hasır koltuğa yerleşti. Kâzım Bey hepsini ayrı ayrı memnun edecek bir şeyler bulup söylüyor, kahkahadan kırıp geçiriyordu.

Bilmem neden, bu akşam içimde sebebini bilmediğim ve aramaya lüzum görmediğim taşkın bir sevinç vardı. Onun için misafirlerle biraz meşgul olduktan sonra notalarımı hazır etmek için piyanonun yanına gittim. Onların çoğu alaturka musikiye bayılan insanlardı. Seçtiğim notaları, piyanonun rafına yerleştiriyordum ki yanı başımda Kâzım Bey'in sesini işittim:

— Hazırlığınıza yardım edeyim mi Hanımefendi? Öyle hissediyorum ki bu akşam kendinizi üzmeyecek kadar bizi mesut edeceksiniz.

Ve cevap vermeye meydan kalmadan ilave etti:

— Yeni şarkılardan bir ikisini bilhassa sizin için hatırımda tuttum. Hatta notalarını yazdırdım. Fakat siz herhalde geçmiş[2] olacaksınız...

— Hangileri efendim? dedim.

Yeleğinin düğmesinden sarkan ince altın zincirle oynayarak piyanoya yaklaştı:

— Biri hüzzam[3] belki bileceksiniz. "Ruhumda bu şeb hicr-i visalin yanıyorken"[4]

Bu pek sevdiğim şarkının ikinci mısraını derhal ilave ettim:

— Evet, "Mecnun gibi Leyla diyerek hep seni andım"

— Nasıl fena mı?

---

1 (Fr. *maroquin*) Fas'ta işlenen yumuşak bir tür keçi derisi; bu deriden yapılmış veya bu deriyle kaplanmış.

2 Bir şarkıyı öğrenip çalmak veya söylemek.

3 Klasik Türk müziğinde segâh perdesinde bir makam.

4 Bestesi Bimen Şen'e (1873-1943) ait şarkı.

— Çok güzel, hüzzamdan daha başka güzel şarkılar da vardır.

— Evet şarkının bestekârı bu makamı o kadar sevmiş ki en güzel şarkıları hüzzam. Lütfedecek misiniz?

O, yanımda okuyordu. Hafif çaldığım için sesi, piyano akorduna yetişiyor. Şarkıyı bitirdiğimiz vakit dışarıda sürekli bir alkış koptu. Birdenbire sordum:

— Hanımefendi niçin teşrif etmediler?

Kâzım Bey'in güzel, bilgili bir karısı var. Fakat ikisini bir arada görmek o kadar zordur ki! Kâzım Bey eğlenceyi sever, şen, çapkın bir adam. Garibi şu ki hanımı da öyle... Yalnız birleşemedikleri bir nokta var. Aradıkları eğlence aynı değil!

Kâzım Bey'in hanımı sinirlerinden mustariptir. Onun için daima doktoru yanında, uzun otomobil gezintileri yapar. Trabzon'a gitmeden evvel onu bir akşam Tarabya'daki Tokatlıyan'ın önünde otomobilde gördüm. Yanında yine o süzgün mavi gözlü doktor vardı. Gazinodan otomobile viski getirmişler içiyorlardı. Kendi kendime, "Bu sinir hastalığı pek eğlenceli bir şey" dedim. Hele insanın yanında süzgün mavi gözlü bir doktoru da olursa... Fakat Kâzım Bey de hanımının bu gezintilerini sinirlerinin yatışması için faydalı bulur zannederim. Çünkü bahsederken o kadar ilgisiz görünüyor ki... Şimdi ona yine hanımını sorunca birdenbire yüzü değişti. Cevaba hazırlanmış gibi dudakları biraz boşuna hareket ettikten sonra sesini duyabildim:

— Gelmek istiyordu. Fakat ansızın rahatsızlandı. Ben de ısrar etmedim.

Ve artık bir şey sormadım. Terastakiler söylenmeye başladılar.

— Hani ya, niçin kestiler? Ne güzel dinliyorduk a canım!

Saffet Bey'in ince sesi hepsini bastırdı:

— Haydi Kâzım Bey! Haydi aslanım, göreyim seni!

Hizmetçi, Kâzım Bey'in rakısıyla benim biramı getirdi. Enişte sesleniyordu:

— Haydi bakalım. Nevalenizi ayağınıza kadar gönderiyoruz. Artık nazlanmazsınız ya...

Kâzım Bey'in yüzüne bakıyordum.

— Ne çalalım?

Dirseğini piyanonun ucuna dayamış, düşünüyordu.

— Dalgınsınız, dedim.

İçerisinde çeşitli renklerin kaynaştığı gözbebekleri hareket etti. Gür ve biçimli kaşları titredi.

— Hayır, dedi. Sizin hoşunuza gidecek şarkı düşünüyordum.

— Bana bakmayın Kâzım Bey. Ben hatta bilmediğim bir şey de olsa size uymaya çalışırım.

— Gerçi makamı başkadır ama. Hatırıma geldi. İsfahan'dan bir şarkı vardır, "Sen de mi hâlâ esir-i zülf-i yâr olmaktasın"[1]

— Evet, dedim. "Uslan ey dil, uslan artık ihtiyar olmaktasın" eskidir ama güzeldir. İstiyor musunuz?

— Lütfederseniz!

Bu şarkı piyanoda fena gitmez. Ancak yalnız piyanoyla alaturka şarkılar hoş olmuyor, bir de keman olsa. Bu arzuyu Kâzım Bey'e de izah ettim:

— Piyano çalan olsa ben kemanla refakat ederdim, dedim.

Kâzım Bey dışarıda, hasır koltuklara serilen, aralıksız içip abur cubur yiyen hanımlara baktı. Ablam da dahil olduğu halde hiçbiri eline saz almış kadın değildi. Kâzım Bey:

— Ne yazık ki bu arzunuzu temin edecek kimse yok, dedi.

Suzinak[2] şarkıyı bitirdik. Kâzım Bey şarkının en kıvrak yeri olan, "Uslan ey dil, uslan artık ihtiyar olmaktasın" mısraını tekrar ederken gülüyordu. Bitince:

— Bu şarkı bizim yaştakiler için biraz fena değil mi, Ayten Hanım? dedi.

Bunu söylerken o kadar taze ve öyle nazik görünüyordu ki ister istemez:

— Niçin efendim, dedim, siz yaşlı değilsiniz ki...

---

1 Bestesi Udi Hasan Sabri Bey'e (1868-1922) ait şarkı.

2 Klasik Türk müziğinde bir basit makam.

Gözbebekleri gülüyordu.

— Çok naziksiniz Ayten Hanımefendi, dedi. Gönül için yaş meselesi yoktur, değil mi?

Konunun bu kadar değişeceğini tahmin etmemiştim. Fakat rasgele bir cevap verdim:

— O tarafını pek takdir edemem, efendim. Fakat bu şarkıdan etkilenecekler arasında siz yoksunuz zannederim.

Samimi görünen derin bir sevinçle:

— O halde şarkılarımıza devam edelim efendim, dedi. Siz bana o kadar ümit, teselli ve sevinç veriyorsunuz ki!..

Benim de hatırıma bir şarkı gelmişti.

— "Suzinak etme beni ey mehveşim"[1] diye bir şarkı daha vardır biliyor musunuz?

Kâzım Bey derhal anladı:

— Evet, "Aşk ile zaten mücessem âteşim" nakaratı, değil mi?

— Biliyorsunuz, o halde çalalım!

Şimdi pedala basarak ağır sesle piyano çalıyorum. Kâzım Bey okuyor. Enişte bu sefer kadehlerimizi kendi getirdi. Artık mahmurlaşan gözleriyle gülmeye çalışarak elimize tutuşturdu:

— Artık hak ettiniz doğrusu, diyordu. Karar verdik. Hepimiz bir kere size servis yapacağız.

Ve sonra yalnız bana dönerek ilave etti:

— Nasıl küçük hanım? Biz adamı böyle mahcup ederiz işte. Başka emriniz var mı? Kendi hazırladığınız mezelerden bir şey arzu eder misiniz?

Gözbebekleri ufalmış, yüzü kıpkırmızı olmuştu.

— Teşekkür ederiz enişte, dedim. O kadar kibarsınız ki...

Yerine dönerken cevap verdi:

— Siz de çok nazik!

Enişte salon kapısından çıkmıştı ki Kâzım Bey ilave etti:

— O kadar da sevimli!

Yüzüne baktım. Henüz içmediği kadehini elinde tutuyordu.

---

1 Bestesi Hacı Arif Bey'e (1831-1885) ait şarkı. "Yakma beni ey ay yüzlüm"

— Müsaade eder misiniz efendim? dedi. Bu akşamki neşenizin şerefine içeyim.

Tavırlarında o kadar kibarlık vardı ki deminki iltifatına ait biraz taşkın manayı unutturdu.

— Teşekkür ederim, dedim.

— O halde beraber içelim, dedi.

Garip bir vaziyet olmuştu. Görünüşte ciddi bir sebep yokken reddetsem belki sertlik, çiğlik etmiş olacaktım. Bir an için kararsız gibi kaldım. Sonra onun sakin ve masum görünen halleri karşısında bardağımı ister istemez uzattım:

— Hay hay efendim!

Saz, eğlenti, kahkaha geç vakte kadar devam etti. Ara sıra dışarıya çıkıp ötekilerin eğlentisine karıştık. Enişte, Saffet Bey o kadar ileri gittiler ki nihayet beraber zeybek oynamaya karar verdiler. İkisi de ellerimi tutmuşlar, beni piyanoya sürüklüyorlardı. Ablam da ötekiler gibi ciddiyetini kaybetmişti:

— Haydi Ayten, kırma enişteni! diye adeta ısrar etti.

Sonunda karşı koyamadım. Kendim de çalacak halde değildim. Buna rağmen kollarından piyano iskemlesine bir külçe gibi düştüm. Zeybek havası böyle eğlence âlemlerinde hemen en son hatıra gelir ve o zaman meclisin en ciddi, en ağırbaşlı olanları bile ister istemez yerlerinde duramaz, ötekilerin ısrarıyla halkaya karışırlar. Bu akşam da öyle oldu. Piyanoda henüz ikinci devri çalıyordum ki terastakilerin hepsi ayağa kalkmışlardı. Saffet Bey'in şişman hanımı bile bu temponun hareketine ayak uydurmak için kımıldanmaya çalışıyordu. Parmaklarım tuşların üzerinde işlemekle beraber dışarısını seyrediyordum. Hiçbiri usule, tempoya uyup oynamayan kalabalık arasında Kâzım Bey'i göremedim. Terasta yoktu. Evvela aşağıya, bahçeye indiğini zannettim. Fakat onun piyanonun hizasına düşen köşedeki koltukta başını elleri arasına alıp beni seyrettiğini gördüm. Başımda hafif bir sersemlik olmakla beraber birdenbire kendimi, vaziyetimi toplamaya çalıştım. Bilmem neden, böyle zamanlarda tabii görünme ihtiyacını hissederim. Aksi gibi, bu arzu da insanı öyle tabiilikten çıkarır ki!

— Siz niçin oynamıyorsunuz Kâzım Beyefendi? dedim.

Gözleriyle gülüyordu. Sonra ellerini başından çekti. Hafif bir sesle cevap verdi:

— Oynamıyorum. Çünkü sizi seyrediyorum.

— Bu seyretmenin benim hoşuma gidip gitmeyeceğini biliyor musunuz?

İçimden gülme, eğlenme, hoppalık etme arzuları geliyordu. Bu his geldiği vakit zapt etmek güçtür. Tıpkı yerden fışkıran kuvvetli bir suyu örtmek, akışını engellemeye çalışmak gibi...

Cevabım onu şaşırttı. Başını iki tarafa salladığını görüyordum. Fakat başım gittikçe ağırlaşıyor, gözlerimin önündeki şeyler sisleniyor, dumanlanıyor, parmaklarım iradesiz bir hareketle piyanonun taşları üstünde hareket ediyordu. Dışarıdakilerin kimi el şakırtısıyla tempoya katılıyor, kimi rastgele oynayıp zıplıyordu. Eniştem boyun bağı ve yeleğinden kurtulmuş, saçları karmakarışık olmuş, sürekli dönüyor. İçlerinde yine en iyi, usulüne yakın oynayan o...

Kâzım Bey son sözüme cevap verdi mi, vermedi mi hatırlamıyorum. Yalnız onu bir aralık yanımda gördüğümü hatırlıyorum. Ağrıyan başımı piyanonun önündeki nota rafına dayama ihtiyacıyla sallanırken iki kuvvetli kolun omuzlarımı tuttuğunu, vücudumdaki ateşten daha sıcak bir nefesin yüzümde dolaştığını hissettim ve ondan sonra hiçbir şey göremedim, duyamadım. Eğlenti geceye kadar devam etti belki, bilmiyorum. Sevgi'nin dadısı beni yatağıma kadar götürdü. Bunu hayal meyal hatırlıyorum. Fakat beni güneş uyandırdı. Panjurları kapatmayı unutmuşum. Dudaklarım yanıyor, içimde acı bir kuruluk var. Başım ağrıyor.

Yavaşça uzanıp yeşil perdeleri çektim. Odaya loşluk çöktü. Fakat bu karanlık öyle içimi sıktı ki bir anda perdenin kordonunu sarstım. Yeşil perde gürültüyle yukarı fırladı ve bol aydınlık içeri girdi. Şimdi yavaş yavaş akşamı hatırlamaya çalışıyordum. Saat epey ilerlemiş, zaten güneşten belli... Aşağıda sesler var. Demek onlar da uyanmışlar ve kalkmışlar. Niyetim bugün hiç odamdan çıkmamak ve bilhassa

Kâzım Bey'le yüz yüze gelmemek. Aksi gibi, bugün de alay malay Fıstıksuyu'na gidecektik... Bu gezintiden kendimi zorla mahrum edeceğim. Herhalde Kâzım Bey'in çapkınca olsa da insanı gücendirmeyen ince, zarif tavırlarından kaçınmış, korkmuş gibi görünmek daha fena... Bu yaşlı, hoş meşrep çapkınla eğlenmek zararlı bir şey değil... Yeter ki zor bir noktada onu durdurmak kudretinden kalmayayım. Akşam beni kollarımdan tutan kimdi? Enişte mi, o mu, ablam mı? Fakat yüzümde dolaşan nefeslerde keskin bir içki kokusu vardı ve sonra en son defa etrafta dolaşan gözlerim salonda yalnız Kâzım Bey'i görmüştü. Ötekiler karmakarışık zeybek oynamaya çalışıyorlardı. Onun için yüzümde dolaşan dudakların, bu yorgun halimden istifade etmek isteyen en yakınımdaki Kâzım Bey olduğundan şüphe etmiyorum. Fakat bunu daha kesin anlamak benim için pek kolay. Bugünkü Fıstıksuyu âleminde yine eğlenti var. Gece mehtapta dönüş var.

Kapım vuruldu:

— Giriniz, dedim.

Ablam hazırlanmış bile. Beyaz yeldirmesini giymiş, beyaz eşarbını sarmış. Beni yatakta görünce hayret etti:

— Bravo Ayten! Hani erken kalkıp hazırlığın başında bulunacaktın. Enişten seni bekleyip duruyor. Hele Saffet Bey'in akşamki mezeler aklında kalmış.

Aşağıdan Kâzım Bey'in sesi geliyor. Hafif sesle en sevdiğim uşşak şarkıyı okuyor. Bu şarkının güftesi galiba meşhur şair Nedim'inmiş, çalması ve söylemesi biraz güçtür. Fakat Kâzım Bey öyle tonda okuyor ki:

Bu imtidâd-ı cevre ki bahtın şitâbı var
Mihnet-medâr olan feleğe intisâbı var
Eyler nesîm-i lütfu bize gird-bâd-ı gam
Bu rüzgâr-ı bî-mededin inkılâbı var[1]

---

1 Sözleri Nedim'in bir gazelinden alınan şarkının bestesi Lemi Atlı'ya (1869-1945) aittir. Anlamı: Bahtımız, ıstırap kaynağı olan feleğe uyarak bu zulmün devam etmesinde ve sabahın tatlı esintisini gam kasırgasına dönüştürmede acele ediyor. Fakat bu acımasız devrin ters dönmesi de var.

Çok güzel, hele sabahleyin öyle sardı ki! Bir hamlede yataktan fırladım. Ağzımın tatsızlığı, vücudumun kırıklığı dağılıyordu. Birdenbire ferahladım. Kısa ve geniş etekli bağ elbisemi, gri ceketimi giydim. Başıma sardığım al eşarbı boynuma doladım. Kısa ve kösele ökçeli kır iskarpinlerimi giydim. Aşağıya indim. Hepsi yine mermer terasta toplanmıştı. Beni salonun kapısında görenler hep birden el çırptılar.

— Vallahi gelincik! Ama ne yakışmış!

Narçiçeği renginde, ebruli eşarbım o kadar göze batıyordu ki! Saffet Bey'in hanımı:

— Kuzum Ayten Hanım, biraz yaklaş, şu güzel başlığı yakından göreyim, diyordu.

Bu başlığı bir iki akşam, Trabzon'a gitmeden evvel rıhtıma yalnız indiğim zamanlar örtmüştüm. Çok dikkat çektiğini gördüm ve bir daha kullanmadım. Bugün kalabalık olduğu için hevesimi alabilecektim. Fakat daha yola çıkmadan bizimkiler alaya başladılar.

Kâzım Bey elinde küçük bir sarı gül, bahçeden geliyordu. Dün sofraya süs olsun diye bahçenin her tarafında çiçek arattığım halde gül bulduramamıştım. Halbuki sarı güller mevsim bittiği halde açar.

— Bravo Kâzım Beyefendi, dedim! Dün bir gül bulmak için aratmadığım köşe bucak kalmadı. Maşallah siz bizim bahçeyi hepimizden iyi biliyorsunuz.

Kır düşen dolgun ve gür saçlarını bir sporcu genç gibi arkaya taramıştı. Bu sabah hareketlerinde, hatta giyinişinde biraz daha itina var gibi gördüm. Merdivenleri yavaş yavaş çıktı. Ve kıymetli, kutsal bir şey getiriyormuş gibi, parmaklarının arasında hürmetle tuttuğu, yapraklarının uçları kurumuş gülü bana uzattı:

— Taze gelinciğe bayat bir gül!..

Hep kahkahadan kırılıyorlardı. Gayet nazikâne verdiği gülü aldım. Ufak bir iğne ile göğsüme iliştirdim. Enîştemin sesi arkadaki mutfak dairesinden geliyordu.

— Aferin küçük hanım, aferin! Hani erken kalkacak, bugün için de bize öteberi hazırlayacaktın? İşimiz yine Peyman'a kaldı.

Ben kalkıncaya kadar her şeyi hazırlamışlardı. Aldırmadığımı görünce ilave etti:

— Artık bir eksik gedik olursa senden şikâyetçiyiz. Öyle değil mi, Saffet Bey?

Onlar karıkoca mühim bir bahse girmişlerdi. Saffet Bey, Fıstıksuyu Yokuşu'nu kaç yerde mola verip çıkabileceğini hanımına soruyordu. Bir alaydan başka bir şey olmayan bu soruya zavallı kadın cevap vermeye çalışıyor, hepsini güldürüyordu.

Nihayet her şey hazır oldu. Yemekler, sepetler, hizmetçiler gittiler. İki büyük otomobil bizi bekliyordu. Sekiz kişi bu iki otomobili paylaştık. Yanıma Saffet Bey'in hanımı tesadüf etmişti. Kadıncağız hâlâ gözlerini başlığımdan ayıramıyor, "Ne şeker şey, ya Rabbi!" diye ikide bir de içini döküyordu.

— Pek hoşunuza gittiyse takdim edeyim Hanımefendi, dedim. Zaten bu üçüncü sarışım.

Ondan evvel kocası cevap verdi.

— Amma yaptın Ayten Hanım! Öyle taze renkler, tazelere yakışır a canım! Sakın vereyim deme ha!

Zavallı kadın, öyle sıkıldı ki!

Kalender'in ilerisindeki köşeyi dönüyorduk. Deniz hamamının[1] siperinde ablamın Yeniköy'deki beyaz çamaşır dikişçisi Eleni'nin kızını gördüm; yanında arkası dönük, açık yeşil elbiseli birisiyle konuşuyordu. Onu tanıyacaktım. Otomobil dönerken başını çevirdi. Ve birdenbire onunla göz göze geldik. Kıpkırmızı oldu. Bir anda başımı çevirdim. O kadar yakından geçmiştik ki Eleni onu korumak için kolundan tutup çekmeye mecbur olmuştu. Otomobilin ona çarpıp, onu altına almadığına o kadar üzüldüm ki!

Ona tesadüf ettikten sonra, sulara gidinceye kadar kendimi yokladım. Kalbimde ona ait bir iz bulamadım. Bir kere daha anladım ki hayatımda geçmişin canlanmasına imkân yoktur. Zaten ömrümü, geçen mesut günlerin

---

1 Eskiden deniz kenarlarında, ortası havuz gibi açık kalacak şekilde etrafı tahtalarla çevrilmiş denize girme yeri.

hayaliyle şenlendirme arzusunda değilim ki! Halbuki ben sebebini bilmediğim bir korku ile bir aydan beri ona görünmekten kaçıyor, rıhtıma bile inmiyorum. Ona tesadüfüm heyecanlı, ihtiraslı macerayı nüksettirecek sanıyorum. Çok memnunum; bu tesadüf benim çok neşeli bir günüme ve onun da pek gülünç bir haline rast geldi. Trabzon'daki işçi kızların söndürdüğü aşkı ancak Yeniköy'ün dikişçi kızları tazeleyebilir. Onun da beklemediği bu tesadüf, herhalde benim yıllarca arayıp bulamayacağım nefis bir alaya fırsat verdi. O gururlu, o bencil mahlûku gözlerimin önünde utancından, ıstırabından sıkılıp kızarmış görmekten büyük zevk olur mu? Onun varlığına karışmak için yaptığım uzun seyahat, hayatımın çevirdiğim sayfalarından birinde kaldı. Ben yeni sayfalara karışmak istiyorum, ötekilerle meşgul olacak vaktim yok ki!

Büyükdere üstünde Karadeniz'i, bu şiir tepelerini, hatta Çamlıca'yı gören bir ağaçlıkta sofralarımız kurulmuş. Su biraz daha arkada... Fakat su başı zaten ayakaltı... Hava çok sıcak. Fakat Boğaz'dan öyle serin bir rüzgâr geliyor ki!

Kâzım Bey yere serdiği hasıra ceketini çıkarıp uzanmış. Ben su başına gelince onları bu halde gördüm.

— Affedersiniz Ayten Hanım, dedi. Kıyafetimizi mazur görün, hava pek sıcak...

— Rica ederim, dedim. Kırda, su başında hiç böyle şey düşünülür mü?

Saffet Bey'in hanımı yeni gelmişti. Zavallı kadın öyle yorulmuş, terlemişti ki arkasında kocası sürekli olarak kadıncağızı mahcup ediyordu:

— Böyle yokuşlar çıkmalı, uzun yollar yürümeli ki insan biraz incelsin...

Ve beni görünce ilave etti:

— Öyle değil mi Ayten Hanım? Yürümeli biraz. Halbuki bizim hanım, Şişli'den, Pangaltı'daki ahbabına otomobille gider.

Kâzım Bey bir şeyler mırıldanıyordu. Peyman'ın getirdiği bardakları, kadehleri düzeltiyordum.

— Ayten Hanım, dedi, bakınız, şimdi hatırıma geldi. Yeni bir şarkı var acaba siz geçtiniz mi?

— Hangisi efendim? dedim.

— "Rûhumda bu şeb hicr-i visâlin yanıyorken"[1]

— Evet, dedim, hüzzam... Geçen gün bir misafirimizden notasını aldım.

— Biraz okur musunuz?

— Sizde yok mu?

— Beraber okuyalım.

Bu şarkı yeni olduğu için mi, yoksa kararlarımda bir yenilik, ağırlık olduğu için mi neden pek hoşuma gitmişti. Kâzım Bey ne güzel okudu:

Rûhumda bu şeb hicr-i visâlin yanıyorken
Mecnûn gibi Leylâ diyerek hep seni andım
Zerrîn saçının üstüne gönlüm kanıyorken
Yaprakları solmuş kuru bir gül gibi yandım

Dikkatle dinliyordum. Son mısraı okuyan Kâzım Bey, gözlerime ve göğsümde onun verdiği güle bakıyordu. Birdenbire kalbim çarptı. Bu adamın her halinde, her hareketinde ince manalı, etkileyici bir çapkınlık vardı. Son mısraı tekrar ederken artık yüzüne bakmadım. Ellerim masa üstündeki şeylerle meşguldü. Başımı kaldırdığım zaman, gür kaşları altında çiçek demeti gibi duran mavi gözlerinin gözlerimi aradığını gördüm.

Vücudumdan sıcak bir rüzgâr geçti. Ne yaptığımı bilmeyerek küçük tabakları rasgele dağıttım. Enişte seslenmeseydi büsbütün şaşıracaktım. Kâzım Bey gayet tabii görünmek için yerinden kalkıp bana yardım etmeye çalışırken enişte beni çağırdı:

— Ayten! Bize biraz fındık toplar mısın?

Bulunduğumuz yerden su başına kadar ince yolun iki tarafı hep fındık fidanıydı. Fakat mevsim geçmiş, üzerle-

---

1 Sözleri anonim olan şarkının bestesi Bimen Şen'e aittir.

rinde tek tük kalanları toplamak o kadar güç ki! Enişteme bunu söyledim. Kâzım Bey ondan evvel cevap verdi:

— Ben size yardım ederim Ayten Hanım. Fakat bir şartla; şu hüzzam şarkıyı bir kere de siz söyleyeceksiniz.

Ne söyleyeceğimi şaşırdım. Ortada hiçbir şey yokken aramızda anormal bir durum belirmiş gibiydi. Eniştem lakırdıya karışmasaydı karar vermeyecektim. O; Peyman'ın elinden buzluğu almış, yerleştirecek serin bir gölge arıyordu.

— Bravo Kâzım Bey! Nazik adamsın vesselam. Kadınlara yardım etmeli ya. Ben de bu işi bitirince, aşağıda piyasa eden bizim hanımlara yardıma gideceğim.

Kâzım Bey önde, ben bir iki adım geride fındık dallarının örttüğü yola girdik. Su başından güzel bir klarnet sesi geliyor. Yeni çıkan piyasa şarkılarından birini öyle kıvrak çalıyor ki!

Kâzım Bey, gözü yeşil dallarda, elleri cebinde, önümden yürüyor.

— Şu klarnete bayılıyorum. Siz de sever misiniz Ayten Hanım? Ama bakınız ne güzel, ne kıvrak çalıyor! Herifler zevk sahibidir vesselam.

Ucundan iki fındık sallanan bir dalı tutup çektim:

— Evet, bilhassa kırda, açık yerde çok güzeldir. Durdu ve döndü;

— Maşallah siz benden daha evvel buldunuz, dedi ve bana yardım etmek için yanıma geldi.

— Ben dalı çekeyim de siz koparınız, olmaz mı?

İkimizin boyu bir, hatta ben belki biraz daha boyluyum. Tutup çektiğim dal o kadar gerilmişti ki fındıkları koparmak için elimi biraz gevşetsem kurtulup gidecekti. Kâzım Bey tam zamanında imdada yetişti:

— Biraz gayret, bravo! Şimdi koparınız.

Dalı benim yakaladığım yerden tuttu. Fakat bu vaziyette o kadar birbirimize sokulmuştuk ki birleşen göğüslerimizden başka, onun sıcak nefeslerini de yüzümde hissediyordum. Tesadüfün yaptığı bu garip vaziyetten kurtulmak için bir anda fındıklara uzandım, onları yakaladım ve kopar-

dım. Fakat tam bu sırada onun serbest kalan elinin belimden dolaşıp beni sıkı sıkı tuttuğunu hissettim.

— Aman, diyordu. Düşeceksiniz diye öyle korktum ki!

Kalbim şiddetle çarpıyordu. Onun kolları boşanır boşanmaz bir adım geriye fırladım. Ağır bir lakırdı söylememek için dudaklarım titriyordu. Fakat o anda Kâzım Bey'in gözleri bulutlandı, yüzü sarardı. Başının göğsüne düşer gibi sarsıldığını gördüm. Ayakta sallanıyordu. Gözlerini kapadı. Birdenbire haykırdım:

— Kâzım Bey, Kâzım Bey! Ne oldu?

İki elimle kollarına sarıldım. Sendeliyordu. Tutmasaydım belki düşecekti:

— Ne oldu Kâzım Bey, açın gözlerinizi...

Saç diplerinden terler akıyordu. Geniş alnı kırışıyor, burun delikleri açılıp kapanıyordu. Korkuyla yüzüne bakarken her tarafını tetkik ediyordum. Nihayet yavaş yavaş gözkapakları açıldı, mavi gözleri o kadar fersiz kalmıştı ki tekrar sordum:

— Ne oldu Kâzım Bey, söylesenize?

Solgun gözbebekleri gözlerime dikildi. Bu bakışlar o kadar sabit, o kadar yalvarıcıydı ki...

— Bir şey yok, dedi. Küçük bir kriz.

Ve sonra kollarından gevşeyip çekilen ellerime bakarak ilave etti:

— Ne kadar şefkatlisiniz Ayten Hanım...

Elini başına götürmüş, alnını ovuşturuyordu:

— Şefkatiniz bu kadar samimi, ya sevginiz kim bilir ne sevimlidir!

Ve sonra gözlerini yere indirerek devam etti:

— Affınızı rica ederim Ayten Hanım. Sizi gücendirecek bir hareketimi görecek olursanız... Hislerine, sinirlerine hâkim olamayanların kabahatleri affedilir, değil mi?

Çok üzgün ve mahcup görünüyordu. Bu kibar ve zarif adamın, karşımda bu kadar küçülüp üzüldüğünü görmek, içimde kaynağını bulamadığım bir zevk yaratıyordu.

— Fındık toplamaya devam edecek misiniz? dedim.

Gözlerinde ince bir bulut var gibiydi.

— Çok anlayışlı, çok hassas bir kadınsınız Ayten Hanım, dedi. Çok heyecanlıyım. Alayınıza dayanabileceğimi zannetsem sorunuza cevap verirdim.

O kadar ince ruhlu bir adam ki! İnsanın hislerini, düşüncelerini gözlerinden anlıyor.

— O halde yürüyelim, ayakta kalmayınız, dedim ve ilave ettim:

— Rahatsızsanız, kolunuza gireyim mi?

O kadar yürekten baktı ki gözlerimi indirmeye mecbur oldum. Ötekilerin yanına geldiğimiz vakit Kâzım Bey'den evvel ben vaziyeti kurtarmak istedim.

— Nafile enişte... Burada yol üstünde fındık bırakırlar mı hiç? O kadar aradık, bulamadık.

Onlar çoktan oturmuşlar, lakırdıya dalmışlardı. Eniştem gömleğinin kollarını sıvamış, kadehlere buz dağıtıyordu:

— Sağlık olsun a canım, dedi. Taze fındık yoksa, Tosun'a söyleriz, bize aşağı bostandan körpe salatalık getirir.

Tam bir kır âlemi, mükemmel bir aile eğlentisiydi. Eniştem su başında çalan klarneti biraz daha yanımıza getirtti. Yürüdük, koşuştuk. Taş yarışı yaptık. Akşama kadar eğlendik.

Güneş arka sıra dağlarda batarken ay çıkıyordu. Serinlik çöktü. Ve denize, tepelere, ağaçlara pul pul akçıl gölgeler düşmeye başladı.

Boğaz'ın en güzel mevsimi... Karadeniz'den serin bir rüzgâr akıyor, uzaktan kurbağa sesleri geliyor. Aşağıda biri gazel söylüyor. Bizimkilerin çoğu mahmurlaştı. Ben dün akşamki rahatsızlıktan sonra tedbirli davrandım ve akşama kadar ancak üç dört bardak bira içtim... Geç vakit döndük. Fakat bu dönüş o kadar eğlenceli oldu ki! Hepimiz neşelenmiştik... Tarabya'dan sonra Yeniköy'e kadar hep yürüdük. Hava o kadar serin ve hafif ki... Gök, kurşuni bir ipek tül gibi gergin ve yumuşak... Denizin üstünde ince bir sis var. Fakat bu sis ilkbaharda bu sahillere çöken o menekşe rengi sis gibi değil. Daha ince, daha hülyalı...

Kâzım Bey fındık dalları altında geçen hadiseden beri o kadar sakin ki... Bütün acısını gözlerinden okuyorum. Öyle görünüyor ki bu zarif ve ince insanın kalbi coşmak, taşmak isteyen kuvvetli hislerle dolu... Onu yirmi yaşında bir delikanlı gibi çıldırtmak için küçük bir hareket yeterli...

Gece yarısından sonra, güzel bir hicaz faslının ardından yattık. Bugünün gezintisi bir akşam evvelki eğlentinin yorgunluğuna karışmıştı. Kalbim rahat, vücudum dinlenmeye susamış. Başımı çeken yatağa uzandım.

Pencerem açık... Ay yavaş yavaş kararıyor. Hiç ses yok. Günün hadiselerini birer birer tekrar eden zihnim gittikçe yüzleri, hareketleri kaybediyor. Gözkapaklarım karıncalanıyor ve artık bir şey hatırlamıyorum...

***

Sonbaharın ilk yağmuru... Bilseydim hiç sokağa çıkar mıydım? Ne zamandır Beyoğlu'na çıktığım yoktu. Bonmarşe'den çıkmıştım ki şiddetli bir yağmur altında kaldım. Tekrar içeri girmeye mecbur oldum. Benim gibi birçok insan da Bonmarşe'ye sığınmıştı. Fakat epey zaman geçtiği halde yağmur dinmiyordu. İnce, açık renk mantomla bu yağmur altında dolaşmak hoş bir şey olmayacaktı. O kadar da acıkmıştım ki! Niyetim, alacaklarımı aldıktan sonra İstanbul tarafına geçmek, yemeği annemde yemekti. Bonmarşe camekânlarında seyretmediğim köşe kalmadı. İçeri kapanıp kalanlardan bir kısmı sıkıldıkça dışarıya fırlıyor, yağmur altında kaçışıyorlardı. Ben de niyetlendim. Büyük Cadde[1] tarafındaki kapıdan çıktım. Yağmur biraz dinseydi Tünel başına kadar gider, terziye de girerdim. Fakat başka yapılacak şey de yoktu. Mantomun eteklerini sıkıca kaldırdım. Yakasını başıma çektim. Tam kaldırıma ineceğim sırada büyük, kapalı bir otomobil Galatasaray'dan doğru geldi. Sıçrayacak çamurlardan sakınmak için biraz beklemek istedim. O anda otomobilin penceresinden tanıdık bir sima gözüme ilişti.

1 Beyoğlu ilçesinde bulunan İstiklal Caddesi.

Bu, Kâzım Bey'di ve derhal şoföre işaret etti, otomobil hafif bir kızak yaparak benden birkaç adım aşağıda durdu. Derhal kapıyı açmıştı. Bu gökten gelen yardıma koşmama imkânı yoktu. Bej rengi mantomun omuzlarına, kollarına düşen yağmur damlaları siyah lekeler halinde irileşiyordu. Kâzım Bey sola çekildi... Ve ben nefes nefese marokenlerin üzerine kendimi bıraktım.

— Ne tesadüf, değil mi efendim? Görüşmeyeli belki bir ay var.

— Evet, dedim. Enişte İzmir'e gittikten sonra biz ablamla bir yere çıkmadık. Bugün de biraz ufak tefek almak için...

— Tesadüfe herhalde ben teşekkür borçluyum. Sizi görmek için yağmurdan istifade edeceğimi nasıl hatırıma getirirdim? Yeniköy'desiniz, değil mi?

— Yeniköy'de ablam yalnız kalmak istemiyor. Fakat bu havada dönme imkânı yok. Çaresiz annemde kalacağım.

Otomobil, Tünel Meydanı'ndan dönüp, Daire[1] yanından aşağıya iniyordu. Kâzım Bey kuvvetle otomobilin camlarına vuran yağmur damlalarına bakıp gülüyordu:

— Ne uğurlu yağmur, ya Rabbi!.. Bütün ömrümce yağsa usanmam.

Sonra benim yüzümü daha iyi görebilmek için eğiliyordu:

— Ayten Hanımefendi'nin tatlı sohbetini kazanmak için böyle yağmurlar, fırtınalar mı bekleyecektik?

Sesini değiştirerek birdenbire sordu:

— Pardon, siz yemek yediniz mi?

— Vakit bulamadım ki... Niyetim anneme gitmekti. Bonmarşe'de belki yarım saat yağmurun dinmesini bekledim.

— O halde sizden bir şey rica etsem...

Ve yüzüne baktığımı görünce ilave etti:

— Yemeği beraber yiyebilir miyiz? Bu geçen yazın hatıralarını tazeleyecek bir tesadüf olur.

Tereddüt ettiğimi, cevap vermekten sıkıldığımı görüyordu. Gözlerimdeki bulutları dağıtan cana yakın ve güven verici bir bakışla devam etti:

---

1 Altıncı Daire, Beyoğlu Belediyesi binası kastedilmektedir.

— Şurada bir ahbabımız var. Biz bütün işlerimizi oradan görürüz. Lokantadan yemek getirtiriz. Rahat rahat yeriz. Gerçi servis yapan yok ama artık o vazifeyi bana bırakırsınız, değil mi?

Otomobil Şişhane Yokuşu'ndan iniyordu. Son sözlerine de cevap veremiyordum. Fakat Kâzım Bey benim sessizliğimi gizli bir başarı gibi kabul etmiş görünüyordu:

— O halde söyleyelim de sapsın, dedi.

Şoför soldaki sokaklardan birine girdi ve biraz gittikten sonra küçük bir evin önünde durdu. Yağmur hâlâ azgın ve sağanak şeklinde yağıyordu. Kâzım Bey otomobilden atladı. Kapı o kadar yakındı ki zile bastığı zaman başını yağmurdan koruyabiliyordu.

— Siz daha inmeyiniz Hanımefendi, dedi. Kapı açılsın, hemen atlarsınız.

Tam o esnada kapı açıldı. Sarı saçlı bir kadın başı göründü ve çekildi. Kâzım Bey o her vakitki nazik tavrıyla eğildi:

— İnebilirsiniz Hanımefendi.

Bu ufak evin kapısından çabuk girmek lazımdı. Mantonun yakasını kaldırarak otomobilden atladım. Loşça bir antre... Kâzım Bey beni elimden tuttu. Darca bir merdivenden aydınlık bir odaya çıktık. Anlatıyordu:

— Burası iş adamlarının hemen her gün buluştukları bir yerdir. Lokantada kalıp rahatsız olmaktansa buraya gelir, ağız tadıyla yemek yeriz. Gerçi biraz darcadır ama...

Ve küçük bir odanın kapısını açıp beni içeri bıraktıktan sonra çekildi:

— Müsaade ediniz de bir yemek söyleyeyim.

Burasını ilk defa içeri girerken bir özel lokanta zannetmiştim. Fakat girdiğimiz odada lake bir karyola ile bir tuvalet[1] görünce garibime gitti. "Belki lokanta sahibinin yatak odasıdır" dedim. Böyle de olsa buraya gelmemizin manası yoktu. Kâzım Bey gibi kibar bir adamın yemek yiyeceği

---

1 Giyinme, süslenme, yıkanma, tıraş olma, taranma işleri ve bu işlerin önünde yapıldığı aynalı mobilya.

yer herhalde fena bir yer değildir. Buna inanmakla beraber, içimde anlayamadığım garip bir üzüntü vardı. İlk tesadüfe o kadar sevindiğim halde gelişimize hiç memnun olmadım. Hayretle odayı inceliyordum ki Kâzım Bey geldi:

— Yemeği söyledim efendim, dedi. On dakikaya kadar hazır olacak.

Bize kapıyı açan sarı saçlı kadın elinde beyaz örtülerle içeri giriyordu. Kâzım Bey ona teklifsiz davranıyordu.

— Ayşe Hanımcığım, dedi, hanımefendi titizdir, örtüler temiz olsun kuzum.

Kadın ortadaki masanın üstündeki sürahiyi, bardakları kaldırdı. Beyaz keten bir örtü yaydı. Tekrar dışarı çıkmıştı ki Kâzım Bey'e sordum:

— Burası lokanta değil fakat nedir, söyler misiniz?

Cebinden ufak bir altın tabaka çıkardı. Aldığı sigarayı bana uzattı:

— Kendi halinde, fakir bir adamcağızın evi... Burası kendi evimiz gibidir, ara sıra uğrarız. Bir sigara içmez misiniz?

— Hayır, teşekkür ederim.

Kendi halinde fakir adamcağızın evini tekrar tekrar gözden geçirdim. Sade, temiz bir oda. Fakat burada iyi yemek nasıl yenir? Kadıncağız tekrar döndüğü zaman elinde güzel Christofle[1] çatallar gördüm. Evin vaziyetine uymayan bir şey.

Kâzım Bey saatine baktıktan sonra kadına seslendi:

— Ayşe Hanımcığım bize bir şey getirsene, şöyle iştah verici olsun. Veli'ye söyle, o bulur. Bize vermut getirsin.

Sonra yine bana döndü:

— İçine biraz da cin koyunca nefis bir şey olur. Hani bir kere sizin köşkte yapmıştık. Lakin o âlemleri o kadar özledim ki Ayten Hanımefendi. Enişteniz de İzmir'e ne diye gitti bilmem ki... Sanki hâlâ para kazanmaya ihtiyacı varmış gibi... O yok diye biz de sizi sık sık ziyaret edemiyoruz. Malum ya, bizim âdetlerimiz tuhaftır. Erkeğin ziyareti kadına değil, kocasınaymış gibi kabul edilir de yalnız kalan

1 Çatal, kaşık, bıçak gibi, lüks sofra takımları üreten bir marka.

kadına ziyaret yapılmaz. Halbuki aksi olmalı, değil mi? Nitekim cemiyet âleminde öyledir. Erkek herhangi bir iş için evden uzaklaşınca, dostları yalnız kalan ailesini sık sık ziyaret ederler, teselli ederler, meşgul ederler. Neyse, şu yağmurlu günde size rast gelişimden öyle memnunum ki Ayten Hanım. Bu yağmur benim için hakikaten rahmet oldu.

Kadın, üzerinde birkaç şişe bulunan tepsiyi masanın üzerine bıraktı, çekildi. Ben:

— Müsaade etseniz de ben bir şey içmesem Kâzım Bey, zaten geç kaldım. Ablam merak edecek, dedim.

Buğulanan camları silerek dışarıya baktı:

— Bu havada dışarı çıkmak doğrusu akıl kârı değil. Biz hele şu vermutun tadına bakalım.

İnce bir şişeden kadehlere cin koydu:

— Rica ederim benimki az olsun, dedim. Zaten burası o kadar kasvetli ki...

Yüzüme bakıyordu. Açık renk mantomun üzerindeki yağmur beneklerine göz gezdirdi.

— Ama küçük hanım, sen de ne tuhafsın! Hâlâ mantoyla oturuyorsun. Şunu çıkar da Ayşe Hanım'a vereyim, kurutsun, ütülesin.

Ve bana cevap verdirmeden ince mantomun yakasından tuttu. İster istemez ayağa kalkıp çıkarmasına yardım ettim. Bilmem neden, bana öyle geliyordu ki Kâzım Bey'le sanki bizim evde, her vakitki gibi teklifsizce görüşüyoruz. Onun çok nazik ve zarif hareketleri bana bulunduğumuz yerin başkalığını unutturuyordu. Fazla cin konmuş vermutlar içimi ısıttı. Kadın ara vermeden masaya bir şeyler getirip diziyor. Daha yemek yok. Güzel ordövrler[1] var. Kâzım Bey kestiği bir parça dili bana uzattı.

— Sizin nefis mezeleriniz gibi değil. Fakat bu lokantanın şeyleri de fena değildir.

Dışarıda akan, sızan, damlayan suların sesi o kadar vahşi ki başımı pencereden çıkarmak bile istemiyorum. Kâzım Bey duvarda siyah, ipekli bir kılıfa sarılı udu indirdi:

---

1 Yemekten önce sofraya getirilen mezeler ve çerezler, yemekaltı.

— Keman, piyano çalan udu kahvaltı eder gibi çalar. Sakın itiraz etmeyin ha! Şu benim şarkıyı... Ama beraber, ben de okuyacağım.

Bu çok nazik, zarif adamın sözünü kırmaya cesaretim yok. Bu zaafı bilhassa son Fıstıksuyu vakasından sonra daha çok hissediyorum. İradesiz bir hareketle udu aldım. Biraz da temiz olmayan, çok çalındığı mızrap yerlerindeki kirlerden belli olan udu akort ederken Kâzım Bey mırıldanıyordu: "Rûhumda bu şeb hicr-i visâlin yanıyorken."

Ne güzel şarkı ya Rabbi! Hele o ne güzel karar![1] Uzattığı kadehi umulmaz bir arzuyla bitirdim. Dışarıda bir şelale halinde damlardan taşıp dökülen yağmurun şırıltısı, sık kafesli odanın loşluğu içime garip, esrarlı bir neşe vermişti. Bu öyle bir sevinçti ki kaynağı aranınca bulunmaz. Onun yolu ancak coşkun ve vahşi gölgelerin zaman zaman duydukları aşk ve isyan hisleriyle açılır. Şarkıyı beraber çaldık ve daha hatırımıza gelen bütün şarkıları tekrar ettik. Hatta yemek yerken bile ara sıra şarap içmek için ara verince yine sevdiğimiz şarkıları okuduk.

Yemek sonuna doğru meyvelerin yanında bir şişe şampanya gözüme ilişti. Biraz kendimi toplar gibi oldum. İçinde bir kadın hizmetçiden başka kimse görünmeyen bu evde Kâzım Bey'le beraber sofra başında bu kadar neşelenmenin doğru olmadığını düşündüm. Fakat bu neşe o kadar kudretliydi ki düşünmeye üstün geldi. Hayatımda en samimi olduğum zamanlar hislerime mağlup olduğum anlardır. Bu mağlubiyet o kadar tatlı ve öyle caziptir ki zevkini idrak edip bitirinceye kadar gönül en taşkın saadeti kana kana içer, içer, içer...

Yağmurun sesi yavaş yavaş havuza dökülen fıskiye şırıltısını andırıyor. Camlar buğulu, küçük odanın sade eşyası ince bir sis altında kalmış gibi. Kâzım Bey köpüklü şampanya kadehine buz dolduruyor. Bana da sordu:

— İster misin?

---

1 Klasik Türk müziğinde bir makamın seyrinin veya bir eserin sona erişi.

— Hayır. Meyveyi tercih ederim.

Şarap daima asabımı uyuşturur. Yemek arasında biraz fazla içtim galiba. Fakat şampanya daha ağır geldi. Kâzım Bey köpürmemesi için yavaş yavaş bardaklarımızı doldurdu.

— Bugünkü yağmurun şerefine, dedi.

İradesiz bir coşkunlukla aralıksız gülüyordum. Birdenbire sordu:

— Bizim "Şefkat Ocağı" isminde bir müessesemiz var Ayten Hanım. Üyeler İstanbul'un tamamen en kibar hanımlarından, beylerinden oluşur... Maksadı da genç kadınlara yardım etmek. Bu cemiyete girer, bizimle çalışır mısın?

— Tabii.

— İstersen üye olarak, istersen, daha doğrusu vaktin varsa, faal bir *personaj*[1] sıfatıyla çalışırsan çok memnun oluruz. Hem çalışmak için ne engel var? Bilgili, zeki bir genç kadınsın. Herhalde evde oturmaktansa böyle şeylerle meşgul olmak daha iyi. Mesela iki haftadır şöyle ciddi, zeki bir kâtip aradığımız halde bulamıyoruz. Bu işi kabul etsen ne iyi olur. Hem şerefli bir şey de!

Ve benden cevap bekliyormuş gibi yüzüme bakarken şampanya kadehini uzattı. Mayhoş, kekremsi sıvı, şarabın verdiği harareti söndürdü. Kâzım Bey'in Şefkat Cemiyeti'ni bir iki defa eniştemden de işitmiştim. Birçok ailenin yardım ettiği bir hayır cemiyetiydi. Hatta ablama bile üyelik teklif edilmişti. Yeniköy'de geçen dar, sıkıcı inziva hayatıma böyle bir meşguliyet değişiklik getirecekti. Başımı döndüren, dilimi serbestçe hareket ettirmeyen mayhoş bir neşe içinde ona cevap verdim:

— Düşünmeye lüzum yok Kâzım Bey, kabul ediyorum.

— O halde, şimdi telefon ederim. Yarın cemiyete gider, işe başlarsın olmaz mı?

— Hay hay!

Kâzım Bey bir şeyler söylüyor, galiba cemiyetin nerede olduğunu tarif ediyordu. Fakat ben artık bir şey işitmiyor,

---

1 (Fr. *personnage*) Önemli kişi, şahıs, birey.

anlamıyordum. Gözkapaklarımı kaldırmakta zorluk çekiyordum. Vücuduma hâkim olmaktan aciz kalmıştım. Başımı koyacak bir yer arıyordum. Yağmur hâlâ devam ediyor muydu bilmem. Biraz evvelki sürekli, tekdüze şırıltı yerine, kulaklarımda derin bir uğultu vardı. Biraz karışık olarak içtiğimiz şeylerin beni bu kadar harap edeceğini tahmin etmiyordum. Bir aralık kadının gelip tabakları, bardakları kaldırdığını gördüm. Sesler kulağıma garip bir çınlamayla uzaktan geliyordu. Kâzım Bey'in bir aralık şarkı söylediğini işitir gibi oldum. Ara sıra açılan gözkapaklarım iradesiz bir zaafla yine düşüyordu. Birkaç defa kendimi toplamak, bu nahoş vaziyetten kurtulmak istedim. Zaafım, kudretsizliğim gururuma, arzularıma üstün geldi. Uyuşukluk ve halsizlik, vücudumu felce uğratmış gibiydi. Bu uyuşukluk, bu zaafla mücadele etmek istedim. Fakat fırtınalı havada ara sıra açılıp kapanan gökyüzü gibi, zihnimde belirip sönen bu arzulara nihayet kalın bir bulut çekildi. Rüzgâra düşmüş bir kâğıt parçası gibi oturduğum sandalyeden başka bir yere atıldım. Vücudumu acıtan kolların arasında mücadele edecek kudretim kalmamıştı. Bütün gayretimi, bütün muhakemeleri sarf ederek gözümü açtığım zaman Kâzım Bey'in o her vakitki yalvarıcı, sıcakkanlı bakışlarını gördüm. Bu gözbebeklerinde Fıstıksuyu'nda ağlayan gözlerin acısı hâlâ vardı. Gönülsüz ve iradesiz bir zaafla gözlerim tekrar kapandı...

***

— Ayten, sana bir mektup var. Bak, hem de taahhütlü.

Bahçede küçük Yıldız'ı arabada gezdiren ablam pencereden bir zarf uzattı. Ne zamandan beri hatıralarımdan başka bir şey yazmıyor, mektup da almıyordum. Bu dar ve uzun zarfı merakla açtım. "Kâzım Bey" yazıyordu. Şefkat Ocağı'na haber verdiği halde gitmediğimden şikâyet eder gibi göründükten sonra perşembe günü gelirsem memnun olacaklarını ilave ediyordu. Ablam pencerenin önünde, bana bakıyordu.

— "Şefkat Ocağı" meselesi. Hani sana bahsetmiştim ya, hâlâ tereddüt ediyorum. Sen ne dersin abla?

Ablam beni kırmamak için bu meselede gayet kararsız hareket ediyordu. Burada misafir gibi bulunurken beni böyle bir meşguliyete teşvik etmekten çekiniyordu. Bu sefer yine aynı tereddüdü gösterdi:

— Sen bilirsin Ayten. Senin hiçbir kararına müdahale etmem. Herhalde benden daha iyi düşünürsün. Yalnız bir şey var...

— Ne?

— Bir mecburiyetin yok ya, kabul etsen bile canın sıkılınca, rahatsız olunca bırakırsın.

Bunu ben de düşünmüştüm. Fakat yağmur gününün o kâbuslu macerasından sonra Kâzım Bey'le yüz yüze gelmekten sıkılıyordum. On beş gün geçtiği halde korkunç bir hayal gibi, ara sıra gözlerimin önüne gelen o küçük odadaki macera sinirlerimi ürpertiyordu. O tesadüfi, o karanlık ve bilinmeyen âlemi hatırladıkça yüzümün alev alev yandığını hissediyordum. Bunalım henüz asabımdan çekilmemişken Kâzım Bey'le karşı karşıya gelmeye cesaret edemiyordum. Fakat bu mektup, çok nazikâne yazılmış olmasına rağmen beni verdiğim söze davet ediyordu. Kâzım Bey gibi kibar, zarif bir adamın, tesadüfen hazırladığı bir olayın teferruatını unutmak isteyeceği şüphesizdi. Buna güvenim olduğu için mektubu alınca son kararımı verdim. Düşündüğümü gören ablam sordu:

— Bu cemiyet Beyoğlu'nda bir yerde, değil mi?

— Zannederim. Mektupta adresi var galiba... Perşembe günü bir kere gideyim abla. Benim için de eğlence olur. Bakalım nasıl yer.

Ablam, bu cemiyete ait bildiklerini anlatıyordu. Birçok kibar aile buraya üyeymiş. Bunları Kâzım Bey'den de dinlemiştim. Herhalde meşgul olmaya değer bir şey...

Bugünlerde içim fazla sıkılıyor. Küçük Sevgi de beni meşgul edemiyor. Rıhtıma çıkmak istemiyorum. O kadar da sıcak var ki! Gece olmayınca rahatça gezme imkânı yok... Bazen defterimi açıp okumak, ilkyazın macerasına ait yazdığım notlarla meşgul olmak istiyorum. Vahşi bir acı, irademi

kısıp tutuyor. Defterimin eski sayfalarını çeviremiyorum. Halbuki henüz boş duran yapraklar da o kadar çok ki...

İlkyaz verdiğim kararda devam etmek lazım. Onun için defterimin eski sayfalarını çeviremiyorum. Çünkü düne, geçmişe ait her şey bana acı ve sevinç duyurma kabiliyetini kaybetmiştir. Her geçen yıl, ömrüme bir yaş daha ilave ederken daima değişen ve değişme ihtiyacı hissettiren hayatın geçmişe ait parçalarından teselli beklenir mi?

Taksim'de bir apartmanın, kapısında "Şefkat Ocağı" yazılı dairesine girdiğim zaman beni ilk karşılayan Kâzım Bey oldu. Yağmurdan sonra ilk defa onunla yüz yüze geliyorduk. Fena halde sıkıldım. Kâzım Bey'e karşı ilk defa ciddi bir hürmet hissediyordum. Onun bir kadın his ve bakışından kaçmayan ince ve iradesiz hallerini gördükten sonra garip bir sevince tutuldum, bunu itiraf ediyorum. Kâzım Bey gibi kibar, olgun ve zevk sahibi bir adamın takdirini kazanmaktan hoşlanmıştım. Fakat ondaki bu ilgi duyuşun benim için bir mağlubiyetle neticeleneceğini tahmin etmiyordum. Ani bir tesadüf, küçük bir zaaf bu içten dostluğu beklenmeyen bir neticeye bağladı. Onun için şimdi Kâzım Bey'le karşılaşınca kulaklarıma kadar ateş çıktı. Ne söyleyeceğimi şaşırmıştım. Güngörmüş, kibar adam beni bu zor durumdan kurtardı. Aralarında yalnız ciddi bir ahbaplık ilişkisi olan iki tanıdık gibi, beni hürmetle selamladı:

— Buyurunuz Hanımefendi, sizi bekliyorduk.

Ve bana buzlu camlı bir kapıyı açarken ilave etti:

— Nasılsınız Ayten Hanımefendi? Ablanız nasıl? Enişte Bey'den haber var mı?

İçeri girdiğim zaman yeşil çuha kaplı büyük bir masanın yanında oturan, başı açık, kır saçlı biri ayağa kalktı. Kâzım Bey beni geniş maroken koltuğa yerleştirirken tanıttı:

— Seyfi Bey. Cemiyet üyelerinden, kömür müteahhidi.

Bu da kibar bir zat. Beni mükemmel bir reveransla[1] selamladı. Odayı gözden geçirdim. Köşede büyük bir

1 Selam veya teşekkür için eğilerek veya dizleri kırarak yapılan hareket.

kütüphane var. Yanda çok raflı bir etajer fakat rafları boş. Üzerinde dosya yazılı buzlu camlı bir dolap. Önüne paravan konmuş bir kapı... İçeriden kadın sesleri geliyor.

Kâzım Bey bana yakın koltuklardan birine oturdu. Yüzüme bakmaya sıkılıyor gibi, gözlerini yüzümden ziyade üzerimde gezdirerek konuşuyordu:

— Bizi epey beklettiniz Ayten Hanımefendi. Hatta rahatsız olmanız ihtimali beni endişeye düşürmüştü. Evvelki gündü zannederim. Saffet Bey'in hanımı Yeniköy'e gitmişti. Sizden haber getirdi. Onun üzerine bir kere daha sizi rahatsız etmeye mecbur oldum.

O kadar yavaş ve o kadar hürmetle söylüyordu ki onunla karşılaştığım anda içime çöken üzüntü ve mahcubiyet dağılıyordu.

— Size söz vermiştim. Fakat vaadimi derhal tutamadım. Sonra belki siz de vazgeçtiniz zannıyla...

Sözümü tamamlatmadı, ilk defa gözlerimin içine bakıyordu:

— Mümkün mü, dedi. Sizden ret cevabı almayınca... Şimdi artık kabul ediyorsunuz, değil mi?

Önüme baktım, ayağa kalktı:

— O halde size odanızı ve işinizi göstereyim efendim, dedi.

Paravanla ayrılan odaya girdi, onu takip ettim. Bir köşede genç bir hanım oturuyordu. Ayakta, beyaz önlüklü, başörtülü bir kadın daha vardı. Kâzım Bey bana tanıttı:

— Kâtibemiz Seniha Hanım.

Zarif, kıvrak, güler yüzlü bir hanım. Derhal ayağa kalktı, elini uzattı. Kâzım Bey buradan yine bir kapıyla geçilen ikinci odaya girdi, takip ettim. Burası boştu. Köşede bir yazıhane, yanında küçük bir etajer, birkaç koltuk vardı.

— İşte sizin odanız, dedi. Cemiyetin genel sekreter odası. Seniha Hanım size yardım eder. Siz işlere bakarsınız. Hademe Naciye Hanım da işlerinizi görür. Telefon benim odamdadır. Ne zaman arzu ederseniz...

Ve bana yazıhanenin arkasındaki koltuğu işaret etti. Oturdum. Kâzım Bey ne arzu edersem temin edileceğini söylüyordu.

— Her şey güzel efendim, dedim. Yalnız burada ne iş yapacağım, onu öğrenebilir miyim?

Kalın kaşlarının altında cingili[1] gözleri gülümsüyordu. Masanın kenarındaki büyükçe bir defteri işaret etti:

— Gayet basit, şu defterde cemiyet üyelerinin isimleri var. Ara sıra onları gözden geçirir, aidatlarını düzenli vermeyenleri kâtibe hanıma söylersiniz. Sonra iş bulmak için müracaat edecek kadınların adreslerini yine kâtibeye kaydettirir, bize gösterirsiniz.

— Bu kadar mı?

Şaşırmıştım. Kâzım Bey daha fazla açıklamada bulunmayacağını gösterir bir hareketle sigarasını yakıyordu.

— Sabahtan akşama kadar hep bu işlere mi bakılacak? dedim.

Alay ettiğimi anladığı için gülerek cevap verdi:

— Hayır efendim, siz ne zaman canınız isterse o vakit gelir gidersiniz. Yalnız mesele bu işlere bakmak.

Bu kadar önemsiz bir iş için burada vakit geçirmek doğru muydu bilmem... Yalnız kabul ettikten sonra derhal vazgeçmek yersiz olacaktı. Sustuğumu gören Kâzım Bey, beni aydınlatacak söz arıyor gibiydi.

— Seniha Hanım! diye seslendi.

Sarışın, sevimli kâtibe içeri girdi.

— Bugün başvuran oldu mu Seniha Hanım?

— Oldu efendim. Bir hanım geldi, kocasından ayrılmış, kimsesi yokmuş, yardım istedi.

— Adresini aldınız mı?

— Aldık efendim, defterde.

— Peki, bundan sonra başvuranları Ayten Hanımefendi'ye getirirsiniz.

Kâtibe çekilirken yine bana döndü.

---

1 Çıngıl, üzüm salkımındaki taneler, çitmik.

— Böyle başvuranların durumlarını incelemek lazımdır. Biz böyle kimsesiz kadınlara iş buluruz, nakdi yardım ederiz. Fakat bazen merhamete, yardıma layık olmayanlar da gelir. Onları ayırt etme meselesi güçtür. Burada sizin zekânıza güveneceğiz.

Ve dudaklarından ayırmadığı sigarasını eline alarak ilave etti:

— Burada sıkılırsanız içeriye, salona gelirsiniz. Biz günde bir iki saat buraya uğrarız. Yönetim kurulunda dört arkadaşımız vardır. Fakat düzenli olarak devam eden iki kişidir. Birisi gördüğünüz Seyfi Bey, biri de Cevdet Bey'dir. Zannederim ki onlardan memnun kalırsınız.

Kâzım Bey başıyla nazikçe selam verip çekildi. Yazıhanenin üzerindeki defteri açtım. Cemiyetin fahri, daimi, kurucu üyelerinin isimleri yazılı. Burada tanıdığım kadın erkek birçok isim gördüm, hatta eniştemin bile ismi var. Kurucu üyelerinin başında Kâzım Bey bulunuyor. Defteri karıştırdığım zaman anladım ki Kâzım Bey aynı zamanda cemiyetin başkanıdır. Bu defter beni epey meşgul etti. Bilmem ne kadar zaman geçmişti. Bir aralık Kâzım Bey yine göründü. Kararsız, endişeli bir tavırla, yüzüme bakmayarak sordu:

— Yemek yemediniz, değil mi?

Çok sıkıldım, o da aynı vaziyetteydi. Hani göz göze gelsek kahkahayla gülecek yahut fena halde kızaracaktık. Bütün dengemi toplamak istedim:

— Hayır, henüz yemedim.

Bu yemek bahsi yağmur gününün sofra başını hatırlatmasaydı gayet tabii görüşebilecektik. Cevabım ona cesaret verdi. Gözbebekleri dalgalandı. Yalvarıcı bir sesi vardı:

— Birlikte Tokatlıyan'a gidebilir miyiz?

Gidilecek yerin bilindik oluşu bana cesaret verdi:

— Rahatsız etmez miyim?

O kadar derin ve acı baktı ki böyle cevap verdiğime pişman oldum. Bu adamın sözlerinden ziyade bakışları öldürücü! Aşağıya indiğimiz vakit otomobilini kapıda bulduk. Bu geniş, kapalı otomobil bana ister istemez yağmur

gününü hatırlattı. Vücudumdan ani bir titreme geldi geçti. Kâzım Bey beni rahatsız etmemek için soldaki kapıdan girdi. Bugün çok ciddi ve özenli görünüyor. Öyle hissediyorum ki serbestçe, teklifsizce bir hareketle beni incitmekten çekiniyor.

Yemeği salonun arka tarafında, iki kolon arasına yerleştirilen bir masada yedik. Konuştuğumuz mevzular, genel konuların dışına çıkmadı. Yemekten sonra dışarı çıktığımız vakit elini uzattı:

— Bana müsaade eder misiniz Ayten Hanımefendi? Biraz işim var. Otomobil sizi cemiyete kadar götürsün.

Sonra birdenbire hatırına gelmiş gibi ilave etti:

— Dolaşmak, gezmek isterseniz söyleyin. Arzu ettiğiniz yere götürsün. Bana bugün lazım değil.

Teşekkür ettim. Hatta cemiyete kadar yalnız gidebileceğimi söyledim. Kabul etmedi. O uzaklaşırken otomobile binmeye mecbur oldum.

Kâzım Bey bugünkü haliyle beni o kadar teşekkür borçlu bıraktı ki şu üç dört saat içinde aramızda fena bir hatıra uyandırmamak için kelimelerine bile özen gösterdi. Ona şimdi, mahcup olduğum kadar minnettarlık da hissediyordum.

Otomobil, cemiyet kapısında durdu. İçeri girerken şoför sordu:

— Bir yere teşrif edecek misiniz?

— Hayır, dedim. Siz Kâzım Bey'e gidiniz.

Kâtibe Seniha Hanım beni elinde birkaç mektupla karşıladı.

— Bunları da siz açacaksınız zannederim.

Cemiyetten yardım isteyen kimsesiz kadınlar... Adreslerini deftere yazdırdım. Mektupları dosyaya koydum. Bunları yönetim kuruluna vermek lazımdı.

Geç vakte kadar Kâtibe Seniha Hanım'la konuştuk. Şen, sevimli bir kadın... Lakırdı arasında Seyfi Bey'den, Kâzım Bey'den çok bahsetti. Öyle hissettim ki cemiyet yalnız ikisinin varlığıyla devam ediyor. Seniha Hanım cemiyet işleri hakkında bana yeterli bilgi veremedi. Şimdiye kadar iş

bulmak için danışan kadınlarla doğrudan doğruya yönetim kurulu görüşüyormuş. Haftada bir iki defa genel toplantı oluyor, sekiz on kişi daha geliyormuş. Fakat bu toplantılarda tutanak düzenleniyormuş ve hariçten kimse bulundurulmuyormuş. Seniha Hanım'ın yaptığı açıklamalardan bir şey anlamadım. Genç kadın biraz saf... Bakalım bu toplantılarda ben de bulunacak mıyım?

Akşam vapurunu kaçırmamak için erkence çıktım. Bu cemiyet muhtemelen eğlenceli bir şey olacak. Bir defa beni üzecek kadar ciddi ve çok iş yok. Sonra heyecanlı da! Kâzım Bey gibi işini bilir, zevk sahibi bir adamla çalışmak hoş olacak... Yalnız onun bugün belli etmekten kaçındığı sıkı ve şiddetli ilgileri beni zor durumda bırakmazsa!

Kâzım Bey'e karşı hislerim pek garip... Ben hayatı yalnız kalbin arzularını kabul edecek şekilde görmek isterim. Kalbimin istemediği her şey benim için manasız ve lüzumsuzdur. Fakat gönlümün arzusu beni tehlikeye de düşüşe de götürse seve seve koşarım. Çünkü arzuların esareti kadar tatlı bir ıstırap yoktur. Kâzım Bey'i sevme imkânı yok yahut var. Şu durumda onu, sadece meşgul edilmek isteyen gönlümün biraz da gururla hoşlandığı herhangi bir erkek olarak kabul ediyorum. Kim bilir belki bir gün onun hayatını kendim için de isterim. Kanaatim şu ki Kâzım Bey gibi tanınmış, zarif, bekâr bir adamın benimle meşgul oluşundan haz alıyorum. Bu hazda, bu memnuniyette kalbin sevgisinden büsbütün başka bir gurur ve sevinç arzusu var. Onun ilgisine karşı daha az karşı koyuşum ancak bu hissimin tatmini için. Yoksa kalbimin sevgiye ait bir hareketi... Buna asla ihtimal vermem.

Kâzım Bey gibi, ömürleri meşgul oldukları kadınların yaşlarını bir iki defa dolduran erkekler ciddi birer gönül bağı olamaz. Onların tecrübeli, kıvamını geçirmiş, sönük aşkları, benim gibi hayatına taze sevgiler arayan genç kadınların kalbini ateşleyemez. Onu yalnız kadın kalbinin o beyaz saçlı demlerde bile hoşlandığı sevilme, beğenilme arzusuyla kabul edebileceğim. Kalpleri arzusuz, heyecansız kalanlar için

inzivaya alışmak pek zor... Fakat aşkı, hayati bir ihtiyaç gibi hissedenler, bütün hırslarıyla saldırdıkları sevgiden ansızın mahrum kalınca uzun müddet kendilerini toplayamıyorlar. Bu tıpkı mevsim fırtınası gibi... Sevinç artık önünde durulmaz gibi, insanın iliklerine kadar işliyor. Bu fırtına, bu tayfun birdenbire kuvvetten kalınca vücut duygulanma, heyecanlanma kabiliyetlerini uzun müddet kaybediyor.

Samsun seyahati ömrümün bu sayılı fırtınalarından biriydi. Kim bilir arzulu, ümitli gönlümde başka mevsimlerin fırtınaları nasıl esip geçecek? Bu darbeler, bu kasırgalar kalbimi ağrıtıyor. Fakat o ağrılardaki zevki kana kana hissetmek için o kadar bekliyorum ki!

Bir haftadır karıştığım şehir hayatı beni memnun etmeye başladı. Yeniköy'e dönerken neşem kaçıyor. Birkaç akşam Kâzım Bey beni köşke otomobille getirdi. Bu gezinti daha hoş oluyor. Cemiyet işleri beni hiç meşgul etmiyor gibi... Gündüz hemen hemen yarım saatlik iş var. Ondan sonra dedikodu yapıyoruz. Seniha Hanım'la gittikçe anlaşıyoruz. Bana hayatından bazı parçalar anlattı. O da benim gibi zevkini, sevgisini her şeye tercih eden içli bir kadın. Cemiyet üyelerinden Seyfi Bey'in kendisine karşı ilgisinden bahsederken bu geçkin adamın, kalbini doyurma ihtimali olmadığını söyledi. Tabii hak verdim. Fakat anladım ki onunla aralarında sıkı bir münasebet var.

Cemiyete benden evvel geldiği için ne olup bittiğini benden iyi biliyor. Seniha Hanım'ın anlattığına göre, burada kimsesiz kadınlara yardım etmekten ziyade, daha özel işler, müzakereler oluyormuş. Genç kadın bazen gece yarılarına kadar devam eden şiddetli müzakerelerden bir şey anlamadığını söylüyordu. Ben cemiyete geldim geleli böyle bir toplantı olmadı, fakat ciddi bir müzakereye de rastlamadım. Yalnız Kâzım Bey'le dün yemeğe gittiğimiz vakit, hafta içinde bir akşam geç kalacağımı fakat Yeniköy'e otomobille gidebileceğimi söyledi. O günü sabırsızlıkla bekliyorum.

Bugün yemekten sonra Kâzım Bey de cemiyete dönmek istediğini, Taksim'e kadar yaya gidersek vakit geçireceğimizi

söyledi. Beyoğlu'nun tenha zamanı... Galiba hanımı Adalar'da olduğu için benimle bu kadar serbest dolaşmaktan çekinmiyor. Ağır ağır yukarıya doğru çıkıyorduk. İçinde şık kadın eşyası dolu bir camekânın önünde durdu:

— Ayten Hanım, bak ne güzel bir eldiven! dedi.

Gümüşi podösüet,[1] üzeri siyah bagetli bir eldivendi. Güldüm.

— Kadın eşyasıyla ne kadar meşgul oluyorsunuz, dedim.

Bana cevap vermeden başka bir şeyi işaret etti:

— Ya şu ipekli çoraplar... Vallahi nefis.

Yavaşça elimden tuttu. İçeriye girdik. Beklemediğim bu durumdan sıkılmıştım. Onun bana bir şey almak istemesi gururumu kırıyordu. Bana öyle geldi ki onun yanında daha şık görünmem için bana bunları almak istiyor. Bir anda zihnimden gelip geçen bu fikirler kararını bulmadan o, birçok eldiven, çorap, şifon örneği çıkartmıştı.

— Bak Ayten Hanım, diyordu. Bu şifon baş için fena değil ama tabii sizin zevkinize karışmak haddim değil... Seçimlerinizdeki, giyinmedeki zevkinizle kim ölçüşebilir, zaten...

— "Müsaade etseniz de başka vakit gelip baksam" diyecektim. Maksadımı daha ilk kelimelerden anladı. Derhal sözümü kesti.

— Böyle şeylere birdenbire karar verilip yapılır. Hele siz şunlardan beğendiklerinizi ayırın bakalım.

Israr edecekti. Buna meydan vermemek için ipekli bir çorapla baş için uzun bir şifon, bir de podösüet eldiven ayırdım. Kâzım Bey bunları yeterli görmedi. İki çorapla bir de şampanya rengi eldiven daha ayırdı. Çıkarken bir kelime ile teşekkür etmek, mahcup olduğumu anlatmak istedim. Meydan vermedi:

— Paketinizi cemiyete kadar götüreyim de akşama geç kalırsak otomobille gidersiniz, dedi.

Cemiyete geldiğimiz vakit Hademe Naciye Hanım'dan başka kimse yoktu. Naciye Hanım, Seyfi Bey'in, bir iş için Seniha Hanım'la beraber çıktığını söyledi.

---

1 Süetten yapılan.

Kâzım Bey'le meclis odasında oturuyorduk. Bir sırasını getirip cemiyetin esaslı hiçbir işi olmadığından bahsettim. Kâzım Bey beni dikkatle dinledi. Sonra Naciye Hanım'ı birer kahve ısmarlamak için gönderdi ve önemli bir şey söyleyecekmiş gibi, koltuğunu masaya biraz daha çekerek yüzüme baktı.

— Ayten Hanım, dedi. Siz çok zeki, çok güzel kadınsınız. Tanrı size her meziyeti birden vermiş. Bu kadar güzelliği üstünde toplayan bir varlıktan fenalık çıkmaz, değil mi?

Şaşırmıştım, bu kalabalık iltifattan sonra benden fenalık beklemenin manası var mıydı? Hayret ettiğimi o da anladı. Biraz daha ayrıntılı bilgi vermek istedi:

— Size güvenim vardır Ayten Hanım. Bu cemiyet daha ziyade siyasi ihtiyaçlarla kurulmuştur. Görüyorsunuz ki memleket işgal altındadır. Anadolu'da düşmanlarla çarpışmaya hazırlanan bir kuvvet var. Onlara İstanbul'dan yapılacak yardımı açıktan idare etmek kolay değil. Onun için böyle hayır cemiyeti adı altında burayı açtık. Size çok güvenim olduğu için asıl müzakerelerimizde, asıl mesaimizde sizden yardım bekleyeceğimi arkadaşlarıma söyledim. Dikkat çekmemek için içimizde kadın üye bulunması lazım. Sizden çok istifade edeceğimizi zannederim. Çünkü lisan biliyorsunuz, zekisiniz. Bakınız cemiyette önemli bir meşguliyet olmadığını derhal fark ettiniz. Gerçi kimsesiz kadınlara yardım ediyoruz. Fakat böyle bir iş için fazla mesaiye lüzum yok, değil mi?

Dikkatle dinlediğimi görünce devam etti:

— Biz beş arkadaşız. İçlerinde yalnız ben cemiyeti temsil ediyorum. Çünkü benim durumum müsaittir. Öteki arkadaşlarım kurmay subaydır. Çok rica ederim bunu benden başka yalnız siz bilmiş olunuz. Bütün mesaimiz, "Şefkat Ocağı" ismi altında Anadolu'ya yardım işiyle meşgul olmaktır. Bu işlerimizde sizden yardım bekleyeceğiz, değil mi?

Kâzım Bey'i hayret, korku, sevinç ve heyecanla dinliyordum. Kendimi bir dakika içinde tehlikeli, heyecanlı fakat

tehlikesi heyecanı kadar sevinçli vakaların kahramanı gibi gördüm. Kâzım Bey'in benden beklediği vazifeyi bütün arzumla kabul edeceğimi, bunda başarılı olacağımı söyledim. O, benim ısrarımla sırasını getirip açtığı bu konuda çok durmak istemediğini anlatmak ister gibi, gözlerimin içine bakarak ilave etti:

— Ayten Hanım, böyle işlerin başarıyla neticelenmesi için tek şart ağzı sıkı olmaktır. Sizden bunu beklerim, değil mi?

Gözlerimden aldığı teminatı yeterli gördü. Naciye Hanım kahveleri getirmişti. Tepsiden aldığı ilk fincanı bana uzattı. Sonra zaten dudaklarından eksik etmediği sigarasını tazelerken sordu:

— Yarın akşam işiniz var mı?

— Hayır, dedim ve gülerek ilave ettim, işim cemiyetin dosyalarını düzenlemek!

O da güldü. Naciye Hanım dışarı çıkarken yüzüme baktı:

— Anlaşıldı. Siz bizden çok daha başarılı olacaksınız.

***

— Örtüyü gelişigüzel koyunuz ki belli olmasın!

Seyfi Bey bezlere sarılı büyük bir kâğıt tomarını da bana uzattı:

— Bunu kaptana elinizle vereceksiniz Ayten Hanım. Biliyorsunuz ya götürdüğünüz şeyler kadar bu da mühimdir.

Akşam oluyordu. Büyük Mercedes otomobil Kâğıthane Yokuşu'nu bir hamlede çıktı ve Şişli'ye gelince Maslak Caddesi'ne saptı. Şimdi Büyükdere yollarında süratle gidiyorduk. Dizlerime çektiğim örtü ile kanepelerin altına itinayla yerleştirilmiş yirmi sandık fişek vardı.

Kâzım Bey, bana akşamüstü Büyükdere'ye doğru gezmeye çıkmış bir zengin hanımı süsü verdirmek için çok çalışmıştı. Bu şık otomobildeki şık kadının Büyükdere'nin kuytu bir sahilinde yere inip, karanlık basınca ipekli diz örtüsü altından çıkarılan cephanelerin takaya yerleştirilmesine bakacağına kim ihtimal verirdi?

Kâzım Bey daha sabahtan bana gülerek şunu söylemişti:

— Otomobilde bir prenses gibi çalımlı otur ki İngilizler şüphelenmesinler.

Böyle ince, nazik işlerde başarılı olmak için çok tabii görünmek lazım... Bana gösterilen güveni kaybetmekten ziyade hislerimi, heyecanımı yenememekten korkuyorum.

Sular kararmış, karşıki Anadolu dağları koyu gölge halinde erimişti. Otomobil, kalafat yerinin[1] vapur iskeletleri, baraka harabeleri dolu, izbe ve karanlık bir yerinde durdu. Kıyafetleri gemi amelesine benzeyen kalpaklı üç gölge, arabanın etrafını çevirdi.

Şoförü daha sabahtan Kâzım Bey tanıtmıştı. Avcı elbisesi giyen, otomobili maharetle kullanan bu kır bıyıklı, dinç adam istihkâm[2] yüzbaşısı Turhan Bey'di. Arabanın yanına gelenlerle bir iki şey görüştüler. Sonra Turhan Bey kapıyı açtı:

— İnebilirsiniz Hanımefendi, dedi.

Dizlerimden örtüyü çektiler. Sandıkların üzerinde dümdüz durmaktan asabı gıcıklanan ayaklarımı hareket ettirmekte zorluk çektim. Beni kollarımdan tutup yere aldılar.

Turhan Bey yavaşça seslendi:

— Hanımefendi, kâğıtları Niyazi Kaptan'a veriniz.

Yanımıza yaklaşan uzun boylu, nazik tavırlı bir adam elini uzatmıştı.

Bluzumun altını şişiren uzun ve kalın kâğıt tomarını verdim. İnce, uzun gölge hafifçe eğildi:

— Teşekkür ederim.

Ve otomobilden kuş tüyü yastık kaldırır gibi sessizce sandıkları alıp götürenlere döndü. Turhan Bey'le biraz görüştüler. Sandıkları, tahta iskeleye yanaşmış küçük bir yelkenliye taşıyorlardı. Gökte yıldızlar beliriyor, uzaktan vapur düdükleri işitiliyordu. Turhan Bey bana:

— İşimiz bitti Hanımefendi, dedi. Dönebilir miyiz?

— Şüphesiz.

— Siz Yeniköy'de mi kalacaksınız?

---

1 Gemi ve kayıkların onarıldığı yer.

2 Savaşan birliklerin saldırısını kolaylaştıran, savunma gücünü artıran, yapı işleriyle uğraşan teknik askeri sınıf.

— Evet!

Lüks Mercedes kamyon vazifesini yapmış, şimdi hakiki bir gezinti otomobili gibi sahilden uzaklaşıyordu. İçimde tatlı bir sevinç vardı. Ömrümde çılgınca sevindiğim dakikalarım sayılıdır. Onlar daha ziyade kalbimin sevgiye ait heyecan demlerinde gelir. Fakat bu akşam, bu karanlık gece yaşadığım maceradan sonra, böyle heyecanlı olayların kahramanı olmak zevkini tattım.

Köşke geldiğim zaman ablamı büyük terasta buldum. Yine Yıldız'la meşguldü. Kâzım Bey'in bütün tavsiyelerine rağmen bu macerayı anlatma ihtiyacıyla kavruluyordum. Ablam bile halimdeki tuhaflığın farkındaydı. Heyecanımı, sevincimi güç tutuyordum. Israr etti. Söylemeyi o kadar arzu etmeme rağmen anlatmayı başaramadım. Anlatmazsam sevincime ortak bulamayacaktım. Halbuki insan sevincinin zevkini ancak onu sevdiklerine belli etmekle artırır. Buna karşılık, anlatmak da istemiyorum. Çünkü bu heyecanlı maceranın tek zevki korkulu olduğu kadar esrarlı oluşunda...

Ablama elimde olmadan her şeyi hissettirdiğim halde vakayı anlatamadım. O, bu inadımı yeni bir macerayla alakadar oluşuma atfetti:

— Yine bir şey var ama bakayım kokusu ne zaman çıkacak? dedi ve güldüğümü görünce biraz da hiddetle ilave etti:

— Rica ederim Ayten! Başımıza yine münasebetsiz bir seyahat çıkarma. Bu sefer başka bir anlam verecek bir kulp bulamam.

Canım sıkıldı. Kalbim kırıldı. Ablam sebepsiz yere, bilmeye bilmeye beni incitiyordu. Hakikati söylesem mahcup olacaktı. Düşündüm, kıvrandım fakat yine karar veremedim. İçimde kaynağı belirsiz kuvvetli bir his dudaklarımı tutuyor, başımı uyuşturuyor, bir saat evvelki vakaya ait bir kelime söyletmiyordu. Tabii görünmek için gayret ettim. Sevgi'yle şakalaştım ve her vakitki tabii neşemi bulunca ablam da bizimle meşgul oldu.

Yemekten sonra iyi oturduk. Ablam kışa İstanbul'a inmek istediğinden bahsetti. Sevgi'yi mektebe vereceklerdi:

— Sen evde onunla biraz meşgul oluyordun. Şimdi artık oyundan başka bir şey düşünmüyor.

Ablamın belki de hakkı vardı. Fakat benim gibi yirmi yaşında bir genç kadının evde küçük çocuklara hocalık etmesi de pek feci bir şey! Kalbi fırtınalar, kasırgalarla didişme ihtiyacında olan bir genç kadın için sakin bir ev hayatı tahammül edilmez bir işkence!

Bana cemiyette, rahat olduğu kadar heyecanlı bir meşguliyet bulduğu için Kâzım Bey'e kalben teşekkür ediyorum, işlerimiz gittikçe önemli oluyor. Evvelce Büyükdere seyahati haftada bir iki defa olurdu. Şimdi yol değişti, Bakırköy ile Zeytinburnu arasındaki kumsala gidiyoruz. Bir akşam Kâzım Bey'le Seyfi Bey'den başka altı yedi kişi daha toplandı. Kâzım Bey beni onlara büyük iltifatlar içinde tanıttı. Hepsi fedakârlığımdan, cesaretimden bahsederek birçok takdirde bulundular. Ben sıkılıyordum. Kâzım Bey:

— Bütün mesaimizin semeresi sizin elinizde Ayten Hanım! Onun için sizi takdir etmekte haklıyız, dedi.

Çevik bir zabit olduğu sert hareketlerinden belli kumral saçlarına aklar karışmış biri:

— Hanımefendiye yarın akşam daha mühim bir iş var, dedi.

Büyük apartmanda el ayak çekilmiş, sesler kesilmişti. Hademe, kâtibe çoktan gitmişlerdi. Yeni tedarik edilecek şeyler hakkında geç vakte kadar konuştular. Büyükdere yolu keşfedildiği için Makriköy[1] yolunun da aynı akıbete uğramasından korkuyorlardı. Turhan Bey her vakitki endişesiz halini koruyordu:

— Keşfedilsin ne çıkar! dedi. Daha olmazsa Kilyos'a kadar gider, orada boşaltırız, öyle değil mi Ayten Hanım?

Münakaşa uzuyordu. Nihayet Kâzım Bey son fikirleri özetledi. İki akşam sonra toplanmak üzere müzakereye son verildi. Birer birer çıktılar. Seyfi Bey'le Kâzım Bey görüşüyorlar. Benim yavaş yavaş eldivenlerimi, çantamı topladığımı gören Kâzım Bey işaret etti:

---

1 Bakırköy'ün eski adı.

— Bir dakika müsaade eder misiniz Ayten Hanım? Sizi geç bıraktık. Götürmek vazifemiz. Lütfen garaja telefon eder misiniz? Otomobili göndersinler.

Vakit çok gecikmişti. Acıkmıştım. Şimdi Yeniköy'de ablam belki de yatmıştı. Bu saatte oraya nasıl gidecektim? Merdivenleri inerken Seyfi Bey mırıldanıyordu:

— Yine geç kaldık, bizim evde papara var.

Kâzım Bey gülüyordu. Seyfi Bey:

— Zatıâliniz gülebilirsiniz Beyefendi, dedi. Biz işte böyle kılıbık olduk, ne yapalım! Biraz geç kaldık mı eve salavatla gideriz.

Kâzım Bey otomobile girerken:

— Seni Şişli'ye bırakırız, ben hanımefendiyi Yeniköy'e kadar götürüp döneceğim, dedi.

Karıştığım bu hayatın her safhası heyecan veriyordu. Gece yarısı gizli, esrarlı bir toplantıdan sonra uzun bir otomobil seyahati yapmak, içimde garip, kuvvetli ürpermeler yaratıyordu.

Seyfi Bey'i evinin bulunduğu sokağın başında bıraktık, yukarıya doğru çıkıyorduk. Kâzım Bey yavaşça ve yalnız bulunduğumuz zamanlardaki teklifsizlikle sordu:

— Vakit gecikti. Şimdi Yeniköy'dekiler seni beklerler mi?

— Zannetmem, dedim. Ablam erken yatar.

— Merak etmez mi?

— Gecikirsem annemde kalacağımı bilir.

— O halde İstanbul'a annene dönelim.

— Bu vakitte oraya gitmek istemem. Yeniköy'ü tercih ederim.

Kâzım Bey bir dakika durdu. Sonra devam etti:

— O halde başka bir şey yapalım. Yarın nasıl olsa erken cemiyette işimiz var. Yeniköy'den vazgeç. Seni çok rahat edeceğin iyi bir yere götüreyim.

Canım sıkıldı:

— Rica ederim, münasebetsiz yerlerde kalmak istemem, dedim.

Şiddetle cevap verdi:

— Ben rica ederim Ayten, seni arzu edilmeyecek bir yere götürebileceğimi zanneder misin?

Ve benim ister istemez sustuğumu görünce ilave etti:

— Hem seninle biraz görüşmek istiyorum Ayten. Bazı önemli tekliflerim var.

Ve yavaşça cama vurdu. Şoföre yine Taksim'e dönmesini söyledi.

— Göreceksin. Gideceğimiz yer gayet kibar bir pansiyondur. Ada vapurunu kaçıran bütün kibarlar orada gelip kalırlar. Hatta aileler bile...

Otomobil Şişli'nin sonundaki meydanda büyük bir tur yapıp geriye döndü.

Kâzım Bey'in söyleyeceği önemli teklifleri merak ediyordum. Fakat sormaktan çekiniyordum. Bu adama karşı garip bir uysallığım, garip bir itaat, boyun eğme isteğim var. Öyle ki kafa tutan, hırçın tabiatım onun hareketleri, sözleri karşısında narin bir balmumu gibi yumuşuyor.

Otomobil Taksim Meydanı'nı geçti. Fransız Hastanesi'nin önüne gelmiştik ki Kâzım Bey tekrar cama vurdu:

— Sağdaki sokağa sap!

Çok gitmedik. Üç dört ayak merdivenli, yüksek bir binanın önünde durduk. Kâzım Bey gülüyordu.

— Sağa sap, deyince şoför anladı. Görüyorsun ya, her vakit gelinen ve gelinmesinde mahzur görülmeyen bir yer.

Kapıyı açan, ince, hasta gibi, yanakları çökük bir adamdı. Kâzım Bey'i hürmetle selamladı. Kapı yavaşça örtüldüğü zaman Kâzım Bey sordu:

— Nasılsın Koko? Habersiz geldik ama zararı yok, değil mi?

Kâzım Bey'in karşısında ezilip büzülen bu şamama gibi[1] adam, bin reverans arasında ortadaki merdivenden önümüze düştü. Temiz ve güzel tertip edilmiş bir salona girdik. Kâzım Bey'in pardösüsünü, bastonunu bir köşeye attı:

— Biz yemek isteriz Koko, ama çabuk. Sonra kırmızı odayı şöyle sen bir gözden geçir.

---

1 Ufak tefek, sevimli (kimse).

Kadife koltuklara oturmuştuk. Şamama dışarıya çıktığı vakit Kâzım Bey bana sordu:

— Nasıl, fena mı? Herhalde memnun kalacaksın.

Salonu gözden geçiriyordum. Sağda büyük bir piyano, solda daha büyük bir büfe vardı. Duvarlar halılarla süslenmişti.

— Fena değil, dedim. Fakat bu herif pek hoşuma gitti.

— Koko mu? Ömürdür. Emin ol ki İstanbul kibar âleminde bunun tanımadığı yoktur. Bir defteri vardır. Ele geçirip göstersem neler, ne isimler görürsün! Haline bakma, öyle şeytandır ki!

— Belli!

— Sana nasıl dikkatli baktı, hissettin mi?

— Niçin baktı?

— Güzel kadınları iyi anlar. Vakit bulsa sana ne dalkavukluklar eder.

— Sakın meydan vermeyin!

— Tabii.

— Yemek nereden gelecek?

— O bulur. Sonra mükemmel bir soğuk büfesi vardır. Şimdi servis yaparken göreceksin ya! Biraz piyano çalar mısın?

— Nasıl olur, bilmediğim yerde?

— Buraya kimse gelmez a canım! Zaten bu akşam o kadar tenha ki...

Temiz, beyaz önlüklü bir hizmetçi içeri girip çıkıyordu. Kâzım Bey ona sordu:

— Yukarıda kimler var?

Kız bir iki isim söyledi. Kâzım Bey güldü.

— Yabancı değildir. Biz keyfimize bakalım.

Ve sonra yine hizmetçiyi çağırdı.

— Sorarlarsa benim burada olduğumu söyleme.

O kadar ısrar ettiği halde piyano çalmadım. Kâzım Bey'in dediği gibi, Koko gayet şık sofra takımları çıkardı. Birçok çeşit ordövrle masayı donattı. Bu şamama kılıklı adam Kazım Bey'le teklifsizce, kırk yıllık ahbap gibi görüşüyordu.

Öyle isimlerden bahsediyordu ki hayret ediyordum. Biz yemek yediğimiz müddetçe anlattı durdu. Kâzım Bey tasvip eden hareketlerle onu adeta gevezelik etmeye teşvik ediyordu.

Kahvelerimizi içmiştik ki Koko elinde bir tepsiyle içeri girdi:

— Hanımefendimize bir likör takdim edebilir miyim? Kendim yaptım. Benedictine[1] yanında ilaç gibi kalır.

Kâzım Bey gülüyordu.

— Yaman adamsın Koko, yaman adamsın... Neredeyse şampanya da yapacaksın!

Kâzım Bey'in bu gece neşesi vardı. Ara vermeden söylüyor, gülüyordu. Bana bahsedeceği önemli şeyleri merak ediyordum. Fakat merak ettiğimi söylemeye dilim varmıyordu. Bunu hatta biraz unutmuş gibi görünmek istiyordum.

— Sen yukarı baktın mı Koko? dedi Kâzım Bey.

Çökük gözleri ve kömürlükten çıkmış bir kedi yüzüne benzeyen çehresiyle beni her dakika gülmeye mecbur eden şamama başını salladı.

— Tabii Kâzım Beyimiz. Siz ne emredersiniz ki olmasın! Zevkinizi bilmez miyim?

Koko dışarı çıkıyordu ki Kâzım Bey bana döndü:

— Ayten, seni yukarı çıkarayım da rahat et. İster misin?

İstirahat etmek istiyordum. Bugün yorulmuştum.

— Hay hay, dedim.

Çantamı, başlığımı aldım. Yukarıda uzun bir koridorun sağ nihayetinde açtığı kapıdan girdik. Güzel, zevke uygun olarak al kadife döşenmiş, şık bir yatak odası. Tavandaki avizelerin kırmızı ampullerinden eşyaya kızıl bir renk dökülüyor. Kâzım Bey bana odayı gösterdi. Sonra biraz yaklaşarak önümde durdu. Gözlerimi arıyordu:

— Ayten, odanda rahat edeceksin zannederim. Bu rahata beni de ortak etmez misin?

Ellerimi tuttu. Gözlerim, kırmızı elektrik ışığı içinde esrarlı bir gölge haline gelen eşyaya kaçmak istiyordu.

---

1 Fransa'da üretilen bitkisel bir likör.

— Gözlerime bakmaz mısın Ayten? Seni çok takdir eden, çok seven, senin için her fedakârlığı göze alan birinin gözleri, sana fenalık getirir mi Ayten?

Gıcıklayan, korkutan cesaret veren garip hisler altındaydım. Susuyordum.

— Beni biraz dinlemez misin Ayten? Senin için birçok şey düşündüm. Müsaade eder misin sana da anlatayım?

Genişçe bir kanepeyi işaret etti:

— Oturmaz mısın biraz?

Avcundaki elimi bırakmayarak beni de yanına çekti. Dikkatle yüzüme baktıktan sonra yavaş yavaş devam etti:

— Seninle belki altı aydan beri meşgul oluyorum Ayten. Tesadüf beni senin karşına biraz geç çıkardı. Seni gerçi daha çocukluğundan tanırdım. Büyükbabanın evine gelip giderken sen; yaramaz, haşarı, ele avuca sığmaz, siyah, parlak gözlü, ufacık bir şeydin. Fakat o bir yerde duramayan, kucaktan kucağa koşup sıçrayan afacan kızın günün birinde böyle nefis bir kadın olacağını tahmin etmemiştim. Seni Yeniköy'deki ilk eğlenti akşamı gördüğüm zaman öyle hayal kırıklığına uğradım ki!.. O akşam sen tam hayata yeni doğan ve tazeliği, güzelliğiyle çok zaferler kazanacağından emin görünen bir genç kadın gibiydin. Saçlarıma karışan beyaz telleri düşünerek, bir an için seni yalnızca takdir edilecek bir aile dostu gibi görmek istedim. Fakat öyle hallerine, öyle çıldırtıcı hareketlerine şahit oldum ki tabiiliğinden gelen ve sevilmeye, sevişmeye susamış görünen bu olgun kadın vaziyetleri karşısında her şeyi unuttum ve seni hırçın, kıskanç, asabi bir erkek hırsıyla sevdim... Aramızdaki yaş farkı böyle bir gönül macerasına müsait değil gibi görünür. Sen taze bir çiçek gibisin. Ben ömrü hayatın büyük bir darbesine karşı koymakla geçmiş bir erkeğim. Fakat kalbin yaşı, sevginin tarihi yoktur Ayten! Sen henüz hayata gönül dolusu arzuyla giren genç, güzel bir kadınsın. Ben yaşta bir erkeğin sana sevgiden bahsedişini belki de gülünç bulursun. Benim sıkıntı, elem çekmiş varlığımın seni mesut edemeyeceğini zannedersin. Bütün bunlar benim seni kalben sevmeme mâni olamaz

Ayten. Sen bir an içinde beni çevrenden uzaklaştırsan bile kendini kalbimin, bir genç erkek gibi, metanet gösteren sevgisinden kurtaramazsın... Aramızda görünüşte belki de uzun bir ömür mesafesi var. Fakat kalp yolları o kadar karışıktır ki umulmayan zamanda ve beklenmeyen bir köşede iki gönül karşılaşıverir. İşte benim sana tesadüfüm böyle oldu. Sen daha küçükken ne renk çiçek vereceği meçhul, kuvvetli, gürbüz bir tomurcuk gibiydin. Yeniköy'de karşılaştığım genç kadın, o hayat dolu filizin nefis ve ihtiras dolu bir gonca yarattığını bana gösterdi. Ben tabiata çok düşkün bir adamım Ayten... Kalbimin arayıp bulduğu neşelerin kaynağı hep yaradılıştır. Hayale düşmem, maddi ve hayati heveslerden zevk almam. Onun için seni yaradılışın, güzelliğin nefis bir mahsulü gibi gördüm ve o hisle senin hakkında düşünme cesaretini kendime verdim. Hatırlıyor musun bilmem, Fıstıksuyu'nda ailece yaptığımız eğlenti günü nasıl buhran geçirdim... Emin ol ki sana bu hislerimi belli etmemek için çok çalıştım. Sen genç, kalbi kim bilir ne hevesler ne sevgilerle yahut onların hayaliyle dolu bir genç kadındın... Bu durumda bir taze varlığı, benim gibi hayatında yolunu bulmuş, ufuklarını görmüş ve arzuları daralmış bir adam nasıl etkileyebilir? Hem buna çalışmak bile anlamsız değil miydi? Bak anlatayım Ayten! Ben bir erkeğe lüzumu olmayacak kadar hassas bir adamım. Kalbimden sana dair çılgın bir arzu geçebilir. Fakat bunu hissettirip merhamet isteyecek bir vaziyete düşmeye tahammül edemezdim. Bu ümitsizlik noktası, bir iğne ucu gibi kalbime batıyordu. Sen belki de güleceksin. Fakat benim bu sabredilmez, tahammül edilmez işkenceme Allah acıdı. O şiddetli yağmur günü beni senin karşına çıkardı ve...

Avuçlarındaki ellerimi sıkıyordu. Dişlerim kilitlenmiş gibiydi. O, susmuş, yüzüme bakıyordu. Başını çevirmediğim için ancak profilini görebiliyordum. Kısa fakat nahoş bir sessizlikten sonra onun sesini daha zayıf, daha yumuşak işittim:

— Şimdi aramızdaki vaziyeti düzeltmek istiyorum Ayten! Hayat gariptir. Herkes bir tesadüfün yardımıyla yürür. Ben de aynı yolun emektar bir yolcusuyum. Sen yol-

dan çıkmasaydın belki de böyle avare ve mesut görünmeye yahut çevreyi arzularıma yaklaştırıp mesut olmaya çalışacaktım. Fakat sen sükûnete ısınmaya alışan kalbimde öyle bir fırtına kopardın ki yatışma imkânı yok... Bunun cezasını yine sen çekeceksin Ayten! Eğer kabul edersen seni hayatıma tamamıyla karıştıracağım. Bunu etraflıca düşünerek karar verdim. Gerçi vaziyetim, bugün için seni tamamıyla benimsemeye mânidir. Fakat senin onayını aldıktan sonra benim için daha cesaretle, daha ümitle asıl hedefe yaklaşma imkânı olacaktır.

Parmaklarımla oynayıp sıkarak devam etti:

— Bana şimdiye kadar verdiğin güvenden biraz ümitleniyorum Ayten! Beni hayatına karışabilecek, bütün büyük ve heyecan dolu arzularına rağmen zevkine, kalbine yeterli gelecek bir adam gibi görüyorsan teklifimi kabul edersin. Ben sana bugünkü fikirlerimi gayet açık olarak anlatayım. Sonra sen etraflıca düşünür, kararını verirsin. Senden şimdi derhal onay beklediğimi zannetme... Her şeyden evvel bana karşı samimi ve dürüst olmanı isterim. Belki de hayatına daha serbest, daha geniş bir şekilde tasarruf etmek istersin. Belki de kalbini seni daha heyecanlı bir sevgiyle dolduracak birine bağlarsın. Bütün bunları düşünmek için sana hak veriyorum. Ben hayale kapılmamaya çalışacağım. Seni mesut görmedikten sonra, benim memnun kalmamın imkânı yoktur. Seni geçici arzularımı tatmin etmek için kendime boyun eğdirmekten uzağım. İsterim ki beni anladığın kadar kalbimden de emin olasın. Şimdi sana fikirlerimi de anlatayım Ayten. Biliyorsun ki ben evliyim. Bugünkü vaziyette derhal bir değişiklik yapmak arzu edilince dedikodular çıkar. Bundan benim kadar sen ve senin ailen de etkilenir. Benim hayatta çok tecrübem vardır. En imkânsız görünen şeylerin yavaş yavaş gayet tabii görünmeye başladığına çok şahit oldum. Onun için bizim normal olmayan bu durumumuz da yakın bir zamanda makul, tabii bir şekle girer. Fakat o zamana kadar seni bana ait bir kadın olarak muhafaza etmek isterim. Sen şimdi günlerini cemiyette geçi-

riyorsun. Bunu bahane ederek, işin önemini de ailene biraz ima ederek başlı başına bir yere çıkmaya mecbur kaldığını söyleyebilirsin. Cemiyetin bulunduğu apartmanın yukarı dairesi boş. Ya orayı veyahut yine bu civarda beğeneceğin bir daireyi tutarız. Sana ben, memnun kalacağın bir iki hizmetçiyi temin ederim. Bu halde sen görünüşte bağımsız bir ev kadını olursun fakat ben senin hayatına karışmış bulunurum. Seni memnun etmek için tabii her şeyi yapacağımı söylemeye lüzum yok, emin ol ki dairene girdiğin gün orası benim kendi evim, kendi yuvam olacaktır. Ve ben bu hisle sana ve senin yuvana bağlanacağım.

Son cümlesini tamamlarken sesi titriyordu. Hassas ve zarif adamın zaten bir şiir yumuşaklığı ve inceliği gösteren sözleri, bu ifade edilmesi güç teklifi yaparken bile inceliğini kaybetmemişti. Şimdi yarım saatten beri çeşitli mevzulara ilişe ilişe beni incitmemek ve bana daima bir geri dönüş yolu bırakmak endişesiyle maksadını ifade edecek en hafif kelimeleri arayıp bulmaya çalışarak girdiği önemli bahsin tesirini bekliyormuş gibi, eğilmiş gözlerimi arıyordu.

Ben sessiz kaldıkça kim bilir ne şüpheler, tereddütler içinde ellerimi sıkıyor, ayaklarını hareket ettirmiyor, sık sık nefes alıyordu. Ben de zor bir vaziyetteydim. Hayatıma, şerefime dair bir teklifti. Zaten o dakikada teklifin teferruatını, önemini takdir edemezdim. Onunla aramızda kaçınması mümkün olmayan bir yağmur günü hadisesi olmamış olsaydı böyle bir bahse girmeye ne o cesaret edebilirdi ne de ben o teklifi susarak dinleyebilirdim. O unutulması imkânsız hadisedir ki bu, neticesi zor ve anormal teklif karşısında gece yarısı beni bir çılgın gibi sokaklara atılmaktan menetti. Sonra Kâzım Bey gibi ince ruhlu ve terbiyeli bir adamı kırmak pek kolay değil...

— Susuyorsun Ayten! Susmakta hakkın var. Sana fikirlerimdeki temizliği, maksadımdaki dürüstlüğü ispat etmek için zaman ve fırsat lazım. Halbuki bugün onu yapmak mümkün değil. İtimat edeceğin şey yalnız benim şerefimdir Ayten!

Üzüldüğünü, suskunluğumu acı bir ret manasına aldığını hissediyordum. Şu anda ikimizi de bu zor durumdan kurtarma fikriyle bütün sözlerine birden cevap verdim:

— Çok ince, çok hassas, aynı zamanda çok nazik bir adamsınız Kâzım Bey. Vaziyetinizi anlıyorum. Aramızda öyle hadiseler olmuştur ki şu dakikada sizi bana daha başka tekliflerde bulunmakta bile serbest bırakmıştır. İtiraz etmeyin. Ben zaafımı, durumumun hassasiyetini anlarım Kâzım Bey ve itiraf ederim, siz yine çok kibar hareket ediyorsunuz. Size karşı gözlerim daima mahcup kalacaktı. Siz beni bu elim vaziyetten kurtarmak istiyorsunuz. Nezaketinizin bir misali de bu... Fakat aramızda her ilişkiden sağlam olarak görünen bir aile dostluğu var. Teklifinizin kabulü, o bağın kırılması demektir. Bunu göz önünde bulundurmasam bile... Vallahi bilmem ki o kadar karışık ve düşünmeye muhtaç bir şey ki... Herhalde bana biraz müsaade edersiniz, değil mi Kâzım Bey? Çok değil, size yarın sabah cevap vermek için hazırlanayım, olmaz mı? Şiddetle ellerimi sıktı, dudaklarına götürdü. Yüzündeki kederli ve mustarip renk dağılmıştı, bana heyecanlı, ihtiraslı bir sevgi vermekten kalmış görünen bu arzulu adama karşı ilk defa merhamet hissettim.

— Yarın sabaha görüşelim Ayten, diyordu. Seni yalnız bırakayım. Hakikatle, maddi hayatla gençlik hülyalarını karşılaştır. Fakat bunu yaparken fazla bencil olma Ayten! Düşün ki sana mecnunca bir sevgiyle kalbini bağlayan bir adam var ve zevki, saadeti senin elinde.

Yavaşça yanımdan kalktı, ellerimi öpen dudaklarının yandığını hissettim. Kapıdan çıkarken tekrar döndü:

— Yarın gelir, seni uyandırırım Ayten. Emin ol ki bu gece ömrümün en müthiş saatlerini yaşayacağım. *Bon nuit!*[1]

Çıktı, kapının tokmağı hareketsiz kaldı. Fakat ayak sesi duymadım, hâlâ kapının önündeydi. Muhakkak bir şey düşünüyordu. Birdenbire kapıyı açtı, tekrar girdi:

— Affedersin Ayten, aklıma bir şey geldi. Tuhaf ama...

---

1 (Fr. *bonne nuit*) İyi geceler.

Sesi titriyordu. Gülmemek için kendimi güç zapt ediyordum.

— Söyleyiniz, dedim.

— Bak aklıma ne geldi? Yarın sabah sen bana ya evet diyeceksin ya hayır. Beni ve kendini zor durumdan kurtarmak için bir yöntem keşfettim. Eğer hayır diyeceksen yarın saat sekizden sonra kapını kilitlersin. Evet diyeceksen kilitsiz bırakırsın. Sekizde gelirim kapı kilitliyse, aramızda hiçbir şey olmamış gibi sana görünmeden çıkar giderim. Açıksa... O zaman mesele yok, değil mi?

Artık gülüyorum.

— Peki Kâzım Bey, dedim, öyle olsun.

Bu sefer hızlı adımlarının sesi koridorda kayboldu. İlk defa girdiğim bu binada sesler kesilmiş, koridorun lambası sönmüştü. Oturduğum kanepede bir külçe gibi kalmıştım. Dinlediğim macera sinirlerimi uyuşturmuş gibiydi. Kâzım Bey'in şiddetli sinir buhranları arasında heyecanını belli etmemeye çalışarak söylediği şeyler birer birer zihnimde canlanıyor. Daha ilkbaharda, benim Trabzon seyahatimden evvel başladığını hissettiğim bu ilginin bugün böyle garip, önemli bir noktaya geleceğini hiç tahmin etmezdim. Erkek bakışlarının manasını anlayan bir kadın için Kâzım Bey'in ilk merakını hissetmemek mümkün mü? Fakat yaşı ve hayatı benim daha ihtiraslı, daha heyecanlı sevgi isteyen kalbimi dolduramayacak bir adam için zihnimi bir dakika bile meşgul etmemiştim. Hayatta aradığım mutlak ve daimi hareketleri, heyecanları, daima taze sevgiyi Kâzım Bey'in uzun eğlence hayatıyla dermansızlaşan bakışlarında bulma imkânı var mıydı? Onun içindir ki şimdiye kadar onun gözlerinde okuduğum ilgiyi, yakınlaşma arzularını sevilmekten hoşlanan her kadın gibi yalnız hissetmez görünmekle karşılıyordum. Fakat bugün vaziyet benim o kadar aleyhime ki! Onun daha coşkun hislerini zapt etmeye çalışarak itiraf ettiği gönül ıstıraplarını mecburi bir boyun eğmeyle dinledikten sonra kendi hayatım için kesin bir karar vermem lazım.

Kol saatime baktığım zaman hayret ettim. Gece yarısını geçmiş!.. Bu gece kalbimde hiçbir heyecan olmamasına rağ-

men zihnim o kadar meşgul ki... Hayatımda ilk defa ciddi ve kalbime ait olmayan bir dava halledeceğim. Ve daha ilk hamlede anladım ki içinde küçük bir gönül arzusu olmayan katı bir şiş, yabancı bir madde gibi başıma ve kalbime ağrı veriyor.

Bu kibar ve ince adamın beni incitmemeye ve kendi heyecanını belli etmemeye çalışarak yaptığı teklif, bekleyiş ve merakla açılan bir perde gibiydi. Şimdi o teklifin arkasındaki hayatı düşünürken sahneler gözümün önüne geliyor, vakalar birbirini takip ediyor.

Beni uyku halinde gezen bir hasta gibi kendime sahip olamayarak Trabzon'a kadar çekip alan o heyecan dolu maceradan sonra kalbim, şiddetli bir hastalıktan kurtulmuş gibi, artık sevgiden kaçıyordu. Bir gün önüme öyle bir hayat serpiliyor ki içinde sevgi yok, refah var ve bir ümit halinde evlenmek var. Sadece refahın, varlığın getirdiği bir evlilik beni mesut etmez. İsmini taşıdığım adamı kirletmektense kendi maddi arzularımdan vazgeçer ve bana daha ziyade gönül lezzeti verecek birini tercih ederim. Kâzım Bey'le söz verilmiş evlilik gerçekleşirse büyük bir kalp ıstırabı çekeceğim. Çünkü bugün için ona dair kalbimde merhametten ve hürmetten başka hiçbir his yok. Pek az bir ihtimalle kalbimde beni ona ihanet ettirmeyecek bir gönül arzusu yaratabilirse o başka... Bu herhalde maddi varlıkla olacak değil... Emre amade bir otomobil, faturaları münakaşa edilmez bir tuvalet, hesapsız varlık bir kadının kalbindeki sevme ve sevilme arzularını söndürmez; bilakis filizlendirir, çiçeklendirir. Bu arzuları hissedip tatmin eden kocalar ne kadar azdır. Kâzım Bey'in bu tür kocalardan olmaması için hiç olmazsa bana on yaş daha yaklaşması lazım!

Gözkapaklarım karıncalanıyor. Başım ağrımaya başladı. Hâlâ karar veremiyorum. Her şeyi etraflıca düşünmek istiyorum. Bir aralık ailemin vaziyeti kalbimi acıttı. Kâzım Bey eski bir aile dostu... Onunla böyle bir hayata karışmamız, gizli kalmasına ne kadar özen gösterilse de yine çirkin bir tesir yapacak. Kendime ait kararlarda çevremin, hatta ailemin kabullerine önem vermemekle beraber, geri dönüş

imkânı olmayan bir harekete girişmekten korkuyorum. Kâzım Bey'in taşkın hislerindeki derinliği, henüz ölçemedim. Benim genç ve serbest bir kadın olmamdan cesaret alarak, geçici bir hevesle böyle dar bir hayata atılması ihtimali var mıydı? O kibar ve temiz adamdan herhalde böyle fenalık beklemem. Onun bugünkü ilgileri zayıf olsa bile hayatına karıştıktan sonra kalbinde daha kuvvetli heyecanlar yaratmak için kendimde kuvvet hissediyorum. Arada ona ait bir kadın daha oluşu bu mücadelede bana daha çok heyecan ve arzu verir. Bunlar hatırımdan geçerken onun, zevkini büsbütün başka âlemlerde arayan genç eşini düşündüm. Mavi gözlü doktoruyla Tarabya sahillerinde şairane maceralar geçiren bu kadın, Kâzım Bey'den o kadar emin ki onun böyle kendisiyle mücadeleye girişebilecek rakip kadınlarla meşgul olduğunu aklından bile geçirmiyor.

Kâzım Bey'i dünün eğreti hayatından çekip almak benim için zahmetli bir şey değil. Fakat dışı ne kadar çürük olursa, aralarına karışan yavrularıyla kurulu bir aile yuvasını dağıtmak, rakip bir kadına üstün gelme zevkini acılaştıracak kadar çirkin... Kâzım Bey sevdiğim veyahut seveceğime inandığım biri olsaydı bu endişeyi aklıma bile getirmezdim. Fakat kendisini sevdirme ihtimali pek az olan bir adam için yapılacak mücadelenin ne zevki var ki!

Gözkapaklarım ağırlaştı. Vücudumda garip bir dermansızlık var. Hiçbir şeye karar vermeden, yatakta düşünme arzusuyla soyundum. Ömrümde hiçbir mesele halledilmek için zihnimde bu kadar beklememiştir. Şu teklifte bir arzu, gönül arzusu olsaydı herhalde Kâzım Bey'in istediği cevap sabahı beklemezdi.

Gözlerim kapalı, zihnim aralıksız işliyor. Kâzım Bey'in herhalde pek derin düşüncelerden sonra yaptığı bu teklif, sonu itibarıyla beni meşgul edecek. Ben bu hayatı kabul ettikten sonra, şeklini değiştirmek için mücadele etmek mecburiyetindeyim. Bunu yapmazsam kendi şerefimi kırmış olacağım. Her taraftan gelecek tesirleri, uyarıları unutarak yaptığım Trabzon seyahatinin ucunda, beni oraya

çekip götüren şiddetli bir sevgi vardı. Fakat böyle açık olmayan ve mücadeleli bir hayatı kabul ettiğim için, çevremi düşünmesem bile kendimi nasıl teselli edeceğim? Kâzım Bey'le bir müddet sonra evlendiğim takdirde ne olacak? Beklediğim sevgiyi bulmuş mu olacağım? Serbest hayatımda kimseye hesap vermeden yalnız zevkimin arzusuyla yaşayabilirim. Fakat Kâzım Bey'e bağlandığım zaman artık bütün hudutlarım kapanmış olacak. Bütün hayatım gözlerimin altına toplanmış gibi... Geçmişi hatırlamaktan daima kaçtığım halde bu gece, geçen bütün hayatım bana geliyor. İlk evlendiğim zamandan Trabzon seyahatine, en küçük parçalarına kadar gözlerimin altında...

Dünkü hayatım öyle geçti. İçinde çok sevimli bir sarıçiçek görünen dikenli bir bahçe gibi... Fakat yarın ne olacak? Beni arzu edecek erkeğe, kadınlığımdan başka verecek bir şeyim yok. Geçen gün, cemiyetteki Seniha Hanım'ın saf bir kadın kalbiyle itiraf ettiği gibi, şimdiki genç erkeklerde ateşli bir sevgi var. Fakat ortak bir hayat çatısı kuracak kudret yok... Bunu ancak yaşlı ve tecrübeli erkekler temin edebiliyorlar. Benim son Trabzon macerasında biraz acısını hissettiğim gibi, hayat yalnız sevgi ve hayalden ibaret değil... İnsan maddi arzularından ancak bir dereceye kadar vazgeçebiliyor. Trabzon'dayken yanımda kendime ait biraz param olmasaydı, coşkun sevgi ve sevinç gecelerinde çok ıstırap çekecektik.

Bütün bunları düşünürken zihnimde yazla kışın ayrılması gibi müphem, karışık, kararsız fikir bulutları gelip geçiyor. Kalbimdeki o temiz, o hâlâ lezzetine kanamadığım mutlak sevginin izini arıyorum. Bana böyle kandırıcı bir sevgiyi verecek adamı arıyorum. Bu hayal o kadar uzak ve bulutlu ki... Kalbim istese bile Trabzon seyahatine benzer ikinci bir maceraya ömrüm ve tahammülüm müsait değil! Kâzım Bey'in kurulmuş yuvasına sokulup, orada hayatını düzenlemiş, sevgisini ve maddi hayatını ayırmış, mesut gibi görünen kadının aile ahengini berbat etmek hoş bir şey değil... Fakat bunda benim hiç kastım yok. Hayat bir mücadeleyse bunda kadının da yeri olsa gerek... Kocasının refahından, varlığından istifade

edip zevkini Tarabya sahillerinde başka erkeklerin dudaklarında arayan bir kadını ben affetmem. Kâzım Bey gibi, memlekette az çok tanınmış, zengin ve zarif bir adamın şerefiyle bu kadar eğlenmenin elbette nahoş bir akıbeti olacak. Onu ben hatırlamasam, Kâzım Bey'in kalbine girecek herhangi bir kadın yapacak. Ben bir aile faciasının kahramanı olmaktan korkarım. Fakat Kâzım Bey'in bütün varlığını temin ederek kurduğu yuvaya öyle bir zehir akıyor ki ben bu hayatı kabul etmesem bile orada samimiyet bırakmayacak... Bana öyle geliyor ki her şeyden haberdar olan Kâzım Bey, kendi hayatını hazırladıktan sonra bir emrivakiyle ondan ismini alacak. Fakat buralar meselenin bana ait olmayan köşeleri.

Elektrik düğmesini çevirmeden evvel saate bir daha baktım. Beş!.. Sabaha üç saat var. Kararı çabuk vermek lazım. Başımda ağrı başladı. Dizlerimde kesiklik var. Birkaç kere döndüm. Biraz uyuyup uyansam daha rahat düşünebileceğim. O kadar çalıştığım halde zihnimi başladığı yürüyüşten kurtaramadım. Karanlık biraz tesir etti. Başka şeyler düşünmeye başladım. Karmakarışık şeyler düşününce uyku çabuk gelir. Biraz uyumak lazım. Uyanınca daha doğru fikirler gelir. Şu an kapı sürgüsüz; uyandıktan sonra kararımı verir, karara göre de ya öylece bırakır yahut sürgülerim... Gözkapaklarım birbirine yapışmış gibi... Yorgunluk zihnimdeki buhrana üstün geliyor. Gözlerimde garip gölgeler, birdenbire belirip sönen yıldızlar ve renkler var. Tatlı bir yorgunluk içinde kendimden geçiyorum... Dalmışım!..

.....

— Teşekkür ederim Ayten, beni öyle mesut ettin ki!

Birdenbire gözlerimi açınca Kâzım Bey'i karşımda gördüm. Gür, kalın kaşlarının altından sevinçle bakan gözlerinde şimşekler çakıyordu. Ben şaşkınlıkla yorganı çekiyordum, bırakmadı:

— Tam bir saat oldu seni seyrediyorum, ne tatlı uykun var Ayten!

— Saat kaç? dedim.

— Dokuzu geçiyor.

Vaziyeti derhal anladım. Ben uyanıp düşünecek, vereceğim karara göre kapıyı sürgüleyecek veyahut açık bırakacaktım. Demek yorgunlukla kendimden geçmişim. Ciddi bir arzu ve kararla değil, gaflet ve dalgınlıkla açık kalan kapıdan sevinçle giren Kâzım Bey'e hakikati anlatmak fena olacaktı. Teklifini onayladığım için kapıyı açık bıraktığımı zanneden Kâzım Bey, şimdi kazandığı zaferden memnun. Ellerimi tutuyor, benimle bir çocuk gibi şakalaşmak istiyordu. Ne söyleyeceğimi, vaziyeti nasıl anlatacağımı düşünüyordum. Kâzım Bey dalgın halimi görünce sordu:

— Verdiğin karardan memnun değil misin Ayten?

Yüzüne bakıyordum, dudaklarım hareket etmiyordu. Ömrümde bu kadar gülünç bir vaziyette kaldığımı hatırlamıyorum. Bu garip tesadüf akşamdan beri çektiğim bütün vicdan ıstıraplarımla, hayat endişelerimle alay etmişti. Her şeyden habersiz, kapının açık kalışını kendi lehinde verdiğim karara yoran Kâzım Bey, gözlerimin dalışına, vücudumun hareketsizliğine hayret eder gibi, yüzüme bakıyordu. Akşamdan beri veremediğim kararı şu anda bulmam, durumumuzu belirlemem lazımdı. Her şeyden evvel Kâzım Bey'in hesabına ortaya çıkmış bir emrivaki vardı. Bu kendi kararsızlığımın cezası oldu. Şimdi karşımda sevinçle yüzüme bakan bu sabırsız, nazik, ince adama hakikati söylesem belki de inanmayacak yahut kırılacak, üzülecekti. O, akşam saatlerce düşündüğüm halde veremediğim kararı bulmakta bana yardım eder gibi, her vakit okşayarak bakan gözlerini yüzümde gezdiriyordu. Bir zaaf anı mı, herhangi bir zorluktan kurtulmak için başvurulmuş zavallı bir tedbir mi bilmiyorum... Nasıl bir acizlik ve çaresizlik boynumu büktü! Ellerimi avuçlarında sıkıp okşayan, emin olmak ister ve onay bekler gibi gözlerimi arayan Kâzım Bey tekrar ediyordu:

— Söylesene Ayten! Kararından memnun değil misin?

Dudaklarım hareket ederken büyük bir tehlike geçiyormuşum gibi kalbim titriyordu. Hayatımda yeni bir yaprak çevirdiğimi hissettim. Gözlerim kararardı. Fakat metanetle cevap verdim:

— Hayır Kâzım Bey, verdiğim karardan memnunum.

Ve izzetinefsimin, gururumun lisanı dudaklarıma birkaç kelime daha söyletti:

— Tesadüflerin hazırladığı vaziyetlerden memnun kalmama imkânı var mıdır?

Bunun manasını o ince adam yalnız yağmur gününün macerasına yordu. Beni teselli etmek ister gibi saçlarımı okşadı:

— Aramızda artık her şey tabii haline girmiştir Ayten... Bugünden evvel aramızda geçen vakalar seni bana kazandıran sevimli hatıralardır. Biz dünü değil, yarını düşünelim Ayten. Sen söyle bana, teferruata dair bir şey düşündün mü?

Başarısını bu kadar çabuk bulan Kâzım Bey, şimdi genç bir sevdalı gibi, acele acele konuşuyor. Apartmandan, alınacak eşyadan, her günkü hayatımızdan bahsediyordu.

— Müsaade eder misiniz biraz, kalkıp giyineyim, dedim.

Yatağın kenarına oturmuş hararetle anlatırken birdenbire durdu:

— Dışarı mı çıkayım?

— Rahatsız olmazsanız!

Gözleri daldı. Beyaz saçlarının çoklaştığı şakaklarında ince damarların kabardığını görüyorum. Önüne bakarak yavaşça mırıldandı:

— Artık evli sayılmaz mıyım Ayten!

Gittikçe çocuklaşan, her hareketime üzülen bu kibar adamı teskin etmek istedim:

— Onu inkâr etmedim Kâzım Bey... Fakat evli bir kadının kendi yatağına, odasına, tuvaletine tasarruf hakkı vardır, değil mi?

Yirmi yaşında bir delikanlı gibi yatağın kenarından atladı. Gözlerinin sevinci geri gelmişti. Ellerimi tutup dudaklarına götürdü:

— Affedersin Ayten, senin yanından uzaklaşmak istemiyorum. Fakat hakkını itiraf ederim. On dakika yeterli mi?

— Çok bile!

Seri adımlarla çıktı, kapıyı çekti. Bir rüyadan uyanır gibiydim. İradesiz bir hareketle çoraplarımı giyerken akşamki düşüncelerim, canlanmış gibi gözlerimde birikmişti. Ne münasebetsiz, ne lüzumsuz şeyler düşünmüştüm. Şimdi kenarları çiçekli, düz bir kumlu yolda giderken ansızın kollarımdan tutup kaldırılmış gibiyim. Beni dışarıda bekleyen adamın emrini yerine getirmek için acele ediyorum gibi...

Masanın üstünde gözüme ilişen tarakla saçlarımı düzeltirken aynada yüzümü gördüm. Heyecandan mı, uykusuzluktan mı, bilmem neden çehrem sapsarı... Kapının önünde Kâzım Bey'in bir nöbetçi gibi dolaştığını, uzaklaşmayan ayak seslerinden anlıyorum.

Akşamdan beri kalbimi kemiren bütün tereddütlerin, endişelerin yarım saatlik bir gaflete kurban olup gittiğini görmek beni o kadar şaşırttı ki dengem bile bozuldu. Şimdi benliğimi, irademi tamamıyla zapt etmiş tesadüfe, emre tabi; boş, akılsız, gönülsüz bir kalıp gibiyim.

— Oldun mu Ayten?

Bu ses kalbime, gönlüme hükmediyor gibi, beni bir makine süratiyle hareket ettiriyordu:

— Buyurun Kâzım Bey!

Bayramlığını almaya gelen mektepli bir çocuk gibi neşe dolu, içeriye girdi. İçimde acze, bezginliğe, ıstıraba benzer garip bir ölgünlük vardı. Kendimi sokakta, kimsesiz, dayanaksız kalmış gibi görüyordum. Bu hissin kaynağını araştırmadan, Kâzım Bey'in karşısındaki mevkiimi hatırladım. Her şeyden evvel, ortada kendi kendine, tesadüfle ortaya çıkmış bir vaziyet vardı. His ve gönül noktalarıyla meşgul olmadan evvel, olay üzerinde durmak lazımdı. Şu andaki kalbi zaafını ona hissettirdiğim anda, bana hakikaten tahakküm etme kudretini ona vermiş olacaktım. Ve derhal kendimi topladım. En zor zamanlarda kalbime gelen o kuvvetli tuhaflıkla büsbütün başka bir varlığa girdim. Aramızda bugün konuşulacak her şey benim yarınki hayatımın temeli olacaktı. Kâzım Bey'i elinden tutup akşam yan yana oturduğumuz koltuğa çektim.

— Müsaade eder misiniz Kâzım Bey, sizinle biraz ciddi konuşalım, dedim.

O kadar memnun, o kadar yumuşaktı ki sevincinden beni de beraberinde sürükledi. Gözümün önüne bütün genç kızlığım, hayal ve sevgi dolu gençliğim gelmişti. Bir buçuk iki yıl evvel kalbinde en masum hevesler, sevgiler tomurcuklanan genç kız; bugün yüksek bir eğlence evinin süslü odasında, kendinden yaşlı bir adamla hayatına, yazgısına dair konuşuyordu. Bu belki de kendime, heveslerime mağlup oluşuma dair bir günahın cezasıydı. Fakat tesadüfler, olaylar benim için o kadar nankör ve o kadar insafsız oldu ki ben bilerek, bilmeyerek hayatın karışık, açık olmayan fakat benim için zevkli köşelerine saptım. Herkesin kısa ve güvenilir yoldan vardığı evlilik âlemini ben kalbimin geniş hudutları için dar gördüm. Bunda belki de gençliğimin, havailiğimin etkisi de vardı. Fakat hangi genç kız, hangi kadın aradığı sevgiden mahrum kalınca hayatın renkli, çiçekli, sevgili yollarına baş çevirmez? Bunu yapmamak için çok hareketsiz bir kalp, çok arzusuz bir gönül taşımalı. Şimdi beni kim bilir ne hisler, ne arzularla seyreden bu adamın karşısında, sinema sahneleri gibi süratle geçen hayatımın parçaları beni o kadar etkiledi ki yaşaran gözlerimi ona göstermemek için başımı çevirdim. Hayatın bu dönüm noktasına gelinceye kadar karşı koyabilir miydim? Onu şimdi takdir edemiyorum.

Fakat bütün maceralı ömrümde her şeyden, her düşünceden ziyade, gönlümün arzularıyla hareket ettiğimi biliyorum. Onun için değil mi ki bugün kırılmış, üzgün, dirençsiz, adeta bir kuru yaprak gibi akıntıya kapılmış, Kâzım Bey'in yanında hayatımı düşünüyorum?

Islanan gözlerimi belirsiz bir hareketle kuruttum.

— Söyleyeceklerim çok değil Kâzım Bey, size kendimi tanıtacak değilim. Ailesi içinde yerinden emin olan bir genç kadınım. Aramızdaki münasebet yeni değildir. Fakat siz eski aile dostluğunu yeni bir şekle getiriyorsunuz. Bu şekil tabii halinde olsa, herkes takdir eder. Fakat siz de ben de çevremizde meçhul olmayan kimseleriz. Düşündüğünüz şekilde

bir münasebetin benim, hatta sizin için ne istenmez dedikodular çıkaracağına şüphe etmezsiniz, değil mi? Onun için genç ve tecrübesiz bir kadının hayatını daha zor, daha arzu edilmez akıntılara sürüklemeyeceğinizi bana temin ediniz. Kâzım Bey, sizin vaziyetinizin de zor olduğunu biliyorum. Bugün seve seve teklif ettiğiniz hayatın, sizin için uzun bir mücadeleyle dolacağını düşünmüyorsunuz. Belki de aramızda derhal ciddi bir ilişki kurulmasına mani olan engeller devam ettikçe siz de üzüleceksiniz, ben de üzüleceğim! Siz bugün çok samimi, çok ciddi hareket ediyorsunuz. Fakat bilmem ki hayat ne umulmaz, ne beklenmez tesadüflerle doludur. Bugünkü kararlar yarın için hakikat olmaktan uzak kalır. Böyle bir netice karşısında ben ne olurum, Kâzım Bey?

Çehresine gittikçe eski ağır, sakin, ciddi hali geliyordu. Çok samimi bir sessizlikle kendi düşüncelerime daldığım zaman sordu:

— Bitti mi hepsi?

Başımı eğdim.

— O kadar kötümser değilim Kâzım Bey, dedim. Fakat bilmiyorum neden, hayatımdan endişe ediyorum.

Bir baba sevgisi gibi saçlarımı okşadı:

— Beni dinle Ayten, dedi. Ben yalnız kendi durumumu değil, senin hayatını da düşünürüm. Bu vaziyeti sana açmadan evvel en küçük teferruatına kadar her şeyi göz önünde bulundurdum. Bugün kararımız kesin surette gerçekleşecektir. Bunu sana her şekilde temin ederim. Sonra bir şey daha ilave edeyim. Bu meseleyi o kadar geniş düşündüğüme bir misal... Dünyanın bin türlü hali var. Asıl emelimiz gerçekleşemeden, ölüm gibi önüne geçilmez bir tehlike beni senden ayırsa, bana ait bir kadın olduğunu anlatmak için yarın bankaya senin namına üç bin lira koyacağım. Böyle en ufak köşelerine kadar her şeyi düşündüm Ayten! Ben kesin kararımı verdim. Sen benim olacaksın. Hiçbir şey, hiçbir zor beni kararımdan vazgeçiremez. İyi niyetim, mevkiim, sözlerim, hareketim sana yeterli bir teminattır zannederim. Senin düşündüğün daha başka noktalar var mı?

Gözleri yaşarmıştı. Gür ve kalın kaşlarının üzüntüden titrediğini görüyordum. Bu çok kibar ve ince adamın hali bana çok dokundu. Aralarında beyaz teller görünen yana taranmış uzun saçlarını parmaklarla okşadım:

— Sizden çok eminim Kâzım Bey. Beni zor durumda bırakmazsınız. Haydi, elinizi verin de kalkalım!

Ateş gibi yanan dudaklarının alnımda, yüzümde gezindiğini hissettim. Gönülden geldiği belli, çok yumuşak bir ses omzumda inledi:

— Seni mesut edeceğim Ayten! Haydi gidip yuvamızı kuralım.

Üçüncü Bölüm

— Alo... Ben Ayten! Yemeğe mi geleceksin, peki ne istiyorsun? Ne?.. Yine kuşkonmaz. Peki başka? Beyin. Daha? Barbunya... İyi ama bakalım Hüseyin tazesini bulacak mı?

Telefonu kapattım. Kâzım Bey o yaşta, genç kalmak isteyen bütün erkekler gibi, yemek meselesine çok önem veriyor. Yemekte su yerine fosfatlı bira özü içiyor. Ben de onun arzularını yapmaya özen gösteriyorum. Bana karşı görünüşünden daha fazla genç görünmek için öyle çocukça hareketler de yapıyor ki... Fakat her şeyden evvel hoşuma giden, kıskançlığı... Vakitli vakitsiz geldiği zamanlar adeta evin kokusundan bile bir şey sezmeye çalışıyor. Onun bu hareketlerine kızacak yerde, bunlarla eğleniyorum.

Eve yerleştikten sonra şiddetli bir kıskançlığa başladı. Her şeyden evvel, cemiyetle ilişkimi kesti. Orası benim için vakit geçirecek bir meşgale oluyordu. Gerçi evde canımın sıkılmaması için birçok şey yapıyor fakat gecelerini yalnız geçiren bir kadın, hele görünüşte bir erkeğe de bağlı olursa, çok sıkılır.

İlk zamanlar evi döşemek, bütün eksikleri bulup tamamlamakla meşgul olduk. Bu benim için arzusuzluk ve mecburiyet gibi zıt hislerle yapılmış bir hareket oldu. Hayatında yaşayıp geçtiği olayları tazeleyen bir kadın olsaydım geniş, ölçüsüz bir hisle yapılan bu hazırlıklara bakarken biraz sıkıntılı fakat hudutsuz bir sevgiyle yaşadığım Trabzon macerasını hatırlar ve her tarafı halılar, ipeklerle döşenen

bu yeni yuvayı gözyaşlarımla ıslatırdım. Ömrümün geçen günlerine başımı çevirip bakmakta ne fayda var? Onlar her yaşta, her durumda insana üzüntü verir.

Kâzım Bey, evi yeni evli bir erkeğin zevkine göre süsledi. Genç bir hizmetçim de var. Fakat Kâzım Bey yemeklerine çok özen gösterdiği için mutfakta fazla meşgul oluyorum. O şimdiye kadar böyle işlerle uğraşan bir ev kadını görmediği için benden çok hoşlanıyor. Bazen haber vermeden geldiği halde ona yarım saat içinde güzel bir sofra hazırlıyorum. Bu yaptıklarım onu, evi için canını veren bir genç erkek gibi sevindiriyor. Çok defa karşı karşıya sofraya oturduğumuz vakit, onun zevkine göre hazırladığım şeylere bakıp yüzümü, gözümü okşuyor. Erkeklerin garip bir huyları var. En ciddi, en kibar görüneni bile böyle durumlar, sevinçler karşısında asıl hayatlarından şikâyet etme ihtiyacını hissediyorlar. Kâzım Bey de öyle... Bana daima evindeki düzensizlikten, kendine gösterilen lakaytlıktan şikâyet ediyor. Bunları, cevap vermeden, onaylar veyahut kınar görünmeden dinliyorum. Ve anlıyorum ki bilhassa Kâzım Bey gibi, az çok gençlikten uzaklaşmış erkekler, evlerinde hayattan pek çok şey bekliyorlar. Bu yaşta bir erkeği memnun etmek, genç çapkın bir erkeği çekip çevirmekten daha zahmetli... Bunların genç kadın gönüllerinde yer bulmayan öyle sade fakat öyle ince arzuları, hisleri, ihtiyaçları var ki...

Genç, hayata yeni girmiş bir erkeği mesut etmek için onun çılgın arzularıyla beraber gitmek yeterli... Fakat böyle, hayatta yıpranmış, çeşitli kadın hislerini tatmış, tecrübeli bir erkeği yaşının, hayatının ona duyurduğu yeni arzularla idare etmek için onları çok tahlil ve heveslerini, hislerini bir hastabakıcı gibi daima tetkik etmek lazım. Kâzım Bey, öyle görünüyor ki monden[1] hayatının yorucu hareketlerinden elini eteğini çekmeye hazırlanmış; kendisiyle, vücuduyla, sıhhatiyle alakadar olan bir ev, bir aile hayatına girmek istiyor. Bu, gençlikleri çapkınlıkla geçen erkeklerin kırk kırk

1 Yüksek sosyete yaşamını seven.

beş yaşlarında duydukları hisler... Kendi şikâyetlerinden ve sonra az çok bildiğim hayatlarından anlıyorum ki Kâzım Bey'in evinde bu arzularıyla meşgul olan kimse yok... Bu ihtiyaçlar onu daha ziyade bana yaklaştırıyor.

Beni memnun etmek için çok çalışıyor. Bunun sebebini de anlıyorum. Genç bir kadını her manasıyla mesut edemeyeceğini takdir ediyor. Fazla kıskanç görünmeler, her gelişte beni sevindirecek bir hediye getirmeler, istediğim zaman gezmek için otomobil göndermeler hep bu histen geliyor. Beni tatmin edememekten ve kendi kendime başka meşguliyetler bulmamdan korkuyor. Erkekler bu hislerinde de bencil olmasalar ne iyi... Genç ve sevilme ihtiyacını hisseden kadınları, her akşam elinde güzel bir hediyeyle gelen erkekler mesut etseydi, aşkın manası kalır mıydı? Bunu düşünürken geçmişi hatırlamamak için çok zahmet çektim.

Kâzım Bey'in bu düşkün, bu hassas zamanlarından istifade etmek, onun hâlâ içinden çıkamadığı eski bağlarına son vermek pek kolaydı. Bunu yaptırmak, bu küçük mücadeleye girişmek için hiç arzu duymuyorum. Fakat beni tahrik edecek, düğümlenen hislerimi çözüp açacak bir olay da olmadı. Kimseyle temas etmiyorum. Fakat üç aydır devam eden bu hayatın duyulmamasına imkân yok. Mutlaka öteki taraf bu vaziyetten haberdar olacak... Aralarında bir münakaşa olsaydı Kâzım Bey bana söylerdi. O, bilakis aralarında eskiden devam eden küçük kavgaların bile şimdi kesildiğine hayret ediyor. Halbuki Kâzım Bey'in haftada bir iki geceyi burada geçirişi, akşam sabah yemeklerinde bende bulunuşu en ilgisiz kadının gözünü açmaya yeterlidir. Buna rağmen, ne şikâyet hatta ne serzeniş işitmesi hayret edilecek bir şey... Daha garibi, Kâzım Bey'in yakalıklarını, gömleklerini, çoraplarını her gelişinde değiştirdiğim, ona markalı mendiller yaptığım halde, yine dikkat çekmedi. Bence bir kadın için bu kadar gaflet imkânı yoktur. O tarafın bu lakaytlığını düşündüğüm zaman şu noktaya varıyorum: Esasen Kâzım Bey'in varlığıyla alakadar olmayan, o mavi gözlü doktorunun sevdasıyla kalbini dolduran kadın, kocasının bu derin

meşguliyetini de kendi serbest hareketleri için daha müsait, daha güvenli buluyor ve şiddetli bir karşılığa meydan vermemek, kendi âlemindeki sükûneti bozmamak arzusuyla gafil ve ilgisiz görünüyor.

Onun bu ince siyasetine rağmen, Kâzım Bey daha kararsız, daha evhamlı. Kalmaya karar vermediği akşamlar öteye dönmek için adeta buhranlar geçiriyor. Öyle hissediyorum ki bu nazik ve ince adam neticede o tarafı kaybedeceğinden değil, birdenbire kopacak fırtınadan korkuyor. Hayatında ters ve çirkin bir hareket işlemekten daima uzak kalan bu kibar adamın, günün birinde kopacağı muhakkak olan fırtınayı düşünerek, bana verdiği büyük sözü ihmal etme imkânı var mı acaba?

Kâzım Bey için kalbimde derin ve mutlak bir hürmetten başka his olmamasına rağmen tesadüfle dahi olsa kabul ettiğim hayatta başarılı olmamak benim için elim bir düşüştür. İlk tesadüf bana coşkun bir aşk verdi. Onu kaybettim. İkinci bir macera, önüme zengin ve düzgün bir hayat çıkardı. Bunu da gururuma kapılarak feda edersem bütün cesaretim, bütün azmim kırılacak. Çılgın bir sevgiyle kuvvet bulan gururu, şiddetli bir kıskançlık isyan ettirir. Hırstan, kinden gelen ani bir buhran, bana hayatımın en heyecan veren sevgisini kaybettirdi. Fakat bugün ortaya bir gurur meselesi çıkarmak için kalbimde hangi sevginin heyecanı ve buhranı var? Kalbimde düğümlenen en kuvvetli gönül bağını, bu gururuma kurban edip kopardım, attım. Fakat bana düz ve endişesiz bir hayat vadeden bu maceradan başarısızlıkla çıkmak için hiçbir sebep yok. Mücadeleye başlamak için hazırlanıyorum. Üç aydır geçirdiğim müebbet hayatı, ellerimle boğduğum sevginin günahına yeterli bir cezadır.

***

— Bu gece Darülbedayi'ye[1] gitmek istiyorum. Kâzım Bey, müsaade eder misin? Yeni bir piyes var.

---

1 1914 yılında, İstanbul'da konservatuvar olarak açıldıktan sonra okul hüviyetinden çıkıp bir tiyatro topluluğuna dönüşen ve günümüzde İstanbul Şehir Tiyatroları adıyla varlığını sürdüren sanat kurumu.

Sofradan kalkmak üzereydik. Yavaş yavaş yediği mezelerini bitirdikten sonra cevap verdi:

— Hava sert, üşürsün. Gitmesen olmaz mı?

— Yeni piyesleri görmek isterim, zaten on beş gündür de çıktığım yok. Sıkıldım.

Düşünüyor fakat düşündüğünü belli etmemek istiyordu.

— Hem otomobilde üşümem ki!

— Şoför bu akşam izinli galiba fakat onun önemi yok, başka otomobil de buluruz.

— Telefonla bir loca söyler misin?

— Demek muhakkak gitmek istiyorsun.

— Müsaade edersen...

Arzularım üstünde durduğunu ilk defa görüyordum. Akşam yemeğine, hatırından çıkamayacağı bir milletvekili arkadaşına davetli olduğunu söylemişti. Onu hatırlattım.

— Bu gece sen de yoksun. Ben Nigar'ı alır giderim. Otomobil olmasa da olur. Burada Taksim'den tutarım. Yalnız belki sonra bulunmaz. Şimdiden bir loca temin edilirse fena olmaz.

Sözlerimin altındaki ince esrarı hissetti. Daha fazla karşı koymadı.

— Peki Ayten, dedi. Mademki gitmek istiyorsun, bir loca bulalım. Telefonla söylemeye lüzum yok. Ben şimdi çıkacağım, bileti alır sana gönderirim. Fakat sen kapalı bir otomobil buldur. Kendini üşütme!

Kahvesini içtikten sonra çıktı. Darülbedayi'nin bu sene çok kalabalık olduğunu gazetelerde okumuştum. Birçok tanıdığa, ahbaba tesadüf ihtimali olan tiyatroya iyi bir kıyafetle gitmem lazımdı. Çoğu Kâzım Bey'in ısrarıyla yapılan tuvaletler arasından, en hoşuma gideni ayırdım. Yapıldığı günden beri ancak iki defa giydiğim lutr[1] mantomu hazırladım. Ne zamandan beri arzulu heyecan rüzgârları esmeyen kalbimde bu akşam ince bir neşe vardı.

Yemek vaktine kadar yalnız başıma epey piyano çaldım. Ne zamandan beri kalbimde biriken, hayatımın hicrana,

1 Su samurunun derisinden yapılmış olan.

isyana benzer kinlerini, bu akşam kendi musikimin sesi uyuşturdu, sindirdi. Yemeğe oturduğum zaman Kâzım Bey'in komisyondaki odacısı bir zarf içinde loca biletini getirdi.

Varlık içinde mesut olamayan dertli, hastalıklı insanlara benzemiştim. Yanımda bir hizmetçi kızla apartmandan çıkarken beni görenler, üzerinde bin beş yüz liralık mantosu ve şık tuvaletiyle otomobile binen genç kadının saadetine belki de haset ederlerdi. O ağır mantonun, o şık tuvaletin altında derin derin sızlayan yaralı bir kalp olduğunu bilseler...

Hayat zaten böyle anlaşılmaz görünüşlerle dolu... İnsanların mahiyetini yalnız elbiseler değil, dudaklar bile gizliyor.

Şiddetli soğuk var. Küçük, kapalı bir otomobil bizi tiyatronun kapısında bıraktı. Biraz erkence gelmiştik. Böyle yerlere bütün kalabalık basmadan gelmeyi tercih ederim. Aşağısı dolmak üzere fakat localarda boş yer çok... Bu akşam *Dördüncü* isimli bir piyes var... İlk temsiller daima kalabalık olur. Karşı localar yavaş yavaş dolmaya başladı. Şişli'nin bilinen çehreleri, dürbünlerini şimdiden kullanıyorlar. Yanımızdaki locada genç bir karıkoca var. Kadın ince, zayıf bir şey... Erkek düşünceli bir adam. İkisi de hiç konuşmuyor. Bu yaşta o kadar küskün olurlarsa on sene sonra ne yapacaklar bilmem. Solumuzdaki locaya şişman bir hanımla birkaç taze geldi. Bir de genç erkekleri var. Çoktan beri şöyle tetkik edilecek kimse görmediğim için bu akşam tiyatrodan ziyade etrafımla meşgul oluyorum. Bu, insandaki merak ihtiyacından geliyor galiba...

Şişman hanım sıcaktan mantosunu arkaya atınca müthiş ve kıpkırmızı bir ense göründü. İster istemez gülümsedim. Henüz oturmayan genç adam güldüğümü gördü. Belki de neye güldüğümü fark etmedi. Yalnız onun da bana karşılık verir gibi güldüğünü görünce fena halde bozuldum. Böyle istemeyerek kırdığım potlar pek çoktur. Yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için derhal yerimi değiştirdim. Tam bu sırada karşı locanın kapısı açıldı. İçeriye Kâzım Bey'in hanımıyla tanımadığım bir kadın, bir de onun mavi gözlü doktoru girdiler.

Şimdi onun mavi gözlü doktoruyla tiyatroya geldiğini gördükten sonra Kâzım Bey'in bu hayattan kolaylıkla sıyrılabileceğinden ümidi kestim. Her köşede dedikodu şeklinde salgınlaşan bu mavi gözlü doktor macerasına bu kadar tahammül eden bir adamın benim hayatımı yoluna koymak için bu münasebetten kuvvet almasına nasıl imkân olurdu? Onu harekete getirmek, bir emrivaki yapmak mümkündü. Öyle zayıf anları oluyor ki istifade etmek için küçük bir arzu yeterli! Fakat kalbimde yerini aradığım bu arzuyu bulamıyorum ki! Tiyatroya o kadar zevk ve neşeyle geldiğim halde şimdi fena halde sıkılıyordum. Bir aralık piyes bitmeden çıkıp gitmek istedim. Fakat bir anda düşündüm ki benim tiyatroyu terk etmem öteki locaya karşı bir zayıflıktır. Eğer bu fena tesadüften etkilenip tiyatrodan çıkıp gitmek lazımsa bunu benden ziyade o tarafın yapması icap eder. Çünkü sevgisi ve saygısı ihmal edilen ben değil, o...

Beş perdelik piyes bitinceye kadar ne buhranlar geçirdim. Son perde kapanınca derhal kalkmadım. Kapının önünde daha yakın bir tesadüf canımı sıkacaktı. Kalabalık her taraftan dışarı boşalıyordu. Koridorda ayak sesleri azalınca çıktım. Nigar, "Hanımefendi siz hiç oyuna bakmadınız, hep düşündünüz" diyordu. Cevap vermedim. Tecrübesiz kız bilmiyordu ki benim başımda sahnedeki olaydan çok daha heyecanlı bir macera var. Kapıya yaklaştıkça soğuk artıyor. Kürküme sarındım. Şiddetli bir yağmur da var. Kapının önüne çıktığım zaman sahiplerini alıp giden özel otomobiller arasında Kâzım Bey'in otomobilini gördüm.

Yetkili şoför kapıyı açmış bekliyordu. Ona kendimi göstermemek için durdum. Benim göremediğim bir köşeden mavi gözlü doktoruyla o çıktı. Doktor elinden tutup arabaya girmesine yardım etti. Sonra o da soldan dolaşıp içeri girdi. Pek çok defa binip gezdiğim otomobil, iki sevdalıyı alıp yağmur altında karanlığa daldı.

— Nigar sen çık da bir otomobil bul getir, dedim.

Kız gitti. Kapının önünde beklerken kalbimin acısı gözlerime kadar arttı. İçime garip bir gönül kırgınlığı, boğazımı

gıcıklayan bir hüzün gelmişti. Islanan gözlerimi kimseye göstermemek için başımdaki tülü çektim. Anlıyordum ki erkeklerin üzerinde hüküm yürütmek için onlara ıstırap çektirmek, onları hor görmek, onların gururlarını kırmak lazımdır. Bunu yapsaydım bu gece yağmur altında otomobil bekleyecek herhalde ben olmazdım.

Kapının önü tenhalaşmıştı. Sert rüzgârla karışık yağmur ayaklarımı donduruyordu. Nigar:

— Otomobil yok, bir araba var. Getireyim mi? dedi.

Başımla işaret ettim. Kız yine koştu. Bir dakika sonra açık bir fayton kapının önünde durdu. Bu havada faytona binmek yaya gitmekten tehlikeli. Fakat Taksim'e kadar yürümenin imkânı yok. Atladım. Arabacı, kirli muşambasını dizlerimize çekti. Fakat yanlardan, üstümüzden yine ıslanıyorduk.

Beyoğlu Caddesi'nden şiddetli poyraza karşı Taksim'e doğru giderken dizlerimin donduğunu hissediyordum. İpek çoraplarım sırsıklam olmuştu. Soğuktan dişlerim birbirine vuruyordu. Apartmana geldiğimiz vakit, ayaklarım üşüyordu. Küçük bir kadeh konyak içtim ve hemen yatağa yattım. Kalp acısı, vücut ağrısı, hırs, hiddet beni çürütmüş gibiydi. Titriyordum. Dizlerim ağrıyordu. Sabaha kadar Nigar'a bacaklarımı ovdurdum. Yorgunluk, halsizlik sabaha karşı gözlerimi kapamış. Fakat şiddetli bir sancıyla uyandığım zaman belimden aşağı bütün vücudumun dermandan ve histen kaldığını görünce korkudan, heyecandan haykıra haykıra ağlamaya başladım.

Dizlerim kımıldamıyor, belim şiddetli surette sancıyordu. Nigar dizlerimi ovduğu halde hissetmiyordum. Şiddetli bir hastalığa tutulduğuma şüphe yoktu. Gelip giden sancılar arasında Nigar'ı doktora koşturmayı akıl ettim. Ellerim, başım buz gibiydi. Kız kapıcıya haber verip gelinceye kadar hareket edememekten; hatırıma gelen tehlikelerin korkusundan, sıkıntıdan ve sancıdan ter döktüm. Belimden aşağısı bir külçe gibiydi. Ne hareket ne his vardı. Bazı zamanlar hafif sancılar geçirmiştim. Fakat böyle vücudumun yarısını benden ayıran bir hastalık işitmemiştim bile.

Kapıcı, yaşlıca bir doktor getirdi. Fena bir şey haber vereceğinden korkuyordum. Dizlerimin tutkunluğuna baktı. Sancımı sordu ve tereddüt etmeden:

— Siz fena bir zamanda şiddetli bir soğuk almışsınız, dedi.

Dün akşamki tiyatro dönüşünü anlattım. Vaziyeti derhal kavradı:

— Biraz rahatsız zamanınızda sokağa çıkmak bile doğru değil. Nerede kaldı ki böyle rutubetli gecelerde, dedi. Hele açık arabayla gelmek daha fena...

Doktor düşünüyordu. Ara sıra gelip giden sancılar arasında onun tereddüdünü, düşünüşünü gördükçe büsbütün korkuyordum. Melül melül yüzüne baktığımı o da anlamış olacak ki cebinden çıkardığı reçete kâğıdını düzeltirken beni rahatlatmak istedi:

— O kadar önemli bir şey değil. Tabii geçer fakat çok dikkat etmek lazım. Bir defa sorayım, evde banyonuz var mı?

— Var, doktor.

— Güzel... Yalnız odanın, banyonun sıcaklığını kontrol etmek lazım, size biraz açık söyleyeyim. Hastalık önemlidir. Çok dikkat etmelidir. Bakılmazsanız tehlike vardır. Hatta iyi bir rejim yapmak için size özel bir hastaneye gitmenizi bile tavsiye ederim. Küçük bir ihmal paralizi[1] getirebilir.

Doktor tehlikeyi bana yavaş yavaş gösterdi. İçilecek bazı ilaçlar yazdı ve odanın derecesine, banyoya dair birkaç tembih daha yaptıktan sonra gitti.

Kalbimin acısından belimin, vücudumun sancılarını hissetmiyordum. Hayatımda ilk defa korku duyuyordum. Yanımda üç aylık genç, tecrübesiz bir hizmetçi kızla koca evde yüzüstü bırakılmış gibiydim. Benim diye ellerine sarılıp yardım isteyecek kimsem yoktu. Bana ait olması lazım gelen erkek şu dakikada muhakkak ihanetini gözüyle gördüğü kadının yanında bulunuyordu. Ben burada sancılar içinde kıvranır, kötürüm olup kalma tehlikesiyle çırpınırken ben-

1 İnme.

den zevk ve saadet isteyen adamın hiçbir şey beklemediği ve ümit etmediği kadının varlığında yaşaması benim için ne acı bir dersti.

Fakat şu dakikada bunları düşünecek halde değildim. Doktor tehlikeyi gerektiği kadar anlatmıştı. Her şeyden evvel yaklaşan tehlikeden kaçmak lazımdı. Öyle hissediyordum ki doktor hastalığımın tehlikesini göstermekle beraber derecesini iyi anlayamadı. Bunun için herhalde uzman birini çağırmak lazımdı. Fakat hizmetçi, kapıcı bu işi nasıl yapacaktı?

Sabah henüz erken... Kâzım Bey komisyona öğleden sonra gider. Yemekten evvel kendisi de gelir veyahut telefon eder ama her ikisi de şüpheli. Halbuki o olmayınca ne yapılır? Yalnızlık, kimsesizlik, yüzüstü bırakılmak böyle zamanlarda insanı en dayanılmaz acılar kadar üzüyor. Hayatımda ilk defa aile mahrumiyetinin acısını hissediyorum. Dayanaksız, kimsesiz bir kadın için hastalık, ölümü aratacak kadar zalim. Şu dakika etrafımda benimle meşgul olacak candan bir kimsem olmayışı kabul ettiğim hayatın tabii bir neticesi... Bana en son yolladığı mektubunda bile saadet temenni eden ablam, Kâzım Bey'in hayatına karıştığımı haber aldığı gün saatlerce gözyaşı döktüğünü işittiğim annem hastalığımı bilseler eminim ki her şeyi unutup, beni affedip koşacaklar. Fakat gururum, hayatımın iç yüzünü onlara hissettirmekten beni menedecek kadar hassas... Onların yokluğunun acısını da beni kıvrandıran sancılar gibi çekeceğim. Fakat onların yüzüne serbestçe bakıncaya kadar kendimi saklayacağım. Zaten ölümden korktuğum için değil, sevgisiz, arzusuz ve hatta ümitsiz bir hayatın boşluğu içinde sönüp gideceğim için mustarip oluyorum.

Kapıcının yaptırıp getirdiği ilaçları Nigar yanıma bıraktı. Fakat anlıyorum ki beni kurtaracak içilecek ilaçlardan ziyade banyodur. Doktorun tavsiye ettiği şekilde banyoyu bu kız nasıl yapacak? Biraz hareket edebilsem. Doktor dizlerime sardığı fanilalardan, ayaklarıma koyduğu sıcak su şişelerinden sonra biraz açılacağımı fakat yine de dikkat etmemi söylemişti.

Bir saat geçtiği halde sancı hafiflemedi. Kâzım Bey yanımda bulunsa herhalde daha uzman bir doktor getirir, bir şey yapardı. Ona haber vermek için birçok şey düşündüm. Evine telefon etmek mümkün fakat ya başkası açarsa... Keşke doktor buradayken ona telefon ettirseydim. Her durumda o gelene kadar beklemek lazım. Dün akşamdan haber almak için Kâzım Bey muhakkak bugün gelir.

Nigar, sıcak su şişelerini yarım saatte bir değiştiriyor. Sancının hafifleme imkânı yok. Hatta bana daha artıyor gibi geliyor. Yalnız ayak parmaklarımda hafif bir hareket hissediyorum. Nigar, sıcak su şişelerini dördüncü defa değiştiriyordu ki salonda duran telefonun şiddetle çaldığını duydum.

— Koş Nigar! Beyefendiye hasta yattığımı söyle, çabuk gelsin!

Nigar koştu. Hatta telaşından kapıyı bile açık bıraktı. Fakat isabet oldu. Çünkü konuştuğunu işitiyordum. Telefon edenin Kâzım Bey olduğunu anladım. Nigar hasta olduğumu bire beş katarak söyledi. On dakika geçmemişti ki Kâzım Bey dört kat apartmanı bir nefeste çıkmış gibi soluk soluğa geldi. Temiz kalpli adam beni yatakta görünce çok üzüldü. Bir anda bin bir soru soruyordu. Doktorun söylediklerini tekrar ettim. Reçeteye bakıyordu:

— Doktor tehlike vardır, dedi. Esaslı bir tedavi hazırlamak için daha uzman birini bulmak mümkün, değil mi? dedim.

— Ben de ona karar verdim Ayten, dedi. Dün gece tiyatroya gitmeye ısrar edişinin cezası işte!

Sancılarım arasında bana serzeniş etmek isteyişine canım sıkıldı:

— Hayır, ondan değil, dedim. Dönüşte açık arabayla gelmeye mecbur oldum da ondan.

— Ya, demek kapalı bir otomobil bulamadın!

— Hatta açık bile.

— Vah vah, keşke bizim şoföre izin vermemiş olsaydım, dedi.

Dün geceki tesadüften haberi olmadığını anladım. Hanımefendi'nin ahbaplarını memnun etmek için otomobili emrine alması yüzünden uğradığım bu akıbet karşısında Kâzım Bey'in bana hâlâ yalan söylemesine çok üzüldüm. O kadar sakin görünmeye çalıştığım halde kendimi zapt edemedim:

— Rica ederim Kâzım Bey, dedim. Her şey olup bittikten sonra bana mazeret saymayınız. Otomobiliniz dün gece Hanımefendi'yi tiyatro kapısında bekliyordu. Sizden çok rica ederim bana bir iyilik yapmak istiyorsanız kadın hastalıklarından daha iyi anlayan bir doktor çağırınız.

O halimde vaziyetimle alay edilir gibi söylenen bu lakırdılar beni o kadar üzdü ki heyecanımı zapt edemedim. Başımı yastıkların arasına karıştırarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım.

Hayatını bağladığı erkekten en mahrem, en samimi haklarını alamayan bir kadının hayatta ne önemsiz bir eğlence vasıtası olduğunu bana bir gecenin macerası bütün acılığıyla anlattı. Bana istemeye istemeye yalan söylemeye mecbur olan bu adam, beni yalanıyla memnun etmeye çalıştığı halde ötede kendisine hiçbir zevk vermeyen, bilakis ihanet eden, şerefini kirleten kadına ismini, varlığını her şeyini veriyor. Ve ben öteki tarafın yalnız bir gecelik zevki uğruna bir kötürüm gibi yataklara seriliyorum. İlk zamanlar gözlerimizi kamaştıran bu hayatın ne kadar önemsiz, ne kadar hiç olduğunu anlamak için bir gecenin tesadüfü yeterli geldi. Genç bir kadının hayatında iyi kötü candan ve meşru bir erkek olmayınca etrafında ayaklarına serpilen sevgi, servet, her şey tutulmak istenildiği anda eriyip kuruyan bir gölge, bir hayal olup kalıyor. Bana bütün bir hayat vaat ettiği halde bir gecelik zevkimde bile beni yataklara düşmekten men edemeyen bu adam için şimdi saygı bile hissetmiyorum. Şereflerini, isimlerini, maskaraya çevirdikleri halde aralarındaki meşru ilişki yüzünden kadınların bütün arzularına bir köle gibi sadık kalan erkekler, zevklerini temin eden kadınlara karşı da biraz insaflı olsalar alınlarını kirleten günahları belki biraz affettirecekler. Fakat erkekler, kibar hayatın erkekleri

kıskanç, hassas ve muhafazakâr olmayı adeta ayıp görüyorlar. Bu yapma alafrangalık, onları kadınlarının bütün çapkınlıklarına göz yuman bir sersem yerine koyduğu halde bu vaziyeti yeni hayatın tabii bir neticesi gibi kabul edişlerine gülmemek mümkün değil...

Yastıklar gözyaşlarımla ıslanmıştı. Kâzım Bey başımın ucunda birçok şey söylüyor. Ağlıyor, yalvarıyor fakat hiçbiri beni alakadar etmiyordu. Hayatımın boşluğuna o kadar düşmüştüm ki hiçbir varlık beni harekete getirmiyordu.

Nigar sıcak su şişelerini değiştirdikçe parmaklarımın biraz daha kımıldadığını hissediyorum fakat sancılarım azalmıyor. Bir aralık Kâzım Bey'in salonda telefonla görüştüğünü işitir gibi oldum. Başımda hafif bir ağrı başladı, ilaçları içtim. Banyo için doktorun söylediklerini hatırladım. Kâzım Bey'le konuşmayı canım istemiyordu. O sürekli bazı şeyler soruyordu. Hastalığımın önemini o da anlamıştı.

— Telefon ettim. Şimdi bizim Doktor Enver Kamil gelecek. O en mükemmel uzmandır, dedi.

Bir iki gün evvel hafif bir grip geçirdiğim halde kıskançlık iddia ederek bana bir doktor getirmemişti. O zaman ciddi kabul ettiğim bu kıskançlığa sevinmiştim. Bugünkü hislerimde olsaydım, meşru evlerine serbestçe girip çıkan mavi gözlü operatörden bahsedecektim. Bu adama o kadar saygım var ki birçok zayıf noktasında onu mahcup etmemek için kendimi sıkıyorum.

Doktor Enver Kamil geldi. Buldok burunlu, kaba bir adam. Beni o kadar hoyratça muayene etti ki canım acıdı. Bakışlarında bile vahşi ve açgözlü bir renk var. Fakat dedikleri gibi, uzman bir adam olacak. Öteki doktorun sorularından başka birçok şey sordu. Söyledim.

— Hanımefendi'nin rahatsızlığı önemlidir, burada bakılamazlar. Muhakkak bir kliniğe göndereceğiz, dedi.

Ve reçete yazmaya bile lüzum görmeden ilave etti:

— Yukarıda bir Kurtuluş Yurdu var. Bilhassa banyoları pek mükemmeldir. Karar veriyorsanız hemen şimdi telefon edelim. Yer hazırlasınlar.

Kâzım Bey, "Ne dersin!" der gibi yüzüme bakıyordu.

— Mademki lüzum görüyorsunuz tabii, dedim.

Bir kurt gibi belimi koparan sancılarımdan ziyade, hastalığıma verilen bu önem beni korkutuyordu. Ne olacaktım? Hastalığım neydi? Bunu sorsam bile hakikati söylemeyecekler. Hafif bir soğuk algınlığı diyecekler. Bunu bildiğim için sormaya bile lüzum görmedim. Fakat tedavinin evde yapılamayacak kadar önemli olması endişeye düşmek için yeterli bir sebepti. Kâzım Bey'le doktor salonda görüştüler.

Bir aralık anneme, ablama haber yollamayı düşündüm. Kim bilir, belki de onları bir daha göremeyecektim... Fakat onlarla nasıl yüz yüze gelecektim? Hareketlerimden kimseye hesap vermeye mecbur görünmeyerek yaşadığım hayat herhalde onlara şeref vermiyordu. Varlık ve sıhhat zamanlarımda hatırlamadığım gönülleri, hastalığıma çağırmak için hakkım var mıydı? Şimdi sonunda tehlike de olsa kendi acılarımı kendim teselli etmek mecburiyetiyle hastaneye gideceğim. Kalbimi serbest bıraktığım, onun arzularına uyduğum ilk günden beri geçirdiğim hayat beni aile bağlarından sürekli olarak uzaklaştırdı. Trabzon seyahatinden dönüşte beni karşılayacak bir ablam vardı. Fakat şimdi ölsem bile yanımda bir damla su verecek kimsem bulunmayacak... Hayatta serbest kalmak, çevreye ve aile bağlarına önem vermemek baş döndürücü bir zevk veriyor. Fakat hayat bir dalda, bir kararda durmuyor ki... Maddi ıstırap başlayınca insan ufak bir teselli uğruna canı kadar sevdiği hürriyetini seve seve vermek istiyor. Asıl felaket, ona böyle içli zamanlarında tesellinin karşılığı olarak hürriyetini verecek candan kimse bulamıyor.

Şimdi iki hastabakıcının kollarında hastaneye gitmek için otomobile binerken çok ıstırap veren sancılardan ziyade bu tekrar elde edilmesi imkânsız, temiz aile yoksunluğunun acısını çekiyordum.

Kâzım Bey'e o kadar kırılmışım ki bazen beni teselli etmeye, bazen gözyaşlarını göstermemeye çalışarak yaptığı hareketler bana, yanımda beni düşünen bir adam hissini vererek cesaretlendirecek yerde asabileştiriyor.

Beni yanında banyosu olan kaloriferli, aydınlık bir odaya yatırdılar. Doktor Enver Kamil Bey, dudaklarından düşürmediği sigarasını çekerek, sevimsiz bir buldoğa benzeyen yüzüne tebessüm vermeye çalışıyordu:

— Hasta olsam da şuraya beni de yatırsalar, alimallah çıkmak canım istemez. Ne rahat, ne rahat... Hanımefendi buradan çıkarken göreceksiniz, nasıl canınız sıkılacak.

Hastanenin en iyi bakıcılarından biri yalnız benimle meşgul olacak. Doktor Enver Kamil Bey her gün geleceğini söyledi. Hastabakıcıya birçok tavsiyede bulundu, gitti.

Kâzım Bey üzgün görünüyordu. İlk banyomu alıp yatağa uzandığım zaman geldi, saçlarımı okşadı, alnımdan öptü. Hastalığımdan ziyade kalben kırıldığımı o da anlıyordu. Onu yanımda alıkoyup daha ziyade sıkmak istemedim.

— Sizin işleriniz vardır. Artık gidiniz, dedim. Ben şimdi iyiyim.

Adeta böyle bir izin bekliyormuş gibi hiç itiraz etmeden ellerimi öptü, ayağa kalktı:

— Güzel Ayten, dedi. Endişe edecek hiçbir şey yok. Sonra burası çok düzenli bir yer. Eminim ki üç dört günden fazla kalmayacaksın. Sakın üzülme e mi?

Hastabakıcıya, nöbetçi doktora birçok tavsiyede bulundu. Bahşişler verdi ve gitti. Ona ne zaman geleceğini sormadım.

Hastabakıcı kız terbiyeli, tahsil görmüş bir İstanbul kızı, hastanedeki bakıcıların şefiymiş. Benimle çok meşgul olmaya başladı. Ağrılarım devam etmekle beraber şimdi kalbimin üzüntüsünden kurtulmuştum. Bana adeta şefkatle bakan bu genç kızla avunuyordum. Ne kadar olsa yanımda halden anlayan bir aile kızı vardı. Nigar'ı apartmana gönderdim. Akşama doğru ikinci banyoya hazırlanırken güzel bir buket geldi. Kâzım Bey'in bir de mektubu.

Nimet Hanım çiçekleri vazoya yerleştirdi. Zarfı da bana verdi, açtım. Kâzım Bey ince felsefelerden sonra kendisinin de hastalandığını, bu akşam gelemeyeceğini yazıyordu. Kâğıdı avcumda buruşturdum, attım. Nimet Hanım:

— Ne nazik kocanız var, diyordu. Sizi genç bir âşık gibi hatırlıyor.

Cevap vermedim. Genç kız çiçeklerle o kadar meşguldü ki yüzümdeki acıyı görmedi.

— Gece gelecek, değil mi? Burada evli hastalar daima beyleriyle beraber yatarlar.

— Hayır, dedim. Evde kimsemiz yok. Evi yalnız bırakamaz. Siz banyoyu hazırladınız mı?

Gece, genç hastabakıcı şimdiye kadar hastanede tesadüf ettiği garip vakalardan bahsederek beni oyaladı. Bazı doktorlarla hastalar arasındaki dedikoduları anlattı. Hatta buradaki doktorlarla yalnız kalmak için hastalık icat edip beş on gün hastaneye yatan kibar hanımlardan bahsetti. Bunları hayretle dinliyordum.

— Bu doktorlar ne talihli erkekler! dedim.

Genç kız çok görmüş kadınlar gibi başını salladı:

— Ne söylüyorsunuz Hanımefendi, hele operatör Cemal Bey öyle çapkın ki! Fakat onun bir sevgilisi var. İki günde bir kapıya otomobille gelir, onu alır, gezmeye götürür.

— Bu operatör Cemal Bey nasıl adam?

— Orta yaşlı, mavi gözlü...

— O hanımı gördünüz mü?

— Kaç kere, geldiği zaman pencerelerden, tüllerin arasından seyrederiz. Güzel kadın, iri siyah gözlü. Çok şık.

— Demek otomobili de var.

— Evet, her zaman büyük bir kapalı otomobille gelir. Cemal Bey'i alır giderler. Altı ay evvel ben izinliyken bir kere gelmiş, bu yandaki özel dairede bir hafta kalmış. Cemal Bey tedavi etmiş.

— Bu doktor buraya her gün gelir mi?

— Hastanenin operatörü. Bütün ameliyatları o yapar.

Artık şüphe etmeden anlıyorum ki genç hastabakıcının bahsettiği operatör kibar âleminin o en heyecanlı dedikodusuna sebep olan mavi gözlü doktordur. Lakin otomobille Tarabya gezintileri, evde çay sohbetleri, balkonda viskiyle başlayan aşk maceraları yeterli gelmiyormuş gibi hastalık

bahanesiyle buraya kadar gelip doktoruyla bir hafta yalnız kalması için ne büyük cesaret lazım.

Anlıyorum ki Kâzım Bey zannettiğimden çok fazla tahammüllü. Böyle hoşgörüsü bol, anlayışı erkeğe yakışmayacak kadar geniş bir adamı eski hayatından çekip kurtarmak güçtür. Bunu hissetmeme, duymama imkânı var mı? Benimle olan üç dört aylık ilişkisi nasıl herkesçe duyulduysa, karısının mavi gözlü doktorla belki iki yıldır devam eden macerası da ondan fazla işitilmiş, söylenmiştir. Hatta ben Trabzon'a gitmeden evvel Kâzım Bey bize yalnız geldiği zamanlar ablam hanımını sorar, Kâzım Bey de her zaman aynı rahatsızlık mazeretini tekrar ederdi. O vakitler bile Kâzım Bey'in hanımına ait mavi gözlü bir doktordan bahsediyorlardı.

Şu halde biçare adam bu vaziyeti, sürekli hissetmemiş gibi görünerek sürüklenip gidiyor. Bu kadar sinirsiz, bu kadar tahammüllü adam için herhalde biçareden başka söylenecek çok kelime vardır.

Banyolara devam ediyorum. Dizlerimde hareket başladı. Bu sabah Doktor Enver Kamil yine geldi. Muayene etti ve beni iyi buldu. Bu buldok suratlı, vahşi bakışlı adam da bir tuhaf... Muayene ederken yüzüme ısıracak gibi bakıyor. O kadar da hoyrat ki!

Bir aralık Nimet Hanım dışarı çıkmıştı. Daha vakit gelmediği halde koltuğumdaki termometreyi almak için elini uzattı:

— Müsaade edin ben çıkarayım, dedim.

Homurdanır gibi bir şeyler söyledi, anlamadım. Termometreyi alıp çıkarırken parmaklarının göğsümü acıttığını hissediyordum. Böyle çirkin hareketlerden fena halde sinirlenirim. Kaşlarım ister istemez çatıldı. Fena bir şey söyleyecektim. Fakat o, sanki büyük bir latifede bulunacakmış gibi göğsüme, gözlerime bakarak homurdandı:

— Bravo Kâzım Bey! Turnayı gözünden vurmuş!

O anda ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi şaşırdım. Yüzüm ateşlenmişti. Bu hoyrat ve küstah adamın nasıl olup da kadın hastalıkları uzmanı bir doktor olduğuna şaşırmamak mümkün değildi.

Yüzümdeki değişiklikten, gözlerime gelen hiddetten asabileştiğimi hissetti. Hatasını tamir etmek için hastalığıma dair bilgi verdi. Kâzım Bey'in çok nazik, kibar adam olduğundan bahsetti.

Bir sözüne bile cevap vermeden hatta yüzüne bile bakmadan, başım duvara çevrilmiş, kendimle meşgul göründüm. Yeni birtakım tavsiyelerde bulundu ve yavaşça odadan çıktı.

Hayattaki mevkii resmi bağlarla kuvvetlenmiş olanlar için her gönül macerası yüz kızartacak bir günah oluyor. Bu hoyrat adamın beni iyi seçilmiş bir boyun bağı, bir mendil, bir kravat iğnesi gibi görüp, o zihniyetle iltifat etmek isteyişini başka sebebe bağışlamak mümkün mü? Kâzım Bey'in kendisine hayati bağları olan kadının, evli bir kadın için daima azap ve utanç verecek maceralara girdiği halde, sosyal hayatta pürüzsüz bir mevkii var. Onun her hareketini, her günahını kocasının ismi affettiriyor. Fakat benim sadece bir erkeğin hayatına karışmam bile en çirkin taarruzların serbestçe yüzüme çarpılmasına meydan veriyor. Hayatın bu çapraşık ve muammalı inceliklerini tabii görmek için ne kadar maddeci olmalı?

Nimet Hanım bugün bir buket daha getirdi ve bir de mektup. Kâzım Bey mühim bir toplantıda bulunacağı için bugün gelemeyeceğini, telefonla sağlık haberimi aldığını yazıyordu.

Öyle hissediyorum ki bütün bu mühim meşguliyetler, hastaneye gelmemek, burada kendisine ait bir kadın olduğunu hissettirmemek için icat ediliyor. Hayatında benim varlığımı kabul etmekten çekiniyor. Karısının pervasızca devam eden macerasına karşı yaptığı hareketten ürken bu adam, bana vaat ettiği hayatı nasıl temin edecek?

Beni hastaneye kadar getiren aczin, bana güvenilir, sakin bir hayat verme imkânı var mı? Bir gecenin ilgisizliği bana ağır bir hastalık verdi. Fakat ben buna ilgisizlik diyemiyorum. Çünkü Kâzım Bey'in beni tiyatroya gitmekten men etmek isteyişi, sonra şoförün izinli olduğunu söyleyip otomobili başkasının emrine bırakışı ilgisizlikten değil, korku-

dan ve beceriksizlikten. O, arzusuna ve iradesine hâkim bir erkek olsaydı tiyatroya gitmekten o gece için men edilecek tarafta beni bulundurmayacaktı.

Ben ondaki bu aczi gördükten sonra ondan ne bekleyebilirim? Heyecanla çalışsam üstün geleceğime eminim. Fakat bu hayatı kabul ederken zaten heyecan duymadım ki... İnsan, arzularından ayrı maksatlar için ne kadar çalışsa bütün kuvvetini toplayamıyor.

— Banyo hazır Hanımefendi. Sizi kaldırayım mı?

Nimet Hanım o kadar ince, nazik bir hastabakıcı ki... O hoyrat ve küstah Doktor Enver Kamil'in hor ve saldırgan hareketlerini gördükten sonra bu kıza adeta melek diyeceğim geliyor.

Banyolar hastalığıma çok iyi geliyor. Sancılarım gittikçe hafifliyor. Bugün banyodan çıktıktan sonra daha rahattım. Birçok roman aldırttım. Onları okuyorum. Nimet Hanım bana yurdun kütüphanesinden de birçok kitap getirdi. Kadın hastalıklarının adeta uzmanı oldum. Bir hastabakıcı olursam hiç zahmet çekmeyeceğim. Ameliyat odası benim bulunduğum katta... Bu sabah bir kürtaj yapıldı. Kadın öyle bir çığlık koparıyordu ki kapıyı kapatmaya mecbur oldum. Nimet Hanım gülüyordu:

— Bu kadar canı kıymetli hasta görmedim, diyordu. Canının acısından değil, kloroform[1] verilmesinden korkuyor. İki hastabakıcı, iki muavin güç zapt ettiler.

— Nesi var? dedim.

— Kocası çocuk istemiyormuş da aldırtıyor.

Nimet Hanım biraz durduktan sonra devam etti:

— Kim bilir kocası mı, orasını ne buradan sorarlar ne de o söyler... Kurtuluş Yurdu bu... Giren çıkan belli değildir ki! Günde iki üç kürtaj olur. Geçen gün genç bir kız geldi. Yanında kocası diye kibar bir adam vardı. Kızın burada tesadüfen bir tanıdığı çıktı. Anladık ki kız evli değil. O adamla sevişmişler, hamile kalmış... Buraya getirmişler.

---

1 Renksiz, hoş kokulu, genellikle anestezide kullanılan, yatıştırıcı ve uyuşturucu birleşik.

Nimet Hanım dinlediğimi görünce devam ediyordu:

— Kız kurnaz, akıllı bir şeydi. Çamlıca'da mektep arkadaşım çağırıyor, birkaç gece kalacağım, diye evinden izin almış. Buraya geldi, kürtaj yaptırdı. Üç günde çıktı, gitti.

Bu olaylara hayret ediyorum. Kim bilir yarın öbür gün ben de buradan iyi olup çıktıktan sonra arkamda yeni gelen hastalara anlatılacak bir macera bırakacağım. Benim için de, "evli bir erkeğin hayatına girmiş kadın" diyecekler.

Hissiyatımı kalbimin ucuna takıp yaşadığım zamanlar çevrenin kabullerini düşünmüyordum bile. Fakat bu hayat, bilmem neden, beni korkak, titiz ve ürkek yaptı.

Anlıyorum ki artık hayatım için kesin bir karar vermem lazım. Her şeyi tesadüfe ve hadiselere bırakmak, özellikle de yanında Kâzım Bey gibi, eski ilişkilerine hürmet eden yahut yeni macerası için eski yuvalarını feda etmekte tereddüt gösteren kararsız erkekleri olanlar için doğru değil!

Hadiseleri yaratmak ve hayat akıntısının önüne geçmek en doğrusu. Fakat nasıl? Hastaneye geldim geleli bir hafta oldu. Kâzım Bey'den her gün bir mektup ve bir buket alıyorum. Bana yeni romanlar gönderiyor. Bunlara lüzum var mı bilmem? Hayatımın geçişi benim için ibret alınacak en büyük eser...

Bugün eve telefon ettirdim. Nigar'dan çamaşır istettim. Ben başında olmayınca kız öyle değişmiş ki çamaşırları bile ütülemeden getirdi. Nimet Hanım'ın dışarıda olduğu bir sırada yavaşça sordum:

— Kâzım Bey eve uğramıyor mu?

— Bir iki gece misafirleriyle geldi.

— Kaldı mı?

Nigar tereddüt ediyor gibiydi. Fazla yüz göz olmamak için halindeki değişiklikten istediğimi anladım ve derhal başka şey söyledim:

— Kapıcıya söyle, çamaşırcıyı bulsun. Sen de başında dur. Eve geldiğim zaman kirli bir şey görmeyeyim.

Kâzım Bey eve ara sıra samimi misafirlerini getirir ve beni de başım örtülü olarak yanlarına çıkarırdı. Bazı

meşhur sazendeleri[1] davet eder; iyi tambur, kemençe ve ut çalanları bana dinletirdi. Anlaşılıyor ki rahatsızlığım bu eğlenceleri erteletmemiş.

Onun hastaneye gelmekten çekinişi, buranın operatörü olan Cemal Bey'e rastlama korkusundan olacak. Burada kendisine ait bir kadının olduğunu kimsenin bilmemesini istiyor. Hatta anladığıma göre, hastaneye beni Doktor Enver Kamil Bey kendi hastası diye getirmiş. Bu kadar önleme neden lüzum görüyor bilmem. Vücudum rahatlayıp iyileştikçe bütün bu hırslandırıcı şeyleri düşünüp üzülüyorum. Doktor Enver Kamil Bey, gördüğü ağır ve sert karşılıktan sonra daha nazikleşti. Şimdi artık muayene ederken bile, "Yavrum, kızım" diye hitap ediyor. Hemen her sabah uğrayıp yarım saat kadar yanımda kalıyor. Yalnız kaldığımız vakit, Kâzım Bey'in buraya gelemeyişine pek üzüldüğünü tekrar ediyor. Ona bu ihmalin veyahut tereddüdün sebeplerini hiç sormuyorum ve hatta söylediklerine önem vermemiş gibi görünmeye çalışıyorum. Ona bu sabah sordum:

— Doktor, burada daha ne kadar kalacağım? Sancılarım kalmadı.

— Üç gün daha... Rahatsızlığınızın kalmadığını ben de biliyorum. Fakat biraz daha tedbirli olalım. Dışarıda hava o kadar sert ki! Zannediyorum ki sizi perşembe günü evinize geçireceğim.

Buna o kadar sevindim ki daha ilk gördüğüm dakikadan beri ısınamadığım o buldok yüzlü adamın az kalsın boynuna sarılacaktım. Bana öyle geliyordu ki buradan çıkar çıkmaz, hayatıma biriken bu tereddütlü, çekinceli, korkulu engelleri birer birer devirip selamete çıkacağım.

Üzüntülü iki gece daha geçirdikten sonra perşembe geldi. Doktor Enver Kamil Bey son muayenesini yaptı. Yeni bir şey çıkarıp beni burada bir iki gün daha alıkoyacak diye korkuyordum. Kendimi yatı mektebinde izinsiz kalmış bir çocuk zannediyordum. Bereket versin, doktor tereddüt etmedi. Bir

---

1 Sazcı.

otomobil getirtti. Büyük mantoma sardı. Beni apartmana kadar getirdi. Geleceğimi saatine, dakikasına kadar telefonla söyleyip hazırlık yapmasını Nigar'a tembih ettiğim halde odamı bile ısınmamış buldum. Böyle hizmetçiler başlarında biri olmayınca bütün alıştıklarını unutuyorlar. Doktor Enver Kamil Bey bana birkaç şey daha tavsiye etti. Ve üç gün sonra sokağa çıkınca muayenehanesine gelmemi söyledi.

Evi pek fena buldum. Bütün düzenim altüst olmuştu. O kadar özenerek yerleştirdiğim eşyaların yerleri hep değiştirilmişti. Bir hizmetçinin, benimsemediği bir yere bundan fazla özen göstermesi için başında titiz bir el bulunması lazım. Onun için Nigar'a darılmadım. Yalnız dikkatimi çeken oturup kalkışı, iş yapışıydı. O kadar nazik ve saygılı alıştırdığım bu kıza öyle hoyratlık, kabalık gelmişti ki kızmaktan ziyade hayret ettim. Benim iyi olup eve gelişime adeta canı sıkılmış gibi görünüyordu. Söylediğim şeyleri yaparken öyle baştan savma hareketleri vardı ki...

Doktor giderken, Kâzım Bey'e müjde vereceğini söylemişti. Her vakitki gibi bir şey söylemedim. Doktor sözünü tutmuş ki bir saat sonra Kâzım Bey geldi.

Ben yatak odasında şezlongda yatıyordum. Onun, kapıyı açan Nigar'la koridorda bir şeyler görüştüğünü işittim. Fakat kapı kapalı olduğu için anlamadım. Yalnız Kâzım Bey'in adımları odaya doğru yaklaşırken kızın arsız bir kahkahasını duydum. Ne olursa olsun evin erkeğine karşı böyle küstahça gülebilmek için ondan çok yüz bulması lazımdı.

Kâzım Bey kapıyı açtığı zaman, onun adi bir sokak şarkısını mırıldanarak mutfağa girdiğini gördüm. Fena halde kızdım. Sinirlerim katılır gibi oldu. O kadar ki Kâzım Bey yanıma gelip beni kucaklamak isterken birdenbire geri çekildim. Dişlerim birbirine geçecek gibi sıkılmıştı. O, bu asabiyetimi kendisine karşı hissettiğim bir kine, hınca vermiş gibi, fena halde bozulmuştu, geri çekildi.

— Affet Ayten. Çok kusurum var. Seni hastanede yoklayamadım. Fakat her şeyi anlattığım zaman bana hak vereceksin.

Ona karşı ne ciddi bir gönül bağı ne bir kırgınlık hissediyordum. Hiddetimin kendisine olmadığını anlatmak lazımdı. Asabımı yatıştırmaya çalışarak ona işaret ettim:

— İçiniz rahat olsun Kâzım Bey, hastalık bana biraz sinir bıraktı. Sizin affedilecek bir kabahatinizi bilmiyorum. Otursanıza...

Ciddi söylediğime inanmamış gibi, yüzüme bakıyordu.

— Şu kanepeye oturunuz da görüşelim. Ne var ne yok? Ne âlemdesiniz?

Bu sefer alay ediyordum. Fakat şaşkınlık bu defa ona gelmişti, hissetmedi. Misafirliğe gelmiş yabancı bir adam gibi ürkek, meraklı hareketlerle geri çekildi, oturdu.

— Yarın bana başka bir hizmetçi gönderiniz. Nigar'ı bugün göndereceğim, dedim.

On beş günden beri ilk defa konuşuyorduk. Ve hemen hemen ona ilk sözüm bu olmuştu. Derhal onaylayıp sıhhatimi, hastane hayatımı soracak yerde adeta kızardı:

— Niçin Ayten? Bir şey mi yaptı?

— Bir şey yapıp yapmadığını söylemeye lüzum yok. Yarın başka hizmetçi bulup gönderiniz.

Hatasını anladı. Derhal geriledi:

— Hay hay, istersen şimdi telefon edeyim.

Cevap vermedim. Bana öyle geldi ki bu kibar ve zarif adam bile on beş gün içinde inceliğini, hassasiyetini kaybetmiş!

Kâzım Bey'le kendime, hayatıma dair bir şey konuşmak istemiyordum. İçime garip bir bıkkınlık, usanç gelmişti. Bu dar çerçeveli yaşayışta huzur ve güven görmüyordum. Hele karşımdaki adam o kadar güvenimi kaybetmişti ki bu tedirgin olan, yolunu şaşıran hayatım için ondan emin bir hareket beklemeyi manasız ve yararsız buluyordum.

O, şimdi koltuğu bana yaklaştırmış, hastaneye gelememesinin sebeplerini sayıp döküyordu. Hiç cevap vermeden dinledim. Fakat o gün, önemsiz görünen sebeplere kıymet vermek için onun kelime oyunlarıyla çabalayıp durduğunu görünce büsbütün canım sıkıldı. Kuvvetli edebiyatıyla söyleyip büyüttüğü bu savunmanın sonu yine tahmin ettiğim

gibi çıkıyordu. Umumi bir yerde kendisine ait bir kadın olduğunu gizlemek istemişti. En nihayet beni ikna ettiğine inanarak saçlarımı okşadı:

— Neyse geçmiş olsun. Çok şükür kurtuldun. Artık hayatımızı düzeltmek için ciddi kararlarımızı verelim.

Bu sözlerinin yüzümde mühim bir tesir yapmasını bekler gibi durdu.

— İşleriniz nasıl? dedim. Cemiyet çalışıyor mu?

Zeki, anlayışlı adam... Sorumdaki maksadı ve alayı hissetti. Evvelce bazen yaptığı gibi, vaziyetimizi şaka ile düzeltmek istedi. Parmaklarıyla hafifçe çenemi okşarken:

— Çapkın, dedi, yine şeytanlığa başladın mı?

— Evet, dedim, sizi memnun etmek, sizi eğlendirmek için! Hem bu lazım değil mi? Vazifeme tekrar başlayacak değil miyim? Yoksa beni artık lüzumsuz mu görüyorsunuz?

En can alacak yerinden vurduğumu anladım. Sapsarı oldu. Gözlerinin dumanlandığını görüyordum. Erkeklerin bazı etkilenme anları olur ki kalplerinde büsbütün başka hisler, başka arzular yerleşmiş olmasına rağmen böyle ani, geçici fakat heyecan verici sahnelerde samimi bir üzüntü gösterirler. Biraz sonra tamamıyla başka hislerle yaşayacaklarını bildikleri halde o dakika için hatta gözyaşı bile dökerler. Kâzım Bey de aynı vaziyetteydi. Bulutlanan gözbebekleri ıslandı. Sesi titriyordu. Geçirdiğimiz üç dört aylık hayatı hatırlar gibi gözlerini odanın köşelerinde gezdiriyordu.

— Ayten! dedi.

Fakat kuvvetli bir heyecan sesini gıcıkladı. İki üç damla yaş yüzünden kaydı, düştü. Onu ara sıra gelen coşkunluktan kurtarmak için lakırdıyı değiştirdim:

— Bu akşam yemeğe kalacak mısınız?

Ve derhal ilave ettim:

— Endişe etmeyin, sizi üzecek şeyler söylemeyeceğim.

— Hem artık ciddi görüşeceğiz, değil mi? Söyleyin bakalım, akşama ne yemek istiyorsunuz? Size seveceğiniz şeyler hazırlayayım. Yemekte benimlesiniz değil mi, söz veriyorsunuz, değil mi?

Elimi tuttu, parmaklarımı dudaklarına götürdü. Gözleri yere eğilmiş:

— Beni incitme, kırma Ayten! diye mırıldanıyordu. Güzel kadınlar için affetmek büyüklüktür.

— Siz söyleyin yemeğe kalacak mısınız?

— Sen üzülmez, rahatsız olmaz mısın?

— Bilakis, biraz dolaşmak, hareket etmek istiyorum.

— O halde ben biraz komisyona kadar gideyim, iki saat sonra gelirim. Bir şey ister misin?

— Lüzum olursa telefon ederim.

Alnımdan, gözlerimden öptü, gitti. Evim diye benimseyip emek verdiğim bu daireyi böyle perişanlık içinde görmeye tahammül edemiyordum. Şimdi, ne zamandan beri hastane koridorundan başka bir yerde dolaşmayan ayaklarımda hafif bir kesiklik hissetmekle beraber sürekli hareket etmek, dolaşmak istiyordum.

Kâzım Bey gider gitmez kısa örme ceketimi giydim. Ayaklarımda kalın, yünlü ve mantarlı terlikler vardı. Doktor her şeyden ziyade, ayaklarıma dikkat etmemi söylemişti.

Mutfakta hâlâ fena fena mahalle şarkıları mırıldanan Nigar'ı çağırdım. O kadar tertipli ve terbiyeli yetiştirdiğim bu kız on beş gün içinde ne kadar değişmişti. Karşıma geldiği zaman gözaltlarına hafif bir sürme çektiğini gördüm. Hatta dudaklarında bile hafif kırmızılık vardı. Büsbütün sinirlendim. Fakat bir hizmetçiye karşı asabi görünmek doğru değildi.

— Bana bak kızım, dedim, ben artık kendi işimi kendim göreceğim. Sana lüzum kalmadı. Aylığından başka sana on lira daha veriyorum. Eşyalarını hazırla, hemen şimdi git!

Birdenbire şaşırdı, afalladı. Sonra ellerini ceketinin ceplerine sokarak dudaklarını büktü:

— Beyefendi söylemeyince bir yere ayağımı atmam!

Başıma kan çıktı. Hırstan, hiddetten kulaklarım uğulduyordu. Birdenbire fırladım. Artık ne yaptığımı bilmiyordum. Tuttuğum yerden elimde bir parça kalıyordu. Onun apartmanı dolduran çığlığı içinde kapıyı açtım. Olanca hızımla merdivenlere doğru yuvarladım.

Her tarafım titriyordu. Tekrar odaya geldiğim zaman hırstan, hiddetten mi, sinir zafiyetinden mi bilmiyorum, yenemediğim şiddetli bir heyecan içinde gözlerimden yaşlar boşandı. Hıçkıra hıçkıra ağlayarak şezlonga kapandım.

Ömrümde bu kadar sinirlendiğimi hatırlamıyorum. Kriz ne kadar devam etti bilmiyorum. Beni harekete getiren, telefonun şiddetli çalışı oldu, koştum. Kâzım Bey'in yumuşak sesi:

— A kız, sen ne yaptın? dedi.

— Ne yaptım?

— Nigar bana bir geldi ki görülecek şey... Sıyrılmamış, kan çıkmamış tarafı kalmamış...

— Peki, ne demek istiyorsunuz?

— Hiç, yani şey... Kabahati neydi, ne yaptı? Ben de merak ettim de...

— Ev işlerine erkekler karışmaz. Siz komisyondaki vazifenize bakın.

Ve cevabını beklemeden telefonu kapattım.

Terbiyesiz kızı şu anda elime geçirsem henüz dinmeyen hıncımı almak için daha fena yapacaktım. Ev işleriyle meşgul olunca hiddetim geçecekti. Zile bastım, kapıcı geldi. Sık sık bahşiş verdiğim; çorap, çamaşır hediye ettiğim için beni pek seven Kerim Ağa'ya öteberi ısmarladım. İyi kalpli adam söylediklerimi alıp getirdiği zaman:

— Hanımefendi, mutfakta yapılacak bir iş varsa emredin, dedi. Hastasınız, kendinizi üzmeyin, yormayın!

— Eksik olma Kerim Ağa, dedim. Teşekkür ederim. Fakat ihtiyaç yok.

— Ben size iyi bir hizmetçi bulayım Hanımefendi, o fettan kızdan zaten hayır yoktu. İyi ki def ettiniz. Terbiyesiz kız, siz yukarıdan kovmuşsunuz da aşağıya gelmiş bana, "Beyefendiye söyleyeyim de bak, kim kimi dışarıya atıyor. Görürsün, yarın yine geleceğim. Ben geleceğim amma hanım evden gidecek!" diyor.

İster istemez dinlediğimi görünce Kerim Ağa devam etti:

— Günahı boynuna, bu kız siz yokken çok kepazelikler etti. "Hanım artık gelmeyecek, bey beni kendine nikâhlayacak" diye alakasız, münasebetsiz şeyler söyledi. Zamane hizmetçileri işte... Yüz vermeye gelmiyor ki... Eksik olmasın, bey de yüreği merhametli galiba.

— Hakkın var Kerim Ağa, dedim. Şimdiki hizmetçilere yüz vermeye gelmiyor. Terbiyesiz oluyorlar.

Ve sonra bu bahse son vermek için hemen ilave ettim:

— Hani bir çamaşırcı nine vardı. Kerim Ağa, ona söyle de bu akşam bana gelsin.

Mutfakta öteberi hazırlarken eve geldiğim dakikadan beri geçen hadiseleri birbirine ekliyordum. Nigar'ın bana ilgisiz kalışı, emirlerime omuz silkişi, Kâzım Bey gelince koridorda fısıltı başlayışı ve sonra Kâzım Bey'in onu iki defa savunmaya kalkışı, en nihayet Kerim Ağa'nın çok manalı sözleri, bu her evde olan hizmetçi meselesine daha başka bir önem verdiriyordu. Kâzım Bey'le Nigar arasında kalmış herhalde gizli bir bağ vardı. Bunu düşündükçe tüylerim ürperiyor, o bütün zaaflarına rağmen kibar ve zarif bildiğim adam gözümden düşüyordu.

Bir hizmetçiyle bu kadar teklifsiz olmak için herhalde aralarında en az hatıra gelen ihtimallerden birinin gerçekleşmesi lazımdı. Nigar'ın kapıcıya söylediklerinden çıkan mana, açıkça Kâzım'la aralarında inkâr kabul etmez bir hadise cereyan ettiğini anlatıyordu. Kâzım Bey gibi kibar, edepli, zarif bir adamın bir hizmetçiyle bu kadar sıkı fıkı oluşunda elbet bir sebep vardı. Fakat bu sebebin hakikat olduğu anda o edepli, o kibar adam ne kadar küçülecekti?

Samimi bir gönül arzusuyla değil, tabii bir el alışkanlığıyla güzel bir sofra hazırladım. Bu gece ilk defa doktorun verdiği diyeti bozacaktım. Ufak billur sürahiye ancak dört kadehlik rakı koydum. Evim için özenmek bana en büyük zevki verir. Ne çare ki şimdiye kadar tesadüf bana evim diye sarılıp bütün arzularımı üzerine eğecek bir yuva vermedi.

Yemek vakti geldiği zaman her işim bitmişti. Fakat Kâzım Bey henüz gelmedi. Hastaneden, yabancı insanlar

içinden kurtulup evim diye koşarak geldiğim bu küçük dairede şimdi yapayalnızdım. İçim sıkılmasın diye bütün odaların, koridorun elektriklerini açtım. Buna rağmen apartmana çöken sükûnet bana hastaneden çıktıktan sonra dünya yüzünde kendi başına terk edilmiş bir mahluk hissi veriyordu. Biraz piyano çalmak istedim. Tuşlara dokununca çıkan sesler bana derin bir mezardan gelen iniltiler gibi geldi. Salondaki kitap rafından bir *Resimli Mecmua*[1] çekip aldım. Belki yarım sayfa okuduğum halde bir şey anlamadım. Gördüğüm resimler zihnime kadar girmeden gözlerimde kalıyordu. Başımda ağırlık, kalbimde sıkıntı vardı.

Her an kapının çalınmasını bekliyordum. Fakat dakikalar uzayıp gidiyordu. Evde odadan odaya girip çıkıyordum. Bir aralık Nigar'ın oda kapısını açtım. Terbiyesiz kızın bir mendil bile alamadan çıktığı bu oda karmakarışıktı. Romanlarımdan, defterlerimden birçoğunu masasının üstünde gördüm. Kendime ait en önemsiz bir şeye bile el sürülmesine canım sıkılır. Hele en sevdiğim romanlarımı o kadar kıskanırım ki! İtinayla raflara yerleştirdiğim kitaplarımdan bir kısmını böyle darmadağınık; pudralı pamuklar, lavanta topları, kirli mendiller arasında görünce fena halde sinirlendim. Kitaplarımı birer birer kimini karyolanın üstünden, kimini yerden topladım. Ötede beride belki de başka kitaplar da olacaktı. Yorganı, yastığı kaldırdım. Yatak şiltesiyle çarşafın arasında beze sarılı ince bir paket gördüm. Her hareketinde bir fenalık sezdiğim bu kızın özel şeylerini de karıştırmak lazımdı. Paketi açtım, içinde aylıklarından biriktirdiği on beş liradan başka bir bütün ellilik, bir de buruşuk kâğıt gördüm. Kâzım Bey'in not defterinden kopmuş bu ufak kâğıtta şu bir satırı okudum:

Dün gecenin hatırası. Geceye yine içki hazırla.

---

1 Mart 1925 - Haziran 1928 yılları arasında on beş günde bir yayımlanan dönemin en popüler dergilerinden biri.

İmza yoktu fakat yazı Kâzım Bey'indi. Bu bir satırdan ciddi bir mana çıkarmak için birkaç kere okudum. "Dün gecenin hatırası" ne olacaktı? Sonra, "Geceye yine içki hazırla" ne demek? "Yine" dendiğine bakılırsa daha evvelki gece içki âlemi olmuş fakat kiminle? "Dün gecenin hatırası" nedir? Bütün elli liralık nereden gelmiş? Biraz düşününce bu para ile kâğıt arasında bir münasebet aradım. Not kâğıdının katlarıyla elli liranın kıvrımlarını ölçtüm. Paranın bu kâğıda bükülüp sarıldığı derhal meydana çıktı. "Dün gecenin hatırası" olarak Kâzım Bey'in Nigar'a elli lira verdiği anlaşılıyordu. Bunu keşfettikten sonra, "Gece yine içki hazırla"nın manasını izaha gerek yoktu. Hatıraları tekrar etmeye hazırlanıyorlardı. Nigar'ın kapıcıya söyledikleri, Kâzım Bey'in bu kadar küçüleceğini tahmin etmediğim halde hadiseler, maalesef inkâr ve müdafaa edilemez bir hakikatle aydınlanıyordu.

Bilmem neden, bu hakiki vaziyet şimşek gibi bir anda zihnime girince bütün sinirlerim boşandı. İsteksiz ve iradesiz gülmeye başladım. Artık hiçbir şeye önem vermiyordum. Olaylar ve insanlar beni alakadar etmez olmuştu. Arzularım, kanaatlerim birer birer devrilip gidiyordu. Kâzım Bey kalbime girmiş bir adam olsaydı şu anda gülecek yerde kim bilir ne kadar gözyaşı dökecek yahut gururumu ezdirmemek için acılarımı belli etmeyerek için için ne kadar kendimi yiyecektim.

Daha hastanedeyken onu hayatımdan çıkmış sayıyordum. Bundan sonra o bana ciddi ve uzun bir hayat da getirse varlığında bir ikinci nikâhlı kadın olmaktan başka bir yer doldurmayacağım.

Onun bir satırlık suç delilini kitaplarımla beraber aldım. Kızın paralarını, bilhassa bir gecelik servetin kıymetli hatırası olan elli lirayı zarfa yerleştirdim, cebime koydum. Bunlarla epey meşgul olmuştum. Salona geldiğim zaman saatin ona yaklaştığını gördüm. Kâzım Bey sekiz buçuktan, dokuzdan sonraya kalmazdı. Bununla birlikte, onu yemeğe beklemiyordum. Gelir gelmez bir iki şey söyleyip kapıyı yüzüne kapatacaktım. Onu karşımda küçülmüş, biçare ve

günahkâr görmek benim gururumu okşuyordu. Bana hazırlamak istediği hayatı ihmal ettikten başka, evdeki terbiyesiz bir hizmetçiye kadar düşen bir adam derhal o beklediğim hayatı verse bile kabul edemezdim. Daha hastanedeyken içime gelen his beni aldatmamıştı. Bu adam kibarlığına, inceliğine rağmen zevkine, ihtirasına düşkün; aynı zamanda korkak, beceriksiz ve zayıf iradeli bir erkekti. Böyle adamların hayatına karışmak kocasını titiz, kıskanç ve kuvvetli görmek isteyen kadınlar için değil...

Hayatımdan çıkardıktan sonra onunla meşgul olmak istemezdim. Fakat o herkesin hürmet ettiği kibar, ince adamı gözlerimin altında vicdansız, gurursuz, ruhsuz bir iskelet halinde bulundurmak bana zevk verecekti. Onunla bir defa daha karşı karşıya gelmek ve bir sözle, bir bakışla içinin bütün kirlerini, çirkinliklerini yüzüne vurmak istiyordum.

Yemek odasına geçtim, hazırladığım sofra çiçek gibi duruyor. Onu artık beklemiyorum. Fakat bilmem neden, yemek için hiç arzum yok. Yemek odasının elektriğini çevirdim. Beyaz örtüsü, parlak billurları ve itinayla yerleştirdiğim portakalları, muzlarıyla güzel sofra görünmez oldu.

Hayatta bu ikinci defadır ki en berrak gönül arzularıyla kurduğum sofraya el sürmeden ayrılıyorum.

Trabzon seyahatinden sonra zaten dolmayan kalp boşluklarımın artık kabuk bağlamayan müzmin bir yara gibi ağrıya ağrıya devam edip gideceğini biliyorum. Kâzım Bey hayatıma bir fena hastalık gibi girdi ve çevreme karşı daima mahcup ve mustarip edecek bir damga bırakıp çıktı. O belki de vaatlerindeki ciddiyeti tekrar edecek fakat hiçliği, aczi daha tiyatro gecesi anlaşılan bir adamın, hele bu iğrenç ve gülünç hadiselerden sonra nesine güvenilir? Hem erkeğin zalimine, kıskancına, uçarısına, müsrifine her huydakine tahammül edilir. Fakat gurursuz, iradesiz ve küçük ruhlu olanı, insana saadet vermez. Özellikle de o erkek, görünüşte kibar, nazik ve ince ise...

Saat on birde kapı çalındı. Zinciri koyup açtım. Kâzım Bey:

— Affet Ayten! diye bir şeyler söylüyordu.

Cebimdeki zarfı çıkardım. Kapının aralığından uzattım:

— Affediniz Kâzım Bey rahatsızım, sizi eğlendiremeyeceğim. İçkinizi sipariş ettiğiniz yerde için. Sizden rica ederim; kendini kaderine, talihine bırakan bir kadının hayatından çıkınız. Gurur ve şereflerini ihmal edenler hiç olmazsa başkasının gururuna ve ıstırabına hürmet etmeyi bilmelidirler. Güle güle efendim.

Zarfı aralıktan fırlatıp kapıyı ittim. Ellerim titreye titreye, kalbim çarpa çarpa koştum kendimi şezlongun üstüne attım. Yüzüm alev alev yanıyordu. İçimde keder mi sevinç mi bilmiyorum garip bir heyecan vardı. Kendi talihimi, kendi vaziyetimi düşünmeden onu utancından yerlere geçirdiğim için düşmanına üstün gelmiş bir kahraman gibi seviniyordum. Fakat bu sevinç o kadar ürpertili ve heyecanlıydı ki kalbime ıstırap veriyordu.

Ona en sert, en müthiş acıyı duyurup yüzüne kapıyı kapadığım anda hayatımda bir yaprak çeviriyordum. Ne yazık ki ben bu kapıyı daha dört ay evvel bu hayata karar vermek için düşüne düşüne uyuyakaldığım gece kapayacaktım. Hayat işte böyle umulmaz ve beklenmez tesadüfler, neticeler ve güler yüzle gelen ıstıraplarla dolu!..

***

Haziran 1924

— Fena mı abla? Burada kendi halimde çalışıp duruyorum. Artık bana kimse bir şey söyleyemez. Hem terzihanem öyle meşhur oldu ki... Bütün Şişli kibarları iç çamaşırlarını buraya diktiriyorlar. Gördün ya, üç kız boyuna işliyor. Hatta bazen bunlar yetişemiyor da gündelikle işçi tutuyorum. Sana bir kat çamaşır yaptırayım gör...

Altı aydan beri ablamı ilk defa görüyordum. Mektup yazıp çağırmasaydım yine gelmeyecekti. Fakat hayatım o kadar düzgün geçiyordu ki bu sakin ve mesut hayatımı ona göstermekten kendimi men edemedim. Bugün için davet ettim. Ablam beni o kadar sever ki kırmadı, geldi. Kâzım Bey meselesinden dolayı bütün ailem benimle dargındı. Tabii ayrıldıktan sonra da dargınlık devam etti. Gerçi Kâzım Bey,

Doktor Enver Kamil vasıtasıyla birçok teşebbüste bulundu. Ailesini bırakıp benimle nikâh yapacağını söyletti. Fakat bu vaatler beni daha ziyade tiksindirdi, iğrendirdi. Gururumu kıracak çirkin hadiselerden sonra, kabul ettiğim hayata devam edecek olsaydım Trabzon'dan gelmezdim.

Kâzım Bey bütün ümitlerini kaybettikten sonra bana Doktor Enver Kamil vasıtasıyla iki bin lira gönderdi. Derhal iade ettim. Bu para meselesi aramızda bir ay sinirli bir mücadele açtı. Onun hayatına girmeden evvel benim namıma bankaya üç bin lira koymuştu. Terzihaneyi açarken bundan biraz aldım. Paraya ihtiyacım yoktu. Sonra iki bin lira gönderişi, bilmem neden bana ağır geldi. Sanki onun hayatına karışmama ücretini veriyormuş gibi...

Fakat Doktor Enver Kamil ara yerde gide gele nihayet bir akşam hırslandı. Para paketini masanın üstüne fırlattı.

— Olur şey değilsiniz yahu! Dünyada bu kadar saçma iş görmedim. O almaz, bu almaz. Ara yerde beni çıldırtacaksınız yahu! diye yarım saat söylendi. Nihayet yalvardı, yakardı.

— Sen alma senin adına bankaya yatırayım, ne zaman lüzumu olursa alırsın, dedi.

Ve bütün ısrarıma rağmen ertesi günü bana bankanın defterini gönderdi.

Evin kontratı benim adıma yapılmıştı. Her darbeden, her vakadan sonra bir müddet kendi hislerim, kendi düşüncelerimle yalnız kalma arzusu geliyor. Bu defa, hatta ailemin semtine bile dönmeyerek hayatıma büsbütün hâkim kalmaya karar verdim. Fakat genç bir kadının bu inziva hayatının pek çokları için bir dedikodu mevzuu olacağını bildiğimden, vaziyetimi daha ciddi bir şekle koyma, bir terzihane açıp hayatımın kaynağını gösterme mecburiyetini hissettim.

Bu teşebbüsüm beklentimin tersine büyük bir başarıyla neticelendi. Terzihane için bulduğum işçi kızlar kendi masraflarını çıkardıktan sonra bana da epeyce bir kâr bırakıyorlardı. Hayatımı böyle kaygısız, kimseye yaslanmadan temin etmekten o kadar memnun kaldım ki bütün kış bozulan

sıhhatim yerine geldi. İyiden iyiye toplandım. Bu vaziyetimde etrafımda dolaşanlar eksik değil. Geçen gün kulağı ağır işiten bir genç adam geldi. Bir düzine kadar delikli gömlek sipariş etti. Kızlar ölçü alırken yanlarında bulundum. Fakat o kadar dikkatli bakıyordu ki kendi odama geçmeye mecbur oldum. Gömlekler için pazarlık etmedi. Kızlara adres bırakmış, onlar da deftere yazmışlar.

Hafta sonunda kontrol ederken bir düzine gömleğin hizasında "R... Hanı'nda zahire tüccarı Hürmet Bey" ismini okudum. Gömleklerin ücreti yüz elli lira ediyordu. Faturasını göndermişler. Ertesi akşam bana bir zarf içinde iki yüz lira ile bir mektup geldi. Tüccar bey pek memnun kaldığı için bahşiş olarak verdiği elli liranın kabulünü rica ediyordu.

Erkeklere ait işlerle uğraşmadığımız halde bu gömlek meselesi beni biraz uyardı. Herhangi bir yanlış anlamaya meydan vermemek için bundan sonra başvuracak erkeklerden iş almamalarını kızlara tembih ettim.

Bundan üç gün sonraydı. Bir kadının benimle görüşmek istediğini haber verdiler. Kabul ettim. Sadakor[1] çarşaflı yaşlıca bir kadın... Bu yaşta, bu vaziyette kadınlara mahsus saçma sapan lakırdılardan sonra sesini yavaşlattı, gözlerimin içine bakıyordu:

— Kırk bir kere maşallah, bizim Hürmet Bey'in yanıp çıldırdığı kadar var, dedi. Allah bağışlasın. Doğrusu ben de pek beğendim. Ay parçası gibi taze... Kuzum, yavrum, sana bir şey söyleyeceğim. Bizim Hürmet Bey, Allah'ın emri peygamberin kavliyle seni istiyor. Burada mı, nerede görmüş, kaç gündür delikanlının gözü dünyayı görmüyor. İki elim yanıma gelecek, ne yalan söyleyeyim. Kibar, zengin çocuktur. Hani kısmetse ne diyeyim? İkiniz de birbirinize biçilmiş kaftansınız.

Kadıncağız daha neler söylemedi... En nihayet:

— Bak kızım düşün, taşın, Hürmet Bey bu zamanda bulunur kısmet değildir. Onlara Karabacakzadeler derler. Karun kadar zengindirler. Evlerini bir görsen...

---

1 Düz dokunmuş, açık saman renginde bir tür ipek kumaş.

Devam etmesine meydan vermeden sordum:

— Siz Hürmet Bey'in nesisiniz?

Birdenbire durdu:

— Analığıyım. Beni nerede görse gelir, elimi öper, hatırımı sorar, para verir. Doğrusu öyle de eli açıktır ki!

— Peki Hürmet Bey'in validesi, ailesi yok mu?

— Olmaz olur mu!

— O halde, söyleyiniz de onlar teşrif etsinler.

Bunu kadını artık devam ettirmemek için söyledim. Çünkü analığıyım der demez işi anlamıştım. Yine birçok dua ve övgüden sonra kadın gitti.

Bugün vapura yetişmek için acele eden ablamı kapıdan geçirirken kadın tekrar geldi. Ablamın yanında bir şey hissettirmedim. O, merdivenden indikten sonra kadına döndüm:

— Bir şey mi sipariş edeceksiniz efendim?

Ve onun cevap vermesini beklemeden ilave ettim:

— Matmazellere müracaat edin. Ne istiyorsanız söyleyin!

Kendi odama doğru gidiyordum. Arkamdan yetişti, eteklerime sarıldı:

— Ah benim üzüm gözlü, şeker sözlü evladım. İnsaf, merhamet et. Bir dakika beni dinle. Benim ne günahım, kusurum var, a kızım? Bak bunu Hürmet Bey gönderdi. Al, oku!.. Ondan sonra söyleyeceğini söyle...

Pelerininin altından çıkardığı zarfı uzatıyordu. Fena halde titizlendim:

— Rica ederim efendim. Burada zarfın, mektubun lüzumu yok. Efendinize söyleyiniz, burası terzihanedir. Postane değil!

Ve hırsla odama girip kapıyı kapadım.

Erkeklerin bazı coşkun anlarında arzularına ulaşmak için her şeyi göze aldıklarına yeni bir misal de Hürmet Bey'in bu kadını başıma musallat etmesiydi. Ciddi ilişkiler kurmak için kestirme yollar varken böyle üç beş lira için en çirkin emellere vasıta olan kadınları araya koymak herhalde terbiyelice bir hareket değildi. Anlaşılıyor ki Hürmet Bey'in ağır işiten kulakları kadar yola güç gelen

bir terbiyesi var. Terzihaneye birkaç gömlek yaptırıp ümit vermekten ziyade hırs, hiddet getiren manasız tekliflerde bulunmak bu azgın arzuları tatmin edebilir mi? Anlıyorum ki gençlik ve güzellik çok defa sahibinin şeref ve gururuna kıyan, istenmez bir lütuf oluyor. Anlıyorum ki şu dört beş oda içinde kendime bulduğum sakin ve eğlenceli hayattan beni mahrum etmek için etrafımda dolaşan bencil arzularla ne kadar mücadele etmek lazım.

Biraz sonra kızların odasına geçtiğim zaman hiddetim geçmişti. Onlarla şakalaştım. Bu akşam biraz gezmek, dolaşmak istiyordum. Hazırlandım. Açık bir otomobil getirttim, çıktım.

Ne zamandan beri kır havası almıyordum. Dağları, ufukları, denizi o kadar özlemiştim ki! Otomobil, Maslak yolundaki ağaçlıktan kayıp giderken kendimi, altı yıl evvel kalbi kararsız sevinçlerle dolup taşan çılgın ve çapkın Ayten gibi gördüm.

Rüzgâr yüzüme çarptıkça içimde birikip kümelenmiş gibi hissettiğim azap ve hicran hisleri birbirinden ayrılıp dağılıyor gibiydi. Yeniköy önünde Boğaz'ın sert denizi beni tamamıyla değiştirdi. Köşkün önünden geçerken baktım. Emektar bahçıvan Süleyman Ağa büyük cevize tırmanmış, kolan salıncağının[1] ipini bağlıyordu. Biraz eğilince kısa, beyaz gömleği, bukle bukle sarı saçlarıyla Sevgi'yi gördüm. Kalbim çarpıyordu. Bir yıl evvel en vazgeçilmez ve en çok aranılır ferdi olduğum bu samimi aile yuvasına serbestçe girmekten mahrum olacak kadar ne büyük günahlar işlemişim... Sevgi'nin ağaca yükselen gözleri beni görmedi. İhtiyar Süleyman Ağa yaramazlarla o kadar meşgul ki etrafa bakacak hali yok. Bir anda kendimi bu temiz tablonun içinde görür gibi oldum. Otomobili durdurup atlamaktan kendimi güç men ettim. Bir yıldan beri hayatımın üzerinde dolaşan karanlık bulutlar yolumu o kadar şaşırtmıştı ki bir gün gelip tesadüfen bu eski

1 Altında ayak basma tahtası bulunan ve ayakla kolan vurularak sallanılan, kolanla veya sağlam iplerle kurulmuş salıncak.

aile yuvasının önüne çıktığım halde girmek için gözlerim kararıyordu. Kendi avare hayatım yüzünden onlara, aileme getirdiğim arzu edilmez endişe ve utanç darbeleri beynimin içini altüst etti. Sevgi'ye, Süleyman Ağa'ya görünmemek bu temiz, bu samimi aile yuvasından kaçmak için geriye çekilip şoföre haykırdım: "Hızlı gidiniz!"

Bir an içinde kalbimde açılıp kapanan bu manzara gözlerimin önünden uzun zaman gitmedi. Bir yıl evvel genç kadınlığımın en mest, en kaygısız hisleriyle gezip dolaştığım bu sahillerde geçmişe ait hiçbir iz kalmamıştı. Kalender'in önüne geldiğim zaman o yüksek çınarlar altında Sevgi'yle yaptığımız koşuları, köşe kapmaca oyunlarını hatırlamaya çalıştım. Bu hatıraların üstünde o kadar kalın ve öyle karanlık hayat kümeleri vardı ki bir yol bulup onlara yaklaşamadım. Burası her vakitki gibi tenhaydı. Şoföre durmasını söyledim. Kalender, Boğaz'ın en sevdiğim yerlerinden biri... Kızlığımda buraya geldiğim zaman kendimi allı morlu feraceler içinde sahilde gezer hayal ederdim. Bu hayal şüphesiz ki Boğaz'ın eski âlemlerine dair okuduğum eserlerden geliyordu. Bu sahillerde geçen aşk maceralarına dair ne kadar çok roman okumuştum. En sonunda ben de akşamları yüzüne ince bir gümüş bulut inen bu sahillerde kalbimi harekete getiren bir maceranın kahramanı olmuştum. Fakat aşka, kalbe ait her macera benim Trabzon'a kadar devam eden macerama benzemezdi ki! Bu sahillerde sevişenlerden kim bilir kaçı ömürlerinin sonuna kadar sevgilerinin ve sevdiklerinin zevki ve lezzetiyle mesut yaşamışlardı...

Aşkın lezzeti bir kaza ve korku yahut sevinç heyecanı gibi geçici oldukça, hayat tümsekli, çukurlu, arızalı bir yol gibi, insanı her adımında sendeletip düşürüyor. Onsuz yaşamak da o kadar istenmez bir şey ki...

Otomobilden indim. Denize doğru yürüyorum. Henüz erken, sahil çok tenha... Kaç defa burada durup Beykoz'un yüksek tepelerini seyrettim. Kaç kere buradan gelip geçen büyük yolcu vapurlarına mendil salladım. Bunu niçin yapıyordum, bilmem ki! Hayatımın o umursamaz, gamsız

günlerine dair hiçbir sebep hatırlamıyorum. Yalnız bütün hareketlerimin kuvvetli bir sevinçten taşıp döküldüğünü biliyorum. İnsan, yarına baktığı zaman geleceği daima ümitli ve çiçekli görüyor. Hiçbir zaman yoktur ki geçmişi kadar aranılır ve sevilir güzellikte olmasın! Ben şimdiye kadar bir kere olsun başımı geçmişe çevirip onun manzaraları ve duygulanmalarıyla meşgul olmadım. Çünkü arkamda hasretini çekecek, hatırlamaktan zevk alacak bir hayatım yok sanıyordum. Fakat bu akşam Yeniköy'de köşkün önünden geçerken, ne zamandan beri kalbimde biriken tesellisiz hicran ve ıstırap kümeleri altında iki üç yıl evveline ait ince ve kaygısız hayat parçalarının şeffaf ve tatlı izlerini buldum. Ve anladım ki hayatın bir noktasında, geçmiş kendini aratmak için insanın yoluna çıkıyor.

Bütün kış Taksim'de evde, hastanenin ufak odasında geçen hayatım, bir bahar kudretiyle yeşeren ve çiçeklenen ömrünü kurutmuş ve söndürmüş gibiydi. Şimdi macera, bekleyiş, ümit dolu meşakkatli bir kış hayatından sonra ilk defa Boğaz sahillerine geldiğim zaman kendimi bir iki yıl evvelkinden pek başka buldum. Bu başkalık, senelerin maddi hudutlarından daha genişti. Ömrümün yolunda büyük bir kavis çizmiş ve geçip gittiğim yolda kalbime, gençliğime ait çok kıymetli hatıralar bırakmıştım.

Boğaz'dan büyük bir yolcu gemisi geliyor. Ben de geçen yıl bu mevsimde Karadeniz'den gelmiştim. O zaman hayata ne kadar güvenim vardı. O kadar da gururluydum ki! Bilmem neden, bugün omuzlarımda beni yere çeken, belimi büken bir ağır yük var gibi...

Görülmek, tanınmak korkusuyla etrafıma serbestçe bakamıyorum. Yüzümü görenlerin bedbahtlığımı anlayacaklarını zannederek kızarıyorum. Yolumda hiçbir engel, hiçbir hudut tanımayıp zevkime göre çizdiğim hat üstünde yürümenin cezası galiba!.. İnsanların kendi kendilerini terbiye etmek için kabul ettikleri âdetleri, düşünceleri hiçe saymak anlıyorum ki kahramanlıktan ziyade onur ve gururdan fedakârlıktır. Tecrübesiz kalbimle bu tecrübeyi yaptığım için

bugün en sıkı bağlarla bağlandığım samimi aile yuvasından adeta bir hırsız gibi kaçıyorum.

Gözlerimin altında biriken yaşları rüzgâr soğuttu, titretti. İki üç damlanın yüzümden gömleğimin üstüne düştüğünü gördüm. Sahilden bir iki adım gerideyim. Dalgalar birbirini omuzlayan mektep yaramazları gibi kaynaşıyor. Tarabya'dan gelen Şirket[1] vapuru koyu, uzun bir duman salıverdi. Arkamdan Rumca konuşan birkaç kadın geçiyor. Deniz bana hiçbir zaman bu akşamki kadar sevimli ve sıcak görünmedi.

Bu oynak mavicikleri kucaklamak için içimde titretici bir arzu var. Onların serinlik veren cümbüşleri, içimdeki hicran ve ıstırap hummasını söndürecek gibi... Mutlak bir sevgi için üzerlerinden aşıp geçtiğim bu sularını, teselli bile etmeden, aynı vefasızlıkla, yine getirip bu sahillere attılar. Onun için bu oynak maviciklere düşmanım. Fakat onlar öyle cana yakın ki! Yarım adım daha attım. Şimdi rıhtımın ucundaydım. Fiske fiske sular eteklerime kadar geliyor. Çoraplarım damla damla su oldu. Fakat bu darbecikler, beni o kadar huylandırıyor, o kadar gıcıklıyor ki... Onların her damlasında en çapkın öpücüklerin tadı ve titretişi var. Gözlerimin altında lacivertleşen deniz bana yaklaşıyor gibi. Geçen yılın baharında beni ömrümün en tatlı sevgisine çekip götüren bu sular, şimdi yılgın ve günahlı gölgemi kendi derinliklerine çekiyor... Ellerimi uzattım, içimin humması azaldı. Keskin yosun kokusu genzimi gıcıkladı. Vücudumun dayanaksız kalmış gibi sarsıldığını hissediyorum. Sular bana yaklaşıyor. Hayatım bir an içinde gözlerimin önünde şimşek gibi çaktı. İhanet gören ve kandırılan hayatımdan beni kurtaracak, bir gururum kalmıştı. Yarın şüphe yok, yeni bir sağanak, yeni bir tesadüf beni daha derin bir uçuruma çekip atacaktı. Bu tehlike beni takip ediyormuş gibi ürktüm. Uçurumdan kaçmak için hamle yaptım. Oynak sular üstüme kavuştu.

---

1 Şirket-i Hayriye'nin kısaltılmışı, 1851'de kurulan ve 1854'ten 1945'e kadar Boğaziçi'nde yolcu ve yük taşımacılığı yapan gemicilik şirketi.

Gözlerim açılıp kapanıyor. Camgöbeği rengindeki suların, yeşil toz bulutları gibi, gözlerimi yaktığını hissediyorum. İster istemez çırpındım. Soğuk su sinirlerimi kuvvetlendirmiş gibiydi. Haykırmak için dudaklarımı açtım, ağzıma sular doldu. Bütün kanımın beynime yükseldiğini hissediyorum. Artık mücadele etmekten vazgeçtim. Hayatımın en kuvvetli köşeleri parça parça gözümün önünden kayıp geçiyor. Bütün tanıdığım yüzler şimşek gibi çaktılar. Bir an içinde yaşamanın bütün ıstıraplarını yeniden hissettim. Hayatta beni bekleyen meçhul tehlikelerden kaçmak ister gibi, kendimi serin sulara bıraktım. Artık yalnız kulaklarım uğulduyor, uğulduyordu. "Hayır düşmedi. Kendini adeta denize bıraktı." "O kadar yaklaşmıştı ki koşup yetişinceye kadar.."

Vücudum bir şey duymuyor, başımda şiddetli bir ağrı var. Ağzım aralıksız sulanıyor. Kollarım ezilmiş gibi acıyor. Gözlerimi açamıyorum. Uyuma arzusu var. Etrafımdaki telaşları, konuşuşları dinliyorum. Benden bahsediyorlar. Ellerimi tutanlar kollarıma masaj yapıyorlar. Gözlerimi açtım. İlk defa, deniz mavisi bir çift gözün bana baktığını gördüm. Hiç tanımadığım bu gözlerde derin bir güven vardı.

— Nasıl oldunuz?

Ve benim cevap vermemi beklemeden iki el omuzlarımdan tuttu.

— Biraz kalkar mısınız?

Etrafıma baktım. Beni gazinonun sedirine yatırmışlar. Elbiselerim su içinde, ıslak gömleğim vücuduma yapışmış.

Deniz rengi gözlerin sahibi genç adam içeriye doğru seslendi:

— Madam, yer hazırsa hanımefendiyi getirelim!

Omuzlarımdan ve ayaklarımdan tutan eller beni kaldırdı. Gazinonun içindeki odaya götürdüler. Sarsıldıkça içimde bulantı oluyor, ağzımdan sular geliyor. Deniz gözlü genç:

— Burada soyunabilirsiniz efendim, dedi. Merak etmeyin, bir tehlike yok. Yalnız ıslak elbiselerinizden bir katını olsun değiştirmek lazım.

Ve yanımdaki başkalarını da aldı, dışarı çıktı. Şimdi gazino sahibinin tanıdığım madamı, üzerimden elbiselerimi çıkarıyordu.

— Ka, ne ettin de bu işi ettin? Tatlı canına kıyacak nen var kuzum? Bizim hanımefendi köyümüze yine geldi, şimdi gazinoya gelecek bir acı kahvemizi içecek diye beklerken... Yüreğim ağzıma geldi. Bilirsin, nasıl koştuksa az kalsın dalgalar götürecekti. Bizden evvel Doktor Macit Bey yetişti. Kollarından nasıl tuttuysa çekti, çıkardı.

İhtiyar kadın hem birbirine yapışan elbiseleri çıkarıyor hem de söyleniyordu. Ara sıra kuru bulantılar geliyor. İçimde bir ezginlik var. Gözlerim yanıyor, madam kendi gömleklerinden birini başımdan geçirdi. Çoraplarımı içeride kurutup getirdi.

Denize nasıl düştüğümü hatırlamıyorum. O kadar üzgün, o kadar kötümserdim ki hareketlerime hâkim olamamıştım. Belki ümitsizlik, belki de kötümserlik beni denizden ve ölümden teselli aramaya koşturmuştu. Kırılacak gibi ağrıyan dizlerim, kollarım ovulmak istiyordu. Madamdan rica ettim. Zavallı kadın benim için pişirmeye çalıştığı çayı bıraktı, geldi.

Baygın bir halde uzandığım yerde ne kadar kaldığımı bilmiyorum. Madam:

— Doktora haber vereyim istersen, dedi.

Başımı eğdim. Ağzımda hâlâ tuzlu suyun bıraktığı bir pas ve yosun kokusu vardı. Deniz gözlü gencin içeri girdiğini görünce Doktor Macit Bey'in o olduğunu anladım. Pembe bir yüzü, güven verici bakışları vardı:

— Nasılsınız Hanımefendi? dedi. Biraz rahat ettiniz mi? Titreme geliyor mu?

— Hayır, yalnız kollarım ağrıyor.

Munis bakışları gülüyordu:

— Tabii, dedi. O kadar masaj yaptık, suni teneffüs yaptık. Otomobiliniz hazır, sizi evinize kadar götürebilir miyiz?

— Hay hay! Zaten yatma ihtiyacı hissediyorum.

Bizi ailece tanıyan madamın ablama, enişteme dair haberler sormasına meydan vermemek için bütün gayretimi toplayarak kalktım, elimden tutan genç doktorun yardı-

mıyla otomobile atladım. O, gözlerimden onay bekler gibi yüzüme bakarak şoförün yanına oturmak istedi. Ona:

— Rica ederim, içeri gelin, dedim.

Otomobil yarım saate varmadan beni eve getirdi. Çok yardımını gördüğüm Doktor Macit Bey'e bilhassa teşekkür ettim. Terbiyeli ve nazik adam bana mide bulantılarını geçirecek ve kum kaçan gözlerimin kanını silecek bazı ilaçlar verdi. Yarın gelmek üzere gitti.

Kızlar başıma üşüşmüşler, soruyorlardı. "Ayağım kaydı, birdenbire düştüm. O kadar şaşırmışım ki yüzmek bile aklıma gelmedi. Dehşetli su yutmuşum" dedim.

Yalnız kalınca çok düşündüm. Sabahleyin deniz havası almak için otomobile binerken içimde ne taşkın sevinç vardı. Kırların serbest rüzgârı beni ne kadar açmıştı. Sonra da denize yaklaşınca öyle sevinmiştim ki... Yalnız ablamın bahçesini ve orada Sevgi'yi görünce birdenbire sarsılmıştım.

Ömrümün en şen ve en coşkun, sevinçli günlerini içinde yaşadığım köşke giremiyor, kardeşimden daha çok canıma yakın bildiğim Sevgi'yi okşayıp öpemiyordum. Bu mahrumiyetin sebeplerini bir an içinde tahlil edip arayınca, bütün neşem, arzularım rüzgâra tutulmuş bir avuç kıymetli tüy gibi uçtu, dağıldı. Ondan sonra artık bilincim, aklım kalmamıştı. Hayatın aykırı yollarında geçirdiğim bir iki yıllık macera, bugün için beni serbestçe hareketten men eden ağır bir zincir halinde ayaklarıma sarılmıştı. Bu görüş şimdiye kadar kalbime giremeyen ümitsizliği, kötümserliği bütün endişeleriyle varlığıma sapladı. Hep umursamaz ve serbest geçen ömrümün bu tepkisi pek şiddetli oldu. Hayatıma daima üstün gelmek, yalnız kendi arzularımın sevkiyle yaşamak için verdiğim sevgili kararlarım birdenbire sarsılıvermişti.

Bir küçük tesadüf beni bu kadar sendeletmişti. Halbuki dayanaksız, güvensiz duran hayatımı tehdit eden ne kadar tehlike vardı. Galiba bunlar, kuruntu derecesine varan bu korkular, beni kötümserliğe düşürmüş, şuurumu almış ve beni yeryüzünde vazifesi kalmamış bir şey, bir posa, bir çürük eşya parçası gibi fırlatıp denize atmıştı.

Şimdi parça parça zihnimde tekrar eden bu endişe ve düşünceler beni aynı hislerin yoluna çıkarıyor. Gözlerimi kaplayan camgöbeği renginde suların vücuduma sarıldığını hissediyordum.

Artık yüzümü kızartacak hiçbir şeyim kalmıyor. En sert taşları ve en taze çiçekleri, dalgaları, köpükleriyle zedeleyip değiştiren büyük, merhametli deniz benim günahımı da benimle beraber silecek, yıkayacak, temizleyecek! Şimdi o kadar mesudum ki artık yarın için de endişem yok. Genç bir dul kadının küçük bir apartmanda gönül rahatlığıyla açtığı terzihaneye, gömlek diktirme bahanesiyle aşk ve eğlence avcıları gelemeyecek ve ömründe yalnız kendi zevki, kendi sevgisi için yaşamaya söz veren Ayten de bu beyhude arzunun peşinde çürüyüp gitmeyecek. Camgöbeği renginde deniz suları etrafımda dalgalanıp köpürüyor ve ben bu serin renk ve inziva âlemine dalıp gidiyorum.

— Hanımefendi, doktor geldi. Müsaade eder misiniz?

Gözlerimi açıyorum. Camgöbeği renginde sular yok, köpüren ve dalgalanan deniz yok. Terlemişim. Gece dolabının üstündeki elektrik yanıyor. Abajurun gurup rengi[1] ışığı gözlerimi aldı. Yüzümde gerginlik, gözlerimde yanma var. Hâlâ yosun kokusu hissediyorum.

— Saat kaç?

— Yedi buçuk, hanımefendi. Dün söylemişsiniz, doktor yarım saattir salonda bekliyor.

Yatakta biraz doğruldum. Vücudum yanıyordu. Ağzım pas tutmuş gibiydi. Gözlerim hâlâ acıyor.

— Doktor Bey'i buraya getiriniz.

Kız, odanın büyük lambalarını açmak istedi. Engelledim:

— Gözlerime rahatsızlık veriyor. Açma! Bu yeterli!

Komodinin üstündeki gurup rengi abajurdan odaya sarı, kırmızı az bir aydınlık yayılıyor. Örtüyü biraz daha çektim. Doktor Macit Bey içeri girdi:

— Affediniz doktor, dedim. Uyuduğumu görüp haber vermemişler. Halbuki bir dalgınlık geçiriyordum.

---

1 Turuncuya çalan kırmızı.

Ve ona karşımdaki koltukta yer gösterdim. Oturmadan yanıma geldi.

— Nabzınıza bakabilir miyim, ateşiniz var mı?

Cebinden çıkardığı ince bir saate bakıp saniyeleri sayıyordu.

— Ateşim var doktor, dedim. Sonra gözlerimden çok rahatsızım.

Deniz rengindeki gözleri kalbime kadar işledi.

— Evet, biraz kızarmış. Fakat merak etmeyin, yarına kadar bir şey kalmaz.

İçinde köpükler, dalgalar ve engin ufuklar görünen bu gözleri daha iyi görmek için odanın bütün elektriklerini açtırmadığıma kızıyordum.

— Nabzınız mükemmel... Bir de ateşinize bakalım.

Cebinden çıkardığı ufak bir termometreyi uzattı.

— Müsaade ederseniz ben koyayım doktor.

Onun elinin teması beni gözlerinin bakışı kadar etkileyecek diye korktum ve aldığım termometreyi kendi elimle koltuğuma yerleştirdim.

— Gözleriniz için verdiğim banyoyu yaptınız mı?

— İki defa fakat hâlâ yanma var. Sonra o bayıltıcı yosun kokusu hâlâ genzimden gitmiyor.

Koltuğu biraz çekip oturmuştu:

— Tabii tesiri bir gün devam edecek. Biliyor musunuz ne kadar denizde kaldınız? Ben arabayla geçiyordum. Denize atladığınızı uzaktan gördüm. Koşup gelinceye kadar epey zaman geçti. Biliyorsunuz yaptığınız çılgınlık ne tehlikeli bir şeydi. Şimdi rahatsınız, bir iki gün daha geçsin, sizden bir doktor sıfatıyla hareketinizin sebeplerini soracağım. Gazinodaki madam bana birçok şey anlattı. Pek muhterem bir aileye mensup olduğunuzu ondan öğrendim. Böyle bir ailenin mesut olması lazım gelen genç ve güzel bir ferdini tehlikeden kurtarmak ve onu böyle yaramazlıklardan men etmek vazifemdir. Öyle değil mi?

Kalınca kaşlarının altında yüzeyi rüzgârla titreşip dalgalanan bir deniz gibi, gözleri gülüyordu. Cevap verdiğimi görünce:

— Sizin için rapor vermek de lazım. Fakat istemezsiniz, değil mi?

— Rica ederim, hadiseyi büyütmeyin doktor, dedim. Küçük bir kaza... Rapor yazmaya değer mi?

— Kaza mı? dedi.

Ve gözlerimin içini arayarak devam etti:

— Bunu başkasına söyleyebilirsiniz Hanımefendi. Fakat sizi ilk gören ve denizde size elini uzatan bir adama söylerseniz...

— İnanmaz mısınız?

Sorarken galiba gülmüştüm. Sıkıldı. Bir şeyler söylemek istedi. Dudakları oynadı. Onu yatıştırmak için komodinin üstündeki şeker kutusunu uzattım:

— Alır mısınız?

— Teşekkür ederim.

O kadar sıkılgan ve nazik ki!

— On beş dakika oldu. Lütfen termometreye bakar mısınız?

Dereceyi yavaşça çekip baktım. Görmek için o da yanıma gelmişti. Küçük abajurun yanında başlarımız dereceye eğilmişti.

— 37,0.

— Hayır, 37,6.

Sıcak nefesi yakından geliyordu. Bir aralık başının saçlarıma dokunduğunu hissettim. Bu temas, bütün vücudumda uzun bir titreme yaptı.

— Merak edecek bir şey yok. Şimdi yalnız gözlerinizle meşgul olalım. Size bir de damla vereyim. Ümit ederim ki yarından itibaren bir şeyiniz kalmaz.

— Çok teşekkür ederim doktor. Bu akşam sizi beklettiklerine canım çok sıkıldı. Bilmem ki beni affettiniz mi?

O çok sevimli sıkılganlığı yine başlamıştı. Mevzuyu değiştirmek için sordum:

— Buraya yakın mı oturuyorsunuz, Doktor Bey?

— Hayır Hanımefendi, Kadıköy'deyiz.

Hizmetçinin getirdiği kahveyi yanındaki küçük masaya bıraktı:

— Müsaade eder misiniz bir sigara içeyim?

— Hay hay!

İnce bir sigara yaktı. Dumandan etkilenen gözlerini açıp kapıyordu:

— Size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum Doktor Bey, siz olmasaydınız kurtulma imkânım yoktu, dedim.

Düşünüyor gibiydi. Kenarları kızarmış, deniz rengindeki gözleri abajurun turuncu ışığına saplanmıştı:

— Sizden bir şey rica edeceğim Hanımefendi. Bu bahsi, sizinle bir iki gün sonra görüşebilir miyiz?

— Niçin, rahatsızım diye mi?

— Hem o... Hem de bilmem, benim için görüşmeye vesile olur da!..

Kelimelerime dikkat ederek cevap verdim:

— Nezaketinize, iyiliğinize teşekkür etmek vazifemdir Doktor Bey. Sonra görüşmek vesilesine gelince... Hayatımı kurtaran herhangi bir adam için kapım her zaman açıktır.

Gözbebeklerinin memnuniyetten kıvılcımlandığını görünce ilave ettim.

— Bu hadise bana samimi bir dost kazandırdıysa geçirdiğim tehlikeyi kıymetli bir hatıra olarak yâd ederim.

— Çok sevimli olduğunuz kadar çok da naziksiniz Hanımefendi. Sizi bana tanıtan tesadüfü, hayatımın en mühim dönüm yeri gibi görüyorum. Sizin samimi bir dostunuz değil, hatta herhangi bir muhatabınız olmak bile benim için şereftir.

Konuşurken adeta terliyor, deniz rengi gözleri bulutlanıyordu.

— Demek gözüm için verdiğiniz damlayı hemen kullanayım Doktor Bey!

Bir rüyadan uyanır gibi başını kaldırdı.

— Tabii değil mi efendim? Gözlerinize kıymetleri kadar özen göstermek mecburiyetindesiniz!

İnce bir kordona bağlı bir saat çıkarıp baktı:

— Müsaadenizi rica edeceğim Hanımefendi. Vapuruma yirmi dakika var. Yarın akşam yine ziyaretinize gelirim.

Oda kapısından çıkarken arkasından bakıyordum. Birdenbire döndü, bir şey söyleyecek gibiydi. Fakat söyleyemedi, kızardı. Ve süratle tekrar başını çevirdi, çıktı.

Bu genç ve mahcup adamın tavırlarında ince bir sanatkâr hali vardı. Çok içli bir gence benziyordu. Lakırdı söylerken kızarıyor, gözlerimin içine bakarken sesi titriyordu. Fakat hayatımı borçlu olduğum bu çok vicdanlı gencin aynı zamanda terbiyeli ve gururlu olduğunu anlıyordum.

O gittikten sonra biraz kalkmak istedim. Kızların hazırladığı hafif yemeği yandaki küçük odada yedim. Kahvemi içerken küçük Eliza bir şeyler söylemek ister gibi kımıldanıyordu:

— Sende bir havadis var gibi, anlat bakayım, dedim.

Ötekiler de gülmeye başladılar. Ben, Doktor Macit Bey'e dair bir şey haber verecekler sanıyordum. Eliza sabredemedi:

— Bugün siz uyurken o sağır yine geldi, dedi.

Fena halde sinirlendim:

— Peki, siz burada artık erkek eşyası dikmiyoruz demediniz mi?

Kızlar hep birden söylüyorlardı:

— Vakit bırakmadı ki, sizi sordu.

— Peki ne dediniz?

— Hanımefendi rahatsız, uyuyor, dedik.

— Peki sonra?

— Beklemek istedi. Rahatsız olduğunuz için misafir kabul etmediğinizi söyledik. Yarın yine geleceğini, sizinle mühim bir mesele görüşeceğini söyledi, gitti.

— Yarın gelirse Hanım, annesine gitti, iki hafta gelmeyecek deyiniz.

Ve onları daha ziyade söyletmemek için yatak odama geçtim. Gözüm için yapılacak banyoyu, damlayı hazırladım.

***

— Bugün sizi pek iyi görüyorum Hanımefendi. Bakın, gözünüzde hiçbir şey kalmamış.

Onu bu akşam salonda kabul etmiştim. Vücudumda hafif bir kırıklıktan başka bir şey kalmamıştı. İki derin kol-

tukta karşı karşıya oturuyorduk. Salonun dört köşesinden sarkan mavi abajurlar odanın mavi döşemesine ince bir mehtap rengi veriyordu.

— Müsaade eder misiniz bu akşam sigaranızı ben vereyim?

Billur mahfazadan ince bir hanım sigarası uzattım.

— Gözüm için verdiğiniz banyodan çok istifade ettim Doktor. Bu gece biraz kaşıntı vardı. Şimdi o da kalmadı.

— Deniz kumu çok tehlikelidir, tahriş eder. Sonra ince kum epey müddet göz kapaklarınızın altında kaldı. Tabii çok nazik bir yerdir. Tahribat yaptı. Yine de bugün iyisiniz. İştahınız nasıl?

— Mükemmel. Hatta iki günlük perhizin tesiri olacak, her zamankinden fazla iştahım var.

Evvelce tembih etmiştim. Öteden beriden konuşurken, hazırlattığım kokteylden birer kadeh getirdiler. Kıza işaret ettim ve onun kadehini kendim alıp uzattım:

— Hayatımı kurtarmanıza karşı size hizmet etmek vazifemdir. Öyle değil mi, Doktor Bey?

Yüzünün pembeliği dalgalanıyordu. Ayağa kalktı ve uzattığım kadehi aldı.

— Çok cömertsiniz Hanımefendi. Fakat bu cömertliğinizi size ilk yaptığım hizmetin devamı için de esirgemezseniz...

Derhal lakırdıyı değiştirdim:

— Kokteyli kendim yaptım Doktor. Mektepte bir Amerikalı arkadaşım vardı. Bir iki defa bizi evine çağırmıştı. Yemekten evvel verdikleri kokteyl o kadar hoşuma gitmişti ki beğendiğimi söylemekten çekinmedim. Sonra annesi, iyi bir kadındı, bize kendi yaptığını anlattı. Tarifini yaptı. O zamandan beri kokteylde uzman oldum. Nasıl beğendiniz mi?

— Nefis.

Kadehini sonuna kadar içti. Masanın üstündeki şekerliği uzattım:

— Bir frambuaz alırsınız, değil mi?

Şuradan buradan konuşuyorduk. Bana hastalarından bahsediyordu. Eliza birer kokteyl daha getirdi. Zevkimi iyi

anlayan kız, bu sefer kadehlere birer kırmızı kiraz da koymuştu. Doktor:

— Güzel bir aperitif, dedi. Eviniz, hayatınız gibi, her şeyinizde ince bir özellik var.

— Öyle mi buluyorsunuz?

İtinayla tertip ettiğim salonun köşelerine bakıyordu. Piyanonun üzerine inen inci çiçeği şeklinde ve renginde elektrikleri işaret etti:

— Şu güzel manzarayı kim yaratabilir? Dikkat ettikçe ince zevkinizin eseri kendini gösteriyor. Hele şu ipekli paravanın yanından yeşil palmiyenin görünüşü...

Saat sekiz buçuğa geliyordu. Dün akşam yediye varmadan vapur vaktinin geldiğini söyleyip müsaade isteyen Doktor bu akşam geciktiğinin farkında değildi.

— Kadıköy'de geceleri nasıl vakit geçirirsiniz? dedim.

Fena bir haber duymuş gibi birdenbire yüzü değişti. Deminki neşesi kalmadı. Bana cevap verirken saatine bakıyordu:

— Hiç... Nasıl olsun? Çıkacak bir yer yok ki! Ahbaplar bir araya toplanırlar o kadar, dedi.

Ve yavaşça ilave etti:

— Sekiz buçuk vapuruna yetişmeme imkân yok.

— Son vapurunuz mu?

— Onun gibi. Çünkü son vapur gece on ikide...

Şimdi ne yapacağını düşünüyor gibiydi. Sekiz buçuk vapuruna otomobille yetişmek mümkündü. Fakat acele etmek için arzu göstermiyordu.

— O halde Doktor, yemeğe kalır mısınız? dedim.

Saatinin kösteğiyle oynuyor, kararsız, çekingen, evhamlı görünüyordu. Gözlerinde biriken bakışlarım onu tereddütten kurtardı:

— Rahatsız etmezsem, seve seve!

— Bana yeni hayat veren dostun teklifsizce yemeğe kalışından memnun olurum, dedim.

Alnında biriken endişe yavaş yavaş dağılıyordu. Deniz rengi gözlerine çöken sis dağıldı. Şimdi kızın getirdiği yeni

kokteyli yudum yudum içerken sesine eski ahenk, hareketlerine eski hassasiyet geri geliyordu. Terzihaneden, doktorluktan konuşuyorduk.

— Kim bilir ne kadar kadın hastanız vardır, dedim.

Dudaklarını büktü. Zaten pembe duran yanakları kızarıyordu.

— Ne fayda var? dedi.

— Niçin Doktor, gençlik çağında mesleğe girenlerin kadın hastaları çok olur, derler.

Onu yandaki küçük yemek salonuna geçiriyordum. Birdenbire sordum:

— Yoksa evli misiniz Doktor?

Boynunu büktü. O kadar masum bir hal almıştı ki cevap vermeden vaziyetini anladım.

Dört köşe masada karşılıklı oturmuştuk. Burası aydınlıktı. Deniz rengi gözlerinin meraklı bakışlarını durdurmak için ona sordum:

— Vapuru kaçırdığınıza canınız sıkılmadı mı Doktor?

Çok biçimli dudaklarının üzerini örten ince kesik bıyıklarını mendiliyle siliverdi. Gözlerini esir aldım. Bir şey söylemeden uzun uzun gözlerime baktı.

— Müsaade eder misiniz? Kadehinize şarap koyayım!

Başını eğdi.

— Ama siz doktorsunuz, sakın içki aleyhinde olmayasınız?

Bir şey söylemiyor, yalnız gülüyor, sıkılıyordu. Ham bir şeftaliye benzeyen ebruli yanakları, sıkıldıkça kızarıyordu.

Yemek devam ettiği müddetçe onunla her konudan konuştum. Beni o kadar samimi bulmuş olacak ki tereddüt etmeden bütün hayatını anlattı. Sıkılgan, hayatına henüz tamamıyla hâkim olmamış fakat ciddi bir genç... Hikâyesinden anladım ki onun evlenişi bile bir tesadüf olmuş. Ve şimdi üzerinde evlilik hayatının izi bulunmaması, girdiği hayata ısınamamış olmasından geliyor. Genç bir evlinin kendisini yemeğe bekleyen sevgilisini unutması için hiçbir sebep olamaz.

Anlıyorum ki kendisine her taraftan saadet gelen genç doktor, bu mesut edici şeyler arasında kararsız, tedbirsiz sürüklenip gidiyor. Ben de bir zaman öyle değil miydim? Yalnız neşe ve sevgi içinde tam manasıyla havai bir ömür geçirmiyor muydum? İnsanın bir çağı var ki önüne yığılan o mesut edici hayat parçaları arasında bir çocuk gibi kararsız ve tereddütte kalıyor. Ve zannediyor ki hayatında bu neşe, bu zafer, bu değişiklik daima kalacak. Tıpkı bayram günleri önüne oyuncakları yığılan bir çocuk gibi... Ben Trabzon seyahatine çıkarken tıpkı böyleydim. Yalnız kalbimdeki o küçülmez ve göçmez sevginin heyecanıyla yaşıyordum. Şimdi karşımda, biraz da içkinin tesiriyle yanakları pembe pembe kızaran, deniz rengi iri gözleri ufalan genç doktor da aynı vaziyette... Mektepten çıkmış, kendine göre bir şöhret yapmış ve biraz da aile teşvikiyle evlenmiş... Hiçbir hareketinde ciddi bir karar ve samimi bir gönül heyecanı olmayan doktorun, hayata karıştıkça arzularında, kanaatlerinde çok büyük değişiklikler olacağını şimdiden tahmin ediyorum. Ve en ciddi bağları bir bakış ve bir sözle çözülüveren genç adamın hayatında birkaç heyecan anı yaratmanın pek kolay olduğunu anlıyorum. Fakat hareketlerine ve kanaatlerine henüz istikamet veremeyen bu gencin arkasında belki de bütün sevgisini ve ümidini ona bağlayan bir genç kadın vardı. Aldanmanın ne tahammül edilmez bir ıstırap olduğunu çok acı tecrübelerle anlayan, benim gibi bir kadının böyle zor ve azaplı bir rol oynamasına imkân var mı? Karşımda sigarasını içerken deniz rengi gözleri bulutlanan, mahmurlaşan ve ufak bir hareketle erkeklerin o zaman zaman fırtınalar yaratan buhranlı anına düşmesi muhakkak olan genç adamı tetkik ederken, hep onu, şimdi belki de sofrasının başında kocasını beklerken gözleri bin türlü şüphe ve korkuyla dolup ıslanan o zavallı genç kadını düşündüm. O talihsiz taze belki de bütün sevgisini ve ümidini bu tecrübesiz gencin başına koymuştu. Ve şimdi belki de her dakika onun gelmesi ihtimalini düşünerek, elini yemeğe uzatmadan, kulağı alışkın olduğu seslerde, gözleri içini kemiren şüphelerin, kuruntu-

ların hayalinde, kalbi çarpa çarpa onu bekliyor. Akşamdan beri arzusunu yapmak için iradesinin bütün zincirlerini hasmına hazırlayan bir kadın gibi, bu genci üzmek, ezmek, hırpalamak ve onun ıstırabından zevk duymak isterken bir an içinde irademin bütün gücü çözülüverdi. Uzakta, genç ve sevgisine doymamış bir kadının bekleyiş içinde yanıp kavrulduğunu ve ona ait erkeğin pençelerime düşüp erimeye mahkûm olduğunu düşününce kalbimin acı acı sızladığını hissettim. Bütün arzularım bir anda dağıldı, söndü. Şimdi maddi varlığıma hâkim olmuştum. Likörünü içip bitiren genç doktor, süzülen gözlerinin başarısından emin bakışlarını üzerimde gezdirirken ayağa kalktım:

— Affedersiniz Doktor, biraz yorgunluk hissediyorum. Müsaadenizi rica edeceğim. Siz de son vapurunuzu kaçırmayınız, samimi bir dost gibi sizi her zaman bekleyebilirim değil mi? dedim.

Bu emrivaki onu şaşırttı. Fakat çok ciddi hareketim karşısında o da ayağa kalktı. Elimi uzattım:

— *Bonne nuit* Doktor.

Mekanik bir hareketle elimi sıktı:

— *Au revoir*[1] Hanımefendi.

O kadar şaşırmıştı ki salon kapısından çıkacak yerde yandaki yemek odasına giriyordu. Derhal zile bastım.

— Doktor Bey'i uğurla.

Ne olduğunu, nasıl olduğunu anlayamadan, hatta arkasına bile bakmaya vakit bulamadan çıktı. Belki alıkoyuşumdan kim bilir ne ümitlere kapılan bu tecrübesiz gencin arkasından biraz güldüm. Ve ondan fazla düşündüm. Erkeklerin kolay elde edilen başarılardan pek çabuk usandıklarını biliyordum. Genç doktor, bir tesadüfün önüne çıkardığı kadından kim bilir neler ümit ediyordu? Şimdi daha bir buçuk saat olan vapur zamanına kadar Beyoğlu kaldırımlarında gezerken, eminim ki bu ümitlerinden bir kısmını tatmin için daha başka kapılar çalma ihtiyacını hissetmiştir.

---

1 (Fr.) Hoşça kal.

O gittikten sonra elektrikleri söndürdüm. Yalnız sedirin yanındaki mavi abajurlu ufak lambayı bıraktım. Odaya ince bir sabah, bir seher rengi doldu. Başımı yumuşak yastıkların arasına bıraktım. Akşamdan beri içtiğim çeşitli şeyler benim de başıma hafif bir rüya vermişti. Hayatımın parça parça gözlerimin önüne geldiğini görüyorum. Kalplerinde gittikçe kendini belli eden bir mahrumiyet, bir boşluk hisseden genç kadınların yaşayışı ne elimdir. İşte ben bunu şimdi bütün acılığıyla hissediyorum. Yalnız bu değil. Kalbimde artık hayat ümidi kalmayan eski sevginin pelteleşmiş ve çürümüş enkazı da beyhude bir ağırlık gibi bana usanç ve ıstırap veriyor. Dünyada hislerine taze gıdalar bulamayan bir insan için yarını beklemek ve kendi kendine, başını avuçları arasına alıp, "Ne oldum? Ne olacağım?" diye karanlıklardan cevap beklemek gibi canlı ıstırap olur mu?

Erkekler hakkında kendime göre edindiğim fikir beni bu hayatta gayet tedbirli olmaya mecbur ediyor. Karşıma çıkan her erkek çehresinde, benim gençliğime ve şerefime kıyacak şeytani bir mahluk hayali görüyorum. Beni bir çocuk gibi aldatarak hastane odalarında yalnız bırakan; çevrenin belki de en dürüst, en temiz tanıdığı büyük bir adamdı.

En temiz aile hislerini unutturup, en yüz kızartıcı çılgınlıkla beni Trabzon'a kadar çekip götüren sevginin sahibi, nihayet bir işçi kızının macerası uğruna masum ve fedakâr bir aşkı çiğnedi, geçti. Sevilen ve seven arasında iki yıllık ömrüm yarı sevinç, yarı ümitle geçmişe karıştı gitti. Anlıyorum ki erkekler herhangi bir macera için kendilerini kaybedecek kadar ileri gidiyorlar. Fakat ne yapsalar, sevdiklerinin önüne döktükleri kucak kucak vaat ve ümit yığınları en küçük bir rüzgârla dağılıveriyor. O zaman bu ümit ve vaatlere güvenerek ailesini, dostlarını ihmal eden genç kadın ne gülünç ve ne biçare vaziyette kalıyor. Bugün şu hayatımı kurup çatacak halde olmasaydım önüme çıkacak engeller, zorluklar beni ne feci girdaplara sürükleyip atacaktı. Şimdi bunları düşündükçe tüylerim ürperiyor.

Doktor Macit Efendi vapurlarına artık binmişlerdir. Sofrasının başında genç kocasının gecikmesine bin bir

sebep icat ederek kalbimi, zihnimi yiyip kemiren meçhul hemcinsime bu gece epey fedakârlık yaptım. Yoksa, yalnız zevkini düşünen bir erkek gibi, onun tecrübesiz kocasını bu gece sarhoş edip uyutmak benim için güzel bir hovardalık olabilirdi.

Çok zengin olsaydım hayatımın zevklerini bir erkek zihniyetiyle tatmin etmeye çalışırdım. Fakat hakikatte onlar kadar bencil, onlar kadar endişesiz olabilir miydim bilmem... Erkekler, sonu doğal bir sevgiye varan ilişkilerinde kendi zevklerini o kadar hesaplı düşünüyorlar ki içinde ciddi bir gönül maddesi olmayan bu hesabı kaparken cimri bir sarraf gibi, yalnız kendi menfaatlerini, kendi hislerini düşünüyorlar. Sevmek isteyen ve hayatını sevgi, samimiyet çatıları altında kurmazsa içi rahat etmeyen bir genç kadın, bunları nasıl düşünür?

Hayatta sağa sola çalkanıp uçlar arasında yıpranmaktan pek çabuk usandım ve korktum. Artık mümkün mertebe yarının ufuklarını açık görecek ümitli ve güvenilir bir hayat istiyorum. Sedirin yumuşak yastıkları arasında odaya çöken ince seher rengini tatlı bir rüya gibi kalbime çekip emerek gözlerimi kapadım.

***

Beyoğlu mağazalarından birinden çıkıyordum. Arkamdan bir ses işittim:

— Hanımefendi, nasılsınız?

Başımı çevirince Doktor Macit Bey'le karşılaştım.

— Teşekkür ederim Doktor, siz nasılsınız?

— İki defa ziyaretinize geldim, bulamadım. Bilmem söylediler mi?

Sonra cevap vermemi beklemeyerek, o kendine yakışan utangaç halinden ümit edilmez bir sükûnetle ilave etti:

— Hele sizi görmenin bir ihtiyaç olduğunu hissettikten sonra bu mahrumiyet pek...

— Pek meşguldüm. Doktor Bey, bazı mühim işlerim vardı. Sonra bir hafta kadar da kız kardeşime gitmiştim. Velhasıl...

Konuşmasını en mühim yerinde kesmekteki maksadımı anladı ve kızardı. Bir şeyler söylemek ister gibi dudakları titriyordu. Gözlerini ister istemez yere indirdi. Büyük bir neşe ve ümitle beni memnun edecek kelimeler arar ve söylerken bu karşılık onu beklenmez bir bozguna uğratmış gibiydi. Bu mahcup ve çekingen deniz gözlü gence karşı içimde yine merhamet hissi belirdi. Onun neşesini geri getirmek için birkaç ufak kelime yeterli geldi:

— O halde bir gün beklerim, Doktor Bey. Size atölyemizin bir hatırasını hazırlatayım. İster misiniz?

Sislenen gözbebekleri aydınlandı. O donuk mavi gözlerde ne dalgalar ne köpükler ve ne çok güneş huzmeleri vardı. Davetim, yüzünde geniş bir değişiklik yaptı. Dudakları açıldı:

— O kadar cömertsiniz ki! Fakat bilmem neden, güneşiniz daima fırtınadan ve şimşekten sonra doğuyor.

Güldüm, elimi uzattım:

— *Au revoir* Doktor Bey, biraz alacaklarım var da!

Kalabalığa karıştığım zaman avuçlarımda hâlâ elinin harareti vardı. Atölyeye alacaklarımı yolladıktan sonra biraz *petit four*[1] almak için Tokatlıyan'a girdim.[2] Fakat henüz camekâna yaklaşmamıştım ki birdenbire döndüm ve kendimi caddeye attım.

Kalabalığa karışmak için acele ediyordum. Yüzüm yanıyor, kalbim çarpıyordu. İçeride enişte mle Kâzım Bey'i görmüştüm. İki eski dost, gazino kısmına girilecek yerde, ayakta konuşuyorlardı. Enişte min yanında Kâzım Bey'e tesadüf edeceğimi aklıma getirmemiştim. O krizli münakaşalardan sonra onu bir kere Karaköy'de görmüştüm. Ben, kızın sokak içinden alıp getireceği otomobili Cenyo'nun[3] önünde bekliyordum. O içeriden çıktı. Tanıdık bir çehre gibi,

---

1 (Fr.) Küçük atıştırmalık, kanepe.

2 Eskiden Tokatlıyan'ın caddeye bakan bölümünde yemek ve kahve salonları bulunmaktaydı.

3 1900'lerde Karaköy Caddesi'nde sanatçıların da uğrak yeri olan bir mekândır.

gülümseyerek yanıma geliyordu. Fena halde sinirlendim. O yanıma gelmeden evvel kız otomobili getirdi, atladım.

Fakat şimdi onu eniştemle görünce daha ziyade hırslandım. Tanıştığı bir ailenin genç bir kızını aldattıktan sonra onlarla tanışıklığını devam ettirmek için çok vicdansız olmak lazımdı. Ablamla son defa görüştüğüm zaman aile arasındaki vaziyetimi biraz anlamıştım. Ablam gururumu kırmamaya çalışarak annemin, eniştemin hakkımdaki kanaatlerini ima etmişti. Biliyordum ki ben artık ailemin varlığından çıkarılmış bir genç kadınım. Zaten bunu bildiğim için onlarla temas etmekten kaçıyorum. Fakat onların beni aldatmış eski bir ahbapla dostluklarına devam etmelerini affetmedim. Enişte zevkini her şeye tercih eden çapkın bir erkektir. Onun için, hayatını gizli cemiyetler perdesi altında taze aile kadınları elde etmekle geçiren Kâzım Bey gibi, kendi zevkinde bir adamın dostluğundan istifade edebilirdi. Fakat o adamın, baldızının hayatına yara açmış bir şeref düşmanı olduğunu anladıktan sonra, bilmem bu dostluk devam edebilir mi?

Zavallı ablam... İki güzel yavrunun arasında gecelerini geçirirken, enişte de kim bilir hangi gizli cemiyetlerin elde ettiği aile kızlarını aldatmakla meşgul...

Erkekleri yalnız evlerinin sıcak, samimi fakat tekdüze hayatı içinde zapt etmenin imkânı olmadığını takdir ederim. Fakat herhangi bir erkeğin dışarıdaki hayatında mevkiini, gururunu incitecek kadar serpilip açılmasını affetmem. Halbuki onlar zevklerinin peşinde koşarken, bu ince noktaları hiç de düşünmüyorlar.

Tokatlıyan'dan o kadar hızlı çıkmış ve koşmuşum ki biraz sonra kendimi Parmakkapı'da buldum. Terlemiştim, yorulmuştum. Şöyle başımı dinleyecek, dinlenebileceğim bir yer aradım. Köşedeki sinemanın önündeydim. Bu sinemaya bilhassa bu vakitlerde, yalnız Beyoğlu halkının çoluk çocuk sahibi kadınlarının geldiğini bilirdim. Hemen bir bilet aldım, girdim. Elektrikler sönüktü. Gözlerim alışınca sinemanın pek tenha olduğunu gördüm. Daha rahat

etmek için yukarıya, balkona çıktım. Burası daha tenhaydı, iki köşede bir iki baş görünüyordu. Güldürücü bir sahne geçiyor, aşağıdan şiddetli kahkahalar geliyordu. Terleyen alnımı, göğsümü siliyordum. Birdenbire elektrikler açıldı. İster istemez toplandım ve etrafıma baktım, demin köşedeki birer siluet halinde gördüğüm başlar da karanlıkta arkalarına gelip oturan yabancıyı görmek için döndüler. O anda iki tanıdık çehreyle karşılaştım. Bu bir müthiş sahne oldu. En iyi dostlarımızdan Ferdi Bey'in karısı Hümeyra Hanım ile Şişli'nin güzel erkeği Uzlet Fasih Bey... İki baş ister istemez birden geriye çevrildi. Ve ben bu beklenmeyen vaziyetten o kadar sıkıldım ki elimde olmayarak dudaklarımı ısıra ısıra güldüm... Fakat bu fena tesadüften onların ne kadar üzgün olduklarını anladığım için elektriklerin yine sönmesini sabırsızlıkla bekledim. Çok geçmedi; zil çaldı, salon karardı. Ben, istemeyerek keyiflerini bozduğum sevgilileri rahat bırakmak için yavaşça kalktım ve sinemadan gittiğimi anlatmak için biraz hızlıca basarak perdeyi açtım ve aydınlığa çıktım.

Bu ikinci tesadüf beni daha çok terletmişti. Hümeyra'nın genç ve güzel bir kocası vardı. Karısını severdi ve kıskanırdı. Buna rağmen hayatını güzel kadınların macerasında geçiren Uzlet Fasih'in bu sevilen ve kıskanılan kadını elde etmesine hayret ettim. O Uzlet Fasih ki üçüncü defa evlendiği zaman aldığı genç kız, Hümeyra'dan çok güzeldir.

Kim bilir belki de Beyoğlu'nun bir başka kuytu köşesinde yahut yukarı Boğaz'ın her zaman geleni olmayan otellerinden birinde de Ferdi Bey'le Uzlet Fasih'in genç ve yeni gelin karısı taze bir bal günü yaşıyorlar. Bu ihtimal herhalde bugünkü tesadüf kadar ümit edilmedik kuvvetli bir hakikat olabilir.

Eve yaklaşmıştım. Fakat sinirlerim o kadar bozulmuş, sıkıntıdan alnım o kadar terlemişti ki bir adım atacak halim yoktu. Sinemanın yan sokağına dizilen otomobillerden birine atladım. Arabanın süratli hareketi serin rüzgâr yaptı. Başımdaki ağırlık dağıldı.

Doktor Macit'le karşılaştıktan sonra birbirini takip eden hadiseler, ümit edilmez tesadüfler sinirlerimi bozmuş

kalbimde henüz tahlil edemediğim izler çizmişti. Serbest hayatımda macera diye yüzümü kızartacak vakalar, sinemadaki tesadüfün karşısında ne masum ve günahsız serüvenler gibi kalıyordu. Seven ve kıskanan bir erkeğin hayatına bağlıyken, yalnız zevk ve eğlence için, ömrü kibar ve güzel kadınların arasında geçen tanınmış bir çapkınla, sakin bir sinemanın kuytu köşesine çekilip sevişmek, herhalde benim lüzumundan fazla dedikodular yapan Trabzon seyahatimden çok çirkindi. Hayata karıştıkça insanların gönül ve görünüş yönleri daha ziyade tahlil edilebiliyor. Kim bilir etrafımızda da sevgisine ve ciddiyetine inanıp saflıkla ellerini sıktığımız kaç dost, kaç ahbap vardır ki dudaklarını çiçeklendiren çok sevimli ve samimi görünüşlerinin altında, insanı küçük bir tesadüfle perişan eden gülünç ve günahkâr ruhları vardır. Buna o kadar inandım ki apartmandan içeri girerken düşüncelerim, hislerim sabahleyin en temiz arzularla sokağa çıkan Ayten'in fikirleri ve hisleri değildi.

Kâzım Bey'in, eğlence zamanlarını mavi gözlü doktorunun refakatinde geçiren karısı da Hümeyra'nın daha pervasız, daha geniş düşünceli bir eşiydi. Hiçbir tarafında samimiyet ve sevgi eseri olmayan bu ortak hayatlar beni o kadar iğrendiriyor ki... Tesadüflerin, düşüncelerin verdiği coşkun bir gönül heyecanıyla, hayatımda son bir hamle daha yapmaya karar verdim. Sevecek ve kendimi sevdirecek bir genci hayatıma almak için artık sönmeye başlayan gençliğimin son kuvvetlerini sarf edeceğim.

***

— Hanımefendi, Doktor Macit Bey geldi.

Onu iki akşamdır bekliyordum. Özenle hazırladığım salona geçtim.

— Doktoru yanıma getir.

Kapı açıldığı zaman ayaktaydım. Lacivert şık elbisesiyle içeriye giren doktoru büyük bir sevinçle karşıladım:

— Sefa geldiniz Doktor Bey, hastanızı ne çabuk unuttunuz kuzum. Sözleşmemiz böyle miydi?

Koyu kumral saçlarını arkaya taramış, ebruli yanaklarındaki ince ayva tüyleri altın tozu gibi parlamıştı.

— Geçin, şöyle oturun bakalım. Ne var ne yok? Sizi görmeyeli ne kadar oldu a canım?

O kadar şaşırmıştı ki onu kabul ederken gösterdiğim özeni fark etmiyordu. Geçen sefer oturduğu koltuğa yerleşti. Ona pek uzak olmayan alçak bir iskemleye oturdum. Tüllerin arasından artık parlak bir sarılıktan ibaret kalan akşam güneşinin zayıf ışıkları serpiliyordu.

Şimdi ona o günkü tesadüften, tuvaletlerden,[1] renklerden, kumaşlardan bahsediyordum. Bu bahislerin onu alakadar etmediğini bilmiyor değildim. Fakat karşısında neşesi dudaklarından taşan genç, ümit ve heyecan dolu bir hayat kadını bulunduğunu ona sezdirmek istiyordum. Tecrübesiz, genç erkeklerin karşısında basit ve yüzeysel bir zevk kadını gibi kalmak, gururunu pek küçük arzular uğruna feda etmek demektir. Halbuki genç ve havai erkekleri uzun hayat ilişkilerine çekip bağlamak için onlara yalnız tek taraflı görünmemek lazımdır. Velev ki onları alakadar etmeyen konular bile olsa, tıpkı seyredilen bir oyunda değişen sahneler gibi, daima değişik şekiller, vaziyetler ve mevzuları bulup, önlerine dökmelidir. Onlara yalnız bir cepheden görünen kadınların mevkii ne kadar zayıftır. Erkeklerin heyecan anlarından istifade edilebilir. Fakat bu anlar o kadar ender ve geçicidir ki sıkı bir düğümle bağlama imkânı yoktur.

Doktor Macit beni dikkatle dinliyordu. Fakat görüyordum ki bu vaziyetteyken deniz rengi gözleri sürekli üzerimde, dekoltemde, yüzümde ve gözlerimdedir.

Artık güneş batmıştı. Oda gittikçe kararıyordu. Yavaşça kalktım. Yalnız mavi abajurlu bir lambanın düğmesini çevirdim. Odaya bir gölge kadar hafif bir kurşuni aydınlık döküldü.

— Doktor, dedim. Zannederim ki kokteyller hoşunuza gitti. Arzu eder misiniz?

---

1 Gece kıyafeti.

Kalınca, düz ve pembe dudakları hareket etti:

— Lütfedersiniz!

Şimdi odamın seher rengi loşluğu içindeyiz. Kaç gündür zihnimi yiyip kemiren aksi düşüncelerden boşalmış gibiyim. Artık hayatı şen ve engelsiz, endişesiz görmek için verdiğim kararı tatbik ediyorum. Hiçbir düşünce, vicdan ve ahlak kaydı arzularımın etrafına dikilip, beni istediğim gibi hareketten alıkoymayacak... Çünkü benim itaat ettiğim ahlak ve çevre kayıtlarını, hayata ciddi bağlar ve samimi kıskançlıklarla bağlanan o mağrur ve herkesin ciddi ve şerefli diye hürmet ettiği aile kadınları, sinema balkonlarında ve otel köşelerinde çiğneyip geçiyorlar. Ben, hayatımın bir yılını böyle şereflere hürmet etmek ve ahlak, çevre kayıtlarına boyun eğmek uğruna yıprattım. Fakat anladım ki hayatta başkasının şeref ve saadeti için kendi payından vazgeçmek kadar saflık, zavallılık yokmuş... Onun için şimdi karşımda itaatkâr bir mahluk gibi, gözlerimin hareketlerine uyup giden genç bir erkeğin uzakta benim gibi bir kadınla olan ilişkisini görmüyorum, hissetmiyorum. Hayat tıpkı mücadele eden mahluklar gibi birbirini yiyip bitiren tesadüflerle dolu... Bu tesadüflere üstün gelen kadın kalbinin zaferine saadet diyorlar. O halde ben aradığım bu saadeti bulmak için fırsatlardan, tesadüflerden istifade edeceğim. Talih, kader bunlar, o zaman zaman birer hadise gibi önümüze çıkan tesadüflerin bizim tarafımızdan iyi idare edilip edilmemesine göre şekil değiştiren bahaneler değil mi?

Salonun gümüşi aydınlığı içinde onun yuvarlak başını, gölgeli gözlerini inceliyorum. Hayatın bu taze yolcusu tecrübesiz genci sevk ve idare edebileceğimi zannediyorum. Ve artık bunu istiyorum. Kâzım Bey için bu ihtiyacı hissetmedim. Çünkü o hayatta ruhuma girmeyen bir gölge olarak kaldı. Onun şakakları ağarmış çok tecrübeli başı benim hırçın ve coşkun gönlümü dolduramadı. Fakat Doktor Macit'in deniz rengi gözlerinde, vakit vakit kızaran ebruli yüzünde genç kadın kalbinin aradığı cazibe ve engin bilmeceler var.

Bu akşam vapura yetişmek için saatine bakmıyor. Kızın iki koltuk arasına yerleştirdiği alçak masadan buzlu kokteyl boşaltıyor. Uzun ve etli parmaklarının hareketinde eli işe yatkın bir kadın hali var. Sık ve uzun saçlarıyla oynadıkça düzeni bozuluyor. Perçem perçem alnına, şakaklarına dökülen bu lüle saçlar gözlerine ve yüzüne öyle sert gölgeler veriyor ki!

— Müsaade eder misiniz, kadehinizi ben vereyim?

Elinde ufak billur kadehle ayakta, önümde duruyordu. Erkeklerin kişiliğine zaman zaman giren o şeytani ruhun, sinirlerini, kalbini iradesi altına aldığını hissettim. Bu öyle tehlikeli bir andır ki küçük bir zaaf, kadının şerefini ve gururunu mahveder.

— Teşekkür ederim doktor. Masaya bırakınız, sonra alırım.

Sesimdeki değişiklik, gözlerimin bakışı onu itaat ettirdi. Kadehi yavaşça masaya bıraktı ve bir kelime söylemeden yerine oturdu.

— Bu taraflarda hastalarınız var mı Doktor?

Bu sorum onu konuşmaya sevk etti. Fakat konuyla benim kadar kendisinin de alakadar olmadığını öyle belli ediyordu ki!

Onun tamamen bu havanın tesirinde kaldığını görüyordum. Erkekler hiçbir harekette bulunmasalar bile düşüncelerini ve duygularını gözleriyle ifade ederler. Bu itiraf onların arzuları ve teşebbüsleri haricinde olduğu için güvenilir. Doktor Macit'in gözlerinde o kıvılcımlı arzu adeta bir sayfa aşk mektubu halinde okunuyor.

— Cesaretim yok ama yemeğe kalırsınız, değil mi Doktor?

Ve beklediğim gibi onun hürmetle başını eğdiğini görünce ilave ettim:

— Kızlar ölçünüzü alıp size birkaç ipekli gömlek hediye etmek istiyorlardı. Geçen gün Beyoğlu'nda size tesadüf ettikten sonra birkaç kumaş beğendim. Yarın vaktiniz olur da uğrarsanız...

Kesik, şaşkın, parça parça kelimelerle teşekkür ederken sesi titriyordu. Yemekten sonra salona geçtiğimiz vakit saatin on bire yaklaştığını gördüm. Doktor o kadar mahmurlaşmıştı ki koltuğuna yerleşip verdiğim yaprak sigarasını yaktığı zaman içinden gelen zevkin gözlerinden taştığı belli oluyordu. Erkekler bu hallerinde biraz taşkın oluyorlar. İçlerinde ne fırtınalar ne hazırlanmış fikirler oluyor ki fırsat buldukça dudakları birer birer onları ifşa ediyor. Doktor Macit'in zihninden geçenleri ara sıra ağzından dökülen kelimelerden anlıyordum. O, artık karşısında bütün zevkini okşaya okşaya dolaşan kadının, son arzusunu da tatmin edeceğinden şüphe etmiyordu. Birdenbire dedi ki:

— Ne kadar güzelsiniz!

Kadınların en zayıf tarafı güzelliklerine dair söylenen şeylerdir. Erkekler de bu eski silahı kullanırken eskiliğinin, kıymetsizliğinin farkında olmuyorlar. Doktor Macit'in bu iltifatını işitmezlikten gelmek daha münasipti. O, cümlesini tamamlamadan ben sordum:

— Evleneli kaç sene oldu Doktor Bey?

Dudaklarını ısırdı:

— İki sene, dedi.

— Mesut musunuz?

Durdu. Gözleri ayaklarına doğru düştü. Parmaklarını birbirine karıştırıyordu. Sıkıldığını anladım. Aslında bu konuyu karıştırmaktaki maksadım, onun deminden beri içinden gelip geçen taşkın hislerini köreltmek içindi. Onu yatıştırmak için lakırdıyı değiştirdim:

— Bir gün geliniz de doktor, sizinle Tarabya'ya kadar gidelim. Beni kurtardığınız yerde size teşekkürlerimi tekrar edeyim, olmaz mı?

Bu biraz da ona, dönüş zamanının geldiğini hatırlatmak içindi.

— Çok teşekkür ederim, dedi. Emrettiğiniz gün gelirim.

Fakat onun mahmur ve mest gözleri lakırdıyı sürekli değiştirmemden memnun değildi. Dudaklarını ısırıyor, ayaklarını oynatıyordu. Son sözümden sonra sıkıldığını anladım.

— Yarın ölçünüz için kaçta uğrayacaksınız Doktor?

— Ne zaman emrederseniz. Öğleden sonra rahatsız edebilir miyim?

— Hay hay! Memnuniyetle beklerim.

Bahsi hep yarınki ziyarete dokundurmaktaki maksadımı istemeyerek anlamıştı. Yavaşça elini kordonuna götürdü, saate baktı ve kalmak için arzu duyar ve müsaade almak ister gibi gözlerimi aradı. Ben ayaklarının ucuna bakıyordum. Bu an, kadınların isteyip hazırladıkları öyle bir dakikadır ki en hararetli arzular bir saniye içinde donuklaşıp kalır. Ayağa kalktığını görüyordum. Eğildi ve ben gözlerimi kaldırdım.

— Gidiyor musunuz Doktor?

Boynunu büktü. Bayram yerinden zorla evine sürüklenip götürülen bir çocuk gibi somurtmuştu. Onun cevap vermesini beklemeden elimi uzatarak ilave ettim:

— O halde yarın bekliyoruz, değil mi?

— Emredersiniz!

Zincirle, kilitle bağlanmış bir mahkûm gibi kapıya doğru yürüdü. Başını çevirdi. Onun, giden ve yürüyen vücuduna rağmen kalbinin, hislerinin, düşüncelerinin tamamıyla buraya takılıp kaldığını görüyordum. Tekrar veda etti:

— *Bonne nuit!*

— *Au revoir*, Doktor!

Kapıyı çekti ve gitti. Onun üzerinde istediğim tesiri yapabildiğimden emindim. Zevke ve heyecana kandırmadan, böyle küçük ümit ve arzu kırıntılarıyla geçindirmek o kadar eğlenceli ki...

Doktor Macit sakin görünmesine rağmen sinirli ve çabuk gücenen bir genç... Bu yaradılışta insanlar aynı zamanda içli, hassas olurlar. Kim bilir benimle tanıştığı günden beri içinde ne fırtınalar ne rüzgârlar esiyor? Kim bilir kendisine bu kadar yaklaştığı halde, en zayıf bir anda, en ümit edilmez bir zamanda taş kadar hissizleşen, maddileşen kadın hakkında neler düşünüyor? O kadar ki en ümitli bir zamanda elleri boş kalıyor ve en düşkün, ümitsiz anlarında

bütün arzularını vermeye hazır bir yumuşaklıkla karşısına çıkıyor. Doktor Macit'i her daim eğilip sertleşecek bir hale getirmek için bu tecrübelerde devam etmek lazım...

Bugün şık bir kutu içinde taze fondan[1] geldi. Üzerinde Doktor Macit'in kartı var. Çocuk, tecrübesizliğine rağmen naziktir. Davetini kabul ettiği kadına hürmetini böyle hediyelerle göstermenin âdet olduğunu biliyor.

Yarın onunla Yeni Mahalle'ye kadar gideceğiz. Bunu kendisi istedi. Ben, tesadüfümüzün hatırasını tazelemek için Kalender'e gitmekten bahsetmiştim. O daha yukarıları tercih etti. Fakat maksat eğlenmek değil mi; yerin, zamanın ne önemi var. Doktor Macit'i o kadar iyi tahlil ettim ki hareketlerini idare eden hisleri birer birer ayırıyorum.

Onun ince ruhunda kuvvetli bir hassasiyet var. İlgilerindeki şiddet de bu nispette... Öyle görüyorum ki o artık arzu ettiğim hayatı kabul edecek bir hale geldi. Lüzumundan fazla olgun bir meyve gibi ilk temasta düşecek. Yeter ki onu düşmeden tutup, lezzetinden istifade etmeli...

Erkeklerin bir kadın için düşündüklerini bir kadın niçin düşünmesin!..

Doktor Macit benim arzularımla yaşayabilecek kabiliyette bir genç; daha doğrusu sabitleşmiş özel fikirleri, kanaatleri yok. Hayatın bin türlü şekilleri, incelikleri var. Bunlarla yoğrulmamış bir zihni çekip çevirmek güç değildir. Trabzon'da geçirdiğim hayatı bu defa daha güvenilir bir hudut içinde yaşamak için onun bütün varlığını hayatıma karıştırmak lazım. Bunu yaparsam kendi saadetimi sarsmamak için onu mesut etmeye çalışacağım. Anlıyorum ki Doktor Macit, tesis ettiği aile yuvasında kendisini bağlayacak ciddi bir ilişki bulamamış. Onu belki de saf bir gönül tokluğuyla seven genç bir karısı var. Fakat erkekleri alakadar etmeyen bir şey varsa o da kendilerini seven kadınların böyle, yalnız temiz ve masum hislerle kendilerine bağlanmış olmalarıdır.

---

1 İçinde likör, tatlı veya hoş kokulu maddeler bulunan, ağızda kolayca eriyen bir şekerleme türü.

En dar düşünceli erkekler bile kadının candan sevgisinde her gün sofraya gelip giden basit ve değersiz bir yemek çeşnisi bulur. Onların en samimi görüneni bile böyle gönülden gelen lekesiz, pürüzsüz sevgilere karşı toktur. Halbuki çağını geçirmemiş hiçbir erkek yoktur ki renk, hareket ve koku gibi, sert ve uyandırıcı tesir altında o azılı hırsı, aç bir kurt ağzı gibi köpüklenmesin.

— Benim uğurlu sahilim! Buraları her zaman kutsal sayacağım.

Kalender'in önünden geçiyoruz. Yukarı Boğaz'dan gelen coşkun sular, burada birbiri üzerinde çiçeklenen papatyalar gibi köpükleniyor. Bu sahil, güzel olduğu kadar da haindir. Hayatımın yolunu değiştiren tesadüfler hep bu sahilde beni karşıladılar. Otomobil Kireçburnu'na doğru giderken, iki yıl evvel yine buradan şen, mesut bir aile şenliği içinde, sulara doğru geçip gittiğimi hatırladım. O zaman başımdaki narçiçeği renginde örtümün uçları, rüzgâra kapılan kızıl bir kanat gibi, başımda dalgalanırken beni seven gözler takdirle üzerimde dolaşıyordu. O zaman içimde ne temiz, ne samimi fikirler, arzular vardı. Şimdi yanımdaki erkeğe hazırladığım vaziyeti düşündükçe kendi kendimden iğreniyordum. Fakat beni teselli eden şu ki kalbimde zaman zaman çiçeklenen bu temiz ve dürüst arzuları kurutan ve yerlerine böyle vahşi ve çirkin hisler aşılayan eller, yine o bencil ve hissiz erkeklere aittir.

Bugünkü gezinti çok sakin oldu. Yeni Mahalle'den ötede Boğaz'ın hâkim bir yerindeki bahçeye kadar gittik. Burada ne güzel manzara var. Doktor Macit bugün çok düşünceli... Öyle görünüyor ki söyleyecek, dökecek birçok şeyi olduğu halde, fırsat veyahut cesaret bulamıyor. Hissediyorum ki şimdiye kadar hayat diye kabul ettiği sakin ve hareketsiz yaşayışıyla bugünkü vaziyeti arasında mücadeleli bir buhran geçiriyor.

Burada fena bir ince saz[1] var. O kadar fena ki çalmadıkları zaman memnun oluyorum. Doktor Macit'in musikiye

1 İnce saz: Türk müziğinde keman, ney, tambur, kemençe, ut, kanun vb. çalgılardan ve okuyuculardan oluşan, fasıl yapan topluluk.

düşkünlüğü yok. Zaten belli başlı bir arzusunu görmedim. En hoşuna giden şey, yerinde ve zamanında yapılan eğlentiler... Canı pek kıymetli...

Böyle insanlar rahatlarını ve boğazlarını pek severler. Onun için Doktor Macit'i temiz, düzenli bir hayat içinde, güzel iştah açan yemeklerle, iyi tertip edilmiş gezintilerle çekip çevirmek pek kolay.

Zaten ben de bu kadar ıstırap çektikten sonra bundan daha hareketli, daha dedikodulu bir hayata tahammül edemem ki! Doktor Macit hayatımın en ümitsiz ve sakin bir zamanında karşıma çıktı. Bu tesadüf bir yıl evvel olsaydı kendimi Trabzon seyahatinden daha ıstıraplı bir maceraya sürüklenmekten kurtaramayacaktım. Kâzım Bey'in hayatıma bir hami şeklinde karışıp, sonra bütün varlığımı, düşünüşlerimi altüst eden bir macera kahramanı gibi, ellerimden kurtulup gidişi, üzerimde çok acı, çok sert bir ders etkisi yaptı. Bundan sonra adımlarımı atarken ayaklarımın altında daima bir uçurum tehlikesi göreceğim. Anladım ki en pürüzsüz, en geniş yolda bile bir genç kadının eteklerine takılıp yırtacak, beklenmez dikenler, çalılar var.

Gün kararıyor. Arkamıza çekilen güneşin karşıda, Yuşa Tepesi üstünde son akislerini seyrediyoruz. Boğaz'ın suları siyahlandı. Doktor Macit sandalyesini yanıma çekmiş, sesini daha yakından dinliyorum.

— Böyle birçok akşam yaşamak için her fedakârlığı yapmak isterim... diyor. Ve cevap vermediğimi görünce devam ediyor:

— Hayatınıza karışmak, biraz da sevginizi arayıp bulmak için bilmem ki ne yapmalı!

Onun bulutlu gözlerine bakıyorum:

— Ne istiyorsunuz Doktor?

— Sizinle daima baş başa kalmak!

— Buna imkân görüyor musunuz?

Ellerini ovuşturuyor. Dudaklarına gelen birçok kelime arasından, maksadını en hafif yoldan ifade edecek olanını ayırmak ister gibi, tereddütler geçiriyor. Nihayet en kuvvetli bulduğu fikri söyledi:

— Ben bütün imkânları arayıp bulmayı taahhüt ederim. Fakat siz...

— Ben... Ben yalnız saf ve ortak bir hayat isterim.

— Bunu temin edersem...

— Görüşebiliriz.

— Söz mü?

— Tabii.

Karşı sahillerde solgun bir pembelik kaldı. Boğaz, aşağıya doğru loş bir dehliz halinde görünüyor. Saz çalanlar gittiler. Bahçenin yüksek ağaçlarından uhrevi siyah bir sessizlik iniyor. İçimde sebebini bulamadığım sağır bir endişe var. Doktor parmaklarımı tutmuş çekiyor:

— Bu akşam ömrümün en mesut saatlerini yaşadım. Bana saadeti çok görmezsin, değil mi Ayten? diyor.

O kadar gamlıyım ki dudaklarımı hareket ettiremiyorum. Sinirlerim bozuk gibi. Parmaklarım onun yanan avuçlarında kaldı. Arzularımın etrafına çekip almak istediğim erkeğin, bir an içinde gözlerimin altında kıvrandığını görmek, beni mest edecek yerde hicran ve ıstırap dolu gönlüme biraz daha gam ilave ediyordu.

— Geç oldu Doktor, artık gidelim mi?

Yavaşça kalkıyoruz. Ağaç gövdeleri, çalılar arasındaki dar yoldan iniyoruz. Doktor Macit önde, ara sıra bana elini uzatıp inmeme yardım ediyor. Uzun bir hastalıktan yeni kalkmış gibiyim. Gülmek, neşelenmek isteyişime rağmen omuzlarımı çökerten bir halsizliğim var. Doktor Macit beni kazanmasından memnun, aşkı uğruna her fedakârlığı yapmaya, her tehlikeye göğüs vermeye susamış bir kahraman hevesiyle yanarak, bana birçok şey anlatıyor ve otomobil Yeni Mahalle'nin bozuk kaldırımlarından sarsıla sarsıla gidiyor.

Apartmanın kapısında ona elimi uzattığım zaman ısrar etti:

— Ne zaman görüşeceğiz?

Bilmezlikten geldim.

— Neyi Doktor?

— Hayatımızı.

— Bu kadar acele mi?

— Bence hemen şimdi...

— O halde yemeğe kalın!

Doktor Macit futbol sahasına atılan dinç bir sporcu gibi apartman merdivenlerini atlıyordu. Arzularına bu kadar düşkün, sevinçlerine bu kadar dirençsiz görünen genç adamın en korktuğum huyu bu! Şüphesiz keder de hayatın her adım başında tesadüf edilmesi muhakkak ıstırapları da ona bu sürat ve heyecan içinde gelecek! Bu yaradılıştaki insanlar sıkıntıya, eleme karşı o kadar dirençsizdirler ki!

Doktor'la yemekten evvel ve sonra tam dört saat görüştük. Bana bütün vaziyetini anlattı. Onun hayatı tahmin ettiğim gibi geçiyordu. Tesadüf eseri hayatına bir genç kız karıştıran Doktor, bu yeni vaziyetten bir şey anlayamamıştı. Evindeki genç kadın ona varlığının bütün köşelerini altı ay içinde açıp göstermişti. O kadar ki Doktor Macit evlilik hayatına böyle karıştıktan bir müddet sonra, çevresinde daha başka bir değişiklik aramış ve bütün ihtiyacına rağmen, bunu bulamamıştı. Söylediğine göre, henüz pek genç olan eşi, kendi sevgisinden ziyade resim yapmak, sandalla yarış yapmak gibi, daha ziyade serbest genç kızlara özgü arzularla meşgul oluyordu. Bu düşünüşte bir ev kadınının, kalbine henüz aşkın daha hassas, daha heyecanlı meyveleri aşılanmamış görünen Doktor Macit'i mesut edememesi pek tabii!

Bana bütün özel aile köşelerini açıp döktükten sonra ellerimi tuttu:

— Benim bulamadığım o saadeti sen vereceksin, değil mi Ayten?

— Bilmiyorum. Bugünkü hayatınız içinde size aradığınız saadeti vermeyi nasıl başarırım... Tamamıyla bana ait olmayan bir erkeği mesut etme imkânı olur mu Doktor?

— Tamamıyla sana ait olmakta ne mâni var?

— Bunu tabii siz düşüneceksiniz Doktor. Ben hayatımı düzgün, güven içinde ve sevgi, sevinç dolu görmek isterim. Bugünkü vaziyetimi görüyorsunuz. Hiç kimseye, hatta aile bağlarına bile ihtiyaç hissetmeden, rahat ve mesut yaşıyo-

rum. Kalbimde hiçbir erkeğin yeri yok. Bundan dolayı da rahat olduğumu inkâr etmem. Beni mesut etmeyecek, benim hayatımı kendi arzularına esir bırakacak bir erkek pençesine düşmektense, bu sakin hayatımda endişesiz ve ümit bekleyerek kalmayı tercih ederim. Benim varlığıma karışacak erkek yalnız bana ait olmalıdır Doktor.

Dikkatle dinliyor, gözleri dudaklarımı, gözlerimin bakışını takip ediyordu:

— Fikirlerine tamamıyla katılırım Ayten, dedi. Sana serbest ve yalnız seni düşünen bir erkek gibi elimi uzatacağım. Müsaade edersen, bunu şimdi elini öperek temin edeyim.

Dudaklarının ateşi parmaklarıma geçti. Elimi alnına uzattım, yüzüne dökülen saçlarını arkaya attım:

— Vaziyetimi, arzularımın samimiyetini takdir ediyorsun, değil mi?

Başını ellerime bırakmak ister gibi eğdi:

— Tamamıyla Ayten, her şey senin istediğin gibi olacak!

Deniz rengi gözlerinde yalvaran ve ağlayan bakışlar var. Yumuşak ve kalın parmakları saçlarımda geziyor. Bilmem neden, aylardan beri erkek eli değmeyen vücudum bu temaslardan titizleniyor. Zannediyorum ki bu eller de beni severken acıtacak, okşarken ağlatacak. Halbuki onun deniz rengi gözlerinde öyle içten gelen, yumuşak bir sevgi var ki!..

Doktor Macit gece yarısına doğru gitti ve ben kalbimdeki tereddüt, şüphe azaplarından kurtulamayarak uyumaya çalıştım.

Hayatımın yolunu değiştiren iki büyük olay beni titiz, asabi ve korkak yapmıştı. Yeni bir darbeye vücudumun tahammül edemeyeceğini zannediyorum. Istıraba ve hayal kırıklığına alışmak pek güç.

Yalnız Doktor Macit'in gözlerinde, pek çok erkekte görülen aldatıcı renkler ve ışıklar yok. Onu idare etmek, ona üstün gelmek kadar kolay. Pişmanlık ve ıstırapla dolu hayatımı onun sakin ve masum sevgisiyle teselli edersem ne mutlu!

***

18 Mart 1923

Doktor Macit'le ortak hayatımızın bugün haftası... Onun kiraladığı küçük bir evdeyiz. Terzihaneye müsaade etmedi. Yalnız kadınlar gelse bile öyle umumi bir yerde bulunmamın doğru olmadığını söyledi. Sevgiden, kıskançlıktan gelen her teklife razı olurum. Beni önemli bir kazançtan mahrum etmesine rağmen kabul ettim. Yeni ev bütün eşyamızı almadı. Bir kısmını satmaya mecbur oldum. Şimdi burada hemen hemen dört odanın içindeyiz. Küçük bir salon, yine o kadar bir yatak odası, bir yemek odası, o kadar. Hizmetçinin yattığı yere oda demek bile doğru değil. O kadar ufak ki! Bu, Beyoğlu'nun üst üste evlerinden biri. Öteki ev çok rahattı. Fakat Doktor, oranın daha ziyade Kâzım Bey'e ait olduğunu söyledi. Biraz da parası fazla geldi, buraya geçtik. Bana göre, ne önemi var. Hayatımdan, kalbimden şikâyetim olmasın da!.. Bunları hiç düşünmüyorum. Yalnız Doktor Macit'e karşı küçük bir zaaf gösterdim. Yeni eve geçmeden bir akşam evveldi. Hayatımızdan bahsederken, eski bağını henüz kesmediğini söyledi.

— Niçin? dedim.

— Birdenbire üzülecek, belki de kendine bir şey yapacak. Müsaade eder misin, bunu ben onu rencide etmeyecek tarzda halledeyim?

O anda kalbimin sıkılıp burkulur gibi acıdığını hissettim. Gözümün önüne "erkeğim" diye sevip sarıldığı adamın, birdenbire kollarından sıyrıldığını gören genç, saf bir kadın geldi. O meçhul kadın için evvelce hissettiğim bütün üzüntülerim canlandı. Hayatta elleri ve kalbi boş kalmanın bir kadın için ne tahammül edilmez bir ıstırap olduğunu ben de biliyordum. Gözleri yaş dolu, ümitleri kırık genç kadının hayali, bütün düşüncelerimi altüst etti. İçimden gelen çok samimi bir heyecan içinde, Doktor Macit'e ben yalvardım:

— Çok rica ederim Doktor, kendi saadetimizin çatısını kurarken başkalarının gözyaşlarını görmeyeyim. Ben razıyım. Ona ıstırap verme. Ne mümkünse sükûnetle, yumuşaklıkla olsun!..

Doktor bu sözlerime o kadar üzüldü ki deniz rengi gözleri bulutlandı, başını dizime bıraktı. Kana kana ağladı. Artık bu mesele hakkında ona bir şey sormuyorum. Doktor bana o kadar düşkün ki Kadıköy'e ait bağlarını hissettmiyorum. İlk zamanlar haftada birkaç gece bende kalıyordu. Çok geç zamanlarda, yemekten sonra, gece vapuruyla dönüyor. Salı günleri sabah evden yemekler hazırlayıp kıra, Ayazağa Köşkü'ne, İstinye üstündeki Tek Ağaç'a gidiyoruz. Burada soğuk bir su var. Yoldan uzak, tenha... Burada akşama kadar yemek yiyor, eğleniyor, dönüyor ve hatta uyuyoruz. Bazı salı günleri de daha uzaklara gidiyoruz. Benim en hoşuma giden yer Sultan Suyu. Burası dünyanın en sakin ve en yeşil köşesi... Hatta biraz Trabzon'daki Çiftlik Suyu'na benziyor. Yeşil meşe ormanı o kadar vahşi ki saatlerce içinden çıkmamak istiyorum. Burada klarnet çalan bir adam da var. Ormanın yeşil derinliği içinde klarnetin gür ve keskin sesi ne vahşi yankılar yapıyor. Doktor bile onu çaldırmak için aralıksız olarak bahşiş veriyor. Terzihaneyi kapattıktan sonra küçük bir otomobil aldım. Araba salı günleri bizi gezdiriyor, başka günler de Taksim'de durup müşteri taşıyor. Ufak tefek ama benim tuvalet masrafımı çıkarıyor. Otomobili alıp işletmeye başladığım zaman Doktor'a söylememiştim. Bir salı günü gezmeye çıkarken o, kızı gönderip bir otomobil getirtmek istedi.

— Lüzum yok, dedim. Emrinize amade otomobil kapıda bekliyor.

Alay ettiğimi zannetti, güldü.

— Pencereden bak, görürsün, dedim.

Bir çocuk gibi balkona koştu. Bu sürpriz onu pek memnun etti. Fikrimi anlattım. Uygun buldu. Fakat o gün akşama kadar devam eden gezintide hep benimle şakalaştı.

— Otomobilinizde geziyoruz Hanımefendi. Emrediniz de sevdiğiniz şarkıları söyleyip efendimizi eğlendirelim.

Aynı zamanda bu otomobil benim için bir meşguliyet de olmuştu. Bir iki hafta içinde bütün inceliklerini öğrendim. Ve bir iki defa şoför değiştirdim. Çünkü yeni yeni şeyler öğren-

dikçe, şoförlerin hırsızlığı meydana çıkıyordu. Artık lastik, benzin, yağ, akümülatör işlerine hep kendim bakıyorum. Biraz cesaret bulsam makineyi işletmeyi de öğreneceğim.

Doktor, yeni ev açmış hevesli bir erkek gibi, hiçbir şeyi ihmal etmiyor. Bilmem neden, ben de bu yeni yuvaya çabuk ısındım. Kâzım Bey'in her tarafından servet akan büyük evine bu kadar özenmemiştim. Bu ufak dört odayı en yaraşır şekilde süslemek için o kadar düşünüyorum ki... Burada yatak odamın duvarlarına kırmızı kâğıt kaplattım. Abajurun üstüne de kızıl bir *pompadour*[1] geçirdim. Elektrik yanınca odam bir alev hali alıyor. Bronz karyolamın parlak demirleri bu alev içinde kızgın birer demir parçası gibi görünüyor.

Bu renk, değişen ve kalbimde biriken hisleri çok okşuyor. Bana öyle geliyor ki genç kızların sevdiği ve aradığı mavi, havai renkler hayatın bir devrinde insana hafif görünüyor. O renklerde umut gibi, hayal gibi, maddi varlıktan uzak gönül arzularının aksi var. Fakat kırmızı öyle değil... Bu renkte ben kuvvetli, tecrübeli, hilekâr bir hayatın ıstıraplarını, hınçlarını ve ihtiraslarını hissediyorum.

Doktor da bu heveslerimden memnun. Her gelişinde bir yenilik gördükçe boynuma sarılıyor. Bütün arzularının üstümde biriktiğini hissediyorum. Günde iki üç defa geliyor. Ona küçük bir yazı odası yaptım. Ufak bir Amerikan yazıhane, iki küçük maroken koltuk, bir kitap rafı... O kitaplarını getirip yerleştirinceye kadar ben kendi romanlarımı dizdim. Bir eksiğimiz var: telefon. Onu da artık tamamıyla buraya taşındığı zaman alırız. Küçük vazolara her gün taze çiçek bulmak güç. Onlara mini mini birer çam dalı koydum.

Yeni hayatım çok heyecanlı değil fakat bilmem neden, endişesiz ve sakin geçiyor. Beni sendeletecek yeni bir darbe görmüyorum. Doktor benimle çok meşgul oluyor. Onun gelmediği gecelerde avunacak bir şey buluyorum. Kendi elbiselerimle, ev işleriyle uğraşıyorum. Sonra ev bütün Beyoğlu Caddesi'ni görüyor. Geceleri bir karınca kafile-

1 Pembe veya kırmızı rengin bir tonu, bu renkte baskılı kumaş.

si halinde kımıldayan, yürüyen kalabalığı seyrediyorum. Doktor Macit, gelmediği geceler sokağa çıkmamı istemiyor. Zaten ben de o ihtiyacı hissetmiyorum çünkü onunla beraber olduğumuz zamanlar evde kalmak istediği halde ben onu zorluyor ve dışarı çıkarıyorum. Çok defa Taksim Bahçesi'ne gidiyoruz. Erkekle evde fazla yalnız kalmayı hiç istemem. Onlara, yalnız kalındığı zaman bıkkınlık getirmekten korkarım. Çıldırdıkları en güzel ve en meşgul edici kadınlardan bile az zamanda usanıp mukayese edilmez, seviyesiz ve şöyle böyle kadınların zevkine ve sohbetine koşanlar ne kadar çoktur. Fakat bu, erkeklere mahsus bir hastalıktır. Onlar için güzel ve mesut edici kadın, henüz temas zevkine kanamadıkları kadınlardır. Onun için kocalarını daima sevgilerinin çerçevesinde tutmak isteyen kadınlar, o kararsız, hercai mahluklarla, mümkün mertebe kısa zamanlarda yalnız kalmanın sırrını öğrenmelidirler. Doktor Macit elinden gelse bütün gününü yanımda geçirecek. Fakat ben onu hiç teşvik etmiyorum. Hatta beni yalnız bırakması için kendime işler icat ediyorum.

Kadıköy'de kaldığı gecelerin dönüşü bana o; daha sokulgan, daha yumuşak başlı görünüyor. Genç kadını yalnız bıraktığı gecelerde kendini nasıl savunduğunu hiç sormadım. Aslında onun bahsi aramızda ancak bir defa geçti. Doktor'a güvenmediğimden değil fakat aramızda ötekine dair bahsin sık sık geçip onunla yüz göz olmaktan çekindiğim için, o keder akşamından beri bu mevzuya dönmüyorum. Yalnız onun Kadıköy'den dönüş gecelerini tahlil ettikçe anlıyorum ki Doktor sert bir vicdan ve sevgi mücadelesindedir. Eski çılgın neşesi sık sık görünmüyor. Gözleri bazen dalıyor. Sükûnetini bozmamak için bekliyorum. Israr etsem onu Kadıköy'e göndermemek mümkün... Fakat bunu yapmıyorum. İki hayat ve iki kadın arasında mukayese yapması için onu serbest bırakmak daha iyi! Ve ben onun bu mukayesede bana karşı derin bir düşkünlükle dönüşünü gördükçe vaziyetimi düzeltmek için yeni bir harekete ihtiyaç görmüyorum. O, bu mukayeseyi birçok fırsatla yapsın. İki

hayat arasındaki farkı anlasın. Ben saf bir kadının kalbini yaralayacak harekete fiilen katılmayacağım. Fakat kadınlığımla, zekâmla mücadele edip ona ait erkeği kazandığım zaman da vicdan azabı hissetmeyeceğimi zannediyorum.

Doktor Macit ruhen zayıf bir erkek! Her ne şart altında olursa olsun, bağlı olduğu kadından onu uzaklaştırmak için baskı yapmak; onun bütün zayıf noktalarını harekete, heyecana getirmek demekti. Bu davada onun üzerinde olumlu tesirler yapmaktan çekiniyorum. Yalnızca arzularıyla meşgul olmak daha güvenli.

Doktor Macit bir aydan beri bu mesele üstünde sessizliğini koruyor. Fakat öyle görüyorum ki vaziyetinin zor oluşundan kendisi de sıkılıyor. Bende kaldığı zamanlar adeta içki masası başında dertlerini unutmaya çalışan, kadere küskün bir adam gibi, farkında olmadan neşeleniyor.

Eskiden Kadıköy'deki hayatı hakkında sormadığım ayrıntıyı verirdi. Aile hayatının böyle özel taraflarını dinlemekten hiç hoşlanmam. Doktor belki de benden bir şey saklamadığını anlatmak için bu bilgiyi veriyordu. Fakat her tarafında bir aile tatsızlığı ifade eden bu ayrıntı, onun karakteri hakkındaki kanaatlerimi kuvvetlendirmekten başka bir şey yapmıyordu. Bir erkek, mesut edemediği ve kendisine saadet getireceğinden şüphe ettiği kadına karşı vaziyetini derhal izah etmelidir. Bunu yapmadan, içini velev ki en yakın dostlarına da açsa, edeceği şikâyetler ancak kendi karakterinin zayıflığını ifade eder. Doktor'un evine ilişkin şikâyetlerini dinlerken çok defa ona sormak istedim: "Peki Doktor, mesut olmadığını söylüyorsun, bu durumda kalbine ne kadar hükmetmek istesen de yine dürüst ve sevinçli bir aile hayatı kuramayacaksın. O halde bu ilişkiyi ne sürükleyip duruyorsun?!"

Tabii bunu hiçbir zaman söylemedim ve söylemeyecektim. Fakat onu ruhen küçülten bu şikâyetleri sürekli dinlemek bana ıstırap veriyordu. Onun için bir gün yine kalbinin bütün temizliğiyle bu bahse girdiği zaman yavaşça sözünü kestim:

— Doktor, bana ait olmayan bir hayatı aramızda münakaşa etmekten fayda yok. Bunlardan bahsetmesek iyi olur, değil mi?

Bunu söylediğim zaman sıkıldı ve sustu. Üzüldüğünü hissettim. Fakat o vakitten beri bu arzusuna üstün geldiğini görüyorum.

Hayatım yeni bir bekleme devresine daha girdi. Artık onun, baskı yapmadan harekete geçmesini, hayatını düzenlemesini bekliyorum...

Üç gün kaybolduktan sonra, Doktor öğle yemeğine geldi. Elinde, kucağında birçok paket var. İlk defa bana bir demet çiçek verdi:

— Kabahatimi affettirmek için çiçekleri ricacı gönderiyorum. Sen onları seversin, değil mi?

Doğal görünmeye çalışıyordum. Fakat artık ona gücenmeye hakkım vardı. Bütün gayretime rağmen yüzümdeki acı manayı gideremedim.

— Buyurunuz Doktor, rahatsız değilsiniz ya!

Ona birdenbire kendi adını söyleyemedim. Kalp kırgınlığı kadar fena bir şey yok. İnsanın iradesini bağlıyor ve istediği halde dudakları arzu ettiği kelimeyi söylemiyor.

Paketleri birer birer açtı, önüme döktü. Beni memnun etmesi lazım gelen birçok şey; ipekli çorap, mendil, eşarp, koku... Bunları birer birer bana gösterdikçe daha fena öfkelendim. Kendimi birkaç güzel fakat maddi eşyayla tatmin edilecek bir kadın gibi gördüm. Ona üç günden beri nerede olduğunu soramadım. İstiyordum ki o üç günlük hayatını bana otursun, kendisi anlatsın. Yemeğe kaldı ve akşama kadar benimle beraberdi. Aramızda hiçbir şey olmamış gibi, her şeyden konuştuk. Fakat onun bu üç günden bahsetmeye dili varmadı ve ben bütün merakıma ve hıncıma rağmen, onu sormadım. Yalnız akşam yemeğine kalmadan gitmek için hazırlanırken gözlerine bakıp sordum!

— Bir daha ne zaman teşrif edeceksiniz?

Kıpkırmızı oldu. Dudaklarının titrediğini görüyordum. Ayakta onu uğurlamak için kapıya doğru giderken ilave ettim:

— Ziyaret zamanlarınızı bileyim ki geldiğiniz vakit evde bulunmuş olayım.

Ellerimi tuttu. En alışkın hareketiyle saçlarımı öptü:

— Seni temin ederim Ayten! Üç gündür çok ağır bir hastamla meşguldüm. Evvela sana haber yollamak istedim. Fakat hemen her günüm biraz kurtulup gelebilirim ümidiyle geçti. Beni affet ve emin ol ki bir daha tekrar etmeyecek.

Kapıyı açtım.

— Mazeret söyleyiniz diye sormadım Doktor! Yalnız hayatını üzerinize aldığınız bir kadının da bu taraflarda bulunduğunu hatırlatmak istedim.

Gözleri yaşardı. Bir erkek kalbinden beklenilmeyecek kadar seri ve samimi olan Doktor'un bu hassasiyeti beni daima mağlup ediyor. Bu sefer de içime ciddi bir merhamet düştü. Düşünmeden elim yüzüne gitti. Onu, sevmeyi bilen bir kadın zevkiyle okşadım:

— Üzülme Doktor! Fakat seni düşünen, gecelerini senin düşüncenle geçiren bir kadın olduğunu da unutma, e mi?

Ve ona dudaklarımı uzattım.

Onun bu üç günlük meşguliyetini içime sindirmek için kalbimle çok mücadele ettim. İnsanın fena hakikatlere ısınması güç oluyor. Hele de ömrünü tesadüflerin akıntısına bırakan himayesiz bir genç kadın için...

Doktor'un üç günlük mazeretini ciddiye almamak için bir sebep yoktu. Onu mesleğine ait meşguliyetlerinden hiç-bir zaman alıkoymak istemem. Fakat bu ilk mazeret, içime küçük bir şüphe düşürdü. İstanbul tarafında bir eczanenin üzerinde muayenehanesi vardı. Fena bir tesadüfe sebebiyet vermemek için onu muayenehanesinde görmeyi hiç hatırımdan geçirmemiştim. Fakat yavaş yavaş buna lüzum hissediyordum. Çünkü genç doktor muayenehanelerinde çok defa hassas kalp hastalıklarının tedavi edildiğini işitmiştim. Doktor'un yine öğle yemeğine gelmediği bir gün tramvayla İstanbul'a geçtim. Karaköy'de tramvaydan inmek için hazırlanırken, açık bir otomobilde, yanında genç, sarışın bir kadınla Doktor'u gördüm. Otomobil süratle köprüye

doğru giderken Doktor'un acele acele bir şeyler anlatarak güldüğünü fark ettim. Onun tarifine ve kendi tahminime göre, sarışın genç kadın karısı olacaktı. Fakat ona saadet ve sevgi vermeyen genç kadına karşı ne kadar heyecanlı görünüyordu. Terlediğimi hissettim. Mendilim, elimde toplanan nemleri silerken bilmem neden, birdenbire yaşaran gözlerimi de kurutmaya çalışıyordu.

Artık muayenehaneye gitmenin anlamı yoktu. Süratle geçtiklerine göre, Kadıköy vapuruna yetişeceklerdi. Sirkeci-Taksim tramvayından hiç çıkmadan tekrar eve geldim. Sinirlerimi zapt edebilmek için o kadar çalıştığım halde başaramıyordum. Eve girer girmez kendimi karyolanın üstüne attım. İçimde birikmiş hicrana ve isyana benzer ıstıraplar vardı. Artık tutamadığım gözyaşlarım kana kana bu acıların üzerinden aktı, geçti. Kalbimde taze bir bahar kuvvetiyle yeşeren ümitlerin sert bir fırtına altında zedelendiğini hissediyordum. Akşam olmuş, büyük caddeler her vakitki gibi uğultu içinde. Dışarının elektrik ışıkları odamın kızıl tavanına uzak bir yangın rengi vermiş. Gevşeyen sinirlerim ve kırılmış gibi ağrıyan vücudum beni kapandığım yataktan kaldırmıyor. Kıza sesleniyorum, "Gülter, bana ılhlamur hazırla!"

Bu gece hiç yemek yemedim. Bir müddet, başım avuçlarımda, salondan, aşağıda sürekli hareket eden kalabalığı seyrettim. Tramvayların keskin çan sesleri, otomobillerin hırıltısı beynimde sert akisler bırakıyor. Ve ben irademe, hislerime hâkim olamadan, pencerenin kenarına dayanmış ve dirseklerim kesilip düşünceye kadar o vaziyette kalmışım.

Başımda karanlık bulutlar var. Beynim coşkun bir kaynak gibi. Bir an içinde bin bir fikir kaynıyor. Ne düşündüğümü tayin edemiyorum. Fakat o kadar çok şey düşünüyorum ki...

Bazen hislerime ve heyecanıma hâkim olmaya çalışıyorum. Buhranın sebeplerini arıyorum. Kıskançlık mı? Niçin? İhanete uğrayan ben değilim ki... Doktor'u, hatta bu eski ve zavallı gerçek ilişkiyi mazur görmeyecek kadar çok mu seviyorum? Hiçbir sevgi, kalbimde hayali kalan menekşe gözlerin sevgisi kadar kuvvetli değildir ki! O halde bu ıstırap neden?

Geç vakit yorgun bir halde yatağa uzandığım zaman buhranın, ıstırabın kaynağını bulur gibi oldum. En büyük ıstırabım, canım diye benimseyip kalbime basacak bir hayat arkadaşından mahrumiyetimdi. Geceleri hep böyle bekleyiş ve ümitle geçiyordu. Kapımı çalan erkek eli varlığıma karışmadan çekilip gidiyordu. Bu dört oda içinde bana kalan bir damla heyecan ve bir nefeslik hararetle geceler ve günler geçiriyorum. Genç ve aile tesellilerinden mahrum bir kadın için bu hayat ıstırap vermez mi? Meşgul olacak hiçbir şeyim yok. Ev işleri ancak birkaç saatimi dolduruyor. Sonra bütün zamanlarım pencerede, kalabalık arasında onu seçmekle geçiyor. Bazen gecelere kadar devam eden bu bekleyişten sonra dışarının uğultulu ve neşeli hayatı kulaklarımı doldururken bir zahit gibi yorganı başıma çekip yatınca zihnim yine işlemeye başlıyor. Yalnızlık, sevgi ve erkek mahrumiyeti ve aile yoksunluğu, kalbiyle yaşayan insanlar için yavaş yavaş gelen bir ölümden başka bir şey değil.

Bu gece de daha gündüzden darbelenen kalbimin acısını dinlerken, bütün bu ıstıraplara yer aradım. Ve anladım ki mücadele etmeden, çarpışmadan bu hayatı düzenleme imkânı yoktur. Evvelki düşüncelerimde devam etmek bu ıstırabı uzatmaktan başka bir şey değil. Herhalde Doktor'u kendi teşebbüslerine bırakmanın bir faydası olmayacak. Onun hislerini ve iradesini biraz etkilemek lazım. Buna karar verirken vicdanımda acı duymadım. Çünkü kendi kalp ıstırabım başkası hesabına hissedeceğim vicdan azabını duyurmayacak kadar kuvvetli...

Bu tesadüften sonra Doktor bir gün daha gelmedi. Halbuki onun için ne hazırlıklar yapmıştım. Bugün salıydı. Onunla salı günleri, yemeklerimizle daima uzak gezmelere gider, akşamlara kadar eğlenirdik. Onunla kırlarda, tenha ağaçların altında baş başa kaldığımız zamanlar kendimi bütün ıstıraplarımdan kurtulmuş gibi görür, saadeti en yakından hissettiğim o günlerin akşamı olmamasını isterdim. Çünkü bu akşamların pek çoğunda Doktor beni eve bıraktıktan sonra Kadıköy'e geçerdi.

Bugün salı olduğu halde Doktor öğlene kadar görünmedi. Onunla aramızda ciddi bir ilişki olsaydı bunun bir hak olduğunu iddia edebilirdim. Fakat dünyada ne sağlam gönül bağları vardır ki en meşru haklardan daha kuvvetlidir.

Akşam oldu. Çok sıcak. Cadde uğulduyor. Doktor yok. Kıra gitmek için hazırladığım yemek ve yemiş sepetleri öylece duruyor. Bugün Çırçır Suyu'na[1] gitmek istiyordum. Orada, sık kestane ağaçlarının koyu yeşil gölgelerinde ne vahşi bir sükûnet vardır. Sevgimi kıskanç bir mahluk gibi hep böyle tenha ve yeşil köşelerde gizlemek isterim.

Cadde'de[2] elektrikler yanmaya başladı. Yalnız geçecek uzun bir gece daha başlıyor. Garip gönlüm yine sızlanıyor. Kendi kendime soruyorum: "Mesut olmamak için ne günahım var?"

Evin boş odaları ve çıplak duvarları beni hapsetmekten başka bir vazife yapmıyor ki cevap versin. Hiç istemediğim halde, bazen Gülter'i karşıma alıp saatlerce konuşuyorum. Ona okumayı öğrettim. Biraz da ut çaldırıyorum. Fakat bu meşguliyetler, sevilme çağını odalarda yalnız geçiren genç kadın için değer mi?

Ruhumda yavaş yavaş isyan başlıyor. Bilmem nerede okumuştum: "Mesut olanlar, mesut olmayı isteyenlerdir." Ben şimdiye kadar saadeti ayağıma bekledim. Fakat anlıyorum ki onu biraz aramak ve onun arkasından koşmak lazım. Doktor'un hareketlerine hâkim olacağım.

Bütün gece bu kararımın teferruatını düşündüm. Onun üstünde yapacağım baskının derecesini hesap ettim. Başlayacağım mücadelenin sonu alın yazımı tayin edecekti. Bu son macera beni ya mutlak ve uzun bir saadete götürecek yahut başka kadınlara ait erkeklerin parça parça işgal ettikleri bu ıstırap ve bekleyiş dolu bunaltıcı hayattan kurtaracak.

Otomobil tesadüfünden sonra iki gün kaybolan Doktor'la, bu akşam apartman merdivenlerinde karşılaştım. Ufak tefek almak için çıkıyordum.

---

1 Sarıyer'de, Büyükdere'den Bentler'e giden yol üzerindeki, içme suyuyla ünlü mesire alanı.

2 İstiklal Caddesi.

Merdivenin loşluğunda beni tanıyınca birdenbire durdu:

— Nereye Ayten?

— Biraz işim var da!

— Ne işi?

— Öteberi alacağım!

— Kapıcıyı gönderelim.

— Hayır, onun yapamayacağı işler var!

— Peki, söyle ben gideyim.

— Ne zahmet, siz teşrif edin. Evinin erkeği olmayan kadınlar çarşıya pazara gitmeye alışmalıdırlar.

Birdenbire önüme geçti:

— Çok rica ederim Ayten, beni üzme. Yukarıya çık. Ne lazımsa ben sonra gider alırım.

Aşağıda kapıcının sesi geliyor, üç numaranın kapısı açılıyordu. Merdiven başında münasebetsiz bir sahne yaşamamak için yavaşça arkamı döndüm ve yukarıya çıktım. Doktor bu sefer paketlerini portmantonun rafına koydu ve ben daha salona girmeden arkamdan yetişti.

— Her şeyi anlatacağım Ayten, dedi. Fakat çok rica ederim sinirlenmeden, darılmadan dinleyeceksin. Söz veriyor musun?

— Üzerinde hiçbir hakkı olmayan kadından söz istiyorsun Doktor. Söz vermesem ne olabilir ki... Kıymeti olmayan sözlerden ne beklenir?

— Yine alaya, eleştiriye başlama. Ben her şeyi anlattıktan sonra göreceksin ki bütün galeyanlarında haksızsın!

— Yanılıyorsun Doktor. Ben zaten bir hak iddia etmiyorum ki!

— Otur da anlatayım. Her şeyi olduğu gibi anlatacağım. Göreceksin ki sana karşı kabahatli vaziyette değilim.

— Senden açıklama istedim mi Doktor?

— Senin istemene gerek yok. Ben kendim buna lüzum görüyorum. Ve şunu da söylemeliyim ki sana biraz da akıl danışmak istiyorum.

İster istemez güldüm:

— Birbirimizi incitecek alaylar yapmasak daha iyi değil mi Doktor?

Sandalyesini yanıma çekti. Dizleri bana dokunuyordu. Ellerimi tutmak istedi. İstemeksizin geriye çektim:

— Ne kadar vahşi oldun Ayten! Fakat bütün vahşi mahluklar gibi, heyecan verici.

— Cana yakın insanlardan uzak kaldıktan sonra bu kadar vahşi oluşuma hayret edilir mi Doktor?

Bu sefer atıldı, ellerimi tuttu:

— Bütün hıncını, asabiyetini biliyorum. Fakat bir dakika sabret. Biraz tahammül göster, dinle beni, göreceksin ki sana her vakitkinden çok yakınım.

Daha acı şeyler söyleyecektim. Fakat Doktor'un son kelimeleri dudaklarından dökülürken, gözlerinin bulutlandığını gördüm. Sesi birdenbire titreme yaptı. Ellerinin ateş kesildiğini hissettim. Ağır ağır lakırdısına devam etti:

— Ben fena bir buhran geçiriyorum Ayten, bana yardım edeceksin!

Onun düşkün hali her vakitki gibi beni çarçabuk üzdü. Dizlerime düşen başını avuçlarımla tuttum. Alnına dökülen saçlar gözlerini kapatmıştı:

— Doktor, dedim, kaldır başını ve bana her şeyi söyle. Seni dinliyorum.

Ağlıyordu. Şakaklarını, başını ovdum. Başını kaldırdığı zaman beyaz keten elbisemin gözyaşlarıyla ıslandığını gördüm. Bu mesut olmaya layık genci ağlatan sebebi anlamak istiyordum. Kirpiklerinin dibinde top top damlalar duruyordu. Göz kenarları kızarmıştı. Bir şey söylemeden, uzun uzun, gözlerini odanın eşyaları üstünde gezdirdi. Hakikaten bir buhran geçirdiğini görüyordum. Kendi cepheme isabet eden mücadelede başarılı olabilmek için onu bu kadar şiddetli buhrana, gönül kırgınlığına uğratan sebebi bilmek lazımdı. Alnını okşaya okşaya sordum:

— Doktor, haydi yavrum, sandalyede rahatsızsın. Büyük kanepeye geç de rahat rahat konuşalım. Benim de sana anlatacak öyle meraklı şeylerim var ki!

Kolundan çekip kaldırdım. Büyük kanepede yan yana oturuyorduk. Şakaklarına biraz kolonya sürdüm. Şuraya buraya saplanıp kalan gözlerine yavaş yavaş can geliyordu.

— Hastaların nasıl oldu bakalım? Haydi anlat Doktor, dinliyorum. Artık tehlikeli vaziyetler yok ya!

Hafif bir alay ettiğimi anladı. O da güldü.

— Tehlikeli vaziyetler şimdi benim etrafımda başladı Ayten ve beni bu vaziyetten kurtaracaksın!

— Ne yazık, hiç doktorluğum yok!

— Çok rica ederim. Beni incitme. Ben yalnız senden teselli ve himaye bekliyorum.

Halindeki ciddiyeti, yüzündeki ıstırabı fark ediyordum. Doktor'un üstünde hakikaten ağır bir buhran vardı. Onu seven ve onu hayat arkadaşı diye kabul eden bir kadın için böyle bir vaziyetin nezaketini idrak etmemek sevgisizlik ve vicdansızlıktı. Kalbimde birdenbire derin bir şefkat uyandı. Onun güzel başını göğsüme çektim.

— Söyle Doktor, senin bütün dertlerin için kalbimde ümit etmediğin kadar şefkat vardır.

Şimdi elleri avuçlarımda, başı omzumda son günlerde hayatını altüst eden buhranı anlatıyordu. Bu uzun ıstırap ve mücadele buhranı beni de alakadar ettiği için her parçasını ayrı bir dikkatle dinledim. Ve Doktor en son cümlesini yine gözyaşları içinde bitirdiği zaman anladım ki vaziyeti, buhranı zannettiğimden çok fazla önemlidir. Doktor, ilişkisine son vermek istediği genç kadının bizim vaziyetimizden haberdar olduğunu ve şiddetli sinir buhranları geçirdiğini anlattı ve ilave etti ki bu heyecanlı devirde onunla alakasını kesmek için düşündüğü tedbirleri tatbik ettiği takdirde telafisi imkânsız bir facia meydana gelecektir.

Kıskanç bir kadının böyle buhranlı dakikalarda neler yapabileceğini ben daha iyi biliyordum. Üzerinde ciddi bir hakkım olmadığı halde, Doktor'u meşru karısıyla beraber görmem, bana bütün bir gece gözyaşı döktürmüştü. Evlilik hayatına yeni giren, tecrübesiz bir genç kadının, genç kocasından gördüğü ilk ihanetin ne kasırgalar ne fırtınalar koparacağını tahmin etmek güç değildir. Vaziyet çok zordu. Böyle asabiyeti had safhada, hırçın bir kadını yatıştırmaya uğraşan genç adamın, biraz ötede sevdiği bir kadın olursa, bu buhran yakın bir felaket gibi insanı ürkütür.

Hassas insanlar gönül yıkamazlar. Doktor'un ne kadar içli biri olduğunu bildiğim için durumunun ciddiyetini anladım. Fakat onu tatmin ve teselli etme arzusuyla birçok şey söylemek istediğim halde, dudaklarımı hareket ettiremedim. Çünkü onu yatıştırmak için söyleyeceğim her kelimeyi kendi varlığımdan, kendi eğreti saadetimden koparıp verecektim. Sevgi ve hayat davalarında bu kadar sınırsız gönül fedakârlıkları yapmak ne zor!

Hiçbir şey söyleyemeden, dağılan saçlarını okşuyordum. O benden fedakârlık bekler gibi, üzgün, endişeli, gözlerimi arıyor. Ve ben bütün arzuma rağmen onu teselli edecek kelimeleri toplayıp söyleyemiyorum. Hatta yalnız bu kadar da değil, yavaş yavaş gözümün önüne, geçen günkü otomobil tesadüfü geliyor ve üzerinde ciddi bir hakkım olmadığı halde, sevgimi kıymetli bir saadet gibi başına koyduğum genç adamın, bir başka kadın için benden fedakârlık bekleyişini gururuma karşı küçümseme gibi kabul ediyorum. Bu hisler kalbimi doldurunca artık dudaklarım büsbütün kenetlendi. Onu teselli etmek ve zor vaziyetinden kurtarmak için fedakârlık düşünmekten ziyade, şimdi bu zor vaziyet içinde kendi mevkiimi araştırıyorum. Neticesi, arzularını temin eden bir sevgiliye, yalnız meşru ilişkilerin verdiği kıskançlıklarla buhranlar geçiren bir kadını tercih etmeye varacak bu zor durumu, kendi kalbime göre tahlil ediyorum. Doktor'a vereceğim yeni bir fırsat, eski ilişkisini kuvvetlendirmekten başka bir şeye yaramayacaktı. Hatta ilk zamanlar onun üstünde daha kuvvetli bir baskı yapmamakta hata ettiğimi anlıyordum. Bu ilişkide ihtimal halindeki buhranları bile düşünüp vaziyeti bir hamlede değiştirmek uygun bir hareket olacaktı. Böyle adım adım ilerleyen bir ilişki, iki taraf için de zor, hatta tehlikeli oluyor. Bütün bunları düşünürken Doktor, beklediği tesellinin gecikmesine hayret eder gibi, gözlerime bakıyordu. Birdenbire verdiğim kararla onu bekleyişten kurtardım:

— Sen çok vicdanlı, çok hassas bir erkeksin Doktor, dedim. Fakat hayatında en çok yeri olan hakikattir, hele

böyle maddi ilişkilerde... Onun için kararını çabuk ve kesin olarak vermelisin. Bak, sana vaziyeti bütün açıklığıyla anlatayım. Sen sevgi ve saadetle, ağır bir vicdan davası arasında bocalıyorsun. Ve öyle görüyorum ki görenek, heyecan ve duygu senin aşkına ve saadetine bile üstün gelebiliyor. Biraz daha açık söyleyeyim Doktor. Aramızda resmi bir ilişki yok. Fakat zannederim ki sana gözyaşı döktüren vicdanın, Beyoğlu'nun bir köşesinde gecelerini evhamlarla, kâbuslarla yalnız geçiren ve seni mesut edebilen kadının daha uzun mahrumiyetler içinde eriyip sönmesine tahammül etmez. Sen bir erkeksin Doktor, nefsine hâkim olabilirsin ve hayatını dilediğin gibi düzenleyebilirsin. Fakat kalbinde aşk ile vicdan pençeleştikçe yalnız sen değil, ümidini ve sevgisini sana bağlayan iki kadın da işkence çekeceklerdir. Böyle buhranları kısa ve mutlak çarelerle halletmelidir. Çünkü öte tarafta biten buhranı, yarın öbür gün, bu tarafta başlayacak yeni bir buhranın takip etme ihtimali vardır. Bu karşılıklı mücadele üç baş için de tehlikelidir. Ve şunu da söyleyeyim ki Doktor, gittikçe zorlaşan bu vaziyeti düzeltecek yine sensin. Ne benim yapacağım küçük bir fedakârlık ne de öte tarafın göstereceği ufak bir tahammül ve itaat, buhranın asıl kaynağını kurutur. Çünkü itiraf edeyim ki kıskançlık meselelerinde en az güvenilecek, kadın kalpleridir. Bu vaziyette sana hiçbir şey vaat edemem Doktor. Sen, beni yalnız başına mesut etme şartıyla hayatıma karıştın ve ben ciddi, şerefli bir erkek diye, senden kuvvetli teminat almaya lüzum görmeden, hayatımı bozup değiştirdim. Bugün öyle görüyorum ki hayatımız sonu meçhul bir maceradan farksız olmaya başladı. Sevgimi yaşatmak için varlığımdan gelen sevinçli arzular, şimdiye kadar hayatımızdan geçmeyen vicdan meseleleri önünde kırılıyor. Bu yüce vicdan biraz da benim hesabıma hareket etmez mi acaba?

Ben söyledikçe Doktor'un rengi değişiyor, dudakları titriyordu. En nihayet kısaca ilave ettim:

— Hayatın hakkında kesin kararlar vermelisin Doktor, bu vaziyet bu şekilde uzun müddet devam edemez. Sevgi ve

saadet insanın etrafında ıstırap olur. Gençsin, hayatına yazık değil mi Doktor? Hiçbir erkek, böyle gönül işlerinde, senin kadar vicdanıyla uğraşmış değildir. Senin aşkın ne kadar kudretsiz olmalı ki en küçük buhranlar önünde sarsılma tehlikesi gösteriyor.

Bu sözlerimi dikkatle dinliyordu. Doğrudan doğruya gururuna hitap eden bu iki üç cümle onu harekete getirdi. Gözlerindeki bulutlar dağıldı. Kararını derhal veren erkeklere mahsus keskin bakışları vardı. Onun yuvarlak başını, seven ve sevdiren bir kadın iltifatıyla avuçlarıma aldım:

— Bu güzel baş mesut olmaya layıktır. Istırap, gözyaşı bu baştan ebediyen uzak kalsın.

Kuvvetli parmakları kollarımda, omuzlarımda geziniyordu. Deminden beri, bozguna uğramış ve bitkin bir erkek gibi, ıstırap ve kararsızlık içinde gözyaşı döken genç adam yavaş yavaş benliğini, gençliğini buluyordu. Başı derin bir tevekkül ve boyun eğişle göğsüme düştü. Parmaklarının sert kasılmalarla vücudumda gezindiğini, gittikçe artan bir heyecan içinde nefeslerinin sıklaştığını görüyordum. Mesut olmak, sevmek ve sevilmek istediği halde, hayatında tesadüf ettiği engellerle mücadele edemeyen bu genci serbest bırakmamak, onun yaşayışını daha güvenilir yollardan geçirmek lazımdı. Sevişmenin ve mesut olmanın lezzetini aldıktan sonra, arzularının tatmin edilmediği, zevklerinin ihmal edildiği bir aile köşesinde uzun zaman kalmasına imkân yoktu. O halde ona biraz da itaat etmenin erdemini anlatmak fena olmayacaktı.

Belki de planında olmadığı halde onu yemeğe kadar oyaladım. Zevk, neşe ve ihtiras içinde tamamıyla mağlup ve her şeyi unutmuş gibiydi. Gece yarısına doğru Kadıköy'e geçmek üzere hazırlandığını gördüm. Yavaşça dışarı çıktım. Evin kapısını kilitledim, anahtarı sakladım:

— Gitmek mi istiyorsun Doktor?

— Müsaade edersen.

— Hayır, kalacaksın!

Ayakta kravatını bağlıyordu. Birdenbire durdu. Şimdiye kadar benden görmediği bu harekete şaşırmış gibiydi. Ciddi

söyleyip söylemediğimi anlamak ister gibi, gülerek gözlerime bakıyordu:

— Hayret mi ettin Doktor? Bu akşam sana ihtiyacım var. Bu küçük arzumu kabul etmeyecek değilsin ya!

Şaka etmediğimi, bilakis kararımın kesin olduğunu gözlerimden, tavırlarımdan anladı:

— Fakat Ayten, haber vermeden... Nasıl olur?

— Bana gelmediğin zamanlar haber mi veriyordun Doktor?

— Hayır ama!..

— O halde bu akşam da haber vermeden burada kalırsın. Bekleme acısını yalnız ben mi çekeceğim? Hem fena mı, ne güzel oturup eğleniyorduk...

Tabii görünmek için kravatını bağlamaya devam ediyordu. Onu daha ziyade inandırmak için devam ettim:

— Hem başka bir şey teklif edeceğim Doktor. Bu vaziyete kesin bir netice verinceye kadar gecelerini bölüştüreceksin. Genç bir kadının hayatını kendi tekeline almak doğru bir şey değildir. Sen bir doktorsun. Kadın ruhunu, kadın ihtiyaçlarını her erkekten fazla takdir etmelisin.

Geldi, yanıma oturdu, ellerimi avuçlarına aldı. Gözlerimi arıyordu.

— Sahi, ciddi mi söylüyorsun Ayten?

— Rica ederim Doktor, bunda şaşılacak bir şey yok. Bana ait bir erkek değil misin? Senden bir fedakârlık beklemiyorum. Vazifeni hatırlatıyorum.

Bir şeyler söylemek istediği halde, meselenin vahametini artırmaktan korkar gibi tereddüt ediyordu.

— Söyle Doktor, dedim, senin üzerinde bu kadar hakkım yok mu? Seni mesut etmiyor muyum? Benden memnun değil misin?

— Söylemeye lüzum var mı?

— O halde...

— Fakat sen benim vaziyetimi biliyorsun Ayten, demin bana acıyan sen değil miydin?

— Bendim. Ve sana acıdığım için bu gece bende kalmanı istiyorum. Buhran, ıstırap olan yerde işin ne?

Geldiği zaman gözlerini kaplayan kederli hali yine dönmüştü. Bu zayıf ruhlu ve inatçı adamı anlayışlı bir erkek yapmak ne zordu. Gözlerine bakıyordum. Akşamdan beri neşe ve saadet içinde renkli sevinçler yaratan bu deniz rengi gözler şimdi nasıl bulanmış, dumanlanmıştı. Elleri avuçlarımda olduğu halde, odanın belirsiz köşelerine dalıp giden gözbebeklerinin, bu belirsiz hedeflerin arkasından Kadıköy'deki genç kadını aradığını zannediyordum.

— Niçin bu kadar düşündün Doktor? Kalmak istemiyor musun?

Cevap vermedi. Yüzünün hafif ekşidiğini görüyordum. Bir an geldi ki dumanlanan gözlerinin yaşardığını, kirpiklerinden sızan iki damla yaşın ince tüylü pembe yanaklarından süzülüp ellerimi ıslattığını gördüm.

— Ağlıyorsun Doktor!..

Birdenbire silkindi. Yanaklarındaki izleri sildi. Şu anda girdiği gönül buhranının kaynağını bilmek hayatının belki de yeni bir dönüm noktası olacaktı. Hararetlenen alnını avuçlarıma aldım:

— Söyle bana Doktor, niçin ağlıyorsun?

Kalın dudakları yavaşça hareket etti:

— Hiç!

— Ben sana şaka yaptım Doktor, haydi vapurunu kaçırma!

Ve ayağa kalkıp karyola demirine asılı ceketini elime aldım. Bütün vücudum titriyordu. Ben yaptığım bu gösteriden etkileneceğini, benim yanımda bu kadar zaaf gösterdiğinden dolayı sıkılacağını zannettim. Bir kelime söylemeden ayağa kalktı, tuttuğum ceketini giydi. Sonra karşısında hırs ve heyecandan fırtınaya kapılmış bir zayıf yaprak gibi titreyen kadının halini, kalbinin parça parça acılarını görmeden, düşünmeden, veda etmek için elini uzattı. O anda kadınlığımın bütün gururu bir kasırga gibi asabımı harekete getirdi. Kin ve nefretten gelen şiddetli bir isyan içinde yüzüne haykırdım:

— Hayır, gitmeyeceksin!

Ve yüzüne bile bakmadan salona döndüm. Her tarafım titriyordu. Ona bu kadar hırslanacağımı hiç zannetmiyordum. Fakat en tatlı bir sevginin buhranları içinde yüzüstü bırakılmak istenen bir kadının, tepkisini zapt etmesine imkân var mıydı?

Bu anda ona karşı kıskanç bir sevgiden ziyade, kuvvetli bir kin ve hınç hissediyordum. Bu hınç belki gururumun incinmesinden, belki de yine sevgimin gücünden geliyordu. Şu kadar ki kalbimde, onunla yalnız kalma sevincinden ziyade, onu arzularıma esir görme zevki yaşıyordu. O daha koridorda şaşkın şaşkın ne yapacağını düşünürken tekrar fırladım. Salon kapısını da kilitledim. Bu isyanı onu yanıma çevirmek için değil, kendime itaat ettirmek için yaptığımı anlatmak istiyordum. Dişlerimi ister istemez sıkıyordum.

Odanın elektrik düğmesini çevirdim. Şimdi Cadde'nin aydınlığıyla kalmıştım. İçimde, çetin bir mücadeleden sonra hasmını yere sermiş bir mahlukun vahşi sevinci vardı.

Biraz sonra onun gölgesini kapının buzlu camında gördüm. Kapının tokmağını çevirdi, açamadı. O zaman gururunu, kararını kaybetmiş hissi veren yumuşak sesini duydum:

— Çocukluk ediyorsun Ayten, dedi. Al beni yanına, konuşalım.

Konuşacak hiçbir şey yoktu. Sakin ve sevinçli zamanımda kırılan arzumu, emrederek, zorlayarak tatmin etmekten ne zevk alacaktım? Onun burada kalışı beni artık sevindirmek için değil, arzumu zorla kabul ettiği içindi. Ben sevgi ve sevgili istiyorum, esire ihtiyacım yok ki!

Kapının arkasında gittikçe artan bir heyecan içinde devam eden yalvarışlarını, gururunu kaybetmiş bir erkeğin düşkünlüğü gibi dinliyordum.

Şimdi artık içli bir sevgiden ziyade, kalbimde başarma, bu mücadelede üstün gelme arzusu, hırsı vardı. Doktor Macit'in iki kilitli kapı arasında kalışı, girdiği zor hayatın en sert ve en münasip ifadesiydi. O, kapının eşiğinde en düşkün bir erkeğin acziyle yalvarırken, bu vaziyeti ona hatırlattım:

— İki genç kadının hayatıyla oynayan bir erkeğin vaziyeti ancak bu olabilir Doktor ve emin ol ki bu vaziyet üç baş için de tehlikedir.

Ve yavaşça kapının sürgüsünü çektim. Saçları perçem perçem alnına dökülmüş, gözleri hâlâ yaşlı, kapının önündeki sandalyeye çökmüştü. Kolundan tutup kaldırdım. Azarlanmış bir çocuk gibi içini çeke çeke nefes alıyordu.

— Kararsızlığın, zaafın yüzünden bak ne buhranlara düşüyoruz Doktor! Emin ol ki bu ıstırabın tek sebebi sensin. Yalnız kendine değil, bana da yazık ediyorsun. Seni sevmek, seni mesut etmek için duyduğum en candan arzularımı bu hırçın ve kararsız hallerinle söndürüyorsun. Şu dört duvar arasında günlerce beklemenin bir genç kadın için ne ıstırap olduğunu bilmelisin Doktor. Hayatımız her gün artan buhranlarla tahammül edilmez bir hale giriyor. Ben sana yaklaşmak, sana daha titiz, daha sıcak bir sevgi vermek isterken sen, senden başka her erkeğin, bir dakika tereddüt etmeden vereceği kararı vermekte tereddüt ediyorsun. Biliyor musun ki Doktor, bu sürekli buhranlar kalpten gelen en kuvvetli sevgileri bile zayıflatır, pörsütür. Taze ve hararetli bir aşkı ne biçare fikirler uğruna boğup mahvettiğini fark etmiyor musun Doktor?

Yavaş yavaş gözlerine renk ve hareket geliyordu. Sözlerime kalbimin bütün heyecanı karışıyordu:

— Emin ol ki Doktor, biz kendi saadetimizi anlamsız ve zavallı fikirler için feda ediyoruz. Ciddi bir erkek gibi düşünmek mecburiyetindesin. Önünde bütün ümitlerini ve bütün aşkını senin kararına bağlayan bir kadın var. Kendi saadetini düşünmüyorsan, bari onun hayatını, onun istikbalini düşün. Ben böyle sevgi peşinde fakat acı ve ıstırap içinde kahrolup gidecek miyim Doktor?

Elimden tutup, maroken kanepeye çekti. Gözlerine bakıyordum. Bu deniz rengi sevimli gözlerde o kadar saf bir aşk var ki bunu yaşatmamak, bunun zevkini anlamsız bir engele kurban etmek; aşkı, heyecanı ve gönül andını inkâr etmekten başka bir şey değil. Ben sevgimi herhangi bir hayat dava-

sından çok kuvvetli ve yüksek bilirim. Dudaklarım, ellerimi avuçlarında tutan Doktor'un saçlarına dokunuyordu:

— Macit, dedim, ben hayatında sevgiye kanmamış, ihanet görmüş, ayrılık acısı çekmiş bir kadınım. Çok değil, iki üç yıllık ömrümde öyle iğrenç, öyle tahammül edilmez hayat cilveleri içinde didiştim, uğraştım ki artık erkekler arasında beni mesut edecek, bana aradığım sevgi dolu hayatı verecek ve beni çılgınca sevecek bir insan bulacağımdan bile şüpheye düşmüştüm. Ve bunun içindir ki kendi dünyamda, kendi düşüncelerimle yalnız kalmaya, sadece bu temiz ve umut dolu hayallerimle yaşamaya karar verdim. Yavaş yavaş yalnızlığa, sadece hayal ve serapla dopdolu bir sevdayla avunmaya alışmıştım. Bu inziva, bu sakin hayat, sana tesadüf edinceye kadar devam etti. Emin ol Doktor, zihnimi seninle meşgul etmemek için çok uğraştım. Fakat bu mücadele o kadar anlamsız oldu ki! Bütün direncim senin yarı masum görünen, yarı çılgın bir aşk yaşanacak hissi veren deniz rengi gözlerinin önünde eridi, dağıldı. Evli bir erkeğin yoluna çıkmaktan korkardım. Umudumu, sevgimi bir başka kadının hislerine, arzularına karışmış bir erkeğe vermekten çekinirdim. Bunda bir vicdan hissinden ziyade, daha maddi, daha titiz bir kadın kıskançlığı vardı. Fakat senin sürekli takiplerin, ısrarlı ziyaretlerin bütün düşüncelerimi kalbimden ayırdı. Öyle zannettim ki sana vereceğim kudretli aşk, ideal sevgi, başımıza büyük bir sevinç ve saadet çelengi getirecek. Sana ilk zamanlarımızdaki vaatlerini, çılgınca teşebbüslerini hatırlatmak istemem. Fakat şimdi içim sızlayarak söylüyorum ki o vakit senin derhal eski hayatına nihayet verme hususundaki kesin arzunu, benim yüzümden gözyaşı dökecek bir genç kadının vaziyetini düşünerek insafsız ve vakitsiz bulmakta ve seni sert bir harekette bulunmaktan men etmekte çok, çok büyük hata etmişim.

Odaya derin bir mabet sükûneti çökmüştü. Cadde'nin uğultusu gittikçe azalıyordu. Pencereden giren ışıklar küçük salona pembe bir aydınlık dolduruyordu. Gecenin ilerlediği de hissediliyordu. Doktor gözlerimi yaşartan sözlerimi,

acılarımı, başını dizime bırakmış dinliyordu. Hayatta teselisi kalmamış, kalbi coşkun aşk harabeleriyle dolu bir genç kadın ıstırabıyla ağlıyordum. Doktor, ateş gibi yanan avuçlarıyla yüzümü, saçlarımı okşuyor:

— Ben kendi acılarıma alışmış, kendime iyi kötü sakin bir hayat kurmuştum Doktor. Yoluma çıkışın beni sendeletti. Bir çöl kuraklığıyla devam eden hayatımda, bir serin kaynak müjdesi gibi, yeşil gözlerinle karşılaştım. Ve tıpkı ömrü çöller, vahalar arasında geçen bağrı yanık bir yolcu gibi, o kaynağın önünde durakladım. Aylarca susuz kalmış bir kervan yolcusu, ilk bulduğu yeşillikten nasıl ayrılmak istemezse ben de yıllarca aşka, kıskançlığa susamış genç kalbimle senin gözlerine takıldım kaldım. Ben zannettim ki başıma çöken hicran karanlığı bu tesadüfle bir daha dönmeyecek kadar dağılmıştır. Çünkü aşkıma o kadar güvenim vardı ki hiçbir engel onun masum, hayat verici ve sevdirici kuvvetini kıramaz sanıyordum. Beni sen aldattın, senin zaafın aldattı Doktor.

Sen sevgiyi ve bir kadının yaratabileceği aşkın lezzetini takdir etmiş olsaydın, bugün ıslanan gözlerimizden iki çılgın sevdalının mesut ve coşkun neşeleri taşardı. Bu hayatımızı kaderin, talihin çizdiği bir engel bozmuş olsaydı, emin ol ki ağlamaz, ıstırap çekmez, o mahrumiyet içinde kalbimde yarattığım büyük sevgimi yaşamaktan zevk alırdım. Fakat görüyorum ki bu saadet, hayatın önüne geçilmez büyük darbelerinden biriyle değil; sevgimi verdiğim erkeğin irade ve azim zaafıyla yıkılıp gidiyor. Biliyor musun Doktor, böyle ihmal ve zaaf yüzünden mahvolan saadetlerin ne tamir kabul etmez gönül kırgınlıkları, pişmanlıkları vardır?

Boğazım yanıyor. Başımda ince bir ağrı var. Heyecandan, sıkıntıdan dudaklarım kurumuş. Doktor, ilacını yudum yudum içen bir hasta tevekkülüyle beni dinliyor. Onun dağınık saçlı başını sevdim:

— Sevmesini bilen fakat sevgi gücünü hissetmeyen bu hırçın baş, saadetini artık kendisi takdir etsin.

Ateş kadar sıcak avuçları yüzümde gezerken derinden gelen sesini duydum:

— Üzülme Ayten, mesut olacağız.

Ayağa kalktım. Elektrik düğmesini çevirdim. Birdenbire bol bir aydınlık odaya doldu. Karanlıktan ve ıstıraptan feraha çıkmış gibiydim. Kirpiklerime toplanan gözyaşları birdenbire kurumuştu.

İlk defa Kalender sahilinde denizden kurtulup gözlerimi açtığım zamanki halimi, ferahlığımı hissettim. Doktor'un akşamdan beri fırtınalı, hırçın ve tehlikeli bir deniz gibi görüp korktuğum gözleri şimdi bana durulmuş, koyu mavi ve sakin bir liman gibi göründü. Onlara yaklaştım ve sevdim:

— Bunlardan fenalık gelmeyecek, bu yeşil gözler daima gülecek ve sevgi verecek, değil mi Doktor?

İki kuvvetli kol, beni bileklerimden tutup çekti. Onun sevgisini isteyen vücudumu arzularına bıraktım. Bu öyle bir gönül çarpıntısı ve adale kasılmasıydı ki bütün maddi dirençleri, ateşte eriyip bükülen bir demir parçası kadar yumuşatabilirdi. Doktor'un aşk, itiraf, sadakat, heyecan her şeyi, her şeyi ifade eden vahşi sesi kalbimde yankılanıyor:

— Ayten! Ayten! Hiçbir varlık sevgimize engel olmayacak. Aç gözlerini, onların siyah kadifelerinde mest olayım.

.....

Yan pencereden giren güneş, odamın kırmızı duvarlarına birer büyük alev rengi vermişti. Karyolamın bronz demirleri, bu alev içinde erimeye başlamış çelik parçası şeklinde kızarmıştı. Dudaklarım yanıyordu. Doktor'un perişan başı yastıktan kayıp düşmüş, güneşe gelen tarafında kulaklarının pembe zarları görünüyor. Uzun saçları karmakarışık. Yüzünün yarısını görüyorum. Kıvrık çenesi, ebruli yüzüyle o kadar cana yakın ki! Onu uyandırmaya kıyamadım. Bu sıcakkanlı ve sevimli çehreyi uzun uzun seyrettim. Fakat kalbimin gözlerime gelen kudreti onu harekete getirdi, uzun kirpikleri kımıldadı ve bir an içinde deniz rengi gözleri beni buldu.

— Uyandın mı Doktor?

Gözlerinin en tatlı bakışını gördüm.

— Bense bu gecenin sabahını beklemiyordum.

— Niçin Ayten?

— Bilmem, o kadar mesudum ki... Bu çok tatlı gecenin lezzetini güneş ve hayat alacak, bozacak sanıyordum.

— Çok hassas, çok kuruntulusun Ayten!

— Öyle değildim Doktor. Fakat olanlar, gönül kırgınlıkları, tecrübeler beni meraklı ve korkak yaptı.

— Artık endişe edecek bir şey yok Ayten. Bundan sonra bütün gecelerimiz böyle geçecektir.

Cevap vermedim. İstedim ki Doktor bu arzuyu hakikate çevirecek kesin kararını söylesin. O, omuzlarımdan dökülen saçlarımı sevmeye başladı.

— Kızıl saçların güneşte ne parlak görünüyor Ayten!

Artık bahsi değiştirmek istedim. En hassas zamanımda gururum bütün arzularımı tutup bağlıyor. Ona sordum:

— Çay mı içeceksin Doktor, süt mü?

Bekledim ki akşamdan beri kanılmaz ve bıkılmaz seviş-melerle geçen fani saatlere birkaç aşk dakikası ilave etmek için benden zevk ve sevgi istesin. Bu heyecanlı ve arzulu soruma o, gözlerini kapayarak cevap verdi:

— Hepsinden iyisi şekerli kahve!

Yavaşça yataktan kaydım. Banyonun hava gazı musluğunu çevirdim ve kıza seslendim:

— Bey'e kahve pişir de götür.

.....

... Giderken o kadar güzel ayrılmıştık ki. Ertesi gün Kadıköy'den gelecek eşyalarını yerleştirmek için bana talimat bile vermişti. Bilhassa doktorluğa ait mühim aletlerin dikkatle muhafaza edilmesini tembih ediyordu. Bugün evden çıkışının beşinci günü... Eşyaya değil, kendisine dair haber de yok!

Bu neticeyi tabii gördüğümden mi nedir ondan habersiz geceler, günler geçtikçe endişesiz bir tevekkülle yeni günleri, geceleri bekliyorum. İlk önce onun, kararını icra edebilmek için ne heyecanlı sahnelerde çarpıştığını düşünerek mazur görüyordum. Fakat bir önsezi bana, buradan gittikten sonra onun bütün heyecanını kaybettiğini anlatıyordu. Bunu anla-

mak güç bir şey değildi. Ufak bir takip, vaziyeti tamamıyla aydınlatacaktı. Ve ben bunu, hırstan, kinden azade bir hisle, belki sadece merak zevkiyle yaptım. Kalın peçeli bir çarşafla Köprü'nün Kadıköy İskelesi'ne indim. Onun genellikle dokuz buçuk vapuruyla İstanbul'a geçtiğini biliyordum. Her ihtimali hesap ederek sekizden itibaren gelen vapurları tetkik etmeye başladım. Vapurlar kadınlar tarafının bekleme yerine gelip yanaşıyor, bütün Kadıköy halkı demir parmaklı pencerenin önünden geçiyordu. Üç vapur geldi, çıkmadı. Evvelce tahmin ettiğim gibi, dokuz buçuk vapuru daha manevra yaparken onu güvertede birkaç arkadaşıyla konuşurken gördüm. Yukarı merdivenden iniyorlardı. Aramızda beş adımlık yer vardı. Beni tanıma ihtimali yoktu. Onun için endişe etmeden dikkatle bakıyordum. O, neşe dolu elleriyle, başını oynatarak güle güle yanındakilere bir şeyler anlatıyordu. Üzerinde, tavırlarında hiç de derin ve bilinmeyen bir zorlukla uğraşmış, ağır vicdani azaplar çekmiş bir adam hali yoktu. Mesut, gamsız bir delikanlı çevikliğiyle neşeler saçarak geçti, gitti.

Beş günden beri tahammül edilmez gönül azaplarıyla gerilen sinirlerimin, onun bu taşkın neşesi karşısında birer çelik tel gibi katıldığını hissettim. Kalbim göğsümü acıtıyordu. İrademin haricinde bir kuvvetle kalabalığa karıştım. Ona yetişmek, onu bulmak ve ondan ıstıraplarımın hesabını sormak istiyordum. Yüzümdeki kalın peçe nefesimi kesiyor, alışmadığım çarşaf ayaklarıma dolaşıyordu. Kalabalık arasında birkaç kişiye çarpıp azar işiterek aydınlığa çıktım. Vapur hâlâ boşalıyordu. İleride onun, arkadaşlarıyla konuştuğunu gördüm. İskele üstünde duruyorlardı. Bir gazete dağıtıcısını siper alarak bekledim. İkisi Galata tarafına geçtiler. Öbür arkadaşıyla İstanbul tarafındaki merdivene yürüdüler. Muayenehaneye kadar yalnız kalmayacağını anladım ve arkalarından süratle yürüyüp, merdivenin ortasında yanına sokuldum:

— Doktor, biraz ayrılır mısın? Konuşmak istiyorum.

Sesim onu berbat etti, sapsarı oldu. Şaşkınlıkla geri dönmek istedi. Sonra bir an içinde hareketinin ne manasız

olacağını anlamış gibi, ciddileşmek, tanımazlıktan gelmek istedi. Fakat arzu ettiğim zaman ne inatçı ve ne kudretli olacağımı hatırlamış gibi birdenbire caydı. Bozulan neşesini bulmaya, yanındaki arkadaşına karşı vaziyetini kurtarma lüzumunu anlamaya başladı ve titreyen bir sesle arkadaşından müsaade istedi:

— Affedersin Samim, muayenehanede görüşürüz artık!

Bu zamana kadar arkadan gelen kalabalığın sevkiyle Köprü üstüne çıkmıştık. Bana ilk söz olarak:

— Karşı tarafa geçelim, tenhadır, dedi.

Zapt edemediğim bir heyecanla reddettim:

— Hayır, bu taraftan gideceğiz ve konuşacağız. Benim yanımda sıkılıyor musun?

— Hayır fakat...

— Anlıyorum Doktor... Buhranımdan, asabiyetimden korkuyorsun fakat hiç endişe etme. Seni zor veya gülünç duruma koyacak hareketler benden gelmez. Azimsiz ve karaktersiz bir erkeğin kırılan gururu bana zevk duyurmaz, bilakis tiksindirir. Sana şikâyet edecek, hayatımıza dair soru soracak değilim. Yalnız istiyorum ki ömrünü her gün ümit ve ıstırap buhranları içinde geçirttiğin kadına son sözünü söyleyesin. Burada hiç tereddüt etme, çekinme Doktor! Ben acılarımı ve istikbalimi düşünerek, seni zorlamak, seni üzmek gibi manasız şeyler hatırımdan geçirmem. Istıraplarımı, ümitsizliklerimi kalbimde öldürmeye alışkınım. Emin ol ki hayatına neşe vermek, biraz evvelki sevinçli yüzünü sana iade etmek, hatta seni mesut görmek için kalbimin yettiği kadar fedakârlık da ederim. Ben eski hayallerim, ümitlerimle teselli bulmaya, hatıralarımla avunmaya çalışırım. Hatta bana elem, endişe vermemen için hayatının yollarından uzaklaşırım. Biçare bir erkeğin hayatına huzur getirmek için kendi hırçın sevgimi kalbime gömecek kadar cesurum. Fakat seve seve yapacağım bu fedakârlıklardan evvel bana bütün samimiyetinle vaziyetini açık olarak söylemeni isterim. Bu muammanın içinden çıkamayacaksın, değil mi Doktor?

Heyecandan sesim titriyordu. Boğazım kurumuştu. Söyleyecek o kadar şey hatırladığım halde kelimeler dudaklarımdan birbirine karışarak çıkıyordu. Acı, sert kelimelerle aşağılamaktan ziyade, düşündükçe, zaman geçtikçe ıstırap verecek ince alaylarla acıtıp hırpalamak istiyordum. Fakat içimde o kadar çok kin ve öfke birikmişti ki ilk hamlede bunları zapt etmeyi başaramadım. O; halimdeki acayiplikten, dudaklarımdan bir volkan şiddetiyle çıkan kelimelerin sertliğinden ürkmüş gibi sürekli tekrar ediyordu:

— Sakin ol Ayten! Bak dinle, anlatacağım.

Bunu bilmem kaçıncı defa söylerken şiddetle yüzüne haykırdım:

— Rica ederim Doktor, artık hiçbir şey anlatmanı istemiyorum. Çünkü çok şey anladım.

Birdenbire kendimi topladım. Kendi sesimden kendim ürkmüş ve utanmıştım.

Sokak ortasında kopan bu hayat fırtınası ondan evvel yine benim gururumu acıttı. Kendimi manasız, gönülsüz bir sevdanın, sokaklarda macera arayan bir kahramanı gibi gördüm. O dakikada bütün hırsım ve heyecanım gevşedi. Damarlarıma yayılan kan, başımda toplanmaya başladı.

— Affedersin Doktor, dedim, üzerinde hiç hakkı olmayan bir kadının heyecanını mazur gör. Senin saadetini ve huzurunu bozacak değilim. Tesadüfün karşına çıkardığı bu gönül düşkünü kadını yolda bulmuş değil miydin? İşte yine yolda bırakıyorsun. Allahaısmarladık.

Ve derhal dönüp yürümeye başladım. Onun bir müddet arkamdan geldiğini, ara sıra, "Yemeğe geleceğim, bekle" dediğini işitiyordum. Sık peçenin altında nefes almaya çalışarak kendimi tramvaya attım.

Artık hislerim ve düşüncelerim tükenmişti. Vücudum bir külçe haline gelmişti. Kendimi uzak ve ıssız bir yerde terk edilmiş, himayesiz, dayanaksız, yuvasız bir mahluk gibi görüyordum. O anda herhangi bir tesadüf beni ölüme, hayata, düşüş veya refaha götürebilirdi. Kadınlık zaafı hayatımda ikinci defadır ki beni meçhul bir akıbete sürüklemeye hazır-

lanıyor. Kızaran gözlerim ve kuvveti çekilmiş gibi pelteleşen sinirlerim beni herhangi bir direniş ve mücadeleden kesecekti. Hayata ait bütün bağları koparılmış bir kadındım. Artık her fenalık beni arayacak ve bulacaktı. Dünyada ıstırabın, düşüş ve sefaletin bedbahtlıkları çelmeleyip dibe düşürdüğü bütün tehlikeli yollar önüme açılmıştı. Artık seçeceğim bir istikamette, sendeleye sendeleye yürümeye çalışacaktım.

Tramvay, Beyoğlu'nun iki taraflı kalabalığı arasında Taksim'e doğru çıkıyor. Sık peçenin altında gözlerimi dumanlandıran yaşları yanımdakilere hissettirmeden siliyorum. İçimde öyle bir düğüm var ki ıstırabımı bile insanlara duyurmaktan beni men ediyor. İstiyorum ki kalbimi dolduran aşk harabeleri yalnız benim olsun. Çünkü mustarip gönlüm onların harabelerinden bile lezzet alıyor.

Bin bir itinayla süslediğim küçük eve girdiğim vakit kalbim ferahladı. Bilmiyorum, bu sakinlik ve ferahlık nereden geldi? Fakat hissettim ki hayatın genç bir kadın için hazırladığı tehlikelere karşı hiç olmazsa arkasına sığındığım bu kapı var.

Sevmek ve sevişerek yaşamak için tuttuğum bütün dallar birer birer kırıldı. Hayata, ortak bir saadete karışmak için hazırlanıp gelmiş bir genç kadın için o saadeti, o ortaklığı bulamamak kadar yıkıcı bir hadise yok! Bütün aile terbiyem, bütün tahsil gayem, beni hayatı yalnız böyle birlikte başarmak için hazırlamış. Hayatımı kendi kendime temin etmek için hiçbir özen göstermedim. Ve ümit etmedim ki hayat beni el üstünde gezdirdikten, sevdirdikten sonra, böyle sokağa bırakıverecek. Bu akıbet herhalde ani gelen bir ölümden daha tehlikelidir. Maddi hayatın ıstırabına alışmak belki mümkündür. Fakat o zaman, gönül acıları çektikten sonra, böyle sevgisiz ve sevgilisiz yaşamaya tahammül edilir mi?

Kızın hazırladığı öğle yemeği akşama kadar bekledi. Onu beklediğim için değil fakat kendim istemediğim için elimi uzatamadım. Onun için hazırladığım ufak yazı odasındaki maroken koltukta akşam oldu. Bu küçük eve girdiğim gün sevinç içindeydim. Kendimi artık hayatın bütün korkula-

rından, elemlerinden uzaklaşmış gibi görüyordum. Neden korkabilirdim? İnsana en büyük kuvvet aşk değil midir? Ben o kadar seviliyordum ki ayaklarıma takılacak en insafsız tehlikeler, engeller bile o sevginin ateşinde sönüp dağılırdı. Bilmiyorum ki insanları yerlerdeki toz zerreleri gibi en umulmaz zamanlarda, en belirsiz bir rüzgârla sürüp kaldıran o esrarlı kader ve kudret nereden geliyor? Ateş diye ısındığım, kalbimi üşüten bir buz tabakası oluyor. Aşk diye koştuğum, beni uçuruma götüren hain bir zehirli çiçek kesiliyor.

Benim bu uçurumlu ve dikenli hayat yoluna düşmekte ne günahım vardı? Genç bir kadının ne kusuru olabilir? İhanet mi ettim, vefasızlık mı yaptım, hayattan ne istedim? Sevgiden, sevinçten, vefadan başka ne aradım? Zevki için, şuh ve çapkın kadın gönüllerinde yer tutacak maddi şeyler için arzu mu duydum? Hayır. Hayattan yalnız ve yalnız vefa ve aşk istedim. Ne çare ki uzattığım ellerim, hep boşlukta kavuştu.

Odanın gittikçe ağırlaşan loşluğunu dışarının sarışın elektrikleri parçalamaya başlıyor. Omuzlarım ağır bir yük altından kalkmış gibi acıyor. Kirpiklerim hâlâ nemli... İçimde öyle bir isteksizlik var ki hayat bütün damarlarımdan çekiliyor gibi!

Eskiden en büyük iddiam, maziye karışan hayatı hatırlamak ve onun hayalinden zevk almamaktı. Fakat şimdi o kadar muhtaç olduğu zevk ve sevinci ancak eski hayatımın, gözlerimin önüne çıkan hayalleriyle tatmin ediyordum. Yeniköy'ün mavi ve dumanlı sahilleri, Karadeniz'in engin ufukları hafızamın en uzak köşelerinden birer birer kopup önüme çıkıyor. İddiamda belki de haklıydım. Fakat hayatta attığım her iki adım bana geçmişi hatırlatmayacak kadar aydınlık ve saadet verici olsaydı...

Şimdi kalbe yavaş yavaş sıcak bir tevekkül ve boyun eğiş arzusu çöküyor. Dünya varlığına karşı samimi bir alakasızlık hissi geliyor. Kalbimde hınca, kine ait duygular hareket etmiyor. Gönlüm de asabım gibi bitkin! Bu, herhalde çok derin bir keder ve ıstırabın ifadesi olacaktı. Henüz yirmi iki yaşında bir kalbe biriyle beraber vazgeçiş ve tevekkül hisle-

rinin gelişi tabii mi değil mi tahlil edemiyorum. Fakat hadiseler, ıstıraplar, darbeler beni o kadar hırpaladı ve zedeledi ki hayatın benim için ayırdığı bu arızalı yolda sarsılmadan, sendelemeden yürüyebileceğimden ümidimi kestim. Bu hain, aldatıcı yol... Bazen o kadar cazip, o kadar çiçekli göründüğü halde, öyle dikenli ve ısırganlı ki! En cana yakın bir yeşil yaprak diye elimi uzattığım bile, parmaklarımı acıttı. Artık bu yalancı yolun zavallı yolcusu olmak istemiyorum. Aşk diye koştuğum ufuklar birer serap olduktan sonra!.. Benim mütevazı gönlüm, darbelerden, ihanetlerden ders almayan zavallı kalbim, elbette hayatta teselli bulacaktır.

***

... Köprü vakasından sonra bir hafta geçti. Tahmin ettiğim gibi, Doktor gözükmedi. Bunu o kadar tabii buluyorum ki esasen geleceğini ümit ederek bir şey düşünmemiştim bile! Evlerine sevgi ve saadet getiremeyen kadınlar ancak evlerini bozmak zorunda kaldıkları zaman sevgili oluyorlar. Bunu ikinci defa anlıyorum. Kâzım Bey'in, etrafında katmerli maceralar taşıyan meşhur hanımı bile, öyle nazik bir anda kocasının gözünde nadide bir inci değerini buldu. Erkekler evlerinin haricinde o kadar hassas, zarif, güçbeğenir ve hatta en yüksek zevk sahibi göründükleri halde, özel çevrelerinde öyle kanaatkâr, öyle mütevazı ve kadere boyun eğmiş oluyorlar ki! Tıpkı dışarıda çeşit çeşit taze otlarla iştahlarını uyandırdıktan sonra, içgüdüyle ağıllarının kuru otunu yemeye gelen mahluklar gibi! Ne yazık ki ben böyle ağıl hayatı geçiren bir erkeğe sahip olamadım. Bu da pek tabii... Benim istediğim sade, dört duvarlı ev değildi ki!

Terzihaneyle meşgul olduğum zaman hayatım ne iyiydi. İçimde kuvvetli bir sevgi ve hayat arzusu olduğu halde, erkeklere karşı adeta boykot yapmış vaziyetteydim. Onların aşk dedikleri sinir arzuları gözlerimin altında beni eğlendiriyordu. Hayatta mevkii güvenli olan bir kadının, etrafında kopan aşk fırtınalarıyla eğlenişi kadar zevk veren şey yok! Ne çare ki ben o zafer kazanmış mevkiimi de deniz gözlü bir zavallıya feda ettim, hiç deniz renginde vefa olur mu?

Kollarım, özünden kuvvet alamayan birer kuru yaprak gibi, omuzlarımdan düşmeye hazırlanıyor. Zannediyorum ki boşalan kalbim gibi, damarlarımın hareket ve direnç kuvvetleri de sönmüş! Bugüne kadar hayatımın hiçbir hadisesi beni böyle sarsmadı. Bilmem ki bu darbe neden beni daha fazla etkiledi? Galiba bu sevgime itimat ettiğim, adeta hakikat şekli verdiğim için. Çok sevimli ve uysal görünen Doktor'u o kadar benimsemiş, onun başına öyle ümitler koymuştum ki kendimi adeta hayatını kurmuş, sevgisini bulmuş mesut bir kadın gibi görüyor ve bu güvenli vaziyette başkalarının ıstırabına bile sebep olmamak istiyordum. Bu benim kalbimin saflığı mı yoksa inceliklerini, hilelerini bir türlü anlayamadığım hayatın esrarlı bir cilvesi mi bilmiyorum. Yalnız bir hakikat bütün sertliğiyle gözümün önüne geliyor. Ben hayatta himayesiz ve sevgisiz kalmaya mahkûm bir genç kadınım... Artık hâlâ mesut olmaya çalışmakta bilmem ki mana var mı? Bana öyle geliyor ki yeni saadet bulutları arkasında koşacak olursam, yeni fırtınalar, yeni tehlikeler beni yine gelip bulacak ve o zaman kendimde belki bugünkü kadar bile direnme kuvveti bulamayacağım.

Hayattan artık bir şey beklemiyorum. Gördüğüm her erkek gözünde, beni acıtmak isteyen bir hain arzu seziyorum. Yirmi iki yaşında, erkeklerden vahşi birer mahluk görmüş gibi kaçmak isteyen kadın nadirdir. Ne çare ki hayat da her adımda en müstesna hilesini ayaklarımın altına getirip hazırlıyor. Hayatla mücadele etmek kolaydır. Fakat talihle?.. Kim bilir yoluma kimsesiz, yaşlı ve bekâr bir erkek çıkarsa kalbimin cevabını almadan elimi uzatırım. Fakat bu asla bir gönül ve aşk macerası olacak değildir.

***

... Doktor Lokman Bey'in muayenehanesinden çıkarken gözlerimin karardığını hissettim. Genç hastabakıcı elimden tutmasaydı düşecektim. Sofadaki geniş maroken koltuğa oturdum. İhtiyar doktor kapıdan başını uzatmış gülüyordu:

— Merak etme, bir hafta sonra bulantılar kalmaz.

Başıyla selam vererek kapıyı örttü. Şaşkınlıktan, kararsızlıktan ne yaptığımı bilmiyordum.

İki aydan beri vücudumda hissettiğim tuhaflık beni endişeye düşürmüştü. Bunu evvela son zamanlarda hayatımı altüst eden buhranlara, hadiselere verdim. Fakat asabıma az çok sükûnet geldikten sonra da devam ettiğini görünce endişem arttı. İhtiyar Doktor Lokman Bey, ufak bir muayeneden sonra gebe olduğumu söylediği zaman ayaklarımın altı boşalmış gibi sendeledim. Hayatta en büyük arzum bir çocuk sahibi olmaktı. Fakat gözlerini dünyaya açtığı zaman, üzerinde yalnız annesinin başını gören bir çocuğum olmasını istemezdim.

Doktorun dar merdivenlerini inerken dizlerim titriyordu. O anda kalbimde keder mi vardı, sevinç mi anlayamıyordum. Üç aydan beri hissettiğim tuhaflığın bu neticeyi verişi sakin, küskün hayatıma bir rüzgâr gibi tesir etti. İnsan durgun bir ömürden, üzüntülü fakat hareketli bir hayat kadar beziyor. Istırabı bile bazen aranıyor. Üç aydan beri, bir köşeye atılmış kışlık eşya gibiydim. Bu hadise, asabıma, zihnime ve ne zamandan beri duygulanma kabiliyeti körleşen kalbime hareket getirdi. İlk hamlede ihtiyar hekimin dudaklarından çıkan bu haber beni korkuttu. Kendi saadetini bulamayan bir kadının, yanında bir de aşk mahsulü yetiştirmesi kadar feci hareket olamazdı.

Doktor Macit bir şimşek gibi hayatımda çakıp geçtikten sonra eski hayatıma dönmeye, kaçırdığım adamlarımı bulup terzihaneyi yeniden faaliyete getirmeye hazırlanıyordum. Çünkü elimdeki hazır paranın, beni nihayet hayatımın bir zamanına kadar yaşatacağını biliyordum. Doktor Macit, birkaç ay evvel büyük bir çiçek demetiyle beraber yolladığı mektupta vicdanının aşkına üstün geldiğini fakat herhangi bir fırsattan istifade edeceği için beklememi yazıyordu. Bu biçare gencin zaman zaman nükseden sevgisini artık gülünç bulmaya başladım. Bir hafta evvel de ramazan diye, birçok bakkaliye eşyasıyla beraber iki yüz lira gönderdi. Hatta evin kirasını da düzenli olarak vereceğini mektubunda ima

ediyordu. Onun, anlayamadığım bu hareketlerinden yeni bir ümide kapılmıyordum. Hatta benimle uzaktan dahi olsa böyle meşgul oluşu sinirime dokunuyordu.

Kâzım Bey de bir zaman bu usulü tutmuştu. Kendimi böyle bir yere kapanıp beslenen bir cariye gibi gördükçe gururum isyan ediyordu. Onun için Doktor Lokman Bey'in verdiği haber beni ilk anlarda şaşırtmış, düşündürmüşken sonra sonra sevindirmeye başladı. Hayatımda zevkimi, emelimi üzerine koyacak bir çocuğum olmasını bütün kalbimle arzu etmeye başladım.

Eve döndüğüm zaman sevinç içindeydim. Aylardan beri yüzümde neşe görmeyen Gülter bile şaşırmıştı. Evden düşünceyle çıktığım halde, böyle güler yüzle gelişimin sebebini, kendine göre arayıp bulmuştu.

— Beyefendi gelecek, değil mi Hanımefendi? dedi.

Zavallı kız, içine keder ve ıstırap dolan bir evi neşelendirecek tek kudretin erkekten geleceğini zannediyor. Gerçi bu eksiği ben de hissetmiyor değildim. Fakat bir kadın için tek saadet vasıtasının yalnızca bir erkek olmadığını bugün anladım. Hele en masum ve en sevgili erkeklerin cefasını çektikten, erkek gözlerinde artık sevgiden çok tehlike olduğunu tecrübe ettikten sonra...

İçimde birdenbire filizlenen sevincin asıl sebebini şimdiden söylemeye lüzum görmüyordum. Kalbime ait bir şeyi vakitsiz haber vermekten ne çıkar? Bu öyle bir saadet ki belki beni tanıyanlar için, bilhassa ailem için yüz kızartıcı... Kim bilir, belki Doktor Macit bile bunu duyunca üzülecek, kızacak. Fakat kendisine ait bir yavrunun bende oluşunu ona haber vermekle beraber, birkaç ay sonra kucağıma gelecek bu sevgi mahsulünü onunla aramızda bir yeni ilişki bağı gibi göstermekten kaçacağım.

Şimdi kalbim ve zihnim o kadar dolu ki başka hiçbir şey beni meşgul edemiyor. Aylardan beri terk edilmiş harap bir ev halinde, kendi kendime çöküp gidiyordum. Son ümitsizlik kalbimin bütün arzu ve hareket kaynaklarını kurutmuştu. Hayatta can çekişme mevsimini bekleyen yeşil ot gibi her

gün rengimden, özümden birazını daha kaybederek bükülüyor, kuruyor, sönüyordum. Bu hadise, kışın fırtınalarına karşı camekâna alınmış bir çiçek gibi, gözlerime ve asabıma hayat ve ümit getirdi. Evlenmek, hareketli, neşeli bir yuva kurmak için yıllardan beri verdiğim emeklerin sonu hep ümitsizliğe varmıştı. Şimdi Allah'ımdan çok istiyorum ki hayatımı çiçeklendirecek yavru da beni ümitsiz bırakmasın. Bunun için doktorun bütün tavsiyelerine dikkat ediyorum. Yavrumun, daha genç kızlığımda hayal ettiğim gibi, gürbüz, sıhhatli olması için her fedakârlığı yapacağım. Onun anası, babası her şeyi ben olacağım. Doktor Macit Bey, saadetine ve vicdani inançlarına endişe verecek bir varlığı belki itirafta tereddüt edeceklerdir. Bütün dürüst hareketlerine ve çok derin sevgisine rağmen, annesi bile kendisini kabul ettiremedikten sonra!..

Hayatımın şimdiye kadar beni daima acıya, ıstıraba götüren yollarından uzaktayım artık.

Üç yıl ıstırap sahneleri içinde her gün bir ümide sarılıp gönül kırıklıklarına uğraya uğraya geçirdiğim maceraya, yavrumun sevimli, annesinin kırgınlık ve ıstıraplarından habersiz, neşeli çehresi son verecek. Gözlerime tesadüf eden en sevimli erkek gözleri bile hayatımı durduramayacak artık. Buna şimdiden o kadar eminim ki!

İlk defa bugün Doktor'a üç satırlık bir mektup yazıp yolladım. Fikrimi bu üç satırla ifade edebilmek için çok uğraştım. İstiyordum ki Doktor'a bu haberi vermekten maksadımın, yalnızca bir annelik vazifesi olduğunu takdir etsin ve bunu kendi üzerinde tecrübe edilen bir baskı şeklinde görmesin!

Onun için bu üç satırı yazmak bana zor göründü. Kelimelerin yerlerini değiştire değiştire en nazik şeklini bulduğuma kanaat getirdim. Ve daha özel olsun diye, Gülter'e verip gönderdim. Sonradan hatırıma bir fikir daha geldi. Doktor'a diyebilirdim ki bu hadisenin eğer bir mesuliyeti varsa tamamıyla bana aittir. Fakat sevgimizin günahsız mahsulünü isimsiz bırakmamak istersen, aramızda geçici olarak bir

resmi ilişki tesis edelim. Bu ancak kâğıt üstünde kalsın ve istediğin anda bu ilişkiye senin tarafından son verilsin. Bu fikri Doktor'a yazmaya elim varmadı. Çünkü onun kuruntulu, mahcup tabiatı bu samimi arzumu kendi aleyhine kabul edecek ve onu sebepsiz endişelere düşürecekti. Ona yalnız dedim ki: "Sevgimizden bir canlı yetim geliyor. Hiçbir fikir ve arzu kastetmeyerek seni haberdar ediyorum."

Allah vere de Doktor Macit Bey bu nazikâne mektubu onu kendi lehime harekete getirecek bir baskı mahiyetinde kabul etmesin!

Gülter mektubu vermiş. Tecrübesiz kız onu nasıl gördüğünü anlatırken heyecandan nefesi darlaşıyordu. Hastabakıcı, benim tarafımdan biri geldiğini söyleyince içerideki hastasını bırakıp kendisi dışarı çıkmış. Gülter'i görünce bozulmuş. Tıpkı Köprü üstünde bana rast geldiği zaman yaptığı gibi, evvela somurtmuş, sonra birdenbire değişmiş! "Ne var, ne oldu?" diye şaşkın şaşkın kızın uzattığı mektubu elinden kapmış. Gülter, asıl mektubu okurken gördüklerini anlata anlata bitiremedi. "Daha ilk satırda kıpkırmızı oldu" dedi. "Ellerinin titrediğini hissediyordum. Sonra elinde mektup, gözlerini bir noktaya dikti ve uzun uzun düşündü. Bu sırada renkten renge giriyordu. Bir aralık içerideki hastasını, kendi vaziyetinin biçimsizliğini hissetmiş gibi, birdenbire canlandı ve hastabakıcısının yanında tabii görünmek için ciddi bir sesle bana döndü ve, 'Peki, anladım, ben cevabını gönderirim!'" dedi.

Gülter bunları anlatırken ister istemez gülüyordum. Sanki böyle sıkıntılı, ıstırap verici zamanlarda onun geçirdiği buhranı, heyecanı kendisinden daha çok ben bilirdim. Biçare adam hayata öyle kalender ve avare gelmiş ki küçük bir sendeleme onu altüst etmeye yeterli geliyor. Bu dirençsiz ve zavallı haliyle bir erkek olduğu ne kabahat!

Kıza söylediği gibi, sonradan göndereceği cevabın bütün öteki beklenmiş kararları ve cevapları gibi, manasız ve neticesiz olduğunu biliyordum. Esasen beklemediğim bu cevap için üzülmedim ve düşünmedim bile! Ben vazifemi yaptım

yalnızca. Zavallı adamı tesadüfen işlediği bir günahtan haberdar ettim. Bu öyle bir günah ki vicdana giren azabı, tesadüfen hayata çekilip alınmış bir genç kadının resmi ilişkisine son vermekten doğan ıstıraptan çok daha fazladır. Fakat bizim Doktor Bey bunu da kendisine karşı bütün kalbimle hissettiğim derin sevgi ve hürmet gibi, fuzuli ve hayatına sonradan eklenmiş geçici bir macera gibi kabul ettikten sonra! O, evinde kuzu ve köpek resimleri yapmakla vakit geçiren ve genç avare erkeğini sokaklarda aşk ve sevda aramaya mecbur eden mukaddes, meşru hayat arkadaşının varlığına saygı göstermeye mecburdur. Böyle mukaddes vazifeler, çılgın sevgilerin masum mahsullerini hatırlatmayacak kadar önemlidir!

Bazı biçare ve dar düşünceli kadınlar vardır ki tesadüfün eş diye karşılarına çıkardığı erkekleri, talihlerinin kaçınılmaz saadeti gibi benimser ve bütün ıstıraplarına, bedbahtlıklarına rağmen, ona tapınma derecesinde bir ilgiyle bağlanır, kalırlar. Erkeğini böyle dini, semavi, nasıl anlatayım, adeta uhrevi bir sevgiyle hayatına kabul eden ve onun hatta işkencelerine, ihanetlerine tahammül gösteren kadınlar, dar fikirli, görgüsüz, basit kadınlardır. Ve yaradılışın geri bıraktığı bu kadınların kalbinde hiç olmazsa erkeklerine karşı o sarsılmaz boyun eğme ve itaatin bir manevi karşılığı, huzuru vardır. Fakat bazı erkekler vardır ki çevreleri onlardan kültür ve eğitim hususunda hiçbir şey esirgemediği halde, kalplerinde en geri insanların en zavallı ve en ilkel hislerini yaşıyorlar... Fikren geri kalan kadınları, tahammül ve itaat hislerini tabii gördüğüm ve hatta bu tahammül ve itaatten de derin bir vicdan hazzı ve saadeti duyduklarını bildiğim için takdir ederim. Fakat hayatın bütün inceliklerine karışmış erkeklerin duyguca o kadar ilkel kalmalarını tabii bulmak için sebep var mı acaba?

Evlerine bağlayıp, içli ve heyecanlı sevgilerinden mahrum bıraktıkları kadınları, böyle antika bir örtü, kutsal bir kitap halinde saklayan erkekleri affedemem. Kadın eğer sevilen ve hürmet edilen bir varlıksa onun yeri dört duvar arasında

değildir. Ve en coşkun arzularını, sevgilerini evlerinin dışında tatmin eden erkekler, bu heyecanlı ve buhranlı zamanlarında hakiki aşktan bahsederlerse, aşk gibi masum ve hassas, uçacak kadar hafif bir mahluka iftira etmiş olurlar. Fakat onlar heves ve ihtirastan ibaret vahşi heyecanlanmalarına aşkın adını verirken o kadar masum görünüyorlar ki kendileri bile geçirdikleri buhranı ciddi bir aşk sağanağı gibi görüyorlar. Onların bu gafil ve sarhoş heyecanlarına, kaç biçare kadın gönlü kurban olup gitmiştir... Erkeklerin, telaffuzunda serbest olmadıkları tek kelime aşk olmalıdır. Halbuki onlar sert şimşek darbelerinin delip geçtiği ince bulutlara benzeyen hassas kadın kalplerini bilhassa bu kelimenin esrarengiz kudretiyle zapt ediyorlar. Dünyanın en büyük zulmü bence budur.

Erkeklere üst çıkmak için onların kullandığı silahı elde etmek lazım. Onlar bizden çok muhafazakâr oluyorlar. Hele aile işlerinde... Görünüşü kurtarmak, dedikodulara meydan vermemek için neler neler feda etmiyorlar. Kâzım Bey'in, o kibar ve zarif adamın bir kere kurmuş olduğu aile hayatını bozmamak, âleme karşı vaziyetini değiştirmemek için ne tahammül edilmez sahnelere göz yumduğunu düşündükçe hayattan iğreniyorum. Bu adam, tanıdığım insanların belki en nezih, en asil ruhlu ve en tecrübelisiydi. Bu kıymette bir adamın oynak bir mahalle kızından başka bir şey olmayan hizmetçimden aşk dilenecek kadar çarpılmasına nasıl tahammül edilir? Bu adam yüksek sosyete hayatındaki mevkiine rağmen karısının bütün şuhluklarını kulaklarının arkasından dinlemek için can atıyor. Bu iki cepheli insanın bir de benim karşımda aldığı şair, müziksever ve gönülden âşık rolü var ki bence en sahtesi, en adicesi bu!..

Doktor Macit doğuştan zavallı bir erkek... O kadar uysal görünmesine rağmen, alışkanlıklarına, çevresine öyle sadık ve bağlı ki! O, ruhen çok hassas, çabuk kırılan ve gücenen, asabi bir mahluktu. Dostluğumuzun kısa devam ettiği tek erkek kendisiydi. Buna rağmen onu, mesela ruhunu bütün derinliğine kadar tahlil etmeye çalıştığım, akşamların sevgili çocuğu Bedri'den iyi anladım. Doktor Macit mesleğinde o

kadar ileri gitmesine, gençliğine ve iyi bir mevki kazanmasına rağmen, ruhen o kadar ilkel ve zavallıydı ki onun bu eksiğini iyi sevk ve idare edebilmek için hatta ben onu tercih ediyordum. Yalnız onun güç anladığım bir kalın köşesi vardı. Bu hassas, asabi ve uysal adam aynı zamanda kuruntulu, korkak ve alışkanlıklarına körü körüne bağlı bir zavallıydı. Beni aldatan, onun ilk zamanlardaki itaatkâr, sakin hali oldu. Ben onların hayatıma birer geçici macera halinde giren varlıklarını, ihanet görmüş bir kadın gibi kabul ediyorum yalnızca. Hayatımda affetmeyeceğim ve daima seveceğim tek bir çehre vardır. Akşamların sevgili çocuğu... Ben ömrümde ancak üç ay yaşadım. Bu üç aylık hayatım uzak bir Anadolu kasabasının isli duvarlı, basık tavanlı bir evinde geçti. Orada yeşil fındık dallarının kapattığı serin su başlarında onu dünyanın ilk erkeği Âdem gibi sevdim. Ve aşkı cennetin sonsuz güzelliklerine feda edip, yeryüzüne inen bir Havva gibi kendimi onun kollarına bıraktığım zaman, zihnimin kavrayabildiği saadetin sonuna erdiğimi hissettim. Bu üç aylık ömrüm bana bir gönül dolusu hicran bıraktı. Dünyada kalıcı olan hangi saadet vardır ki?

Hayatıma karışan erkek çehrelerini böyle tahlil ederken masallardan hatıramda kalan mert, sevgilerine hâkim ve itaatkâr kahraman erkeklerin tipleri gözümün önüne geliyor. Sevgilisi için canını veren o erkeklere, seven bir kadın kalbi neler feda etmez? Aşkına tutucu bir Hintli gibi ölesiye sadakat, vefa gösteren bir erkeğim olsaydı, bir lokma kuru ekmekle bir yıkık çatı, beni dünyanın en talihli insanlarından çok mesut ederdi.

Hayatın birçok kadın için tercih edilen maddi başarılarına o kadar yabancıyken yalnız sevgi için elimi uzattığım erkekler bana istemediğim refahı avuç avuç verdikleri halde, bütün kalbimle beklediğim o samimi, candan sevgiyi benden esirgiyorlar. Onun için, varlığıma bir ümit halinde girerek rüzgâr gibi çekilip giden erkeklere karşı, hayatımı artık kapayacağım. Onların boşluğunu hissetmiyorum. Çünkü zaten gönlümü dolduramıyorlardı ki!

Kâzım Bey'in benim için bankaya verdiği birkaç bin lira, hatırladıkça gururumu bir iğne gibi acıtıyor. Hele Doktor Macit'in hemen her ay yollamayı âdet edindiği kiler eşyasını gördükçe kendimi münasip vakitte kesilmek üzere besiye konmuş kümes hayvanlarına benzetiyorum. Çocuk galiba kendisine hissettirdiğim sevginin altında kalmak istemiyor! Zavallı adam! Ben ondan yalnız saf ve samimi bir muhabbet istiyordum. Aşkım için yokluk, acı ve ıstırap çekmek beni yıldırmaz; daha vefakâr, daha itaatkâr yapar. Ne çare ki genç bir kadın hayatı, çevrenin nadir yetiştirdiği böyle mert erkekleri arayacak kadar geniş değildir. Erkek olmadığıma yalnız bunun için üzülüyorum.

***

... Bugün Doktor Macit Bey'den, göndereceğini iki ay evvel haber verdiği mektup geldi. Her zaman olduğu gibi bir demet çiçek, birkaç yüzlük banknotla beraber. Benden aldığı haber üzerine tam iki ay ses çıkarmayışı muhakkak bin türlü korkuya, sorumluluğa, endişeye ve vehme kapıldığı bu vaziyet hakkında zararsızca bir karar verebilmek içindi. Kim bilir, belki güvendiği bazı arkadaşlarına macerayı açmış ve onlardan akıl almıştır. Çünkü tabiatın, yüzü için hiçbir şey esirgemediği bu güzel erkekte, muhakeme ve azim özelliği hiç yok. Mesleğinden başka, hayat işlerinde ondan sabit, belirli fikirler beklemek o kadar manasız ki!

İki sayfa tutan mektubu dikkatle okudum. Çok nezaketle ve beni incitmekten korkarak yazıldığını anladığım bu mektupta, aklıma ilk gelen fikri buldum. Doktor Macit bu satırları yazarken adeta bir hukuk hocası olmuş. Bu vaziyete girebilmesi için de herhalde böyle işlerde uzman bazılarına danışması lazım. Bu mektubun elimde bir belge mahiyetinde olmaması için kelimelerine o kadar özen göstermiş ki o görgüsüz ve sallapati adamın bu kadar inceldiğine hayret etmemek mümkün değil.

Aramızda ciddi bir ilişki olmadan sevgimizden bir eser doğmasını memnuniyetle karşılıyor gibi göründüğü halde, bunun maddi ve manevi mesuliyetini kabul edebilmek için,

benim serbest hayatta kalmamam lazım geldiğini ilave ediyor. Bundan şu manayı anladım ki ben hali, yaşı ne olursa olsun herhangi bir kocaya vardığım takdirde Doktor, çocuğunu tanıyacak... Bu fikrin altındaki maksadın inceliğini anlamak güç bir şey değildi. Doktor Macit, serbest kaldığım takdirde aramızdaki sevimli mahluktan kendi aleyhine istifade edeceğimden korkuyor.

Biçare adam kadın sevgisini hissetmedi, evlat sevgisini de hissetmeyecek. Hayata böyle boş yürekle gelip gittikten sonra, maddi refah içinde mesudum diyenlere gıpta etmiyorum, acıyorum...

Doktor'un mektubuna hiç cevap vermedim. Şimdi artık hareketlerini hissettiğim sevgili yavrum zihnimi ve kalbimi o kadar dolduruyor ki hatta zaman zaman gözlerimin önüne gelen yeşil fındık dallarıyla örtülü geçmişi bile hatırlamıyorum.

Doktor'un bir belge gibi işe yaramaması için istişarelerden, fikir alışverişlerinden sonra bütün zekâsını toplayarak yazdığı mektubundan, kendi tecrübesiz aklımla, epey itiraf ve kabul noktaları buldum. Fakat esasen hatırımdan geçmeyen böyle bir teşebbüs için belge aramayı o kadar çirkin buluyordum ki daha fazla düşünmeden bir iki gün masanın üstünde kalan mektubu parça parça edip attım. Doktor bu hareketimi görseydi kim bilir ne kadar içi rahat ederdi.

Artık geçmişle bağlarını kesen, sakin ve kadere boyun eğmiş bir kadın olmuştum. Hiçbir yere çıkmıyor gibiydim. En büyük eğlencem Cadde'yi gören ufak pencerenin önünden Beyoğlu halkını seyretmekti. Mevsim geçmişti. Teşrinler[1] çok serin gidiyordu. Duvarları kırmızı kâğıt kaplı, kırmızı abajurlu odama ufak bir çini soba kurdum. Hemen hemen bütün günüm odada geçiyor. Eve ufak tefek almak için sokağa çıktıkça, artık gittikçe azalmaya başlayan krizantemlerden demet demet getiriyorum. Bilmiyorum neden, onların vahşi ve soğuk kekremsi kokuları benim pek hoşuma gider.

---

1 Ekim ve Kasım ayları.

Bir akşamdı. Elimdeki kırmızı floş örgüyle meşgul oluyor, ara sıra pencereden Cadde'ye bakıyordum. Elektrikler yavaş yavaş yanıyordu. Yan kaldırımda kaynaşan kalabalık arasında gözümü ısıran bir yüz gördüm. Akşamın loşluğuyla henüz her tarafta yanmayan zayıf elektrik aydınlığı arasında gözüme ilişen bu yüze dikkatle baktığım zaman Bedri'yi, dar omuzları üstündeki narin başıyla derhal tanıdım. Yanında mavi başlıklı, yarım kürklü ince bir kadın vardı. Birbirlerine o kadar sokulmuşlardı ki! Kendisinden az daha kısa boylu olan kadının omuzlarına eğilmiş, önemli bir şeyler anlatıyordu. Bilmiyorum neden, onları o kadar tabii gördüğüm halde kalbimde birdenbire başlayan çarpıntıya mâni olamadım. Seri adımlarla kalabalığın arasında kayboldular...

Gözlerim bir müddet kalabalığa daldı, kaldı. Şiddetli bir akıntıya kıymetli bir şey düşürmüş insanlar gibi, bu oynak ve düzensiz gölgeler arasında onların izini aradım. Bu iz beni uzaklara, ufuklardan ötede yaşadığım yeşil mabetlere kadar götürdü. Orada ne mutlak ve ne ebedi görünen bir aşk vardı. Kenarında sarı, vahşi kokulu katırtırnakları açan bir yolda gidiyoruz. Onun yeşil bir kaynak gibi can çeken gözlerini arıyorum. "Ayten, Ayten!" diyor. "Beni öyle mesut ediyorsun ki!" Yolumuz gittikçe güzelleşiyor. Yeşillikler içinde yan yana yürüyoruz. Taze fındık dalları üstümüzü kapıyor. Gök, ipekten mavi parçalar halinde yeşil aralıklardan görünüyor. Serin bir su başında gök artık hiç görünmüyor. Koyu yeşil bir kaynağın yanındayız. Onun sevimli başını avuçlarıma alıyorum. Bu sıcak ve sevimli baş bana o kadar itaatkâr ki! Avuçlarımızla su içiyoruz. Dünyanın ilk insanları gibi... İçimden gelen bir aşk heyecanıyla onun gözlerini arıyorum. "Benim ilk insanım" diyorum. "Burada aşkları uğruna Serendip'e indirilen Âdem ile Havva gibi sevişelim. Uzat bana yüzünü. Seni, dünyanın ilk erkeğini, aşkının kanatlarına takıp cennetten çıkaran ilk kadın gibi seveyim..."

Keskin otomobil sesleri bu hayali, gözlerimden aldı. Susuz kalmış gibi, dudaklarım yanıyordu. Gece Cadde'ye inmiş. Etraf sarışın elektrik aydınlığı içinde... Tatlı hayali

tekrar görebilmek için gözlerimi kapadım. O bir serapmış... Cadde'nin uğultusundan, vahşi otomobil seslerinden başka bir şey işitmiyorum. Gözlerimin altında bütün izler silinmiş... Bu rüya o kadar sinirlerimi bozdu ki! Gözlerimi açan, nereden gelip toplandığını anlayamadığım birkaç damla yaş oldu. Bu damlalar herhalde o yeşil kaynaktan gelmiyor. Çünkü bu gözyaşlarında kalbimi derin derin ağrıtan bir zehir var.

Başımı içeriye çevirdim. Zannediyorum ki o serap beni yine aldatacak. Aldanma tahammülüm, takatim kalmadı ki! Odanın kırmızı abajurundan kızıl bir aydınlık taşıyor.

Yeşil pınar başlarında, mavi boğaz sahillerinde aşk ve ümit araya araya, dalından kopmuş bir yaprak gibi bu küçük odaya kapanıp kalan Ayten için geriye bakmak yok. Geçmişe ait her şeyden uzaklaşmak lazım. Yarın evi bırakacağım. Öteki yeşil kaynağın hayali gibi, bu kırmızı ışıklar içinde gördüğüm "Kızıl Serap" da benden uzak olsun.

***

Kadıköy: Serap Terzihanesi

... Enîştemden gizli, ablama haber gönderdiğime o kadar iyi etmişim ki! Şimdi onu yanımda gördükçe acılarımı unutuyorum, kalbime huzur geliyor. Böyle ıstıraplı zamanlarda insanın yanında candan bir dost oluşu teselli ve güven veriyor. Talihime, enîştem de yine İzmir'deymiş. Ablam mektubu alır almaz koştu, geldi. İki gecedir beni bırakmıyor.

Ablamı altı aydan beri gördüğüm yoktu. Bütün ailem Kâzım Bey meselesinden sonra beni unuttu. Daha doğrusu, ben kendimi onlara unutturmaya çalıştım. Kendi çılgın arzularım yüzünden kaybettiğim mevkiime acıyorum. Bugün kimseden umut ve merhamet beklemiyorum. Ablama mektup yazışım da bir kadın için büyük bir hayat geçidi olduğu söylenen lohusalık halinden onu haberdar etmekti. Şimdi yanı başımdaki ufacık yatağında, yeşil gözlerini kırpıştıran mini mini kızımla o kadar meşgul ki bütün kabahatlerimi unutmuş gibi!

Daha ilk gün getirdiği genç hastabakıcı Nigar temiz, titiz bir kız. Kızıma istediğim gibi banyolarını yaptırıyor; Doktor

Lokman Bey ancak süt vermek için yatakta hareket edebileceğimi söyledi. Halbuki kızımın bütün işleriyle uğraşmak için öyle arzu duyuyorum ki!

Allah bana, istediğim gibi, bir kız verdi. Erkekler için kalbim o kadar kapalı ki bir erkek çocuk arzusunu bile duymadım. Ablam da erkek çocuk meraklısı. "Ah benim bir oğlum olsaydı, öyle yetiştirecektim ki!" diye içini çekiyor. Sakin bir hayatı ve iki de yetişmiş kız evladı olanlar için bu arzuyu hissetmek pek tabii... Fakat benim gibi hayatın tehlikeli fırtınalarından çıkmış, himayesiz, tesellisiz, gönül düşkünü bir kadın için, kız evlat kadar kıymetli şey olur mu?

Gece ablamla yalnız kaldık. Adını henüz koymadığım yavrum yanımda mışıl mışıl uyuyor. Gözlerimi ağrıtmaması için üzerine pembe tül geçirdiğim hava gazı lambası odaya tatlı bir şafak rengi serpiyor.

Ablam yarın gideceği için bana birçok nasihat ediyor. Ne zamandır yakın, samimi bir aile tesellisinden mahrum kaldığım için onu memnuniyetle dinliyorum. Bana kızımın istikbali için, muhakkak Doktor'u razı edip, ona evladını tanıtmamı söylüyor. Hayatımda şimdiye kadar hiç kimseden fikir almadığım, nasihat dinlemediğim için belki çok zahmet, çok çile çektim. Fakat öyle kâfir bir inadım, öyle hırçın bir gururum var ki en candan dostların, en samimi tavsiyeleri bile kalbimi incitiyor. Ablam, o kadar istenmez ve beklenmez vakalara, hadiselere rağmen, esirgemediği hassasiyeti, şefkatiyle, bu bahsi açarken belki de asabileşeceğimi tahmin ederken gururumu okşamaya çalışıyordu:

— Ama dinle beni Ayten! diyordu. Benim kadar senin ruhunu anlamış kimse yoktur. Aleyhindeki bütün dedikodulara rağmen, senin hakkındaki kanaatimin değişmediğini görüyorsun. Buna karşı sana, yine senin iyiliğin için birkaç şey söylersem sakın gücüne gitmesin. Ben seni tahmin ettiğinden çok fazla severim. Seni ne kadar savunduğumu, senin için kimlerle münasebeti kestiğimi bilsen, bana hak verirsin! Şimdi beni dinle Ayten! Sen kendini düşünmesen bile, şurada her şeyden habersiz uyuyan kızını düşünmeye

mecbursun. O, yarın öbür gün büyüyüp her şeyi anladığı zaman sana babasını soracak... Bana anlattığın macerayı ona da tekrar edeceksin, değil mi? Fakat yetişmiş bir genç kızın, böyle kendisini tanımamış olan meçhul bir babaya ait oluşunu anlaması, biliyor musun onda ne kapanmaz bir yara açar? Sen bugün üzgünsün, gururunun ihmal edildiğinden mustaripsin. Bu yüzden kin duymakta ve ondan vazgeçme eşiğine gelmekte haklısın. Fakat yanı başında ki babasının hatasından, annesinin kin ve kırgınlıklarından haberdar olmadan, hayata gelen yavrunun ne günahı var Ayten?

Ablamın, gözümün önünde canlandırdığı manzara kalbime ateş düşürdü. Boğazımın katıldığını, lakırdı söylemek istediğim halde dilimin hareket etmediğini hissediyorum. Hayatımda hiçbir vaka beni bu kadar aciz ve perişan etmedi. Serbest hayatımda hareketlerimin bütün mesuliyetini kabul ederek ıstıraplara, darbelere göğüs veriyordum. Fakat bugün hayatıma bağlanan mahluka ait kayıtlara, mecburiyetlere tahammül etmek vaziyetine düştüm. Daha ilk hamlede maruz kaldığım bu akıbet, bütün maneviyatımı sarstı. Aşk, takip, kıskançlık, gönül kırgınlığı, gücenme gibi birbirine zıt heyecanlarla dolu hayatımın dönüm yerinde karşılaştığım bu zor vaziyeti, şimdiye kadar hayatımda tabi olduğum serbest ve kendime has şekille tayin edecektim. Onun için son bir gayretle boğazımı kapayan ıstırabı dağıtıp başımı ablama çevirdim:

— Benim için daima iyi düşündüğüne hiç şüphe etmem abla. Ailemizin içinde beni senden daha iyi anlayan ve seven kimse olmadığını da bilirim. En teselliye muhtaç zamanlarımda senden sevgi, vefa gördüm abla. Benim mustarip olmamı, küçük düşmemi istemezsin. Benim iki üç yıllık hayatım hep aldanmak ve inanmakla geçti. Bana en çılgın sevgilerle yaklaşan erkekler, en zavallı vesilelerle benden uzaklaştılar. Benim yerimde daha zayıf, daha dirençsiz biri olsaydı, bu hayatta bütün gururunu kaybederdi. Çok memnunum ki düşmedim ve artık düşmeyeceğim. Çünkü

hayatıma giren üç erkeğin macerası, kalbimde bütün erkeklere karşı derin bir öfke bıraktı. Bu hınçları, bu ukdeleri unutmaya gücüm yetmez. En son olarak bana sonsuz sevgisinden bahseden erkek, daha kırk sekiz saatlik ömrü olan şu yeşil gözlü yavrunun babası oldu. Doktor Macit bana öyle çılgın bir aşkla gelmişti ki onun bugün feda edemediği, bana tercih ettiği ailesine karşı ben merhamet duymasaydım, onu hızlı ve şiddetli hareketlerden men etmeseydim aşkının bu güzel mahsulünü bugün bağrına basıp sevecekti. Vicdanım genç bir kadının birdenbire yüzüstü bırakılmasına müsaade etmedi. Benim bir dakikalık vicdan ve ahlak zaafım hayatımın bütün yolunu değiştirdi. Gösterdiğim merhamet ve erdem kendi saadetimi elimden aldı. Yalnız o değil, temiz, candan bir sevginin mahsulü de bu erdemin uğruna babasız kaldı. Fakat şuna emin olmalısın ki abla, ben yine bu yavrumun saadeti ve istikbali için onun varlığından babasını haberdar ettim. Biliyor musun ne cevap aldım?

Baştanbaşa merhamet ve iyilikten yaratılmış kabul ettiğim ablam, gözleri yaşarmış, dikkatle beni dinliyordu. Lakırdı söylerken bütün sinirlerim hareket ediyordu. Büyük bir davanın savunmasını yapıyormuş gibi heyecan duyuyordum. Yüzüne pembe tül örtülen yavrumun kundağını, eğilip kucağıma aldım. Bir kuş hafifliğiyle göğsüme çektiğim bu güzel mahluku tanımak istemeyen bir babadan merhamet, sevgi beklenir miydi?

Ablam, kızıma nasıl büyük bir arzuyla sarıldığıma bakıyordu.

— Ya... Ablacığım, dedim. Dünyada o kadar duygusuz insan var ki çıldırasıya sevdikleri kadının hayat arkadaşlığını, sevgisiz ve heyecansız bir aile hayatına feda ettikten başka, o çılgın aşklarının mahsulünü bile görmek ve tanımak istemiyorlar. Arzularını aşk zannedip heyecanlarını çılgın maceralar yaratacak kadar kuvvetli görenler için böyle ciddi neticeler, o aşk sandıkları arzuyu da duydukları maddi, ihtiraslı heyecanı da bir anda söndürecek tehlikeli akıbetlerdir. Ben Doktor'a sevgimizin dünyaya sevimli bir

mahsul getirdiğini haber verecek yerde, aşkımızın yıl dönümü şerefine bir eğlence tertip ettiğimi müjdeleseydim, her zaman olduğu gibi, çiçekleri ve paketleriyle koşar gelirdi. Fakat bu melekler gibi sevimli ve kendisi gibi yeşil gözlü güzel yavrunun dünyaya gelişi onu sevindirecek yerde korkuttu... Ben saadetimi böyle maddi hisler altında görüp hissedebilen mahluklardan ne isteyebilirim abla? Onun için, kızımın hesabına da olsa, yeni bir harekette bulunma imkânı yoktur abla! Biz artık ana, kız yaşayacağız. O bana teselli ve ümit olacak, ben ona hem analık hem de babalık edeceğim. Eğer kızımın baba sevgisinden ve baba isminden mahrum kalışı onu ve beni kızartacak bir utançsa, bu mahcubiyette babasının birden fazla hissesi vardır. Sevgisini ihmal edenlere ancak vefasızlık, ihanet mal edilebilir. Fakat ahlakı, vicdanı ve erdemi inkâr edenler için verilecek hüküm çok ağırdır, değil mi abla? Doktor Macit, belki bir gün gelip işlediği hatayı kısmen olsun düzeltecek, ismini vermekten çekindiği kızını tanıyacaktır. Fakat bunun için benim tarafımdan herhangi bir hareket gerçekleşecek değildir. Ben zaten kendime, şerefimi kurtaracak bir hayat çizmiştim. Benim gibi büyük ve maddi arzuları olmayan bir kadın için hayatını kurtarmak güç değildir. Alt kattaki terzihanem, görüyorsun ki iş yetiştiremeyecek kadar çalışıyor. Bundan sonra kendim de meşgul olacağım. Kızımın istediğim gibi yetişmesi için bütün kuvvetimi sarf edeceğim. Onu biraz daha büyüttükten sonra, kendim Avrupa'ya gidip terzihaneleri gezeceğim. Hatta oradan iyi bir sanatkâr getirmek fikrindeyim. Kendime güvenim var. Sonra kızım benim için daima bir faaliyet vesilesi olacak. Onun gözlerine baktıkça, onun için çalışmaya kuvvet bulacağım. İki yarım hayat ikimize saadet getirmese bile hiç olmazsa gelecek ıstıraplar için bize teselli verir.

Ablam içimden parça parça kopup gelen acı sözlerimden etkilenmişti. Bir şey söylemedi. Yüzüne baktıkça içime sevinçler dolduran yavrumu yavaşça yanıma bıraktım. Kalbimde yeni yeni çiçeklenen annelik sevgisi beni o kadar

heyecanlandırıyor ki bu zevki aşkın en çılgın anlarında bile hissetmedim. Yüzüm onun kundağına çevrilmiş, üç dört günlük ıstırabın verdiği yorgunlukla dalmışım.

***

Ablam yüzümden, gözlerimden öptü. Hafta içinde yine geleceğini vaat edip gitti. Artık yataktan kalkabiliyorum. Bugün akşama kadar yatak odamda, terzihanenin işleriyle, hesaplarıyla meşgul oldum. Evin hem erkeği hem kadını olmak lazım artık. Bunu şimdiye kadar yalnız kendim için yapıyordum. Artık her hareketimde, her düşüncemde kızımın da bir hissesi var.

Bu gece ona ilk babalık vazifesini yapacağım. Kızım bir haftadan beri isimsiz yaşıyor. O, bugün bana teselli ve ümit veriyor. Fakat ona ulaşıncaya kadar geçen hayatım, baştanbaşa gönül kırgınlığı ve ıstırap doluydu. İstiyorum ki kızımın ismi öfke, aşk ve gönül kırgınlığı duyduğum bu elim maceranın canlı bir ifadesi olsun. Kızımı öyle yetiştirmek istiyorum ki etrafında aç ve keskin kurt gözleri gibi titreşmeye başlayan erkek bakışlarının, onun yalnız etine ve kanına diş bileyen vahşi mahluklara ait olduğundan şüphe etmesin. Onun temiz ve tecrübesiz gönlünde maceralar yaşamak isteyen erkekler için kızımın gözleri hain, insafsız birer tuzak olacaktır. Annesinin üç yıllık gönül kırgınlığı ve ıstırabını, hayatı ilk idrak ettiği günden ezberlemeye başlayan kızım, onun çiçeklenen taze yüzünde ve katılaşan yeşil gözlerinde zevk ve ihtiras arayan erkekler için ilgisiz, avare, firari bir mahluk olacaktır. Kızıma her şeyden evvel erkek sevgisinin, erkek çılgınlıklarının hakikatini anlatacağım.

Bu hakikati anlamak bana bütün bir hayata mal oldu. Kızım, annesinin ümitten gönül kırgınlığına giden bütün tecrübelerini benden öğrenecek. Akşamları, sahillere çöken kurşuni sisler içinde yoluna çıkacak kurşuni gözlü, sevdalı gençlere kalbinin yolunu göstermeyecek. Yanında şiirden, musikiden başlayıp aşkta ve ihtirasta karar kılan kibar, zarif insanların cazibeli, nükteli, sanatkârca konferanslarına gönül bağlamayacak; kendisi gibi yeşil gözleri ve perişan

saçları, saf ve sevimli çehresiyle karşısına çıkan gençlerin ağzı sıkı, esrarlı ve içli bir aşk taşır gibi görünen hallerine aldanmayacak ve hayatta aldatmanın, aldanmaktan çok daha zararsız ve tercih edilir olduğunu takdir edecek. Kızım, benim elemlerimin, kırgınlıklarımın hatırasını isminde taşıyacak yalnızca. Fakat kendisi şen, avare, kayıtsız, ele avuca sığmaz bir kadın olacak. Ben ömrümde aradığım mutlak sevgiye hasret kalıp gideceğim. Fakat kızım hayatta zaten ender tesadüf edilen bu sevgiyi hissetmeyecek ve aramayacak. Ona daima kaçmayı öğreteceğim çünkü kovalamak insanı bedbaht ediyor.

Onun ipekler, bürümcüklerle süslenmiş kundağını göğsüme çektim. Yumuk gözleri kapalı. Baktıkça sevinçten içimi titreten bu mini mini çehre, bütün ömrümün son neşesi olacak.

Son bir defa üç yıllık hayatım gözümün önünden geldi geçti. O hayat, aradığım o mutlak aşk için baştanbaşa bir mahrumiyet ve hasret ifade ediyordu. Kızıma vereceğim isim, bu ifadenin özeti olsun istiyordum. Kanımla, sevgimle, emeklerimle yalnız benim olan bu inci gibi temiz mahlukun üzerine eğildim. Bilmiyorum neden, yaşaran gözlerimden onun pembe yüzüne birkaç damla düştü. Yavrum, annesinin zavallı kalp acılarından dökülen bu yaşlardan etkilenmiş gibi, yüzünü kırpıştırdı. Bir an içinde pembe göz kapakları kımıldadı. Yeşil gözlerinin birer damla zümrüt gibi parladığını gördüm. Bu yeşil gözleri bana geçmişi unutturacak kadar ümitli ve cazibeli geldi.

Başımı kızımın yüzüne yaklaştırdım ve mutlak aşk aramakla geçen geçmişimi onun ismine gömdüm.

Hicran!

Hayal kırıklıklarıyla dolu bir aşk ve mücadele romanı olan *Kızıl Serap*'ta, varlıklı bir ailenin iyi eğitimli kızı Ayten'in, İstanbul'un kibar semtlerinde, sayfiyelerinde ve Trabzon'da geçen maceraları konu ediliyor. Özgür iradesiyle onurlu bir hayat kurmak isterken, kadını haz nesnesi olarak gören riyakâr anlayışın tuzaklarına düşen Ayten, duygularını, uğradığı ihanetleri, iç çatışmalarını ve erkekleri anlamaya çalışır. Hüsranla sonuçlanan ilişkilerden sonra, ailesinin desteğini de kaybederek hepten yıkılan Ayten, her şeyden vazgeçtiği bir anda, Doktor Macit'le tekrar yaşama tutunur. Zamanla Doktor Macit de diğerleri gibi bir hayal kırıklığına dönüşürken, bu yasak aşkın meyvesiyle Ayten'in hayatında yeni bir sayfa açılır.

Burhan Cahit Morkaya (1892-1949)

Gazeteci, yazar ve matbaacı Burhan Cahit Morkaya, İstanbul'da doğdu. Mercan İdadisi'ni bitirdikten sonra Mekteb-i Mülkiye'den mezun oldu (1912). Gazeteciliğe öğrencilik yıllarında *Yeni Gazete*'de başladı. Osmanlı Milli Ajansı'nda çalıştı. *Servet-i Fünûn*'da hikâye ve fantezi türünde yazıları ile Fransızcadan çevirileri yayımlandı. 1920-1928 yılları arasında mizah gazetesi *Karagöz*'ün müdürlüğünü ve başyazarlığını üstlendi. *Karagöz*, onun yönetiminde Anadolu'da en çok okunan popüler gazeteler arasına girdi. 1928 yılında, ölümüne kadar çıkarmaya devam edeceği *Yeni Köroğlu* gazetesini kurdu. 1920'li ve 30'lu yılların en çok okunan popüler roman yazarlarından biri olan Morkaya, çoğu roman olmak üzere hikâye, tiyatro, fantezi ve fıkra gibi edebi türlerde kırka yakın eser kaleme aldı. Bunların bazıları *İkdam*, *Son Saat*, *Akşam*, *Vatan* ve *Milliyet* gibi dönemin önde gelen gazetelerinde tefrika edildi. Geçimini kalemiyle kazanan ve romanlarında çoğunlukla Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında Türkiye'de oluşan yeni toplumsal hayatı, kadın-erkek ilişkilerini ve Batılılaşmayı işleyen Morkaya'nın yarattığı tipler, isimleri ve yaşantılarıyla halk tarafından beğenilmiş ve adeta bir nesle rol model olmuştur. Yazarın seçme eserlerine Türk Edebiyatı Klasikleri Dizimizde yer vermeyi sürdüreceğiz.

9 786254 293856